Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Udg. af T. Thortsen.
Titel | Title:	Thalia : Et Fjerdingaarskrivt for Yndere af Skuespil, især for Medlemmer af dramatiske Selskaber
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : trykt paa Udgiverens Bekostning, 1823
Fysiske størrelse | Physical extent:	499 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

PUBLIC DOMAIN

17 - 49 - 8°
Det Kgl. Bibliotek
130025476795
BIBLIOTHECA REGIA · HAFNIENSIS ·

Thalia.

Et Fjerdingaarskrivt

for

Yndere af Skuespil,

især

for Medlemmer af dramatiske Selskaber.

Udgiven

af

T. Thortsen,

Kammerraad, Overauditeur &c.

Kjøbenhavn, 1823.

Trykt paa Udgiverens Bekostning,

i H. F. Popps Bogtrykkerie.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Titelen paa dette Tidskrift, hvoraf det første Hefte her leveres, vil omtrent udtrykke hvad Læserne kunne vente. Det skal indeholde tre bestandige Afdelinger, nemlig: korte Afhandlinger med Hensyn til Skuespilkunst eller Theaterindretning, dog alt med meest Hensyn til hvad der kan findes passende paa Selskabstheatre, Skuespil, saavel originale som Oversættelser, der kunne egne sig til Opførelse i dramatiske Selskaber, og endeligen en summarisk Beretning om vort eneste offentlige Theaters Kunstfrembringelser. Med Hensyn til denne sidste Artikel bør jeg dog bemærke, at det ingenlunde er min Mening at paatage mig nogen detailleret kritisk Bedømmelse over Skuespil, som opføres, eller Forestillinger, der gives, paa det kjøbenhavnske Theater; hertil fattes mig baade Lyst og Tid; ei heller vilde saadant kunne forenes med det lange Mellemrum, som finder Sted imellem hvert Hefte af et Quartalskrift. Kun en Anmeldelse forpligter jeg mig til, hvilken jeg agter at ledsage med saadanne almindelige Bemærkninger, som kunne sætte de Læsere, der ei selv jevnligen besøge Theatret, i Stand til at bedømme den Aand, der svæver over det. Mærkelige Begivenheder ved Theatret og dets Forhold skulle ei hel-

ler blive uanmeldte. — Foruden disse bestemte Gjenstande vil der, alt eftersom Anledning gives og Omstændigheder tillade det, vorde berørt ogsaa andre Gjenstande, forsaavidt de staae i Forbindelse med den dramatiske Kunst og dens Udøvelse.

Da dette Hefte regnes for 1ste Qvartal 1823, saa vil det andet Hefte for 2det Qvartal følge kort efter; men senere udkommer kun indtil videre hver tredie Maaned et Hefte.

Maatte dette Forsøg, hvortil jeg fra flere Sider er blevet opmuntret, vinde Bifald hos dem, der interessere sig for Skuespilkunst, især hos dem, som i at udøve den, søge og finde en behagelig Beskjæftigelse i de Timer, som levnes dem fra Kaldsforretninger!

Udgiveren.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Om Rollers Memorering.

(Dette og det følgende Stykke ere tagne af Fr. Ludw. Schmidts "dramaturgische Aphorismen." Denne Forfatter er, som bekjendt, Meddirecteur ved Theatret i Hamburg, og agtet som en tænksom Kunstner og hældig Fremstiller. Han har viist sig fra en fordeelagtig Side som Forfatter saavel af Skuespil som og af Afhandlinger over Skuespilkunsten. Det lidet Skrivt, hvoraf disse Prøver her leveres, er en af Erfaringens rige Guldgruber hentet Ertsstuffe, og kan ikke noksom anbefales enhver, som lægger Vind paa Skuespilkunst. Enkelte Udeladelser og Forandringer har Udg., med Hensyn til nærværende Tidskrivts Hensigt, troet at torde tillade sig).

Det er passende at begynde med at omtale Memoreringen af Roller; thi Hovedfeilene ved enhver Forestilling udspringe i Almindelighed af en upaalidelig Hukommelse.

Digteren saares dobbelt af saadanne Hukommelsessynder; det har jo kostet ham hele Timer at give en Periode den bedst mulige Runding; han har jo med Hensigt ordnet selv tilsyneladende ubetydelige

Biord og Forbindelsesord, for at forstærke Talens Harmonie og Udtryk — og skulde det nu være Taleren tilladt, heraf at sammenflikke et Foredrag efter eget Tykke?

Alt, hvad der kan siges mod dette Onde, synes overflødigt; thi det er for længe siden bekjendt for den tænkende og duelige Skuespiller; men Begynderen forsmaae ikke en Reminiscents om denne Gjenstand.

Nøiagtig Memorering, skjøndt den paa en Maade vel kun hører til den mekaniske Deel af Skuespilkunsten, maa alligevel betragtes som en Grundvold til denne Kunst. Den er den Grund, hvorpaa Kunstværket skal opføres; vakler den, saa kan Bygningen ikke undgaae Revner og Brud.

Selv det største Genie kan intet udrette, naar han ikke er sikker i sin Rolle; omvendt, da finder man selv den talentløse Skuespiller taalelig, naar han aldrig kommer i Forlegenhed for et Ord. Tilhøreren føler en vis Sikkerhed i Nærheden af ham, og overseer derfor undskyldende det indskrænkede Talent.

Rollens Ord maae aldrig ængste Skuespilleren, thi dem kan han jo lære iforveien; der gives derimod saa mange Ting i Kunsten, som ikke kunne læres, som kun Geniet kan skabe, og som ere afhængige af Tilfælde og af Dieblikkets Stemning: Blik, Mine, at tæmme Affecten vedbørligt, at gribe mere eller mindre ind i det Hele, alt eftersom der viser sig et Hul, som skal opfyldes. Disse Ting kræve et bestandigt agtsomt Sind og en fuldkommen Aandsnærværelse hos Skuespilleren. De nye franske Skuespil gjøre den bogstaveligste Memorering endnu mere

nødvendig, thi i dem finder Expositionen af Handlingen ikke alene Sted i første Akt, men enhver Akt, ja næsten enhver Scene knytter og løser en Knude; Tilhøreren maa derfor ikke miste eet eneste Ord, naar han skal kunne tage Deel i Udviklingen og Opløsningen, og ikke skal blive utilfreds ved Forestillingen. — Den første Grundsætning for en Skuespiller være derfor den: punctligen at memorere enhver Rolle, den være nok saa liden, nok saa utaknemmelig. Den, som ikke er vis paa sine Ord, kan, selv med de meest eminente Fortrin, ikke fremstille noget Kunstværk; det høieste, han kan levere, er enkelte hældige Fragmenter; hans hele Kunst er afhængig af Tilfældet; thi det er et Tilfælde, om han er saa hældig at snappe Ordene fra Souffleuren. Om han endog har Routine nok til at skjule sin Forlegenhed for Tilskueren, saa kan han dog ikke skjule sin indvortes Ængstelse for sig selv, og derved bliver det frie Spil af hans Dømmekraft sat ud af Virksomhed.

Man skulde troe, at der ikke var nogen Pligt, som Skuespilleren udøvede saa nøie, som fuldkommen Memorering, fordi han, ved at forsømme den, selv fornærmer sin Egenkjærlighed. Han maa nemlig ellers tilstaae for sig selv, at hele hans Kunst beroer paa en god Souffleur; han er ikke andet end dennes Organ, og han gjør Souffleuren til Herre over sit Spil: tier Oraklet, saa gjør hans Kunst Bankerot.

Der er derfor intet, som maa lægges en begyndende Skuespiller mere paa Hjertet, end med Omhyggelighed at memorere. — Den Feil at forsømme dette, hævner sig grusomt! Hvo der forsøm-

mer sin Hukommelse, og, saa at sige, lader den rustne, faaer den aldrig mere i sin Magt. Exempler herpaa ere hyppige. Mange Skuespillere, som ere Virtuoser i den Kunst, at tage efter Souffleuren, lære aldrig deres Roller med den fornødne Nøiagtighed; naar de nu engang ville anstrænge sig for en fortrinlig Rolle, saa bringe de det i det høieste saa vidt, at de uden Standsning kunne recitere den i deres Værelse; en Time senere, paa Theatret, nægter Hukommelsen atter sin Tjeneste.

Mange Skuespillere gjøre sig Memoreringen svær paa alskens Maade. En af disse er at lære periodeviis. Hukommelsen kan ikke finde nogen Interesse ved det af sin Sammenhæng udrevne Sted, og opfatter det derfor med større Besvær. Derimod tvinges den uformærkt til at blive deeltagende, naar man læser Opgaven — eller i det mindste en sammenhængende Deel deraf, saasom en Scene — igjennem fra Begyndelsen til Enden med Tænksomhed, gjentager de svære Perioder flere Gange, og altid med den stadige Idee at optage dem i Hukommelsen. Dette gjentage man saalænge, man sporer Evne til at modtage i Hukommelsen. Man løbe heller ikke til og fra at læse paa sin Rolle, men vælge dertil en vis Tid, helst om Morgenen*).

---

*) Denne Regel maa naturligviis kun forstaaes med Hensyn til dem, hvis Hukommelse lettest fatter om Morgenen. Udg. kjender flere Exempler paa, ligesom det ogsaa er Tilfældet med ham selv, at man lettest memorerer om Aftenen, ligesom paa den Tid i

Mig er det altid forekommet meest naturligt og let at memorere af Bogen, og ikke af den enkelte Stump: Rolle. Naar man lærer af Bogen, flyver man ogsaa hen over de øvrige Personers Repliker. Denne Sammenhæng forøger den Interesse, som Hukommelsen finder ved sin Forretning. Uden at man mærker det, bliver man saa bekjendt med hele Stykket, at man er i Stand til sagte at sige de Medspillendes Repliker. Dette er en stor Fordeel! thi derved er man forberedet paa enhver passende Modbevægelse (stumt Spil).

Adskillige pleie at understrege de Ord i deres Roller, som skulle accentueres stærkere. Dette er en Fremgangsmaade, som let kan lede vild. Det forraader desuden en Mistillid til sin egen Indsigt, som frygter for ved Rollens Studium at forfeile den

det Hele med større Lethed foretager alle Aandsarbeider. Naar Sjælen ikke ved alt for trættende Sysler om Dagen er blevet slappet for meget, er dette ikke saa uforklarligt; ved den fildige Aften ere Dagens Forretninger tilendebragte, og Sjælen frie; den næste Dag er som en anden Afdeling af vort Liv; Sjælsevnerne kunne da mere uforstyrret henvendes paa en enkelt Punct end om Morgenen, da hele vort tilstundende Dagværk, stundom fuldt af Sorg og Møie, venter paa os, og deler vor Opmærksomhed imellem det, hvormed vi for Øieblikket beskjæftige os, og det, som om føie Stund venter os. Ogsaa den større udvortes Ro, som i Almindelighed finder Sted i den sene Aftenstund, torde maaskee bidrage til at giøre den mere skikket til uforstyrret Opmærksomhed.

rette Accent paa Ordene, naar disse Understregninger ikke ere der. I Almindelighed gives der kun eet rigtigt Udtryk, og den, som studerer Rollens Aand, og ikke blot lærer dens Bogstav, vil nok finde det. Dette Understregen kan ogsaa skade; man memorerer en saadan puncteret Rolle efter det understregede Udtryk, og glider hen over de ikke understregede Ord, som om de vare uden Betydning. Med eet Ord, man lærer paa denne Maade maaskee det rigtige Udtryk, men man føler det ikke.

Hvad Følelsen angaaer, saa maa man, naar man memorerer, vel passe paa, at den ikke overvælder os alt for meget. Den maa ikke udtale sig som ved Forestillingen. Naar Sjælen er alt for oprørt, saa lægge man hurtigt Bogen bort, indtil man igjen er blevet Herre over sin rolige og sindige Jagttagelse. Erfaringen lærer, at Følelsen sløves ved for ofte at pirres iforveien, og ofte skeer det, at Følelsen glipper paa Forestillingsaftenen ved det samme Sted, hvor man paa sit Værelse med Magt maatte trænge den tilbage.

Det er bekjendt, at det er det vanskeligste i Kunsten at skjule sin Individualitet ved Fremstillingen. Selv ved at memorere kan man virke til dette Maal, naar man nemlig iforveien nøie har bestemt sig med Hensyn til Characterens Klædedragt. Man maa da, imedens man memorerer, bestandigen have Costumet for Øie, og Masquen erindrer da uformærkt om, hvorledes man maa bevæge sig, og bære sig ad i Overeenstemmelse med den.

Skuespilleren gjør sig fremdeles Memoreringen meget sværere, naar han, imedens han lærer Rol-

len udenad, allerede (i Aanden) spiller den. Hertil forledes man i Almindelighed, naar man skal lære meget livfulde Characterer, Sladderhanker o. s. v. Fremstillingskredsen iler her altid iforveien; man gestikulerer, uden selv at vide det, tænker sig Situationerne ret levende, forbereder Mimiken, overraskes og mores ofte selv ved hældige Træk, og overlader sig villig til Fremstillingsdrivten, medens Rollens Ord kun mangelfuldt optages af Hukommelsen. Dette er meget naturligt; man beskjæftiger sig paa denne Maade jo ikke med at memorere men med at spille Rollen. Ordene læses tankeløst; det er altsaa begribeligt, at de enten slet ikke, eller i det mindste kun meget usikkert indpræge sig i Hukommelsen. Saaledes fordrer Aanden, ligesaavel som Legemet, naar det skal næres, sin Rettighed, sin Pleie, den Næring, som passer for den; enhver Blanding hævner sig her som der.

Den Forretning at memorere er saaledes en fra Fremstillingen specifisk forskjellig Proces. Man læse altsaa først det hele Stykke, og saa sin egen Rolle; man undersøge den logiske Forbindelse imellem Constructionerne, man overveie og bemærke, hvorledes den ene udvikler sig af den anden; hele Fatteevnen maa concentrere sig herpaa. Jeg har paa denne Maade ofte i et Par Dage lært Roller, som vare sex til otte Ark store; det vil sige, jeg kjendte Ordenes sikkre indvortes Forbindelse, og behøvede i de følgende Dage kun at gaae dem een Gang igjennem, for bogstaveligen at kunne dem med den fuldstændigste Sikkerhed. Endog efter flere Aars Forløb behøvedes der kun en meget kort Øvelse, for at kalde dem til-

bage i Hukommelsen. Ligesom det, der er lært usikkert, ikke med al Anstrengelse siden kan læres nøie, saaledes kan det, som man engang har lært fuldkomment, aldrig ganske udslettes.

Naar man nu vedbørligen har opfyldt denne første Forretning, saa være den anden: kritisk at veie Udtrykket (Accentuationen). Jeg siger "kritisk", thi i Almindelighed kan man allerede ved den logiske Sønderlemmelse af Dialogen ikke tage Feil af den rigtige Accent. Men ganske anderledes forholder det sig med Udtrykket ved Forestillingen end ved Læsningen. Ved denne behøver jeg kun sagte at angive den rigtige Accent; ved Forestillingen maa jeg høit betone den; og hvo veed ikke, hvormeget det skader Indtrykket, herved at giøre enten for meget eller for lidet, og hvor ofte derved da betegnes en ganske anden Følelse? Ved denne anden Forretning gjentager man nu naturligviis den første; og det er utroligt, hvor let og hurtigt Hukommelsen paa denne Maade gjør sin Tjeneste. — Er man saaledes blevet Herre over Ordene og Udtrykket, saa lade man Fremstillingsdriften raade. Krykken (Bogen eller Rollen) maa da lægges bort. — Ligesom Barnet, der for første Gang prøver paa at gaae uden Ledebaand, støder paa Vanskeligheder, det ikke har anet, saaledes opdages nu ogsaa alle de Tilfælde, hvor vi endnu trænge til Krykken. Man lægge nøie Mærke til disse Steder, lære dem nøiagtigt med stadig Villie, og man vil da blive Mester over hele Rollen, og det med en saadan Sikkerhed, at man, (hvilket er mærkeligt) kan recitere den næsten tankeløs, uden ringeste Anstød.

Denne Maade at memorere paa gjør ogsaa meest fortrolig med Digteren. Jo større Skuespillerens Indbildningskraft er, jo mere er han opfyldt af det ham givne Stof. Hans Maskine staaer nu saa at sige ladt; men saa meget farligere, naar han ikke forstaaer med Sindighed at lade den virke. — Ueftergivelig er den Betingelse, at man paa nye maa gjennemgaae enhver Rolle, naar man skal fremstille den, om man end har spillet den nok saa tidt i Forveien. Ellers er det ude med al Sikkerhed i Spillet. Rollens Repetition er ikke alene nødvendig for Ordenes Skyld; Situationerne og det Forhold, hvori den Characteer, man skal spille, staaer til dem, skal ved denne Gjentagelse fornyet føres forbi den indre Sands.

Skuespillerens Plads paa Scenen.

Det er vel værd at lægge Mærke til, at saa mange Skuespillere ikke bryde sig om Grændserne for den Plads, som de saa ofte træde frem paa, ja, at de ikke engang synes at kjende dem. Ikke ethvert Sted paa Theatret tør man vælge til Standpunct. Ligesom Reglerne om Perspectivet gjælde for hele Scenen, saaledes danner ogsaa Skuespilleren en Punct i det. — Den groveste Fornærmelse af Perspectivet er det: at skride ud af Scenens egentlige Kreds hen i Prosceniet. Ikke at tale om, at Figuren erholder en falsk Belysning, saa viser den sig ogsaa i Prosceniet som ikke hørende til Handlingen; Skuespilleren ligner et Billede, som er løbet ud af sin Ramme. Med Rette regner Hofmanns brune Mand dette Onde med iblandt sine Lidelser. "Vore Skuespillere" siger han *), "blive, efter vore Theatres nærværende Indretning, lige stærkt belyste fra alle Sider, og vise "sig paa denne Maade som gjennemsigtige Aander, "der ere uden Legemer, og altsaa ikke kunne kaste nogen

*) See: "Seltsame Leiden eines Theaterdirectors" af Hofmann. Dette Værk indeholder en kostelig Samling af dramaturgisk Philosophie. — Udg. har i en Lommebog for Skuespilyndere i Aaret 1820 meddelt nogle Brudstykker af denne Bog; flere, som passe til nærværende Tidskrivts Natur, skulle vorde optagne i Thalia, dersom den er saa heldig at erholde Opmuntring til at vedblive.

"Slagskygge. Men ganske ugudelig er den blændende "Belysning i Prosceniet nedenfra opad, som fordreier "Skuespillerens Ansigt, naar han træder langt ud i "Forgrunden, til den modbydeligste Maske. Disse "Grupper ligne chinesiske Billeder uden Holding og "uden Perspectiv, alt blot for hiin affindige Belys-"nings Skyld." — Der viser sig ved denne Leilighed en nye Fordring, man kan gjøre paa Skuespilleren: han maa ogsaa være bekjendt med Malerkunsten, forsaavidt den angaaer Construction ved Perspectivet; kun da vil han (i det mindste med Villie) ikke forløbe sig derimod; imodsat Fald vil han ikke engang have Anelse om, at han har gjort en Buk.

En Halvcirkel, dannet imellem de to forreste Coulisser, er det passeligste Standpunct. En saa-dan Halvkreds bør iagttages paa Theatret ved ethvert Ensemble, i Stedet for den lige Linie; denne forstyrrer altid det behagelige for Øiet, og gjør det ogsaa vanskeligere for dem, som ere beskjæftigede paa Scenen, at tage Deel i Handlingen.

For med Hæld at afskaffe dette Onde, skulde Grændserne for Fremstillerne paa ethvert Theater bemærkes ved nogle Tegn, som kun vare synlige for dem; de kunne gjerne tages bort igjen, naar Skuespilleren først er blevet vant til dem, og det vil da være umuligt for ham at skride ud over Kredsen, ja han vil blive forskrækket, naar en Fremmed ved Siden af ham vilde vove derpaa, og han vil rive ham tilbage som fra en Afgrund.

Det kan ikke noksom erindres, at, ved enhver Samtale imellem to Personer paa Scenen, tre Fjerdedele af Ansigtet og af hele Figuren maae være vendte

imod Tilskuerne. Fremstillerens hele Kunst er bortødslet til ingen Nytte, naar man hverken kan see eller forstaae ham. Thi ogsaa Tydeligheden befordres meget ved den nævnte Stilling, især naar man passer paa, at Mundens Aabning og Lyden fra den rettes nogenlunde imod Midten af Amphitheatret. — Vi kunne lære af Sangerne, hvor meget der kan udrettes ved saadanne smaae Hjælpemidler. Hvo veed ikke, hvor meget Tonerne vinde i Extensivitet, naar Hovedet holdes i den rette Stilling, og Munden formes rigtigt?

Naar man, medens man memorerer Rollen, bestandigt *tænker* sig i denne rigtige Stilling, saa vil man sjeldnere forsee sig derimod.

Den Sædvane, at en Domestik staaer bag ved Herskabet, er rigtignok stemmende med Tjenesteforholdet, og bør ogsaa finde Sted ved sædvanlige Meldinger; men det maa ikke være saaledes ved vigtige, som give Anledning til en Scene. Naar man her alt for strengt iagttager Conveniencen, saa seer Tilskueren det fulde Ansigt af den ham ligegyldige Tjener, men derimod Ryggen af Hovedpersonen. Det maatte hellere være omvendt. Hovedpersonen gjør derfor i et saadant Tilfælde vel i at anvise Tjeneren, ved et let Vink, en Plads ved Siden af sig; han kan da under Scenen selv træde noget tilbage, hvorved Tilskueren faaer Leilighed til at bemærke hele hans Minespil. En Scene i den fjerde Akt af Røverne, imellem Franz Moor og (Tjeneren) Daniel, kan kaste et tydeligt Lys paa Fordelen og Skaden af den her angivne Stilling. Som bekjendt er det Franz høist magtpaaliggende at faae at vide, om den frem-

mede Greve er hans Broder. Den høieste Sjæleangst maler sig i hans Træk, da Daniel fortæller, at Greven, ved at see den salige Herres Portrait, har tørret en Taare af Øiet, og har udraabt: en fortræffelig Mand! — "Nok! gaa, løb, skaf mig fat "paa Herrmann!" med disse Ord falder Franz ham ind i Talen, i det hans Formodning, ved denne Fortælling, bliver til Overbeviisning. — Naar nu Tilskueren i denne Scene seer Tjenerens Ansigt og Herrens Ryg, saa piner denne sig forgjæves med at udmale de psychologiske Gradationer i sine Følelser, hvilket dog er Hensigten af hele Scenen.

Fremstillerens Standpunct og dets lette Afvexling er ligeledes af Betydenhed i Scener, hvor de Talende blive afbrudte af en Tredie. Alt eftersom der finder Forskjel Sted imellem de Tilstedeværendes Rang, bør den Ringere paa en forbindtlig Maade træde et Skridt tilbage, men derfor dog være beredt til at trine frem igjen, saasnart han paa nyt drages ind i Samtalen. — Domestiker og alle underordnede Personer i Almindelighed bør altid danne en anden Spillelinie, naar de ikke blive opfordrede til at tale.

Til de Misbrug, som meget skade Sandheden i Handlingen paa Theatret, hører ogsaa den Vane, at de fremtrædende Personer pleie at styre snorlige hen imod Souffleuren. Om de end ikke trænge til hans Hjælp, saa er det destoværre ikke let at undgaae, ofte at maatte stille sig paa denne Plads, fordi man, for at blive forstaaelig, maa indtage Forgrunden af Theatret, og Midten da egner sig bedst. Saa meget mindre maa Skuespilleren forsømme nogen

Leilighed, hvor denne Stilling kan undgaaes. I lange fortællende Scener opvækker en let Afvexling af Standpunct en fordeelagtig Livlighed; ogsaa er det i saadanne Scener, og overhovedet ved rolige Forhandlinger i Conversationsstykker, imod Sandheden, bestandigen at blive staaende paa eet og samme Sted. Man lægge Mærke til Mennesker i lignende Stilling i deres Hjem: hvor ofte forandres da ikke Stilling og Sted? der kastes et Blik ud af Vinduet, man gaaer op og ned gjennem Stuen, medens man taler, o. s. v. Dette sidste anvendte Iffland ofte lykkeligt paa Theatret. Mange Scener i Lystspillet forhandlede han, medens han gik frem og tilbage med den anden Person, snart blev staaende paa den ene Side, snart paa den anden, vel ogsaa tog sin Kone eller Ven under Armen og saaledes gik videre. Derved vandt Sandheden af Samtalen meget. Der gives mange Tilfælde, hvor man kan undgaae, i det man træder frem, at styre løs paa hiin berygtede Midte, og man maa omhyggeligen benytte dem. Naar f. Ex. Budet i den sidste Scene af Correggio træder frem med det Spørgsmaal "gaaer her den rette Vei hen til Correggio?" saa maa han ikke tage sin Vei henimod Forgrunden. Han gaaer tværs igjennem Skoven, og, i det han bliver Folk vaer, bliver han staaende i den fremskridende Retning, og gjør hiint Spørgsmaal. Selv det der paa følgende: "kjender I Antonio Allegri?" bør skee i denne Stilling, og kun ganske lidet behøver han at forandre sin Vei, naar han fortæller Silvestro, hvilken stor Lykke han skal forkynde Allegri i Hertugens Navn. Ved bestandigen at antyde den fremskri-

dende Retning, forraader Budet tillige, hvorledes han længes efter at faae fat paa den gode Allegri, og bringe ham dette Glædens Budskab. — Først da Silvestro siger ham, at han dog kommer for sildigt, bliver han studsende staaende; — naar han kort derpaa seer ham død, da vender han sig hen mod Midten. Budet bliver nu for Øieblikket en handlende Person; hans hele Forretning er forandret, hans Sendelse er forbi, og Medlidenheden fængsler ham foran ved Gruppen. — Den forstandige Fremstiller vil ved mange Leiligheder kunne anvende dette Exempel.

Meest forsømmer eller overseer man, naar man træder frem, Forholdet til det Sted, hvor Handlingen foregaaer. Kun i eet Tilfælde behøver man ikke at tage Hensyn til Stedet, nemlig naar man er hjemme. Men hvilket ganske andet Forhold er det ikke, naar jeg træder ind i et fremmed Huus, i en fattig Mands Værelse, eller i en rig Mands? o. s. v. Jagttagelse i det virkelige Liv sætter Forskjelligheden af disse Indtryk i det klareste Lys. Man vil f. Ex. sjeldent see en fornem Mand træde ind i en fattig Bolig, uden at yttre et vist fremmedt Indtryk, som denne Omgivelse gjør paa ham; og omvendt, saa betræder den ringe Mand Palladsets Tærskel med ærbødig Ængstelighed; jeg har ved saadanne Leiligheder bemærket, at slige Folk frygte for endog at gjøre Klinken paa Døren Ondt, og berøre den kun sagte og med et Buk. Uendelig er her Gradationen i Indtrykket, alt efter Characteren og Dannelsen; men et eller andet Indtryk vil altid kunne bemærkes; og det er det, som Fremstil-

leren ikke altid tager Hensyn paa, naar han træder frem. Man mærker, at Handlingens Sted er ham bekjendt, at det er den velbekjendte Plads, som han saa mangen Gang har gaaet paa, med eet Ord, at han altid synes at være hjemme. Forseelser af den Natur bemærkes rigtignok kun af den opmærksomme og kyndige Tilskuer; men netop hans Bifald er det jo, Skuespilleren maa attraae.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Ilden i Skoven.

Skuespil i een Akt paa Vers

af Fr. v. Heyden.

Personerne.

Isidor.

En Pillegrim.

Ademar af Fleurs.

Tancred, hans Søn.

Donna Rosa, Grevinde Moratos.

Balduin af Romazar, spansk Ridder.

Clara.

Riddersvende og Følge.

Handlingen foregaaer i Pyrenæerne, paa den franske Side.

(Tæt Skov omkring en aldeles ødelagt Borg. Inde i Baggrunden af Ruinerne er der en endnu bedækket Hal, hvis forreste Muur er styrtet ned. Forfaldne Trapper føre ad begge Sider op til de øvre Gemakker. Til Høire, ganske i Baggrunden, en fremtrædende nogle Fod høi Muur med nogle Trin, som skjuler Indgangen til en lav Hvælving.

Det er en mørk Efteraarsaften. — Uveir høres langt bort).

Isidor (klædt i Pillegrimsdragt, træder ind gjennem Ruinerne fra den ene Side i Baggrunden; han seer sig om, og raaber derpaa tilbage til den Side, hvor han er steget op ad).

End byde disse Mure sikkert Ly.
Stig kun herop, du min hensegnede,
Veitrætte, arme, vilde Pilgrimsfælle!

En Stemme (lyder nedenfra op).

Ho! troer du da, at Svaghed mig ved Porten
Paa Knæet kasted? — Atter meget feilet,
Glatskjæggede Johannes du!

(En Pillegrim af vildt Udvortes, med graat, stivt, forvildet Skjæg, iler ind med mægtige Skridt. Han seer sig rask omkring, men med Spænding).

Pillegrimmen.
See der.
Der staaer endnu en Ting, ret som en Borg.
(iler gjennem Ruinerne paa alle Sider).
Men dygtigt har du rystet om i den
Du Tidens raske Gud med skarpe Tænder.
Fra denne Muur, hvor Tidslen voxer frodig,
Nedhængte Damast før i rige Folder;
Den mosbedækte Steen ved mine Fødder
Var herligt Marmor fordum; Persiens Tepper
Omgave den med Vaarens skjønne Blomster;
Hist stod en Trone; og Vasaller knæled',
Hvor Øgler og hvor Tudser hvæse nu.
(gaaer hen til Kaminen).
Her Arnen er. Vær hilset hell'ge Sted!
Hvor er den Fryd, som fordum omgav dig?
De stolte Gjæsters Pragt, Jongleurens Leeg,
Og Troubadorens skjønne Harpeslag?
Den store Tjenerhob? de gyldne Bægre?
— Forbi — forbi — hvor er Borgherren selv?
Og hvor er Borgens Dame?
(ved de sidste Ord farer han sammen, og stamper vildt med Foden paa Jorden).
Stille Satan!
(Tordenveiret nærmer sig).
Det tordner stærkt! man maa indrette sig.
Først Ild.
(han samler Quiste op af Jorden, kaster dem i Kaminen, og slaaer Ild. Flammen luer i Veiret).
Det knittrer luehøit som fordum,
Naar vaad man vendte hjem fra Jagt og Feide.
(han sætter Pillegrimstaven i en Krog ved Kaminen).
Jeg læner den, min Pilgrimstav med Lammet,
Hvor tappre Arme trætte læned' Landsen.
(han tager sin Hat af, og hænger den paa Væggen).

Jeg hænger her den lette Muslinghat,
Hvor fordum Hjelmens stolte Fjedre vaied.
(han sætter sig paa en Steen ved Ilden).
Nu er det godt — ja godt — saaledes godt.

Isidor
(som taus har iagttaget Alt).

Godt overalt med et reenttvættet Hjerte.

Pillegrimmen.

Ha! — er du endnu der, du Ørkenhelgen?
Du her?

Isidor.

Hvor du er, der er ogsaa jeg.

Pillegrimmen.

Dit gamle Ord! og hidindtil et godt Ord,
Skjøndt det mig er ret inderligt imod.
Da vild jeg gjennem Østerlandet drog,
Forgjæves bad paa hvert et helligt Sted,
Derpaa blev fanget, og i Slaverie
Tilbragte ti usælle Aar; saa misted'
Bevidstheden, og som en Vanvittig
Blev jaget ud i Ørknen — fandt du mig,
Udmattet, men befriet for min Sygdom,
Hist i Ruinen af en Oldtids Stad.
— Hvor jeg var kommet did, — det veed jeg ei.
Du dækkede den Nøgne med din Kappe,
Togst dine Saaler af, og bandt dem saa
Paa mine blodig-ømme Fødder, gik
Barfodet selv igjennem Ørknens hede
Og skarpe Sand; og leded' mig og drypped'
Mig Trøstens Balsom i det brødefulde,
Det sønderrevne Bryst.

Isidor.

Ei meer derom.

Pillegrimmen.

Men da jeg saa blev stærkere, og du
Ei vilde standse med dit Præken Bod,
Blev du mig dog modbydelig; jeg vilde
Dig vise bort fra mig — thi rædselfuld
En Aand usynlig vifter i din Nærhed.
Du gikst dog ei.

Isidor.

Jeg fulgte jo mit Kald.

Pillegrimmen.

Og til vor Frelsers Grav du førte mig.
Der oprandt Lyset for mig i min Nat;
— Jeg torde haabe. — Nu jeg tro'de dog
At blive fri for dig; men nei; du kom
Ombord med mig, og landed ved Brindisi,
Paatrængte mig dit Selskab indtil Rom,
Min Helgen ofte — oftere min Rædsel.
Hvorfor? — ja det maa Satan vide kun.
Ved Portene til de syv Høies Stad
Drev jeg dig bort fra mig; min Dont jeg røgted',
Og vandred' fro ad Veien til Florenz.
I Skoven overfalder mig en Svaghed,
Af Vrede, da i hule Vei en Ridder,
Jeg ei vil vige for, med Hestehoven
Forhaanet kaster mig til Veiens Side.
Jeg laae paa Veien jamrende. — Du kom
Gav mig tilbage til mig selv, og er
Fastbundet til mit Fjed, hvormeget end
Jeg derimod har stridt.

Isidor.

Den vise Læge
Har Øiet mere med Gjenkarsklingen
End med den Syge.

Pillegrimmen (vred).

Troer du det, Hr. Præst?
Alt atter denne Læretone, som jeg
Ei lide kan, og som jeg her — vil Gud —
For sidste Gaug har hørt.

(springer heftig op).

Afsted med dig!
Her bruger jeg dig ei; jeg gaaer ei længer;
Ei for det første længer; bliver her.

(sætter sig igjen).

Her bliver jeg; og du er, troer jeg, end
Dog ei til Ro bestemt.

Isidor.

Vil her du blive?

Pillegrimmen.

Ja! — ja! — jeg vil.

Isidor

(sætter sig ligeover for ham).

Saa bli'er jeg her hos dig.

Pillegrimmen (halvt spøgende).

Saa? — mener du, at jeg maaskee har Lyst
Til her at spille høflig Vært mod dig?
Veed du, hvor nu vi staae, og hvem jeg er?

Isidor.

Hvor nu vi staae? — hiint Slot heed Hauteforest;
En Greve stolt til Yndlingsborg det kaared';
Han var ei ond, men underlig vanartet.

Pillegrimmen.

See, see, min Ven.

Isidor.

Han hørte om en Frøken
Alice af Montbreun —

Pillegrimmen.

Nei virkeligt?

Isidor.

Hun Datter var af en Vasal af Greven,
Og Rygtet priste hende som et Under
Af sjælden Ynde, og derhos som Brud
Af Ridder Nemorin af Chateauflanc.
Ved Rygtet vaktes Grevens vilde Lyst,
Og Yndets Mønster torde i hans Land
Kun ham tilhøre. — Baandet sønderreves,
Som alt Alice bandt til Nemorin.
Han Ridderen forviste, Pigen tvang
At række ham sin Haand. Ei Kjærlighed
Ham drev — nei, blot — han vilde — hvad han vilde.
I Spanien udholdt nu Nemorin
Tre Aar Skilsmissens Qval; da dreves han
Som af Guds Stemme hen til Hauteforest;
End eengang vilde han Alice see.
Formummet som en gammel Troubadour
Kom han i denne Hal — og saae Alice.
Et Suk forraadte ham. Med Raserie
Ham Greven gjennembored' ved hiin Muur,
(peger derpaa).
Som dengang bar hans Trone, saa at Blodet
Bespreited Tronens stolte Fløielsbedækning.
Den døde Ridder smed man ud af Borgen.

Pillegrimmen.

Du kan ret smukke Æventyr.

Isidor (skarp).

Troer du?

Pillegrimmen.

Nu, nu, just smukke ei. Bliv ikke vred.

Isidor.
Fra denne Stund gik det vor Greve ilde.
Alice, som tilstede var ved Mordet,
Snart døde i den anden Barselseng
Af Jammer og af Skræk.

Pillegrimmen (vugger Hovedet).
Den arme Kone!

Isidor.
Og Greven var nu Riddersmandens Morder,
Sin Hustrues Morder.

Pillegrimmen.
Arme, arme Mand!

Isidor.
Han blev nu et vildt Dyr — maaskee for at
Bedøve Qvalen af den indre Stemme.

Pillegrimmen.
Vel muligt.
(staaer urolig op).
Du fortæller noget bredt.

Isidor.
Bredt? — dog det stikker dybt, ret dybt igjennem —
— Fra nu af Greven var i aaben Strid
Med alt, hvad man i Verden holdt for helligt.
Ogsaa da Albigenserne forkyndte
Her deres Lære høit, han dem beskytted.

Pillegrimmen.
De Kjættere var' ei saa dumme.

Isidor.
Nei,
For deres Tid — for kloge. Dog vor Greve
Brød sig kun lidt derom. Han dem tilsteded'

At drive deres Væsen i hans Land,
Fordi det var forbudt —

Pillegrimmen (afbryder ham).

Bli'er du saa ved,
Blier Æventyret ei i Nat tilende,
Skjøndt hver en Nar i Frankrig kjender det.
I Ban blev Greven sat. Man prækede
Et Korstog imod ham. Han loe deraf;
Simon af Montfort, Albigenserbødlen,
Slog fire Gange ham i aaben Mark,
Tog Borg paa Borg fra ham; kun Hauteforest
— Hvor vi nu er' — blev Grevens Eiendom;
Og som en jaget Ulv, der ei kan komme
Fremad, og heller ei tilbage, viste
Han Tænder i sit sidste Smuthul nu.
— Dog i en Nat, før man det ventede,
Blev ogsaa Hauteforest tilsidst indtaget. —
(han standser et Øieblik bevæget).
I Gaarden hist, der rasede Montfort,
Her brændte Borgen.
(leer vild).
Ha, det var en Jubel.

Isidor.

Og Greven? —

Pillegrimmen.

Undkom — endskjøndt Sagnet gaaer,
At han blev opbrændt.

Isidor.

Og hans Børn?

Pillegrimmen.

De græd
Paa ildomspændte Leie — Ild var Trappen —

Af Dødsſaar blødende det Greven hørte;
Maaſkee han tænkte da: "brænd I kun op!
"I har ei Fader meer, men onde Fjender;
"Om I for Spydet bløde, eller ſaa
"Jer Aand opgive" —
(tier voldſomt grebet).

Iſidor.

Videre. Hvad nu
Der følger paa, jeg mindes ei.

Pillegrimmen.

Ja ſaa;
Det er mig netop bedſt bekjendt af Alt.
Bevidſtløs laae den arme Mand i Blod,
Og hørte kun hvor Morderne drog bort.
Da lød det: "trap, trap, trap;" — ſaa man fortæller —
Igjennem Nattens Mulm. I ſort Formumming
Stod pludſelig en Ridderſvend for Greven,
Med begge Børnene i ſine Arme.
De ſlumrede uſkadt! I dybe Toner,
Som Aanders hule Stemme, lød hans Ord:
"Tag mod Alices Børn — nu kom — følg mig!"
Og Greven, ſaaret ſom han var, ſtod op,
Som ved en Troldom følte han ſig ſtyrket;
Med begge Børnene paa Armen fulgte
Han Spøgelſet dybt gjennem Skoven, til
De naaede en Eneboerhytte.
Nu taled' det: "bliv her hos dine Børn;
"Om otte Nætter ſeer du mig igjen;
"Saa maa du bort — men Børnene bli'e her;
"Dem vogter Gud!" — Og Skikkelſen var borte —
Om otte Nætter vendte den tilbage,
Tog Børnene, og taled' ſaa til Greven,

Der end laae syg: "naar snart du est helbredet,
"Drag hen til Rom, skrift for den hell'ge Fader,
"Gjør Bod, saaledes, som han dig befaler."
Og neppe var det hule Ord udtalt,
Før alt med Børnene den Sorte bortsvandt.

Isidor.

Hvem var den Sorte?

Pillegrimmen.

Sikkert Fanden selv.

Isidor.

Hvad gjorde Greven saa?

Pillegrimmen
(med utaalmodig Iil).

Han drog til Rom —
Og der bød Paven ham en bitter Valfart —
Dog Haab og om Tilgivelse, naar han
Fra Synden renset vendte did tilbage.
Hans Godser alt af Petri Stol bestyr'des;
Derved blev det; — men en af Grevens Mænd,
Hr. Ademar af Fleurs, en vakker Mand,
Erholdt Bestyrelsen af disse Godser. —
Nu veed du Alt; og lad mig nu med Fred.

Isidor.

Og vidste jeg end Alt — du ei var Skylden;
Hvordan heed Greven? —

Pillegrimmen (afbrydende).

Navn gjør ei til Sagen.

Isidor.

Hans Navn var Enguerand af Rochefaucon,
Og denne Greve Rochefaucon — er du!

Pillegrimmen
(springer høist overrasket op).
Har Satan lært dig see igjennem Sløret,
Der syvfold værner om min Hemm'lighed,
Som ikkun kan opdages dig af mig,
Den hell'ge Fader, eller Gud? — hvo est du? —
Du rædselfulde, underlige Væsen?
Hvo est du? — svar!

Isidor.
Et Menneske som du.

Enguerand (truffet).
Som jeg? — o nei! — betragt mit Øie her,
Og saa dit eget! — jeg er ei som du! —
Du synded' aldrig.

Isidor (blid).
Nu er dig tilgivet.

Enguerand.
Med nøgne Fødder vandred' jeg fra Rom
Til Christi Grav; jeg udstod derpaa fangen
Først Trældoms Lænker, siden Vanvids Flammer;
Jeg kom tilbage, knælede for Paven;
Han løfted' mild mig op, og venlig sagde,
Ved saadan Lidelse var Synden sonet.
Han gav mig dette Pergament,
(drager det frem af Barmen).
hvori
Han byder, at mig mine Godser skulle
Tilbagegives, thi mit Ban er hævet,
Og fri for Brøde er jeg nu at agte.
Men dog jeg føler her i Barmens Dyb,
Ei menneskeligt Ord formaaer at løse
Den Straf, Gud har bestemt, og at borttage
Hvad Brøden paa vor Isse har opdynget.

Isidor.

Dog skal du finde Ro.

Enguerand.

Jeg Ro? — og hvor?

(griber Isidors Haand, og fører ham hen til Muren).

Her er det, hvor jeg Nemorin har myrdet.
De klippefaste Mure styrted' sammen,
Men denne lave Væg staaer endnu fast.
Saa staaer min Brøde og, skjøndt tusind Qvaler,
Skjøndt tyve Aar alt ere svundne hen.

(bliver ved i Vanvids Tone).

See hist han ligger i sit Blod — han reiser
I Veiret sig, som dengang — truer rædsom
Mig med sin lange Dødningfinger! — Ha! —

(er nær ved at segne).

Isidor (understøtter ham).

Kom til dig selv; vær rolig, arme Ven.
Du seer et Billed af din syge Hjerne,
Ei Nemorins den blege Skygge; — han
Har dig tilgivet.

Enguerand
(kaster sig op til hans Barm).

O, du, min Forsoner!
En Helgen est du mig.

(han forvildes igjen, og peger paa et Gemak).

Ha! kan du høre?
Hvad toner hist? — den bange Klagejamren!
Det er Alices Dødssuk! — hører du?
Hun mig forbander med den stive Læbe.
Hvert hendes Suk mig gjennemborer Barmen
Med samme Magt, som Himlens Straffelyn!
Find Ro, du søde Viv — tilgiv min Synd! —

Isidor.
Frem af dit Hjerte toner denne Jamren.
Alice klager ikke meer; forsonet
Hun skuer fra sin Himmel ned paa dig.

Enguerand
(kaster sig for hans Fødder).
Min Trøsteengel! — o fra dine Læber
Kun drypper Lægebalsom ned paa mig.
Da Verden mig forlod, modtog du mig,
Den Arme — ved dit Bryst. — Og dog —

Isidor
(løfter ham smilende op).
Og dog? —

Enguerand.
Jeg jages bort fra dig, naar jeg er helbredt;
Med Utak lønner jeg din hulde Blidhed.

Isidor.
Jeg vredes ei derfor.

Enguerand.
Fordi du veed,
At jeg ei andet kan. Lad mig tilstaae,
Det kun din Reenhed er, hvis Glands mig blænder,
Den Syndefulde driver bort fra dig,
Og dybt den brede Kløvt mig lader kjende,
Som evig skiller mig fra dig. — Tidt naar
Du ligger slumrende, da tykkes mig,
Som om du ligned' med dit hvide Skjæg
Den døde Nemorin i sin Forklædning; —
— Mit Øie ellers aldrig skued' ham; —
Et saadant Skjæg, saadanne Haar han havde; —
Da synes mig, at jeg maa flye for dig —
Og dog kan jeg ei skille mig fra dig, —

Og jeg erkjender, jeg maa bittrest bøde
I Nærheden af dig, med dig for Dine,
Og at din Trøst er kun en Lædskedrik,
Som styrker mig, naar jeg vil bukke under,
Som styrker mig, at jeg kan bøde længer!

Isidor.

Vær kjæk hvad Gud tilskikker dig. — Jeg maa
Hist oppe staae til Ansvar for din Sjæl.
Ei for at martre dig, jeg dig ledsager;
At redde dig, det et mit høie Kald.
De Gaader, som du klager over, løses
Der oppe Ven. Din Angst for mig er kun
Den ubekjendte Torn fra velbekjendte
Og syndefulde Rod; — den visner snart,
Og i dens Sted skal Blomster spire frem. —
— Hvad vil du gjøre nu?

Enguerand.

Paa dette Sted,
Hvor jeg har syndet, vil for Nemorins
Og for Alices Sjæl jeg ydmyg bede;
Saa atter ud i Verden.

Isidor.

Og hvorhen?

Enguerand.

Hen at opsøge mine Børn. — Før jeg
Har fundet dem, jeg ei giør Brug af dette
Den fromme Faders Breve, som mig skjænker
Mit tabte Gods igjen. — Det Timelige
Mig glæder ikke meer; for længe siden
Har jeg alt lært, det gjerne at undvære.
Kun mine Børn skal høste Gavn deraf.
Er det hans Guddoms Villie, som styrer

Min tunge Pilgrimsgang, at før min Død
Jeg ei skal finde dem, — nu vel, saa døe
Det Pergament med mig.

Isidor.

Saa vil du søge
Hvad ei du veed at finde. Siig, hvorpaa
Vil du da kjende dine Børn?

Enguerand.

Da jeg,
Syv Dage efter Flugten, skjulte mig
Med dem i Skoven, vis alt paa Skilsmissen,
Har jeg et Mærke tegnet paa de Smaa,
Som Tiden ei formaaer at slette ud,
Og som Bedrag ei let kan eftergjøre;
Derpaa jeg kjender dem.

Isidor.

Og han, der leded'
Saa langt dig, vil fremdeles lede dig
Maaskee ved min, maaskee ved andres Haand.
(det tordner stærkt).

Enguerand.

Hør hvor han vredes; — kom! i denne Hal
Mit Øre kan hans Torden ei fornemme
Foruden Sjæleangst. — Hist seer jeg Pladser
Med bedre Ly end denne Sal; der vil
Jeg slumre indtil Dagen gryer.

Isidor.

Velan!
Til Verdners Gud løft trøstig op dit Øie;
Hans Miskundhed nedsmiler fra det Høie;
Byg trygt paa ham! — du bygger ei paa Sand.
(de stige op ad Trappen, og forsvinde i de øvre Rum).

(Heftige Tordenslag og Regn. — Efter en Stund komme fra Forgrunden Tancred og Clara; han bærer sit Sværd paa Skulderen, og paa det hænger en liden Pakke; paa Ryggen har han en Cithar hængende. Clara støtter sig paa ham).

Tancred.

Det er ei Hyrdeild, og ingen Hytte,
Som giæstfri kan modtage os, min Clara;
Det er en Brand i denne øde Borg.

Clara.

Usaligt see vor kjække Daad begynder!
See Himlens Uveir vrede straffe os,
Og da et Glimt af Haab sig fjærnt os viser,
Maa selv det skuffe os.

Tancred
(fører hende ind i Ruinen).

Vær rolig, Clara!
For Regn kan denne Muur dig og beskytte.
Frygt ei. — Men hvo har vel tændt denne Ild?
Og hvilken ukjendt Haand har sig beviist
Saa hjælpsom her? — Mit Mod sig hæver glad;
Thi Engle lede og beskjærme dig.

Clara.

Med Tordenstemme tale Engle ei;
Det er et Raab fra Himlens Vrede, Elskte!
Som høit vor Flugt fordømmer.

Tancred.

Regnen løber
Af dine gyldne Lokker ned. Tør dig
Ved denne Ild, mens jeg den giver Næring.
(lægger Brænde i Ilden).

Clara
(sidder ved Ilden, og seer sig om).
Ha! seer du hvor vi er'? Grev Enguerands
Den skumle Borg man selv om Dagen skyer,
Fordi at Aanderne af Nemorin,
Alice og af Enguerand her spøge.
O min Tancred, og snart det Midnat er.

Tancred.
Nei, Aander have ved Alvældens Trone
Den klare Sandhed skuet. De kjende ikke
Den lave Verdens usle Fordom mere.
Ei dem behøve vi at frygte. Kun
For Mennesker vor søde Pagt er Brøde.
O, lad dem komme, de Forklarede,
Og stille sig som Dommer mellem os
Og dem, der true os, min elskte Pige.

Clara (gysende).
En Dom — forfærdelige Tanke! —

Tancred.
Kun
For Syndere; — det er' vi ei.

Clara (sukkende).
Vi ei?

Tancred.
Det er ei Synd, min Clara, hvad Naturen
Som evig Lov har skrevet os i Hjertet;
I Mandens Hjerte —: Frihed, Kjærlighed.
Min Fader, som jeg ærer, vil mig tvinge
Grevinde Rosa af Moratos, hvem
Mit Øie aldrig saae, min Haand at række.
Den Frihed, som mig Gud har skjænket, kan
Ei bøie sig i dette Aag; den fordrer,

At jeg mit Lod med Overlæg selv vælger.
Min Fader vil, at jeg skal flye for dig,
For dig, som er min Sjæl i dette Liv,
Fordi din Fader, Martin, kun er Meier,
Og boer ved Foden af vor Ridderborg.
Det er at krænke Kjærlighedens Ret,
Thi den forlanger med en hellig Kraft,
At vi skal den bekjende ved kjæk Daad,
Ved Nød og Lidelse, om saa maa være.
Vi handle derfor som vi bør, om ogsaa
De barnlige og Elskovs-Pligterne
Med Smerte her sig skille fra hinanden.

Clara.

Ja, Barnets Pligt! — Hæld dig, min elskte Ven,
At du har følt dens skjønne Ild hos dig.
Hæld dig og nu, da sørgende du nægter
At pleie længere den ædle Lue.
Ak, jeg har aldrig — tro mig — kjendt de Baand,
Den knytte sødt og let det fromme Barn
Med himmelsk Ømhed til de venlige
Forældre. Tidligt sank i Gravens Skjød
Min Moder; — ei jeg mindes hendes Træk —:
Min Fader aldrig har fornærmet mig;
Hvad jeg behøvede, fik jeg; men aldrig
Hans Øie smiled mildt og kjærligt til mig;
Kun som en Fremmed var jeg i hans Huus,
Som om jeg kjøbte der med Guld mit Ophold.
En Datters Omhu, som jeg gjerne tilbød,
Som jeg i vore Naboers lave Hytter
Saae gjerne udviist, gjerne og modtaget,
Afviste han med rolig Alvorsmine,
Og fordrede af Tyendet kun Hjælp;

Mig oversaae han, naar i mørke Krog
Den bittre Taare randt ned ad min Kind.
Da blev mit Hjerte tomt. — Var det et Under,
At du, da kjærlig du dig til mig bøied',
Det heel opfyldte?

Tancred (omfavner hende).

Søde Barn!

Clara.

Selv nu
Jeg troed', lettere at kunne lide
Den Kummer, mig at skille fra min Fader,
End at udstaae den Helvedqval, for evig
Dig at forlade, du mit Hjertes Elskte.
Jeg maatte vælge mellem dig og Fader;
Jeg fulgte dig! — jeg fulgte, thi jeg maatte.
Jeg vidste og, du kunde ikke leve
Foruden mig, men Fader vilde trøstes
Ret snart, om end hans Datter vendte ei
Tilbage, som idag gik bort fra ham.
Jeg seer ham alt imorgen rolig drage
I Marken ud, og mindes ikke mere
Sit Barn, naar ei maaskee han rolig raaber
Til mine Legesøstre, som mig søge:
"Gaaer I kun hjem igjen — thi hun er borte."

Tancred.

Vil og min Fader tale saa? — min Fader!
Naar han imorgen søge vil sin Søn
I Borgens Værelser, i Haugens Skygge,
Ak — overalt — og intetsteds ham finder —?
Min dyrebare Fader! o hvorfor
Skal just for første Gang din Haardhed træffe
Mig der, hvor Trods er uundgaaelig?

I Himlens Magter! skuer i mit Bryst;
Og regner mig ei denne Daad til Brøde;
O trøster, styrker I min elskte Fader,
Og samler snart forsoned os og glade
I Hjemmet hist paa vore Ahners Borg,
I, som den syndige, fortabte Søn
Har ført, skjøndt nøgen, arm, til Fædrehjemmet
Og til den ømme Faders milde Hjerte!

Clara

(kaster sig grædende til hans Barm).

O Tancred, Tancred! — dette Alt for mig!

Tancred.

For dig alt dette! raaber jeg med Stolthed.
Fortjenes bør din skjønne Kjærlighed.
For dig alt dette! — gid, at det var mere!
Gid, at mit Blod for dig jeg kunde offre!
Min Clara! gjerne gav jeg det for dig.
Idag desuden er den sidste Dag,
Der mig kan frelse, thi imorgen alt
Man venter Donna Rosa paa vor Borg,
For at forenes der med mig. Dersom
Vi lade denne sidste Stund bortflye,
Kan al den Qval, som vilde vente mig
Ved Rosas Side, ei nedbede os
En anden gunstig Stund fra Verdens Styrer.
For evig vilde Flugtens Dør sig lukke,
Thi Kirkens Baand er uopløseligt.

Clara.

Hvad bli'er af os?

Tankred.

Vi gaae til Spanien.
Ikkun en Miil herfra omtrent er Grændsen.

Naar dette Uveir først er gaaet over,
Skal Morgenrødens første klare Straale
Os lyse glad hen til vor Frelses Land.
Den næste Middag seer os da i Kirken
Og foran Altret i et gjestmildt Kloster,
Hvor Herrens Tjener signer os.

Clara.

Og saa?

Tancred.

Meer end os selv vi bruge ei til Lykken!
En Kæmpers Arm staaer overalt i Priis,
Og Spaniens Fyrster lønne vil min Iid.
Et fremmed Navn os skjænker Sikkerhed.
Og skuffed selv end dette Haab — Guds Verden
Jo bugner overalt af Liv og Glæde,
Ved stille Kilder, i Orangelunden.
Og om vi kun beholdt vor Luth tilbage,
Saa drog det glade Sangerpar fra Borg
Til Borg, og qvæded' om sin Kjærlighed;
Og hvert et Hjerte vilde venligt aabnes,
Og gylden Regn i vore Sange rasle.

(man hører Støi langt borte).

Clara (farer ængstelig op).

Hvad lyder hist saa huult?

Tancred.

Vær rolig, Kjære,
Det er Skovbækkens hule Brusen kun,
Og Regnen, som mod Klippevæggen rasler,
Og Tordnens fjærne Brag.

Clara.

Nei min Tancred.
Jeg hører Hestetramp og mange Stemmer.

Tancred (lytter).

Det er Forvildede maaskee som vi,
Hvem denne Ild, som lyser gjennem Mørket,
Har lokket hid. — Ret et uhældigt Møde!
Dog Borgen synes byde mangt et Ly,
Hvor ingen søger os, om dette Rum
End nu skal tjene andre til et Skjul.
(gaaer omkring og undersøger Muren i Baggrunden).
Her er en Muur med Trappetrin; bag den
Er der en Indgang.
(han forsvinder bag Muren, men man hører ham tale).
Denne Indgang fører
Ind i et huledannet Værelse,
Hvis Gulv er trindt bedækt med herligt Moes
Og byder dig sit bløde Leie, medens
Jeg holder Vagt bag Muren her.
(træder frem igjen).
Kom Clara,
Kom kun herind — vær uden Frygt.

Clara (ængstelig).

Tancred!

Tancred

(omfavner hende ømt).

Min Arm, mit Sværd — hvad har du da at klage?
Mit kjække Mod bortjager sorte Skyer;
Gud lever end — see fremad, ei tilbage!
Af mørke Nat den klare Morgen gryer.

(De gaae bag Muren og forsvinde. — Lynilden oplyser Scenen. — Tordenslagene blive heftigere og hyppigere. — Larm og Menneskestemmer komme nærmere og blive lydeligere; endelig træder ind Balduin af Romazar i fuldstændig Rustning, ledsaget af flere Bevæbnede).

Baldnin
(efter med Forundring at have undersøgt Borgen).
Det er ei et beboet Sted Sennora,
Fra hvilket denne Ildens milde Straale
Blidt lyser de Vildfarende imøde;
Kun Mure af en halvforfalden Borg.
Dog byder den end sikkert Ly for Regnen.
Behag for kort Tid her at søge Skjul
For Himlens Strømme.

Rosa (bag Scenen).
Gjerne gjør jeg det.
(bevæbnet Følge træder ind; — derpaa bæres Donna Rosa ind i en Bærestol).

Balduin.
(efter at Rosa er steget ud, til Følget).
Lad hele Følget samles her omkring,
Og nøie holde Vagt om disse Mure.
(Følget gaaer).

Rosa (til Balduin).
Sig, Cavalier, hvo har tændt denne Ild?
Jeg øiner ingen her.

Balduin (ærbodig).
Jeg veed det ei
Sennora; da jeg kom, den brændte alt.
Maaskee at en from Gnome, som i Slottet
Her boer, af Skjæbnen er bestemt at være
Til eders Tjeneste.

Rosa.
En Gnome? nei!
En saadan Undervirkning, som jeg sporer
I Gangen af mit Liv, kan ei tilskrives
En ringe Svend i Aanders dunkle Rige.
Det er maaskee Urgandas Troldomsstav

Den underfulde eller Alguifs Ring,
Der styrer mine Skridt med magisk Vælde.

Balduin.

Ja sikkert hæver det vor Sjæl, naar vi
Bestemmelsen af hvad der møder os
I Livet troe at torde fast forbinde
Med et os overordnet Undervæsen.
I Smerten selv vi troe os mere vigtig'
Som Gjenstand for de høi're Væsners Omhu.

Rosa.

O denne Følelse opliver Hjertet,
Om ogsaa vore Ridderæventyr
Med alt der slaue Troldomsværk var borte.
Selv Merlin er jo kun et Hjernespind,
Opfundet af en sindrig Troubadour:
Men Gud i Himlen og den hell'ge Jomfru
De er' vort tro, vort naadefulde Værn,
De styre mægtig vore Handlinger
Og alt hvad der i Livet møder os.

Balduin.

Hvor fromt!

Rosa.

Sig hellere hvor trøstefuldt!
I vilde see mig bøiet mere dybt,
Hvis ei saa fast jeg Haabets Anker fæsted'
Til Himmelen. — Jeg havde Grund til Klage.

Balduin.

Ja vist, ja vist!

Rosa.

Min Moders strænge Løvte
Har mig paalagt som Pligt, at aldrig indgaae
Et Ægteskab i Spanien. Og derfor

Jeg sendes til et fremmedt Land, en Husbond
Der at opsøge mig; og hvilken Husbond?
En Mand, som jeg har aldrig seet. — Fra Barn
Er jeg til Taalmod lært, og om mit Hjerte
End skulde briste — lyder jeg min Fader. —
Men ei blot i Grundtonen af mit Liv
Jeg spore maa det Usædvanlige;
Hver Biomstændighed sig viser sælsom.

Thi neppe har min Fod betraadt her Grændsen —
— De gyldne Liljers Rige, priste Frankrig —
Før at min Faders Hest her styrter, saares;
Min Fader maa end tøve i en Landsbye;
Men han har foresat sig dog, i Nat
At overraske Ridderen af Fleurs;
Og jeg maa altsaa mod min Villie
I Forveien med Eder. Om faae Timer
Vil han indhente os, som reise langsomt,
Og saa naae Fleurs paa samme Tid, som vi.
Er det den Maade, hvorpaa Damer reise?

Balduin.

Det skeer vel stundom i Romancens Rige.

Rosa.

Romancens — ja; og for det ei skal fattes
I sidste Vers af den, vi spille her,
Det vante Uhæld, bryder Uveir løs
Med Storm, med Hagl og Regn; — vi fare vild
I Mørket — Denne Ild os lokker hid
Til dette gamle Slot, et Opholdssted
For Feer og Spøgelser — alt meer end nok!
Til Hverdagslivet længes jeg tilbage
Fra denne gaadefulde Digterverden.

Balduin (efter en Pause).

O vredes ikke over Skjebnens Villje,
Som lader her os være sammen, ene,
For Vidner frie.

Rosa

— (med bævende Stemme).
Jeg be'er Jer Balduin,
Skaan mig — jeg beder.

Balduin.

Skal jeg atter tie?
Og nu — den sidste Gang, da jeg tør tale?
Skal ingen Trøstens Draabe jeg erholde
Til Lindring for den lange Smertens Tid,
Der mørk, som denne Nat, sig for mig aabner
I Følelsen af Eders Tab? — hvor grumt!
O det er haardt.
(vender Ansigtet bort).

Rosa.

Dersom et Ord kan lette
Den Byrde, som I har paa Hjertet — Hæld
Da Jer! — Enhver er ei saa lykkelig!
Saa tal kun ud det Ord, min Balduin.

Balduin (knæler).

Sennora, tilsted mig at tage Afskeed
Med Eder.

Rosa.

Ven! jeg havde gjerne ønsket
At spare Jer derfor, mig selv og Eder.
Dog byder I mig nu den bittre Kalk:
Og I har vel fortjent af mig, at jeg
Til sidste Draabe den med Eder tømmer;
Og jeg afslaaer den ei.
(løfter ham op).

Staa op min Ven!
Hav Tak for tusind', ja for tusind Ting,
Som jeg vel ikke veed at nævne, men
Som ere dybt indgravne her.
(peger paa Hjertet).

Balduin.

O staaer mit Navn
Paa denne gyldne Tavle, gjerne maa
Det sættes da blandt Fremtidens Martyrer
Med Tegn om høiest Qval.

Rosa.

Om det staaer her?
O Gud det stod der alt, da end min Tunge
Formaaed neppe det at lalle frem.
Den Mand, der opdrog Eder, boede tæt
Op til min Faders Slot; vi leged' altid
Kun med hinanden. Ved saa mangt Beviis
Paa sød, gjensidig Ømhed vandt I Barnets
Den fulde, stille Sjæl. Til jeg blev voxen —

Balduin.

Til Eders Fader skjænked mig sin Naade,
Tog mig paa Slottet, gav mig Ridderslaget,
Gav Borge mig til Lehn; da stødte I
Med strænge Blik mig smerteligt tilbage.
I denne bittre Stund, hvor Smerten atter
Gjenkalder al den overstandne Vaande,
Maa dybt jeg mig beklage, at mit Held,
Unddroges mig, skjønt uden nogen Brøde.

Rosa.

De strenge Sæder slutte Spaniens Qvinder
I snever Kreds. Alt voxne vare vi.
Nu vil jeg tilstaae det, at Eders Billed'

I mine Drømme tindred' som en Stjerne,
Og venligt svæved for den Vaagende;
Men kjendte jeg ei vel min Faders Planer?
Og kjendte jeg hans Stolthed ei, som hersker
Saa mægtig i hans ellers ædle Hjerte?

Balduin.

O, hvilken Himmel aabner sig for mig,
Just i det Øieblik, da Haabet svinder,
At nogensinde den skal vorde min!

Rosa

Er det ei saa med alt det Jordiske?
Opofrelse er første Pligt herneden;
Men hisset vorder den engang til Seir,
Til Glorie, jo mere stille vi
Os underkaste her dens strenge Bud.
Thi vor Tilværelse er Lydighed.

Balduin.

Hvorfor blev da den ædle Kraft, at herske,
Nedlagt i Mandens frie Bryst? Nei! nei!
I Skjæbnens Hjul tør Manden gribe stærkt.
Blot mindre Iil med at bestemme Eder,
Og jeg mig havde Ret tilkæmpet vist
Til at erhverve Eders skjønne Haand.

Rosa.

Skuf Eder ikke selv; bedrøv ei mig.
Hvordan? troer I at have kunnet hæve
Den ringe Slægt, hvorfra I stammer ned,
Høit op til vor? I er en Landmands Søn,
Besidder kun hvad Jer min Fader skjænked',
Som Barn I mistede alt Fader, Moder,
Og Mørke hviler over Eders Fødsel.

Balduin.

Maaskee det havde snart opklaret sig.

Rosa.

Opklaret? — og hvordan?

Balduin.

I veed, at jeg
Alt i min Barndom ofte fra en Ukjendt
Modtog tidt Gaver af ei ringe Værd,
Ledsagede af gaadefulde Breve
Og ædle Lærdomme. — "Din Isidor"
Saaledes var hvert Brev kun undertegnet;
Og ingen vidste, hvo sig kaldte saa.

Rosa.

I har fortalt det tidt.

Balduin.

For nyligt kom,
For første Gang i lang Tid, Budskab atter
Fra denne Isidor. Det var faa Ord.
I denne Maaned skulde jeg, saa bød han,
Begive mig til denne Egn; her vilde
Jeg meget da erfare, som var skjult;
Men frem for alt blev kraftigen mig paalagt,
At drage til et vist beskrevet Sted;
Der skulde jeg en Søster finde. —

Rosa.

Søster?

Balduin.

Derfor jeg udbad mig af Eders Fader
Den Gunst, at torde følge Eder hid.

Rosa.

Og denne Søster? var da hendes Navn
Ei nævnet, og hos hvem hun lever?

Balduin.

Det nøie var beskrevet; derhos sagt,
Hvorledes hendes Pleiefader skulde
Bevise, at vi vare Sødskende;
Samt at han vilde meer mig aabenbare,
Hvorved min Skjæbne skulde fro forandres,
Og som mig skulde hæve høiere
End selv den dristigste Ærgjerrighed
Mig nogensinde havde ladet drømme.

Rosa.

I spænder min Opmærksomhed.

Balduin.

Vil I
Selv læse her det gaadefulde Brev?
(han tager et Brev frem)
(Ny Larm bag Scenen og mange Stemmer).

Rosa.

Hør, Balduin, den vilde Larm histhenne!
Og Lyd af mange Stemmer.

Balduin (raaber ud).

Hei! hvem er der?

(Rask og heftig træder ind Ademar af Fleurs med Følge af bevæbnede Svende; nogle bære Fakler).

Ademar.

En, som ei lader Indgangen sig spærre
Af nogen jordisk Magt; Fortvivlelse.

Rosa.

Fortvivlelse?! — hvordan?

Balduin.

Medfølelse
Modtager den paa dette øde Sted
Med Ønske om at trøste og at hjælpe.

Ademar (bemærker Rosa).
Hvad seer jeg? Blandt Ruinerne en Dame
Af saa stor Ynde og saa høi en Stand.
(hilser ærbødigt)
Tilgiv, om en fortvivlet Faders Smerte
Forglemte Ridderpligt, ei agted' Eder,
Men, skjøndt tilbageviist, sig trængte ind
Til denne Plads.

Rosa.
Ei videre Sennor;
Undskyld Jer ei; det taarevaade Øie
Og Kummeren i Eders Blik tilfulde
Og kraftigt tale Eders Sag, opvække
En hjertelig Beklagelse, saa at
Der ei behøves Ord.

Balduin.
Jeg beder Eder,
Meddeel os Eders Navn.

Ademar.
I see i mig
Den gamle Ridder Ademar af Fleurs.

Rosa.
Hvad hører jeg?

Balduin.
I — Ademar af Fleurs?

Ademar.
Hvi studse I ved dette Navn?

Balduin.
Det vil
Ei meer forundre Eder, naar I hører,
Det er Grevinde Rosa af Moratos,
Som Tilfældet her samler Eder med.

Ademar (forfærdet).

Gud!

(han skjuler sit Ansigt ved en Svends Bryst).

Balduin.

Fat Jer dog! — kan en Omstændighed,
Der synes dog saa glædelig, Jer bøie
End dybere?

Ademar.

Ja! ja! — thi skjøndt blandt alle
Paa Jorden ellers helst jeg ønskede
At have mødt Moratos fyrstelige Datter,
Saa kunde nu jeg ikke finde nogen,
Der meer med sin Nærværelse mig knuste,
End netop denne hulde Frøken her.

Rosa.

Jeg ei forstaaer —

Ademar.

Den Søn, ved hvem min Slægt
Den største Hæder skulde have opnaaet,
Naar I, som Gemalinde, vilde skjænke
Ham Haand og Hjerte — o, han er ei meer.

Balduin (rask).

Saa er han død?

Ademar.

Desværre meer end død.
Han er bortflygtet med en Bondes Datter.
Den gamle Glands af ridderlige Ahner —
Sin Fader selv — sin Faders Ridderære —
Sin egen med — det Ord, han Eder gav —
Alt helligt fra den forbigangne Tid,
Nærværelsen og det Tilkommende,

Alt har han glemt for den uædle Drivt
Af en uværdig, skjændig Lidenskab.

Rosa.

Bortflygtet? — naar?

Balduin.

Hvordan? bortflygtet, Sennor?

Ademar.

Det er omtrent tolv Timer siden, han
Begav sig bort fra Borgen under Paaskud
At gaae paa Jagt. Men da han ikke kom
Tilbage til den vante Tid, saa sendte
Jeg Budskab ud til alle Sider. Nu
Fandt man en Munk, der drog til Spanien.
Han havde seet min Søn, med ham den Frække,
At vandre dybt i Pyrenæerskoven
Med alle Tegn paa en iilfærdig Flugt,
Og skyende de aabne Landeveie.
Vi forske da nu videre i Borgen:
Hans Klæder ere borte fra hans Kammer
Med samt hans Penge, og paa Bordet ligger
En Tavle, hvorpaa disse Ord er' skrevne:
"Mig vinker Kjærlighed — lev evigt vel!"

Rosa (afsides).

Forunderlige Spil af Skjæbnen!

Ademar.

Neppe
Erfarer jeg det frygtelige Slag,
Som mig er truffet, før jeg iler efter
Den Flygtende, for — gjaldt det end mit Liv —
At bringe ham tilbage. — Mine Heste
Nedsegne træt ved Stormen af vor Iil,

Og end har jeg ei naaet ham — endnu viser
Sig intet Spor af ham.

Balduin.

Det er naturligt.
Har Eders Søn blot fire Timers Forspring,
Er han i Spanien, mens her vi tale.
(det tordner heftigt).

Ademar.

Hvis dette Uveir, denne vilde Regn
Har ikke naaet ham end paa Frankrigs Side,
Og opholdt ham blandt Bjergets Kløvter her.
Selv denne Ild, som jeg langt fra saae lyse,
Gav mig det Haab, han havde antændt den,
Og at jeg vilde træffe ham ved Ilden.
Nu seer jeg, jeg er skuffet.

Balduin.

Maaskee ei.
Vi forefandt alt dette Baal; — vel muligt,
At Eders Søn har antændt det, og vi
Har ham forjaget ved vor bratte Ankomst.

Ademar (med Fyrighed).

Saa maa han være her i Slottets Nærhed,
Selv skjult maaskee i denne øde Borg.
Almagtens Stemme, som med Vrede lyder
Nu over vore Hoveder, har kastet
Sin faste Snare om den Flygtende.
(heftige Tordenbrag).

Rosa (til Balduin).

En Gysen griber mig. Ak! denne Olding
I Kamp med opbragt Lidenskab — den Torden,
Som aldrig jeg har hørt saa frygtelig,
Forstærket end ved Bjergets hule Gjenlyd —

Og Lynets Straale — alting mig forfærder
Min Sjæl, og skræmmer den fra fromme Ro,
Lig et opsporet Vildt, og bringer Blodet
Mig til at styrkne fast i mine Aarer.

Ademar
(med altid stigende Affect under Tordenens Brag).

Gud, du er god! — i Vreden naadig selv!
Dit Uveirs Bragen ruller mig som Trøst,
Som naaderig Forjættelse i Hjertet.
Algode! du som talte mine Taarer,
Viis mig de Veie, som min Søn nu vandrer —
Bryd frem med al din Vredes Uveirstorden!
Kast dig i Veien for den Flygtende!
Lad Ild og Mørke rædsomt vexle om ham,
Og sønderskjære Kraftens Sener, styrte
Ham sønderknust af Angers Frygt til Jorden,
Ham og hans Bolerske! — jeg vil afsted! —
Jeg frygter ei det Oprør, som du sender
Vildt brusende igjennem dine Himle.
Løvinden, som sit tabte Barn opsøger,
Hvad frygter den vel for? — Udtøm dit Kogger
Med alle sine flammerøde Pile!
Aabn alle Sluser for din vilde Regn!
Jeg gaaer afsted! igjennem Ild og Bølger,
Igjennem Storm og gamle Skoves Styrten,
Og søger om mit Barn. — Lad dine Flammer
Mig lyse paa min Vei! — viis mig det Sted,
Hvor nu min Søn forsager — ham vil jeg
Tilgive, og ham trykke til mit Hjerte!
Bønhør mig, Dommer hist! opfyld min Bøn!

(En Lynstraale slaaer ned, og knuser Muren i Baggrunden; et Tordenslag; Alle synke bedøvede ned).

Tancreds Stemme:
Til Hjælp! o kom til Hjælp! til Hjælp! til Hjælp!

Balduin (reiser sig først).
Hvem har Lynstraalen truffet? — hvem?

Rosa og Ademar.
Vi leve.

Balduin.
Skjøndt Tordenslaget døved mig, saa hørte
Dog tydeligt jeg bange Raab om Hjælp.

(Tancred styrter ind med den afmægtige Clara paa Armen).

Tancred.
Til Hjælp! til Hjælp! — Gud hun er død!

Ademar (kjender ham).
Min Søn!

Tancred (forfærdet).
Min Fader!

Rosa.
Hvilken Hændelse!

Ademar.
Tancred!

Tancred.
Hvor skal jeg flye? — hvor skal jeg skjule mig? O Himmel!
Din Dom er frygtelig!
(han vil flygte).

Ademar
(træder ham med Vrede i Veien).
Tilbage! Stands.

Tancred.
O skjul mig i dit Mørke, Evige!
(vil flygte ad den anden Side).

Ademar (høit og befalende).
Holdt Ubesindige! — din Fader kalder;
Gjenkjender du hans vrede Stemme ei?

Tancred (synker paa Knæe).
O Gud!

Ademar (træder hen for ham).
Gud kjender ikke den Ulydige.
(blødere og smertelig).
O Søn, hvad har du gjort? — er dette Løn
For al min Kjærlighed, min Omhu.

Tancred (uden at høre det).
Seer —
Gud — hun er død — seer hid — o seer! — nu vredes,
Nu straf! — paa Jorden frygter jeg nu intet.

Clara
(kommer til sig selv, sagte).
Tancred!

Tancred (springer op)
Hun lever!

Ademar.
Lever?
(kalder).
Hid I Svende!

(Ademars Svende ile til).

Ademar (peger paa Clara).
Seer, hun der har forført min Søn; — hun der!
Men Lænker vente hende og haard Straf;
Og nu — riv Bolersken fra ham.

Tancred (omfavner Clara).
Fra mig?
Riv Hjertet fra mit Bryst; men hende ei.

Rosa (bedende til Ademar).
Vær ædelmodig og tilgiv den Arme.
Ademar.
I be'er for hende? — Jeg tør ei — Afsted!
Adlyd mit Bud; riv hende af hans Arme.
Tancred
(ude af sig selv, til Ademar).
Jeg ærer dig; mit Liv tilhører dig,
Men hendes ei.
(med draget Sværd til Svendene).
I kjende dette Staal,
Der lyned' foran Jer i Slagets Tummel.
Hvo ei forsøge vil, hvor dybt det kan
Sig bane Veien i en Fjendes Bryst,
Sig nærme ei min Brud!
Ademar (i høieste Vrede).
Fordømte Trods!
Som frygteligen jeg skal lade straffe.
(til Svendene, idet han drager sit Sværd).
Op, feige Svende! hør Jer Herres Bud:
Riv hende fra ham, hvis ei dette Sværd
Skal blodigt drive Eder frem. — Fald an!
(Svendene trænge ind paa Clara).
Clara (skrigende).
O, hav Medlidenhed!
Tancred (forsvarer sig).
Dø, hvo sig nærmer!
Rosa (paa samme Tid).
O, alle Helgen! Kamp!
Ademar (paa samme Tid).
Fald an!
Balduin.
Hold inde!

Enguerand
(raaber bag Scenen høit og vredt).
Hallo, hallo! — hvo vækker i min Borg
Mig op med Larm?
(Alle staae ubevægelige).
Ademar (forfærdet).
Ha, hvilken Stemme!

(Enguerand viser sig oppe paa Trappen, der, hvor han er gaaet bort).

Enguerand (med Tordenstemme).
Hvo vover det, I usle Kryb! hvo vover,
Den gamle Kjæmpe af sin dybe Søvn at vække?
Tancred, Clara og Svendene
(paa eengang, med Tegn paa Skræk).
Hans Aand!
Ademar (ligesaa).
Enguerands Aand!
Rosa
(klynger sig op til Balduin).
Gud, hvad er det?!
Enguerand.
Hans Aand?
(leer frygteligt).
Ha, ha — hans Aand! — nu lad saa være,
Ved Qval og Blod forklaret — hvo er' I?
Ademar
(reiser sig, og henvender sig høitidelig til Enguerand).
Du, som nu ved dit underfulde Syn
Stadfæster, hvad der længe tvivltes om,
Opløfter Sløret mellem her og hisset,
Skjøndt død, dog vender levende tilbage
Til denne Plet, som fordum du opfyldte
Med Hæder, Roes og Herskerbud, — vær hilset!

Det Mod, som du i Live kjendte hos mig,
Forlader mig ei selv for Gravens Borger —
Jeg seer dig, kjender dig — og skjælver ei.
Hvad kalder dig herop i Syndens Rige?

Enguerand
(efter en Pause, gjenkjender Ademar).

Hvad? — Ademar af Fleurs? — min Vaabenbroder!

Ademar.

Det var jeg tro.

Enguerand.

Siig frem, hvad vil du her?

Ademar.

Min Søn var flygtet bort; ham søgte jeg;
Nu har jeg fundet ham.

Enguerand.

Din Søn — er fundet!
Hæld dig! — hvi est du vred? — o tak du Gud!
Ei alle Fædre finde deres Sønner.

Ademar.

Ei alle finde dem i Brøde.

Enguerand.

Vel!
Jeg er din Lehnsherre; — din Søn er Ridder —
Anklag din Søn for mig, saa skal jeg dømme.

Ademar.

Dit klare Øie blændes ikke længer
Af Støvets Taage — du har skuet Lyset;
Din Dom et Gjenskin vorde vil af hiin
Alhimlens store Dommer. — Vel, saa døm!

(Isidor viser sig bag Enguerand).

Enguerand.

Hvad har din Søn forbrudt?

Ademar.

Han er bortflygtet.

Enguerand.

Og hvorfor flygted' han?

Ademar.

Fordi jeg vilde

Formæle ham med denne ædle Dame.

(peger paa Rosa).

Enguerand

(betragter Rosa nøie).

Med hende? — Sønnens Brøde — den er stor.

Ademar.

Han er min Søn, mit Blod! ved egen Brøde

Han kunde falde ei saa dybt; han er

Forført, bedaaret — frit jeg siger det:

Han er fortryllet ved en Elskovsdrik.

Enguerand.

Hvordan?

Ademar.

Fortryllet — ja —; da Unders Rige

Har aabnet sig nu for mig — da de Døde

Nu stige frem af Graven for at dømme,

Tør jeg ei tvivle længere om det,

Hvad før jeg haanede som Overtro;

Han er et Offer for den sorte Troldom,

For hendes Troldom.

(peger paa Clara).

Tancred.

Fader! o min Fader!

Enguerand.

Beviis din Klage.

Ademar.
Hør! i Lydighed
Opvoxede min Søn til han saae Pigen. —
En landlig Fest gav Leilighed dertil.
Hun rakte Æresdrikken ham — han drak —
Med Ild betragted' hende, og fra den Tid
Tilhørte han ei længer mig; hans Attraa
Var ene vendt til denne Tryllerske,
Kun hende saae han nu i Kirken selv;
Han der forlod hver Dame af hans Rang,
Tilbagetraadte for at knæle ned
Ved Siden af den frække Synderinde,
Og vendte Blikket fra vor Frelsers Kors,
Det hellige, hen paa hiin Bolerske. —
Jeg bad, advarede, befoel — han græd
Og lovede. — Jeg indelukked ham —;
Omsonst! — det Helvede, hun havde antændt
I Brystet paa ham, lod ham ikke hvile;
Han styrted' sig med Fare af sit Liv
Af Vindvet ud, saasnart han hørte hende
At synge Troldomssange.

Clara.
O Tancred!

Enguerand.
Hvad hedder denne Pige, Ademar?

Ademar.
Hun hedder Clara St. Martin, en Datter
Af Rolf St. Martin, som Forpagter er
I Forgepres, Landsbyen ved min Borg.

Enguerand.
Naar, som der ei kan tvivles om, du troer
Selv paa din Klages Sandhed, Ademar,

Saa lad Troldqvinden føres bort herfra,
Og holdes vel forvart ved stærke Baand
I Fængslet, at paa næste Helligdag
Ved Ild; og ved Vandprøve hun kan vise
Sin Uskyld, eller skyldig bøde for
Sin Synd i Flammerne.
(Clara segner afmægtig om).

Rosa.

Usalige!

Ademar (til Svendene.)

I have hørt det. — Klagen, som jeg her
For denne Dommer har fremført,
(peger paa Enguerand)
skal jeg
Imorgen føre frem for Landets Domstol.
Og nu riv hende bort med Magt!

Tancred.

Tilbage!

Ademar
(gaaer hen til ham, og river Sværdet fra ham).

Ti Daare!
(trækker ham hen til sig).
Hid til mig.
(til Svendene).
Gjør nu Jer Pligt.
(Svendene ville bemægtige sig Clara).

Balduin
(træder hurtig frem med blottet Sværd).

Tilbage!

Ademar.

Hvad er det?

Enguerand.

Hvem er den Ridder?

Isidor (træder frem).

Hvem? En, som her tør tale.

Balduin.

Visseligt.

Jeg hedder Balduin af Romazar,
Jeg Lehnsmand er af Greven af Moratos,
Og jeg antager denne Dames Sag.

Ademar.

Hvad kan bestemme dig til hendes Forsvar?
Til Forsvar for en Fremmed?

Balduin.

Fremmed er
Kun hendes Ansigt mig; men hun er mig
Det nærmeste i Verden, hvis hun er
Rolf St. Martins formeente Datter, thi
Hun er min Søster.

Enguerand.

Hun hans Søster? hun?!

(Almindelig Forundring).

Ademar.

Beviis hvad du har sagt.

Balduin.

Bevise det
Kan jeg vel ei med hvad sædvanligen
Beviser kaldes; men en Stemme har
Som Lyd fra Himmelen forkyndt mig det;
Den troer jeg paa.

Ademar (med Haan).

Fremkald da denne Stemme,
Udkaarne du! at den kan løse os
Den underfuldeste blandt alle Gaader.
Fremkald den strax, lad høit den lyde her;

Hvis ei, skal med mit Sværd jeg dig bevise,
At du en Løgner est. — Du tier? — fremkald
Flux Stemmen! — kald!

Isidor (kommer rask ned).
Du kalder; — hør den da.
Romazars Søster er den Pige der,
Det sværger jeg ved Sandheds store Gud.
Spørg ham,
(peger paa Enguerand).
om jeg kan sige Usandhed.

Enguerand.
Det kan han ei. — Naar han bekræfter det,
Saa er det saa, — saa er det ganske vist;
Han er en hellig Mand; ham elsker Gud.

Balduin
(efter at han i nogle Øieblikke overrasket og overveiende har betragtet Isidor, flyver han med aabne Arme og Udtrykket af den heftigste Glæde hen imod ham).
O du er Isidor!

Isidor.
Det er jeg.

Enguerand.
Ja!

Isidor
(omfavner Balduin).
Du er min Balduin!
(omfavner Clara).
Og du min Clara!
O elskte Børn! Nu aabnes Eders Skyer!
Du Kjærlighedens Blik, sku ned fra Himlen!
Hvad du har paalagt mig er snart fuldendt.

Balduin
(med lidenskabelig Inderlighed).
Velgjører! gaadefulde, vise Lærer!
Som jeg saa meget længtes efter, søgte,
Men aldrig fandt, hvordan skal jeg dig takke?
(omfavner Clara).
O elskte Søster!

Clara (tøvende).
I min Broder? I?

Ademar.
Løs denne Gaade snart, — thi ellers griber
En Vanvid snart os alle.

Balduin (med Hast).
Isidor!
Siig mig, fra hvem jeg stammer ned; ak kun
Som mørke Gaader fra den fjerne Barndom
Staaer det for mig, kun som et Æventyr
Fra længst forsvundne Tid; o sig mig det!

Clara (ligesaa).
Jeg havde ingen Broder; — denne Ridder
Hvordan er han af samme Blod som jeg?
(til Isidor).
Hvem er du?

Tancred (ligesaa).
Er Martin ei hendes Fader?

Isidor.
Taalmodighed! hvad jeg først har at sige
Tør ikke være vendt til Jer.
(Alle tie forundrede. — til Enguerand).
Min Ven!
Kom ned, kom ned! o, kom i mine Arme.

Enguerand.
Din Stemme lyder som en Fredens Tone
Ind i min Sjæl — en saadan Stemme aldrig
Har lydt for mig paa Jorden før; — min Ven,
Den hæver mig, let som paa Vindens Vinger,
Og leder, drager mig hen til dit Bryst.
(han kommer ned, og kaster sig op til Isidors Barm).

Isidor
(viser paa Muren, som Lynstraalen har omstyrtet).
See her; Guds egen, stærke Flammehaand
Har nedbrudt Mindet om din frække Daad.
Det er et Tegn, at der er dig tilgivet,
I Himmelen tilgivet som paa Jorden.

Enguerand
(synker paa Knæ).
O Magt af Naaden! — Nemorin! — Alice! —
— Ha, hvad er det?! — Det falder af mit Bryst,
Som Vinterisen smelter bort fra Bjerget,
Naar Vaarens milde Vinde venligt vifte.

Isidor.
Det er en Aande fra en evig Vaar!

Enguerand.
Min Sjæl sig aabner atter elskovsfuld,
Og du opfylder den, du Himmelbud.
Drag foran mig til Lysets Herlighed,
Og før mig ind i dit Forsonings Rige.

Ademar.
Min Gud, jeg fatter ei —

Rosa.
Hvor lyse Drømme!

Isidor
(til Ademar og de Øvrige).
Jeg vender mig til Eder —; Enguerand
End lever; — seer ham her for Eder, — ei
Som Flygtning og forviist — som eders Herre.
Knæl Ademar.
(løfter Enguerand op),
Og du, stat freidig op.
(han drager Pergamentet frem af Enguerands Barm).
Seer: Paven, rørt ved Eders Herres Bod,
Gi'er ham sit Land ved dette Brev tilbage.

Ademar
(gjennemløber det, og kaster sig for Enguerands Fødder).
Min Herre! — tappre Ven!

Enguerand
(løfter ham op, og omfavner ham).
Min Ademar!

Balduin
(utaalmodig til Isidor).
O vend dig nu til os; oplys og os.

Isidor
(griber Enguerands Haand).
Kom kjære Ven;
(fører ham hen til Clara).
Gjenkjender du de Træk?

Enguerand.
De Træk? — og denne Pige?
(han seer nøiere paa Clara; med pludselig Skræk).
Gud! Alice!!
(Synker afmægtig om i Isidors Arme).

Tancred.
Alice? hvad?

Ademar.
Hun, som forlængst er død?!

Enguerand
(kommer til sig selv).
Er jeg iblandt de Salige?
(til Clara med bævende Stemme).
Alice!!
Isidor (løfter ham op).
Alices Billed — ei Alice;
(viser ham et Tegn paa Claras Arm).
Kjender
Du dette Tegn?
Enguerand.
(med stærkeste Udbrud af Overraskelse og Glæde)
Det Tegn — Alnaadens Magt! —
Hun er min Datter.
(trykker hende ude af sig selv til sit Bryst).
Isidor
(griber Balduins Haand og viser ham et Tegn paa den).
Kjender dette Du?
Enguerand.
Han er min Søn, min Søn, min elskte Søn!
(trykker ham henrykt i sine Arme).
Ademar.
Hvad? disse to er' min Lehnsherres Børn?
(peger paa Clara).
Vel sandt, den Lighed, som jeg tidt bemærked',
Var altid sælsom mig; men sig, hvorledes —?
Enguerand.
Ja, det er dem! — det er Alices Børn,
Er mine Børn. Seer dette Tegn. — Et A
Og Korsets Tegn derover. Selv har jeg
Indætset det med skarpe Plantesafter
I deres Arm, dengang en Ubekjendt
Dem tog fra mig. Al Tvivl er hævet! ja
Ja, det er dem!
(omfavner dem henrykt).

Clara.

Er det min Fader?

Balduin (med Ild).

Hvad?

Jeg er en Søn af Rochefaucon? — nu vorde
Mig mine første Barndoms Minder klare.
Min Fader! — elskte Søster! ak!

(trykker begges Hænder til Læber og Bryst).

Rosa (rørt).

Held den,

Som denne Salighed indslutted' med!

Isidor

(vender sig venlig til hende).

Den skal indslutte mange. — Enguerand!
Din Lehnsmand Ademar var altid tro,
Og mindedes hver Pligt mod dig; du er
Den ædle Ridder stor Belønning skyldig.

Enguerand

(griber Ademars Haand).

Hvert Ønske jeg tilsteder ham.

Isidor.

Din Datter elsker denne ædle Yngling;

(peger paa Tancred)

Hun ham igjen.

Enguerand.

Ak, end en Søn! — min Søn!

(lægger Clara i Tancreds Arme)

Der har du hende.

Tancred

(henrykt til Clara).

Clara! du er min!

Clara.

Tancred! min elskte Ven.

T a n c r e d
(for Enguerands Fødder).
For Eders Fødder —
E n g u e r a n d (løfter ham op).
Kom til min Barm.
A d e m a r.
For megen — for stor Lykke!
Og dog jeg frygter at modtage den.
Min Søn — er alt forlovet.
I s i d o r.
Rolig Ven;
Du troer, at denne hulde Blomst
(peger paa Rosa)
er ham bestemt?
Du feiler; — aldrig var den det; — Moratos,
Min Ven, min Broder, siger det ved mig.
A d e m a r.
Hvi saa?
I s i d o r.
Saa hør.
(peger paa Enguerand).
Da denne Stamme faldt
For Mennesker, besluttet blev i Himlen:
Han falde ei for Gud, og ei fra Gud. —
Hist i min fjærne Eneboerhytte
Oprandt dengang en Nat et Skin for mig;
Omstraalet af en salig Glands sig viste
Et Billed — velbekjendt — det var A l i c e;
Hun hviskede til mig, som Harpens Tone
Fra Engles Chor, naar den i Drømme lyder
En Fremtids Helgen Fryd: — "drag hen og red
"Mig mine Børn af Ildens vilde Brand,
"Min Husbond red fra vilde Helvedsynd!"

— Alice svandt — jeg drog til Hauteforest;
Det stod i Lue, og jeg hørte Skrig
Af Børnene fra brændende Gemak.
Jeg bad til Gud, og raabte høit: Alice!
Da aabnede sig Luerne, lig Porte.
Jeg greb de Spæde, raabte fro: Alice!
Da skjød en Stjerne ned fra Himlens Blaa;
Jeg fulgte den, og Greven fandt, som saaret
J Skoven laae. Og i min Hytte skjulte
Jeg dem i otte Dage, Fa'er og Børn;
Jeg drog til Grev Moratos, til min Ven,
Bad ham om Raad, og fik hans Venneløvte.
Nu hentede jeg Børnene, og bragte
Først Clara, som dengang var eet Aar gammel,
Til Martins Hustru, som just havde mistet
En Datter af omtrent den samme Alder.
St. Martin og hans Hustru modtog hende
Med Ømhed; begge svore Taushed mig.
Moratos bragte jeg saa Balduin;
Han lagde Drengen, dybt i Nattens Mørke,
For Døren hos en viis og ædel Mand,
Som fandt den Spæde, pleied', opdrog ham.
Mit Løvte kaldte mig til Østerlandet,
For stedse fjærnt at følge Enguerand.
Hvordan jeg der treen frem for ham, ved Bøn
Og ved Bestræbelse ham leded' hen
Paa Naadens Vei — det hører ei hertil.

Enguerand.

Han var min Engel. Fjendens Sværd han standsed',
Naar lynende det trued' mig; han fandt

De Kilder, som min tørre Tunge lædsked',
Han talde Trøstens Ord og gav mig Mod.

Isidor.

Og da han nu var reddet, førte jeg
Ham til det kjære Fødeland tilbage.
Jeg sendte Budskab til min ædle Ven
Moratos om vor Ankomst. Claras Ømhed
For Tancred var ham ikke ubekjendt;
Hans skarpe Øie havde og bemærket
Tilbøilighed for Balduin hos Rosa,
Og han besluttede der' Held. — De skulde
Begive sig herhid, for her at samles
Med Enguerand. Den hulde Rosas Bryllup
Med Tancred skulde være Paaskud kun
For dette Tog til Frankrig. — Næste Dag
Jeg skulde føre Enguerand til Fleurs
I Armene paa sine Børn; der vilde
Moratos løse Gaaden, selv forene
Tancred med Clara, Balduin med Rosa.
Et sælsomt Tilfælde tilintetgjorde
Nu denne Plan; — thi dette Baal, antændt
Af Enguerand, af Faderen, har samlet
Ham nu med sine Børn i Hauteforest,
Hans egen ødelagte Borg; — og see:
Hvad menneskelig Kløgt bereder sig
At løse, løser Gud selv uden vor Hjælp
Og gi'er, som Pant paa sin Tilgivelse,
De elskte Børn i deres Faders Arme.

Enguerand (afsides).

Ha, hvilket Lys gaaer op for mig.

Ademar.

Jeg undres;
Men dog jeg troer, og føler mig henrykket.

Isidor (gaaer hen til Rosa).

Saa i Moratos Navn jeg lægger da
Den fromme Rosas jomfruspæde Haand
I Balduins.

Rosa.

Hvis dette er et Blændværk,
Saa lad mig døe kun, førend det forsvinder.

Balduin.

Nei — det er gylden Sandhed, Lys og Liv!

Isidor
(fører Rosa og Balduin).

Nu Enguerand, velsign her dine Børn.

Enguerand.

Min varmeste Velsignelse. O Børn!

(Rosa og Balduin, Tancred og Clara staae i en lang Omfavnelse. Enguerand bøier sig over dem; Alle Omkringstaaende vise Glæde og Rørelse).

Isidor
(udbreder høitideligt Armene mod Himlen).

Alice! — sku herned — jeg kalder dig!
Forklarede! — jeg har opfyldt dit Bud.
Nu hæv mig op til dig — til Lysets Rige;
See, dine Børn er' lykkelige, og

Din Husbond reen for Syndens Edderrust.
Paa Jorden er mit Værk fuldbragt.

Enguerand
(med levende Udtryk af Studsen).
Hvem er du?

De Øvrige (omringe ham).
Hvem er du?

Isidor (med stærk Stemme).
Nemorin!

Enguerand
(styrter ned for ham).
Ah!

Ademar.
Uforklarligt.

Nemorin
(peger paa Enguerand).
Hans Sværd kun saared' mig, men ikke dræbte;
Det mig bevared' til Alices Værk.
(Stum Tegn af Forundring hos alle Tilstedeværende).
Nu ere alle Slør da sjunkne ned,
Mit Ophold er nu ikke meer blandt Eder.
Jeg drager snart nu til Alice — hist
Skal I mig atter skue — kronet — salig.
Lev vel — lev alle vel — paa Jorden vel.
(Han gaaer langsomt bort. Ingen vover at standse ham).
Alle staae ubevægelige).

Enguerand
(kommer til sig selv; med bævende Stemme).

Hvor er han?

Balduin.

Draget bort.

Rosa.

Ja bort — hist oppe!

Enguerand (vemodig).

Ak — til Alice!

(Balduin, Rosa, Tancred, Clara og Ademar løfte ham op).

Børn! o mine Børn!

Fra Jer — til hende — ham — o Salighed!

(Alle omfavne ham omt; hans Hænder ere foldede og strakte mod Himlen).

Det kjøbenhavnske Theater.

Den 31 Marts 1823.

Min Ven!

Du har ikke ganske Ret i at bebreide mig, at jeg ikke meddeler dig flittigt Efterretning om hvad der foregaaer her ved det offentlige Theater; thi du vil erindre, at jeg, ved vor Skilsmisse, da du forlod Hovedstaden, erklærede dig, at jeg ingenlunde vilde og kunde paatage mig det Hverv, du vilde overdrage mig, jevnligen at underrette dig om alt, hvad der foregik ved det offentlige Theater, da jeg forudsaae, at jeg ikke kunde fyldestgjøre dine Fordringer i denne Henseende, fordi jeg vidste, du, som ikke alene med Varme ynder og agter Skuespilkunsten, men ogsaa anseer den og dens hensigtsmæssige Udøvelse som et vigtigt Hjul i Culturens og Forædlingens store Værk, ikke vilde nøies med det almindelige Oversyn, jeg var i Stand til at give, men at du vilde forlange nøiagtigt og udførligt Regnskab over alt, hvad der sneg sig hen over den danske Scene, som over alt, hvad der i fjærneste Maade stod i Berørelse med Skuespilvæsenet i Hovedstaden. Om jeg endog tiltroede mig Evne og Kraft til at kunne give saadanne detaillerede kritiske Bemærkninger om Skuespilkunstens Skjæbne i vor Fødestad, saa vil du, ved dit lange Kjendskab til vort Theaters Forfatning, som just ikke er i Opblomstren, dog give mig Ret i, at det ikke vilde kunne i nogen Henseende lønne Umagen, at anvende den Anstrengelse, Nøiagtighed og Tænksomhed, som et saa-

dant Foretagende nødvendigen udfordrer, naar det nogenlunde skal svare til sin Hensigt. Den, som ei har prøvet det, vil ikke letteligen kunne gjøre sig et Begreb om, hvor vanskeligt og piinligt det Hverv er, efter bedste Overbeviisning og Indsigt, med reen Villie og Upartiskhed, at anmelde og bedømme alt, hvad Theatret frembyder; kun varm Overbeviisning om Sagens Vigtighed, kun reen og inderlig Følelse for det Sande og Skjønne kan hjælpe hen over alle Vanskeligheder, som optaarne sig for den, der røgter dette Kald. Hæld ham, naar han i denne sin Følelse og i den Overtydning, redeligen at have bidraget sin Skjærv til at fremme hvad der er skjønt og godt, finder Lønnen for denne Anvendelse af sine Evner, og for Opoffringen af sin Tid, som dette Arbeide næsten aldeles kræver. Allerede i denne sidste Punct vil du finde tilstrækkelig Undskyldning for mig, til ikke at kunne opfylde din Fordring; thi du veed, at min Tid tilhører mine forskjellige Embedssysler, og at de Timer, som derfra levnes mig, ere mig nødvendige til at fuldbringe de høist ulige Arbeider, som jeg maa paatage mig, for at kunne fortsætte en anstændig Tilværelse. For imidlertid dog at gjøre Noget, der kunde tjene din Lyst til at vide hvad der foregaaer ved det kjøbenhavnske Theater, vil jeg af og til meddele dig summarisk Beretning om hvad der foretages ved Theatret, og ledsage de Data, jeg meddeler dig, med saadanne Bemærkninger, som Omstændighederne maatte give mig Anledning til. Jeg skal være saa meget mere samvittighedsfuld i at holde Ord i denne Henseende, som det kan være mig selv til Gavn, i det jeg vil lade disse Beretninger til dig trykke med i

det dramatiske Tidsskrivt, som jeg, efter din og fleres Opmuntring, nu har begyndt med. Tag til Takke med hvad jeg saaledes sender dig; efter hvad jeg har anført, seer du, at det ingen Fordring gjør paa at ansees for andet end en blot Anmeldelse, som skal vise dig og enhver anden, som har kjendt det kjøbenhavnske Theater, og nu er kommet ud af Forbindelse med det, de Skridt, der skee i Kunsten frem eller tilbage.

Min Beretning vil jeg lade begynde fra dette Aars Begyndelse, og jeg beder dig tilgive, at jeg lader dig de fire Maaneder af denne Saison gaae uomtalte hen; deels ere deres Frembringelser nu temmeligen langt tilbage i Tiden, deels ere mine Notater fra dem ikke i den Orden, som er nødvendig for at meddele hvad de have bragt os, og deels har jeg jo ogsaa af og til skrivtligen fortalt dig enkelte Mærkeligheder, som have fundet Sted i dette Tidsløb. —

Iblandt de Forandringer, som jeg ved Saisonens Begyndelse skrev til dig om, at være indførte ved Theatret, vil du mindes, at jeg nævnte en Deling af Parquettet. Hvad jeg om Hovedsagen ved denne Deling sagde dig den Gang, er endnu min stadige Mening. Er denne Deling skeet for at lette Adgangen til Skuespillet for Publicum ved den lavere Priis, som erlægges for det andet Parquet, saa vilde saadant end bedre være opnaaet ved atter at indføre den gamle Indretning, hvorefter der kun var et lidet Parquet af omtrent 3 til 4 Bænke, og Resten var Parterre. Var Meningen ved Delingen derimod den, at virke til atter at skaffe Theatret et agtværdigt og dannet, stemmegivende Publicum, saa-

ledes, som det var for 15 til 20 Aar siden, ved at sørge for Pladser, hvor de mere dannede Klasser kunde samles, saa vilde denne Hensigt ogsaa være opnaaet bedre ved atter at indføre den gamle Indretning, da Parterret, naar det var blevet indrettet med Bænke som nu, nok vilde have vidst at hævde sin Ret, ved at udelukke, i det mindste fra Stemmegivning, de Individuer, som egentligen høre hjemme i Galleriet, men som nu allerede i en Række af Aar have bemægtiget sig den afgjørende Tone i Skuespilhuset, og der, til Haan og Harme for hver Bedresindet, fremstille sig som Publicums Repræsentant. Til dette vigtige Øiemeed er der aldeles intet virket ved den foretagne Deling af Parquettet, endskjønt Damer ere udelukkede fra den anden Afdeling; thi den ulykkelige, fornemme Ligegyldighed, som det er blevet Tone at lade herske i Parquettet, lader sig ikke udjage, saalænge et Skillerum i Ryggen understøtter den Indbildning, at man befinder sig paa et Sted, hvor man er ophøiet over at bryde sig om Smagens Rige. — Denne Sag er langt fra ikke saa uvigtig, som den maaskee ved første Øiekast kan synes; thi det er umuligt at faae et godt Theater bragt tilveie, uden at have et dannet og smagfuldt Publicum, især saalænge som Theatrets Existence for største Deel beroer paa det. — Jeg kan ikke troe, at Theatret vilde lide noget betydeligt Tab i sine Indtægter, om den gamle Inddeling atter kom til at finde Sted, saa at der blev et ikke saa stort Parquet, og hele Resten blev Parterre. Man har jo med Hensyn til Pengeforholdet fastsat Prisen paa en Parterrebillet til 4 Mk. eller det dobbelte Nominalbeløb af hvad der betaltes i forrige Tider i dansk Courant;

hvorfor skulle ikke de, som endeligen ville gaae kun i Parquettet, underkastes samme Ret og Skjæl? der betaltes jo i de saakaldte gode Tider 1 Rd. dansk Courant for en Parquetbillet; efter Forholdet kan der altsaa godt nu fordres 2 Rbd. for Entreen til Parquettet. Naar disse Priser atter bleve bestemte, tør jeg troe, at det vilde have en saare gavnlig Indflydelse paa at faae dannet et Publicum, hvis Stemme kunde gavne Skuepladsen, og virke til at føre den ad gode Veie. Det er efter min Mening heller ikke usandsynligt, at en saadan hensigtsmæssig Forandring vil skee; thi vor Theaterdirection er temmelig beredvillig til at opfylde Publicums billige Ønsker med Hensyn til udvortes Forbedringer ved Theatret; og at de indvortes Forbedringer ikke saa let lade sig iværksætte ved en saa sammensat Maskine, er vist nok den vigtigste Aarsag til, at det saa sieldent bemærkes, at saadanne ere foretagne. — Bemærkninger over Theatrets og Amphitheatrets udvortes Fordele og Mangler forbeholder jeg mig til en anden Gang. —

Som det vigtigste Document, jeg kan meddele dig, vil jeg her give dig en chronologisk Fortegnelse over de Forestillinger, som i dette første Qvartal af Aaret ere givne; hvad du finder anført med udmærket Stil ere nye Stykker:

Januar.

Torsdagen den	2	Don Juan.
Fredagen –	3	Det sidste Middel; Divertissementet Zephyr og Flora.
Løverdagen –	4	Cendrillon.
Mandagen –	6	Bagtalelses Skolen; **Entree.**
Tirsdagen –	7	Viinhøsten.

Onsdagen den	8	Skuespiller Selskabet; Zephyr og Flora.
Torsdagen :	9	Den lille Rødhætte.
Fredagen :	10	Fugleskydningen; Entree.
Løverdagen :	11	Marie Stuart.
Mandagen :	13	Landsbypigen; Entree.
Tirsdagen :	14	Den hjemkomne Nabob; Entree.
Torsdagen :	16	Salomons Dom.
Fredagen :	17	Hververne; Entree.
Løverdagen :	18	Landsbypigen; Entree.
Mandagen :	20	Melampe; Zephyr og Flora.
Tirsdagen :	21	Barberen i Sevilla, (Syngest.); Divertissement.
Torsdagen :	23	Kun sex Retter; Entree.
Fredagen :	24	Figaros Givtermaal (Syngest).
Løverdagen :	25	Preciosa.
Mandagen :	27	Embedsiver; Balletten Fanden er løs.
Onsdagen :	29	Titus eller Fyrstemildhed.
Torsdagen :	30	Slottet Montenero; Divertissement.
Fredagen :	31	Kong Waldemar; Skuespilleren imod sin Villie; Balletten Vadskerpigerne og Kjedelflikkeren.
		Februar.
Løverdagen :	1	Jægerbruden.
Mandagen :	3	De to Dage; Entree.
Tirsdagen :	4	Hagbarth og Signe.
Torsdagen :	6	Pernilles korte Frøkenstand.
Fredagen :	7	Don Juan.
Løverdagen :	8	Herman von Unna.

Mandagen den	10	Jeppe paa Bjerget; Balletten Amors Luner.
Tirsdagen -	11	Fugleskydningen.
Torsdagen -	13	Bortførelsen af Seraillet; Entree.
Fredagen -	14	Gulddaasen; Entree.
Løverdagen -	15	Joconde.
Mandagen -	17	Fugleskydningen.
Tirsdagen -	18	Jacob von Tyboe; Ball. Bjergbøndernes Børn og Speilet.
Torsdagen -	20	Titus.
Fredagen -	21	Titus.
Løverdagen -	22	Korsridderne.
Mandagen -	24	Joconde.
Tirsdagen -	25	Den vovelige Prøve; Ball. Romeo og Giulietta.
Torsdagen -	27	Fugleskydningen; Entree.
Fredagen -	28	Robinson i England; Entree.
		Marts.
Løverdagen -	1	Tancredo; Entree.
Mandagen -	3	Educationsraaden; Nonnerne; Entree.
Tirsdagen -	4	Edmond og Caroline, eller Brevet og Svaret; Fruentimmerhaderen.
Torsdagen -	6	Herman von Unna.
Fredagen -	7	Deodata.
Løverdagen -	8	Hexerie eller blind Allarm; Entree.
Mandagen -	10	De pudseerlige Arvinger; Edmond og Caroline; Entree.
Tirsdagen -	11	Robinson i England;

Onsdagen den 12 Pigen fra Marienborg.
Torsdagen ; 13 Figaros Giftermaal (Syngst.)
Fredagen ; 14 Skuespillerselskabet.
Løverdagen ; 15 Joseph og hans Brødre; Entree.
Mandagen ; 17 Tro ingen for vel; Ball. Romeo og Giulietta.
Tirsdagen ; 18 Sovedrikken; Entree.
Onsdagen ; 19 Den Døvstumme: Entree.
Torsdagen ; 20 Hexerie eller blind Allarm; Zephyr og Flora.
Fredagen ; 21 Det paadigtede Galskab; Indtoget.

Den første Bemærkning, som vil paatrænge sig dig gjennem Øiet, er det ringe Antal af nye Stykker: i 3 Maaneder kun 3 nye Stykker, hvoraf det ene endog er et Eenakts Stykke! — Dette Antal af Nyheder er rigtigtnok temmelig lidet, især naar vi sammenligne det med hvad Skuepladsen for nogle Aar siden frembød af nye Sager. Det var dog een Fordeel, som de nu afskaffede Beneficeforestillinger medførte, at de bragte nye Stykker frem, og med Hensyn hertil maae vi beklage deres iøvrigt maaskee saare hensigtsmæssige Afskaffelse, om hvis gode og slette Sider jeg ved en anden Leilighed skal yttre mig. Du veed iøvrigt vel, at det just ikke er min Mening, at man skal uafladeligen jage nye Stykker frem; Skuespillerne overlæsses derved; de berøves den fornødne Tid til at tage vedbørligt vare paa de gamle Roller, og disse, som have gjennemgaaet Tidens Prøve, ere dog for en stor Deel mere gediegne end meget af den lette Kost, der foresættes os som nye Retter, skjøndt den for en stor Deel kun er tillavet af Stumper af velbekjendte Spiser,

fremsatte med Vandsauce. Denne Nøisomhed forudsætter imidlertid to Ting, nemlig først, at der ikke er noget Godt eller Passende at faae, og for det andet, at der lægges forholdsviis mere Vind paa at bringe ældre gode Stykker frem paa en værdig Maade. Hvad den første Post angaaer, da torde det vel være, at Theaterdirectionen freidigt kunde anføre den til sin Undskyldning; thi af de originale Arbeider, som ere blevne Publicum bekjendte, er der neppe noget, som kan klage over, at det er ufortjent udelukket fra Theatret; — modsat torde man snarere finde Grund til Anke — og den nyere fremmede dramatiske Litteratur for saavidt den er mig bekjendt, synes heller ikke just at indbyde særdeles til at foretage Omplantninger paa dansk Grund med dens Producter. Derimod vil et Blik paa Fortegnelsen over de opførte Stykker vise dig, at det torde være vanskeligere for Bestyrerne af Theatret at paastaae, de havde opfyldt den anden Fordring, især naar du vil gjennemgaae Skuespillene, som jeg hersætter i Modsætning med Syngestykkerne. — Men sæt endog, at man vil være nøisom nok til at finde dette Repertoire for vort Nationaltheater godt, saa viser dets Eensformighed og de hyppige Gjentagelser dog, at der vel kunde have været Tid til at bringe flere Nyheder frem; Mangel paa saadanne kan Theatret vist ikke have, i det mindste vilde saadant stemme slet med Directionens berygtede Erklæring for faa Aar siden, om den Mængde saavel Originaler som Oversættelser, det var i Besiddelse af; fandt overhovedet en saadan Mangel virkeligen Sted, da er den vist saare let afhjulpen. Hvad Aarsagen til denne Omstændighed altsaa er, kan vanskeligen indsees; indtil videre kan

vi ikke andet end betragte den som et Tegn paa Mangel af Kraft og Virksomhed i det slappede Værk. — Ved det første af de nye Stykker feiredes H. M. Kongens Fødselsdag. Titus eller Fyrstemildhed, saaledes er den danske Titel oversat efter la clemenza di Tito, er en Oversættelse af Metastasios Digt, alt i over 30 Aar bekjendt ved Mozarts Musik, hvilken var en af denne herlige Mesters sidste Arbeider. Du kjender jo Stykket fra den Tid, vi i Fælledskab læste de italienske Digtere med hinanden; alt den Gang vare vi enige om, at Metastasios ziirlige Sprog ikke kunde bøde paa den Mangel af Kraft og Genialitet, som saa hyppigen blotter sig hos ham. Motiverne i det her omhandlede Værk ere især maadelige, og vi kunne ingenlunde fatte, at Sixtus, der skildres som en ædel Yngling og Titi Ven, skulde lade sig forlede til snedigt Mord paa sin Velgjører for at tækkes en Qvinde, som tydeligen erklærer ham, at hun ikke elsker ham men Titus, men muligen, naar denne er røddet af Veien, vil hengive sig til ham. Hvo, der kan og vil nøies med en saadan Kjærlighed hos den elskede Gjenstand, kan ingenlunde gjøre Fordring paa vor Deeltagelse. — Jeg vil imidlertid ikke opholde mig ved Stykkets Værd; vi have længe været enige om den Punct, og det er vist heller ikke med Hensyn dertil, at det er blevet valgt til at fremstilles ved den glædeligste Fest, som Theatret kan høitideligholde: vor elskede Konges Fødselsfest. Mozarts Musik maa vel bære Skylden for denne ufortjente Hæder. Jeg vilde ret inderligen ønske, at du havde hørt denne Musik, for at jeg kunde erfare din Mening derom; jeg veed, at du er Musikkjender i den Betydning af

Ordet, som er den bedste og sandeste, at Øret ikke hos dig alene afgjør Dommen, men at Compositionen maa bevæge Hjertet. Folk siger, at Musiken til Titus er fortryllende; det kan gjerne være, at man har Ret deri, og det skjærer mig da dybt i Hjertet, at jeg ikke har erholdt Følelse for det; mig forekommer den noget trættende og eensformig, og langt under al Sammenligning med de Mesterværker, vi have hørt paa vort Theater tilforn af denne Componist, som ellers meest af alle har forstaaet at tale gjennem Toner til Sjælen. Et Par Duetter ere forekomne mig meget smukke, og Sixti Bravourarie meget konstig; men ellers har jeg ikke gjenfundet Mozarts høie, himmelsvævende Genius. Meest tør Skylden hertil maaskee ligge i Digterens Arbeide, som vel skal give Componisten Leilighed til at fuldføre og udmale, men som ikke maa lade det mangle paa Stof til at vække Begeistringen. — Den sceniske Fremstilling var ikke meget hældig. De romerske Dragter ere vore Skuespillere og Skuespillerinder ikke vante til at omgaaes med, og de satte dem i stor Forlegenhed. Det er heller ikke nogen let Sag at omgaaes med en Toga, en Palla, eller ethvert andet saadant stort Gevandt paa en gracieus Maade; hvor meget Studium maa Drapperingen ikke have kostet de bekjendte Tragikere, og hvilken Flid og hvilket Studium udfordres ikke dertil; man maa være i det mindste en theoretisk Maler eller Billedhugger, om jeg maa betjene mig af denne maaskee modsigende Benævnelse, for at kunne bruge sligt Gevandt med Ynde og med Lethed. Kan du mindes de høist interessante Forelæsninger, som Patrik Peale holdt hos Prinds Christian om denne

Gjenstand blandt flere, og hvor vi forbausedes ved de Vanskeligheder, han udfoldede for os blot ved denne enkelte Biting for en Skuespiller? — Imidlertid vare dog nogle af Personerne i Titus alt for uhældige med at bære deres Drapperie. Kun Jomfru Løffler, som Servilia, og Hr. Bauer, som Annius, viste, at de havde beflittet sig paa passende Stillinger og en malerisk Maade at fremstille sig paa, saaledes, som det er uundgaaeligen nødvendigt ved Dragter af denne Natur. — Du vilde vist atter have glædet dig over Jfr. Løffler ved at see hende ved denne Leilighed; ret smukke Bevægelser, Varme og Følelse udmærkede hende frem for hendes Medspillende; Hr. Bauer gjorde sig Flid, og var ei heller uhældig, skjøndt hans Udtryk paa enkelte Steder vidnede mere om Studium end om indvortes Følelse. Ikke heller maa jeg forbigaae at berette dig, at Zink viste sig ret brav, især længere hen i Stykket, og navnligen hvor han giver sig tilkjende for Senatorerne; han viste Værdighed og Følelse, og jeg troer, at han ved Flid vil kunne hæve sig op til Publicums fortjente Yndest. — Vitellia var uhældigt besat med Jfr. Brenøe. Rolighed, Blidhed, Raisonnement troer jeg vel, denne unge Skuespillerinde vil kunne komme til ret hældigt at udtrykke; men hun savner den første Egenskab hos den tragiske Skuespiller: Kraft. Hun synes selv kold og Tilskueren bliver det med. Vel muligt, at Costumet har bidraget til hendes ikke hældige Udførelse af denne Rolle; thi blandt alle var hun, med Undtagelse af en Biperson, den, som syntes meest forlegen dermed. I Jægerbruden veed du, at vi ifjor sammen glædede os over Jfr. Brenøe, og glædede os

dobbelt, fordi vi her fandt Leilighed til at dele vore Venners Anskuelser med Hensyn til Jfr. B. Roes, som vi hidtil kun tildeels havde kunnet istemme ved hendes foregaaende Roller; det vilde derfor være Skade, om denne Begynderinde, ved at sættes ind i et Fag, hvortil hun ikke er skikket, skulde forspilde den Yndest, hun har erhvervet i Roller, som ere mere passende for hendes Talent. Skjøndt det glædede mig at faae en saa glimrende Stadfæstelse paa min gamle Mening om det Urigtige i at lade Mandfolkeroller fremstilles af Fruentimmer, ved at see Jfr. Zrza som Sixtus, saa gjorde det mig paa den anden Side dog ondt for denne fortrinlige Sangerinde, at være saaledes givet til Priis for et heelt Publicums sarcastiske Lune, som det var Tilfældet her ved hendes Fremstilling af denne Romerhelt. Rollens Characteer, Sixti Paaklædning og Jfr. Z's Spil bidroge samlede til en Virkning, aldeles modsat den, der skulde frembringes. — Selv de ivrigste Musikmennesker, som ellers kun agte Halsen og Brystet hos den Fremstillende, fandt dog dette for galt; der var næsten ingen, som her havde Mod til at komme frem med det sædvanlige Mundhæld: det er jo det samme, naar hun bare synger godt! — Naar vil vort Publicum dog komme tilbage fra dette musicalske Raserie? naar vil man lære at indsee hvad der med Rette kan fordres af et godt Syngestykke? — Naar jeg stiller mig hen ved en Concert, saa har jeg intet andet at fordre end Foredraget af det anmeldte Musiknumer, og naar dette skeer med Udtryk, Rigtighed og Reenhed, er jeg tilfredsstillet; men ikke saa ved Operaen eller Operetten. Kommer Sangeren eller Sangerinden

frem og siger, at han eller hun er den eller den Person, ere de paaklædte derefter, og ville have, man skal troe det, da skulle de ogsaa bære dem ad, som den Person, de udgive sig for, kort sagt, de skulle spille, og Skuespilkunsten gjør vel saa stor Fordring paa dem ved deres Arbeide som Musiken. Det er vor for vidt drevne Nøisomhed, som gjør, at vi finde os i, at den skuespillende Sanger mangler en af de Egenskaber, som hans Stilling fordrer, og det er vor musicalske Modesyge, som især underordner Musiken under Repræsentationen. Denne urimelige Nøisomhed truer med at ødelægge al Skuespilkunst her i Landet, og vi see Dag for Dag de sørgelige Følger deraf for Øine, og see dem tiltage i et truende Forhold. — Kast blot et Øie paa Fortegnelsen over de opførte Stykker i det første Fjerdingaar: du vil finde, at der i 60 Forestillinger, som ere givne i den Tid, ere opførte 28 Syngestykker og 6 Dramaer med Sang, af hvilke 26 ere forskjellige Stykker, imedens der i samme Tidsløb kun ere gaaede 2 Tragedier og 29 Skuespil hvoraf 23 forskjellige, af hvilke dog atter de 6 kun ere Eenactstykker, som gaae med i Kjøbet paa et Syngestykke eller en Ballet. — Tragedien seer du, at man reent slaaer Haanden af. "Hvorledes skal man spille Tragedie uden tragiske Skuespillere?" saaledes lyder det spørgende Svar, som de Fornuftigste give, naar de høre Beklagelser over, at man næsten aldeles udelukker Sørgespillet fra vor Scene. Der synes vel at være noget i denne Grund; thi det er sandt, at saavel Sværdsiden som Spindesiden ere svagt besatte for Tragedien; men have vi da mange flere gode Subjecter til Comedien end til Tragedien?

neppe. Vort Theater har Ryge, Nielsen, Liebe og Stage, Md. Andersen, Jfr. Jørgensen, tildeels vel ogsaa Jfr. Brenøe, ikke at glemme den talentfulde Jfr. Flindt, som kunne træde frem i Hovedroller i Tragedien; vanskeligen bringer man flere dygtige paa Benene til Lystspillet; og Skuespillerne af anden og tredie Orden spille ligesaa godt i Tragedien som i Comedien. Jeg kan derfor ingen Aarsag finde til denne uvenlige Behandling af den tragiske Muse, som dog stedse hidtil moderligen har svævet over den danske Scene, og skjænket den vel saa mangen glimrende Triumph som hendes spøgefulde Søster, der tidt maa have samlet al sin Munterhed, for ei i Harme at vende Ryggen til den uværdige Maade, hvorpaa hun er blevet dyrket her i Landet. Dog for Comediens Skyld er det sandeligen ikke, at Tragedien skydes tilside; thi der gjøres ikke heller stort for den. Musiken suger al Kraften til sig; paa den anvendes Tid, og Flid, og Omkostning, og Kunst; og alt det under jeg den gjerne; thi med Flid og Omhu bør den pleies og dyrkes; men vel maa det harme hver den, som ynder den dramatiske Muse, at see hvorledes den dramatiske Kunst efterhaanden forsvinder og hentæres; og mon vi derfor kunne have Erstatning i en nok saa kunstig Roulade eller Cadence? saadanne ere destoværre nok i Stand til at opsluge Skuespilkunst; men atter af dem at udvikle denne Kunst, derpaa have vi endnu aldrig seet noget Exempel. Vil Bestyrelsen af det danske Theater endeligen anvende alle sine Bestræbelser paa Sangen, saa bør det tilsidesatte Skuespil i det mindste vente, at det maa beholde sit eget Personale, og sættes ud af alt Fælledskab med

Operavæsenet; thi dette maa nødvendigen fordærve Skuespilleren, som, paa at indstudere Syngepartier, er nødt til at anvende saa megen Tid, at han ikke kan gjøre hvad han ellers vilde og kunde for sine reciterende Roller, og saaledes kommer i Vane med at jadske med disse, som mindre væsentlige; ikke at tale om, at selve Repræsentationen kommer til at lide hos den Skuespiller, som ikke er udmærket Musikkyndig og fortreffelig Sanger, fordi hans Opmærksomhed fordres paa andre Gjenstande end Kunstfremstilling af hans Rolles Aand: en Vane, han da ikke undlader at bringe over med sig i Skuespillet til største Skade for dette. Gid derfor en omhyggelig Haand tage sig af den liden Spire af Skuespilkunst, som endnu staaer tilbage, og truer med reent at gaae ud; vil end ingen kjærlig Haand pleie den, saa at den kan skyde op til sin fordums Herlighed, saa vil den dog i sig selv have indvortes Kraft nok til at holde sig i Live til bedre Tider for den, naar den opmærksomme Gartner blot vil beskjærme den for at ødelægges af den tærende theatralske Concertvind! — Vi ville, min Ven! dog ogsaa herom nære det bedste Haab; "hver Djævel raser sin Tid" siger jo et gammelt Ordsprog, og dersom ikke alle Julemærker slaae feil, da er denne Musikdjævels Raserie dog snarere i Aftagende end i Tiltagende. Romilda og Constance, Lanassa, Barberen i Sevilla og flere saadanne Herligheder have kjølet noget, og Titus har jo ei forværret Feberen. Hvad dette Stykkes Udstyrelse angik, da var samme smuk og værdig; Hr. Zink som Titus var især fortreffeligen klædt; hans Costume forenede Skjønhed og Værdighed med ædel Simpelhed. Dette Stykke var ogsaa udstyret

med nogle nye Decorationer, som vidnede om Hr. Wallichs særdeles Talent til at male Architectur paa Theatret. Det havde været at ønske, at man havde ladet male et Bagteppe mere, da Fremstillingen af det samme meget kjendelige Bagteppe i to forskjellige Decorationer bidrager til at forøge Ubegribelighederne i denne Opera, hvilket dog borde, saa vidt muligt, undgaaes for de Tilskuere, som fordre mere end den blotte Kildren af Øret, som Tonen allene ikke er nok for, men som ogsaa gad vide, hvad Tonen og alt det Væsen, de see for sig, skal udtrykke. — Iøvrigt har Titus just intet stort Indtryk gjort; Huset er ikke fuldt ved Gjentagelserne af det, og de, der troe sig forpligtede til at bryde ud i Jubelraab, siden de vide, Musiken er af Mozart, kunne dog ikke her fylde ud. — Om de andre to Nyheder skal jeg skrive dig til i mit næste Brev. Ligesom det lidet Syngestykke er saa ubetydeligt i hver Henseende, at man næsten reent kan forbigaae det, saaledes fordrer vor Oehlenschlägers Robinson i England en længere Omtale, især da dette Stykkes Modtagelse paa vort Theater maa betragtes som en vigtig Kjendsgjerning til vort Theaters og vort Publicums Historie. Men jeg vil ikke foregribe Sagen, men opsætte mine Betragtninger til Stykket er opført sine fem Gange.

Theaterdirectionen vedbliver, som du vil see af Fortegnelsen over de opførte Stykker, at fortjene Comedievennernes Tak ved jevnligen at bringe vore sande Nationalstykker, de holbergske Comedier, paa Scenen; du vil iblandt de 60 Forestillinger finde 6 Forestillinger af 5 holbergske Comedier. Lindgreen vedbliver at være en sand Tolk af Holbergs lunefulde

Aand; hans Jeppe er et Mesterstykke. Jacob von Tybo fylder stedse Huset, især for Frydendahls Udførelse af Jacob, som, uden at være i den holbergske Stiil, dog er kostelig og morer usigeligen; ogsaa Hr. Rosenkilde har Fortjeneste af sin Udførelse af Stygotius, som han giver med det rette tørre Pedanterie. Hexerie eller blind Allarm har hvilet en Stund ved Theatret. Det er atter modtaget med Bifald, skjøndt det just ikke er af Holbergs meest udmærkede Comedier, som overhovedet dets Virkning jo maa forfeiles nu, i en Tidsalder, hvor snarere Vantro end Overtro kan bebreides Folk. Udførelsen af dette Stykke hørte ikke til de hældigste. "Fugleskydningen" finder du opført fire Gange. Frydendahls særdeles characteristiske Spil, hans træffende Tegning af en hoffærdig, dum, selvtillidsfuld Kjøbstedmand, og den Lune, hvormed han udfører denne Rolle, som det lader til, han spiller ret con amore, trække Folk nok mere derhen end Stykket selv. — Om "Skuespillerselskabet" maa jeg opsætte at yttre mig til mit næste Brev; thi jeg har temmeligen meget at sige derom, og jeg mærker, at dette Brev begynder at blive vel langt, og længere end jeg havde foresat mig. — I Forestillingen af Korsridderne traadte en Hr. Werligh frem som Balduin af Eichenhorst. — Jeg veed nok, at du er en Ynder af Dandsen, men derom kan jeg kun give dig kort Beretning. Nye Balletter faae vi ikke, og kunne vel ikke give dem. Galleottis herlige Balletter holde sig endnu vel for det meste kun for vor geniale Md. Schalls Skyld. Fattes end Ungdommen hende, saa opveier hun denne Tidens Brøde

med saa mange andre Fuldkommenheder, at man reent glemmer denne Mangel. Dog hvad behøver jeg at gjøre dig opmærksom derpaa, du, som saa tidt med Henrykkelse har seet hendes Isaura, Lady Macbeth, Giullietta og mange andre Partier, men fremfor alt hendes Mesterværk, Nina, dette Sjelemalerie, hvori hun ingensinde vil finde sin Lige. — Forlader hun Scenen, saa ligge Balletterne; ingen lader til at kunne erstatte hende som pantomimisk Dandserinde. Der var en Tid, da vort Theater var i Besiddelse af en Dandseskole, som lovede meget; det synes ikke mere at være Tilfældet. Iblandt de Yngre vedbliver Jfr. Veile at udmærke sig ved Fasthed, Kraft og Grazie. Skade, at hun med sin skjønne Figur, levende Øine og udtryksfulde Ansigt ikke har lagt sig mere efter den mimiske Kunst. Haabefuld i høi Grad er den unge Bournonville; han fortjener vist al det Bifald, der villigen ydes hans Talent og Flid, og dersom han er saa heldig at kunne vedblive at uddanne sig under sin fortjente Faders Opsigt, tør Dandsen af ham vente meget. Men hvad skal den Enkelte kunne udrette? Det kunde være et passende Æmne til en Undersøgelse, om det ikke for Theatrets Ære snart vil være nødvendigt, enten at gjøre nogle afgjørende Skridt til at skaffe nye duelige Subjecter til Dandsen, eller ogsaa reent at afskaffe den. Naar jeg faaer samlet de fornødne Materialier, skal jeg maaskee beskjæftige mig med denne Sag. —

Stort fik du ikke at vide i dette Brev, skjøndt det er langt nok; det kommer deraf, at jeg har saa meget paa Hjertet, som vil frem, hvor Leilighed gi-

ves; dette tager af efterhaanden, og saa skal du faae mere detaillerede Efterretninger, hvoraf du siden kan uddrage dig Resultaterne. Mit næste Brev kommer om kort Tid, og jeg skal da meddele dig, hvad der forresten kunde være Anledning til at bemærke, ved at gjennemgaae den dig meddeelte Fortegnelse. —

Din.

Maria Elisabeth Zink.

"Nu Parcen klippet har din Traad,
Du venlige Naturens Datter."

Ikke troer Anmelderen det muligt med nok saa mange og nok saa smukke Ord sandere for Hjertet at betegne den hedengangne Maria Elisabeth Zink end ved denne simple og træffende Benævnelse, som vor Øhlenschlæger har lagt en af den Afdødes Kunstbrødre i Munden ved den Erindringsfest, hvormed Theatret tolkede sin Sorg over denne tidligt tabte Skuespillerinde. Hver den, der saaledes som Anm. har kjendt den Afdøde fra hendes første Fremtræden i Livet og paa Scenen, hver den, der har fulgt hendes Skridt paa og uden for Skuepladsen, vil føle hvor træffende Digteren har betegnet den Forklarede. En naturlig sand og kraftig Følelse var hende medfødt; og dens skjønne Yttringer maatte hun især takke for den Yndest, hun stod i hos det danske Publicum, lige fra hendes første Fremtrædelse og til hendes bratte Død. Maatte hun end i Roller, som fordre fiint Raisonnement, sammenhængende maskeret Characteer og udvortes Værdighed, vige for enkelte blandt sine Kunstsøstre, saa overgik hun dem derimod alle i en ulige høiere Grad hvor det kom an paa at lade sand Følelse tale; hun følede da selv varmt og inderligt, og over hendes Læber strømmede hendes Følelse ind i Tilhørernes Hjerter. Hvor der er sand Følelse, der yttrer sig ogsaa Kraft; thi Følelsen vækker og spænder de ellers maaskee svagere Evner, og disse virke i Forhold til den Fjæder, som anspænder og driver dem; derfor

saae vi Md. Zink med beundrende Medfølelse som Fanchon, som Leila o. fl. St. at gaae saa skjønt over fra den qvindelige hendes Udvortes egne Blidhed til den ædle Kraft, som hendes fornærmede Følelse antændte; hendes hele Gestalt hævede sig; hendes Øie blev tindrende, indtil en opstigende Taare mildnede Ilden i det og i hendes Stemme, hvis Metal da tonede dobbelt reent. Med dette store Fortrin for en Skuespillerinde, som destoværre findes langt sjeldnere end man skulde vente det, forbandt Md. Zink et tydeligt og behageligt Organ og et hældigt Udvortes. Hun var ikke høi, men saare vel dannet, mere Blondine end Brunette, og havde venlige Ansigtstræk, som udtrykte Hjertets Godhed, og indtoge til hendes Fordeel. Som Barn var hun iblandt Theatrets Dandseelever, og blev iblandt disse udvalgt til at være en af de qvindelige Elever, hvoraf den dramatiske Skole, som oprettedes i Aaret 1804, kom til at bestaae. Disse Dandseøvelser, hun som Barn havde havt, og som hun længe efter sin Ansættelse som dramatisk Elev vedblev at fortsætte, da hun endog i adskillige Aar derefter hyppigen figurerede i Entreer, havde gavnlig Indflydelse paa hendes Holding og Lethed. Som Skuespillerinde fremtraadte hun første Gang som Nerine i den gode Fader af Florian, hvilket Stykke opførtes paa Hoftheatret af den dramatiske Skoles Elever den 11 Mai 1806; hun var den Gang næsten 16 Aar gammel, og erhvervede sig Bifald saavel i denne Rolle, som end mere i Victorine, i Lystspillet Fruentimmerhævn, som blev givet den samme Aften. Da der om Efteraaret begyndtes med at gives en ugentlig Forestilling af Eleverne paa Hoftheatret, var hun en af dem,

som brugtes hyppigst, og vandt meest Bifald; som oftest fremtraadde hun ved disse Forestillinger som Soubrette og anden Elskerinde; den første Rolle, hun spillede i det Fag, som senere blev hendes egentlige og meest glimrende, det Naive, var Philippine i Maleriet, som hun samme Aar fremtraadde i. Da de bedste blandt den dramatiske Skoles Elever efterhaanden begyndte at betroes Roller paa det saakaldte Byens Theater, var Jomfru Thomsen, saaledes heed hun som ugivt, en af de første, som Vedkommende valgte. Det var den 21 Januarii 1808, at hun for første Gang viste sig der som Lise i det farlige Naboskab. Den derpaa følgende Saison betroedes hende end flere Roller, hvortil især en fortjent Kunstnerindes Sygdom gav Anledning, hvis Plads hun, med Hensyn til sin Alder og liden Øvelse, værdigen udfyldte. I den Fortegnelse over de Roller, den Afdøde har udført, og som er vedsluttet denne Anmeldelse, vil man saaledes finde, at hun i denne Saison spillede i Medbeilerne, Marionetterne, Qvaksalverne, Idda og Syngesygen, alt i Medskuespillerinders Sygdom. I Syngesygen var det endog et ikke uvigtigt Syngepartie, hun fremtraadde med, hvilket saa meget mere fortjener at bemærkes, som det kun var i daværende Jfr. Sølvers Sygdom, at hun spillede denne Rolle, og det derhos, med Undtagelse af en ubetydelig Birolle i Nonnerne, var det første Syngepartie, hun udførte. Hun indlagde sig imidlertid Ære med sin Sang; og Directionen tildeelte hende efterhaanden flere og vigtigere Syngepartier. Hendes Stemme var, især den Gang, behagelig, skjøndt ingenlunde stærk eller af stort Omfang; senere leed

hendes Bryst, og Stemmen tabte sig; ikke desto mindre viste Publicum altid sin Glæde ved at see hende ogsaa i Syngeroller, endog i de senere Aar, skjøndt hun vist nok ikke da kunde svare til de musicalske Fordringer, som vort nuværende Publicum ytrer; men hun erstattede ved saa mange andre Fortrin denne svagere Side, at hun tvang vort musiksyge Publicum til at erkjende, at der gives andre Fortjenester end den musikalske Mekanisme. Kaster man et Øie paa den Afdødes Repertoire, som er indrettet efter Tidsfølgen, da vil man letteligen skjønne, hvor meget Kunstnerinden tiltog i Duelighed, Brugbarhed og Yndest. Allerede i Aaret 1811 udførte hun paa Byens Theater 14 nye Roller, foruden dem, hvormed hun fremstod paa Hoftheatret, og i 1812 ligeledes 15 nye Roller. Iblandt disse var ogsaa Cendrillon, en Rolle, hvorved Kunstnerinden fuldeligen godtgjorde sin Ret til at sættes blandt vor Skuepladses fortrinligste Prydelser. Ikke heller mindes Anm. at have hørt nogen Udførelse af en Rolle saa almindeligen og i saa lang Tidsrække beundret, som det var Tilfældet med den Afdødes Anine i Cendrillon; og vanskeligen vilde ogsaa nogen mere fortjene saadant. Den simple skjønne Natur, ligesaa langt fra Plumphed som fra Affectation, den venlige Godmodighed, og derhos den inderlige Følelse af sin ulykkelige Stilling, hvilket alt Kunstnerinden saa smukt sammensmeltede til et harmonisk Heelt, vil kun kunne efterlignes af et fra Naturens Haand med ligesaadanne Evner udstyret Væsen, og vil aldrig kunne erstattes ved en paataget Maneer, hvis Sminke og Flitterguld kun end mere ville kalde os den Afdødes hulde Natur i sørgmodigt

Minde. Ikke letteligen har nogen theatralsk Fremstilling i Kjøbenhavn opvakt den almindelige Henrykkelse, som Cendrillon, og vi kunne ikke andet end tillægge Anines Fremstillerinde Hovedfortjenesten derfor. Dette Syngestykke, som første Gang blev givet i Anledning af H. M. Dronningens Fødselsdag den 29 October 1812, oplevede i samme Saison 14 Forestillinger, noget, som neppe har været Tilfældet med noget Stykke før eller efter det. Ogsaa er det bestandigen vedblevet at være et Yndlingsstykke, og den afdøde Kunstnerinde er 39 Gange traadt frem i det; i hendes Sygdom har Madame Liebe i Foraaret 1814 to Gange udført Anines Rolle. I Begyndelsen af Aaret 1813, giftede Jfr. Thomsen sig med Sangeren Hr. G. Zink, med hvem hun indtil sin Død førte et lykkeligt Ægteskab, og der nu i hende begræder sit Livs hulde Ledsagerinde og to Døttres ømme Moder. Som Madame Zink fremtraadte Kunstnerinden første Gang i Azemia, hvor hun ligesaa meget henrykkede ved sit barnlignaive Spil, som ved den Fiinhed og Delicatesse, hvormed hun udførte denne Rolle, som i en mindre reen Skuespillerindes Hænder let torde volde en Virkning, aldeles modsat den, Digteren har foresat sig, og som Mad. Zink smukt vidste at frembringe. I næsten hele Saisonen 1813 og 1814 savnede vi Md. Z. paa Theatret; Sygdom holdt hende derfra; kun een Gang fremtraadte hun til Hr. Kruses Benefice, hvor hun den 2 April 1814 spillede Cendrillon, skjøndt saa svag, at hun ikke var i Stand til at tilendebringe Arien i 2 Akt med Dandsen. Den paafølgende Saison skjænkede atter Kunstnerinden en Triumph, i det hun som Fanchon paa nye

glimrende beviiste sit Kunstnerværd. I denne Rolle fandt Kunstnerinden ogsaa Leilighed til at vise sin kraftige Følelse, og man vil ikke let kunde see og høre noget hjerteligere og mere rørende end den udtryksfulde Maade, hvorpaa Md. Z. som Fanchon afvæltede de Beskyldninger, som Mad. Gervilliers gjør hende, i det hun bebreider hende at have forført hendes Neveu. Ogsaa denne Rolle udførte Md. Z. første Gang i Anledning af Dronningens Fødselsdag, og dersom hun hos Nogen havde levnet Tvivl om sin sande og levende Følelse, saa maatte denne forsvinde, da hun den Aften efter Forestillingen i en Epilog, i Forening med den dalevende Knudsen, tolkede Dannerfolkets Følelse hos Landets elskede Moder. Rørelsens Taare glindsede i hendes Øie, og hendes bevægede Røst bragte Taarerne paa de deeltagende Tilhøreres Kinder. Ikke vil Anm. videre nævne alle de mange Roller, ved hvilke Md. Z. senere befæstede sig i Publicums fortjente Yndest. Hun viste sig ikke letteligen i nogen nye Rolle uden at erhverve sig fornyet Bifald, og saaledes vedblev hun til sine allersidste Roller, i hvilke hun fandt nye Leilighed til at vise det sjeldne Talent for det Naive, som var hende eget, og som beundredes af hver følelsesfuld Tilskuer. Jo vissere denne Erkjendelse af Md. Z. Talent er, jo mindre kan Anm. ved denne Leilighed tilbageholde sin Forundring over, at Theatrets ellers saa skjønsomme Bestyrelse i de sidste Aar syntes at miskjende Md. Z. Værd. Et Øiekast paa Rollelisten vil vise det aftagende Forhold, hvori hende tildeeltes Roller i de seneste Aar. Det være langt fra Anm. at kunne nære den mindste Tro om, at Partiskhed kunde finde Sted hos en Autori-

tet som den kongl. Theaterdirection; heller ikke kan han finde nogen, som med Føie kunde antages at kunne være sat i Stedet for Md. Z., thi, med al Agtelse for de Skuespillerinder, som ere traadte frem i det Fag, hvor hun egentligen hørte hjemme, saa har dog deres Fremtrædelse hidtil hver Gang kun retfærdiggjort vort Savn af Md. Z. Vi ville derfor hellere søge Md. Z. tilsyneladende Tilsidesættelse i Tidens Aand, som med Magt vil undertrykke alt, hvad der ei hedder Musik, og som vel derfor just frygtede for Md. Z., fordi hun udmærkede sig frem for Hoben af Sangerinder derved, at hun tillige var Skuespillerinde, noget, man altid fordrede i forrige Tider, men som man synes nu at ansee for aldeles unødvendigt, om ikke maaskee for urigtigt. Hvorvidt Theaterdirectionen, ved at understøtte eller endog blot ved at give efter for en saadan Forvildelse, handler overeenstemmende med den Kunstes Fordringer, som den skal vaage over, og om den derved sørger for Theatrets stadige, sande og varige Interesse, er et Spørgsmaal, som her ikke er Stedet til at udvikle. At derved alt dramatisk Studium og egentlig dramatisk Kunst sættes til Side, er en Omstændighed, som ikke kan blive upaaagtet; og at Md. Z. efterhaanden sjeldnere gaves Leilighed til at vise sig paa Skuepladsen, torde saaledes let ogsaa være en Følge deraf. Imidlertid var det for Kunstnerinden selv en smertelig Tanke, at hendes Foresatte ikke skjænkede hendes Talent den samme Skjønsomhed som Publicum, en Tanke, der især dybt krænkede hende ved at see et Par Roller, som aldeles egnede sig for hende, bortgivne til Skuespillerinder, i hvis Fag de ingenlunde

laae, og hvis Udførelse af dem ogsaa noksom viste det Misgreb, man havde gjort. — Ogsaa i den høiere Tragedie traadte Md. Z. nogle Gange frem; dog maa Anm. frimodigen tilstaae, at hun deri ikke tilfredsstillede ham. Den høie Begeistring og den Dybde af Følelse, som kun det indre Liv og Idealet vække, kunde hun ei svinge sig op til. Ei heller passede hendes Udvortes og Udtryk til disse Roller, og Anm. troer derfor, at saadanne, f. Ex. Valborg i Axel og Valborg, og Signe i Hagbarth og Signe, ingenlunde tør anføres blandt hendes bedste Frembringelser, men at man endog borde ønske, at disse havde været besatte paa en rigtigere Maade, hvortil Theatret ikke fattes Evne, og at man derimod til Gjengjeld ikke havde berøvet Md. Z. hvad hende rettest tilkom. —

Yndet af det Publicum, hun arbeidede for, agtet af sine Foresatte, elsket af sine Kunstbrødre og Kunstsøstre, omgivet af en kjærlig Familie, i sin feire Alder, maatte Md. Z. paaskjønne sin heldige Stilling; og hun gjorde det. Et muntert og venligt Sind ledsagede hende og erhvervede hende Venner overalt; dette var ogsaa Tilfældet paa de Kunstreiser, som hun i Forening med en Deel af Theatrets Personale flere Aar om Sommeren gjorde til Provindserne, hvor saavel hendes Personlighed som hendes Talent overalt forskaffede hende Agtelse og Yndest. — Saaledes blomstrede Maria Zinck og lovede en skjøn Sommer og en rig Høst, da hun pludseligen henreves af en uventet og ubetimelig Død. — Vel havde hun undertiden klaget sig over Smerte i Brystet, ogsaa var hun af og til hjemsøgt af Hoste, men da hendes Hel-

bred iøvrigt syntes stærk, og hun selv var kraftfuld, anede ingen, og ei heller hun selv, at Dødens Braad alt sad i hendes Bryst. Den 18 Marts spillede og sang hun i Sovedrikken, og Skjærtorsdag d. 27, sang hun endnu med ved Kirkemusiken, som opførtes i Anledning af Dagens Høitid i Trinitatis Kirke. Men samme Dag yttrede hendes Sygdom sig ved inflammatoriske Brysttilfælde — hurtigt gik hun sin Opløsning imøde! Den 6 April var hendes Dødsdag. —

Den agtede Hustrues og Moders, den yndede Kunstnerindes uventede Død gjorde dybt Indtryk paa alle, som kjendte hende; og den Følelse, som derved yttrede sig hos hendes Kunstbrødre og Kunstsøstre, torde vel være den skjønneste Mindesteen paa hendes Grav. Ved hendes Jordefærd den 10de fulgte en talrig Skare hendes jordiske Levninger, og den høitidelige Stilhed, som herskede medens nogle Medkunstnere afsang Kingos smukke Psalme "Hvo veed hvor nær mig er min Ende"; gjorde denne hendes Begravelseshøitid dobbelt rørende. — Ogsaa Theatrets Direction mindedes hvad den skyldte den Afdødes sjeldne Gaver og Flid; den foranstaltede en Mindefest over den Afdøde, hvortil Professor Oehlenschläger saa hjerteligt rørende udarbeidede en skjøn poetisk Idee. — Vi troe ikke værdigere og mere tilfredsstillende at kunne slutte denne Anmeldelse end ved, med Forfatterens Tilladelse, her at meddele det Digt, som foredroges ved denne Fest den 12 April, under det talrige Publicums vemodige, høitidsfulde Stilhed.

Ouverturen til Cendrillon spilles af Orchestret. Teppet gaaer op og forestiller den første Decoration i Stykket.

Clorinde og Rosalie

(Jfr. Irza og Jfr. Løffler)

(sidde ved deres Arbeide; Skammelen ved Kaminen staaer tom; de begynde Terzetten:

Hvor skal vi til Festen os smykke!
O vor Skjønhed Alt skal henrykke.
Os ingen ligne skal i Glands,
Og vi skal vinde Seirens Krands.
Til min Pynt skal ei findes Mage,
Alles Hyldest jeg skal modtage,
Vi skal vinde Seirens Krands.

(Musiken standser; en enkelt Violin spiller nogle Takter af Cendrillons Vise, og forstummer pludselig).

Clorinde.

Hvor er Anine?

Rosalie.

Hvor er Cendrillon?

Clorinde.

Den hele Morgen saae jeg hende ei,
Og hun er ellers tidlig dog paa Færde,
Og sysler om i Huset ufortrøden.
Hun vredes ei fordi vi gnave, skjænde,
Misunder hverken Skjønhed eller Pragt.
Naiv og munter i sin lette Kjortel,
Som Aske graa, hun kaldes Askepot,
Og leer selv venligt ad sit Øgenavn.

Rosalie.

Hvor er hun nu? Jeg frygter hun er syg.
Kom, Søster! vi vil gaae til hendes Seng!

Vil kysse hende, bede hende kjerligt
Tilgive os vor latterlige Stolthed;
Og vi vil pleie hende søsterligt,
Indtil hun atter svæver frisk iblandt os.

Alidor. (Nielsen) (træder ind).

Det er for silde, Piger! Nærmer Eder
Ei hendes Leie. Hun er bleg og stiv.
Ei vækkes hun igjen af Eders Kys.

Clorinde.

O Himmel!

Rosalie.

Cendrillon?

Alidor.

Den lette, muntre,
Den friske Cendrillon er ikke meer.
En Nattefrost har dræbt den lille Fugl,
Den ligger stiv og udstrakt i sin Rede.
Den ufortrødne Flid, Uagtsomheden,
Hun viste sig, hvergang det andre gjaldt,
Har voldet hendes altfor bratte Død.
En Foraars Alf bedugged hendes Bryst
Med iiskold Aande. Ak nu hviler hun!
Men som en Sommerfugl hun kastet har
Paa Jorden Larvens Aske. Hun udbreder
De guldblaae Vinger imod Evigheden.
En større Troldmand nu, end Alidor,
Berørte hendes Isse med sin Finger.
Uskyldighedens englehvide Rose
Nu smykker himmelskyndigt hendes Bryst,
Og, med den Værdighed, som Døden gav,
Hun svæver nu i Salighedens Haller.

Clorinde og Rosalie (bedrøvede).
Vor Søster!

Alidor.

Ja, det var hun; men ei blot
Hun sysled her paa Eders Faders Borg;
Tit fulgte hun mig hemmeligt paa Flugt;
Og med den samme venlige Natur
Hun viste sig i mange Skikkelser.
Thi — kjende I mig Piger?

Rosalie.

Du er Betler!

Alidor.

Ja vel en Betler! Gaaer fra Huus til Huus
Og banker paa; ei for at tigge selv,
Men blot for at berige Giveren.
Thi al den Gave, som jeg trygler om,
Er kun: en aaben Sjæl, Opmærksomhed
For mine Sange, der forskjønne Livet,
Og lærer Mennesket sig selv at kjende.
Saa sad jeg alt som Oldingen Homer,
Og sang om Heltedaad ved Hallens Port.
Snart klædt som Ridder, snart som Haandværksmand,
Snart som en Lærd, og atter som en Gud,
Jeg tolker Livets Syner og Bedrift
I Øieblikkets Dragt for alle Tider.
Let var det mig at kaste denne Kaabe,
At staae for Eder som Apol, som Bragi,
Med Laurbærlyren eller Egeharpen,
I Guld og Purpur, kostelige Liin; —
Men nei! bedst passer tarvelige Dragt
Idag, da jeg har mistet min Marie.

(De synke hen i stille Veemod; nogle Toner af Alfe-
choret i anden Act af Cendrillon høres).

Alidor.

Og nu afsted til Salen, hvor hun drømte,
Og nød en Anelse om hine Glæder,
Der møde hende nu hos Gud i Himlen.
Min Tryllestav Jer bringer did med mig,
At finde Trøst for en oprigtig Sorg,
At være Vidner til et Øieblik,
Som hædrer hendes Hedenfart og Minde.

(Han vinker med sin Stav; Skuepladsen forvandles til Salen i anden Akt af Cendrillon. Hvor hun før laae og sov, staaer nu en Støtte med Maria Elisabeth Zincks Billed; over Støtten en tom Blomsterkrukke. I Baggrunden Skuespillerselskabet, deels i Costume, deels i egne Dragter. Alle have Blomster, som hver til sin Tid sætter i Urnen. Der synges sagte i Baggrunden).

Stig rolig ned, du blide Slummer!
Ned over Uskylds Hvilested!
Smil Haabets Engel fra Himlen ned,
Og trøst os venlig i vor Kummer.

Alidor.

Jeg nærmer mig dit kolde Støv,
Hvor Veemod kun er Hjertets Lindring.
En Busk af unge Blomsterløv
Skal brede sig til din Erindring.

Jfr. Jørgensen (som Vera).

For stræng jeg dig min Signe tvang.
Nu har dit Hjerte Seier vundet!
Nu rører du os sidstegang!
Din Krands er atter sammenbundet.

(hænger Krandsen paa Støtten).

Mad. Winsløw
(som Fanchons Kammerpige med Lyren).

Fanchon, din Lyra klinger ei
For alles Bifald sødt at vinde;
Jeg sætter den blandt unge Mai,
Og sørger for en tabt Veninde.

Bauer
(som den unge Bonde i Joconde, med Rok og Teen).

Her hænger jeg dig hen med Graad,
Den Rok, hvorpaa du spandt med Latter.
Nu Parcen klippet har din Traad,
Du venlige Naturens Datter.

Stage
(som Commandant i Poul og Virginie).

Min Virginie! af salten Hav
Vi drog til Glæden dig tilbage —
Ak! af den kolde, mørke Grav
Kan ingen Vennehaand dig drage.

Mad. Andersen
(som Coelestina i Correggio).

Den Krands, som Kunstneren til Tak
Ham Coelestina skjænke vilde —
Tag den Lauretta! O hvi drak
Du selv saa brat af Dødens Kilde?

Liebe
(som Elskeren i Fugleskydningen).

For kort Tid siden kun du saae
Kaleidoscopets Farvevrimmel!
Nu danner sig paa Ætherblaa
Jordlivets Farver til en Himmel.

Mad. Heger
(som Keiserinden i Herman von Unna).

Ida, din Ømhed for din Ven
Mig lærte Følelsen betvinge;

Men du skal vække den igjen,
Hvor Evighedens Harper klinge.

Lindgreen.

(som den gamle Fader i de to Brødre).

Da Broder Du en Broder gav,
Du skjænkte Hjertet atter Glæde;
Og skulde ved sin Mallys Grav
Den gamle Fader ikke græde?

Ryge

(som Vilhelm i Axel og Valborg, med Harpen).

Du var jo ikke sorrigfuld,
Og friske vare dine Kræfter!
Hvi gik du hjem og laae i Muld,
Min Else! Ugedag derefter?

Enholm

(som Falentin i Sovedrikken).

Med Falentin du lystig gik
Hen over Livets dunkle Mose;
Da drak du Dødens Sovedrik,
Og hist er du en evig Rose!

Mad. Spindler

(som Hyrdinde).

Vi ofte Glædens Blomster brød,
Som Munterhedens troe Veninder;
Ak nu da Melpomene bød,
Thalias Munterhed forsvinder.

Cetti

(som Peter i Høstgildet).

Vel Anna, du var Halvors Brud,
Men Halvor, stakkels Halvor græder!
Da Peter kom paa Venskabs Bud,
At vise dig den sidste Hæder.

Mad. Rind
(som Rodhætte).

Tør Cendrillon! en Frændes Haand
Dig disse smaae Violer flætte?
Ja, saligt smiler du, som Aand,
Ned til den lille røde Hætte.

Jfr. Brenøe
(som Betty i Robinson).

Den Bane, jeg betræder nu,
Den har du alt forladt, Veninde?
O lær at være huld som du
Din Bettys Efterfølgerinde!

Den lille Adonia
(i Salomons Dom).

Ak Leila, — nu i Gravens Nat —
Din største Fryd var Moderglæde!
Hvi har du da de Smaae forladt?
Nu staae de ved din Grav og græde.

(Under Slutningschoret træde de Øvrige hen, og fylde Urnen med Blomster).

Chor.

Nu Hjerte du tilfreds dig give!
Lad Troens Kraft dit Mod oplive!
Hun var from, hun var god, hun smiler til os ned,
Alfader skjænkte hende Fred.

Fortegnelse over de Roller, afdøde Md. Zink har udført, ordnede efter Tidsfølgen.

Paa Byens Theater.

1808.

I det farlige Naboskab : : Lise.
Medbeilerne : Terne.
Gamle og nye Sæder : Kirstine.
Nonnerne : Augustine.

1809.

Aabne Brevvexling Caroline.
Qvindelist : : Lisette.
Den forladte Datter: Lise.
Syngesygen: Colombine.
Marionetterne: Annette.
Qvaksalverne: Alonza.
De to smaae Savoiarder : en Pige.

1810.

Ringen : Mariane.
Den unge Moder: Laurette.
Idda : : Valborg.
De omflakkende Comedianter: Jeanette.
Bagtalelsens Skole: en Pige.
Hververne : : Lise.
Den lille Matros: Lise.

1811.

De to Brødre : Mally.
Hvor Tiden løber: Sophie.
Figaros Giftermaal : Fanchette.
De to Sedler: Grethe.
Planen : : Grethe.
Hexerie : : Terentia.
Jægerne : Friderike
Lommeprocuratoren : : Henriette.
Stanislaus og Floreska : : Batilda.
De pudseerlige Arvinger : Franciska.
Værtshuset : Louison.
Bryllupsgildet uden Giftermaal: Cecilia.
Reisen til Byen: Salome.
Elisa Verner: Gertrude.

1812.

Den skinsyge Kone: Miss Russet.
Ulysses v. Ithacia : : Ollegaard.
Veiviseren - : Laura.
Gulddaasen : Mette.

Corsicanerne : Clara.
Tante Aurora: Marthe.
Besøget : : Amalia.
Correggio : Lauretta.
Mariane : Sophie.
Sovedrikken : Rose.
Menzikof og Dolgorucki : Petrowna.
De to Grenaderer : : Fanchette.
Cendrillon : Anine.
Lønkammeret: Angelique.
Opstanden i Rusland : Petrowna.

1813.

Alma og Elfride : Gartnerpigen.
Azemia : : Azemia.
Kanariefuglen: Pernille.
Ærlighed varer længst : : : Lise.
Bortførelsen af Seraillet : Blonde.
Husarerne paa Frierie : : Angelica.

1814.

Huuskjøbet : : Lise.
Schweitzerfamilien : Emmeline.
Fanchon : Fanchon.
De to smaae Savoiarder : Pietro.
Barberen i Sevilla : : Rosine.

1815.

Johan fra Paris : : Lorezza.
Betlerpigen : : Lise.
Hermann v. Unna: Ida.
Arven : : Henriette.
Poul og Virginie : : Virginie.
Operetten : : Laura.
Arrestanten : Rosine.
Zemire og Azor: Fatime.
De to Dage: Marcelline.
Skatten : : Lucile.
Røverborgen . Therese.

1816.

Deserteuren : Lovise.
Hagbarth og Signe : : : Signe.
Balders Død: 3die Valkyrie.
De tre Galninger: Lisette.
Hemmeligheden: Sophie.
Don Juan : Zerline.

1817.

De forliebte Haandværksfolk : Rosine.
(Den 15 Febr. Cendrillon, til Benefice for Flid og Talent).

Brødrene paa Prøve: Pauline.
Kjøbmanden i Smyrna : Zaide.
De to Dage: Constance.
Agnes Sorel: Bertha.
En Times Ægteskab: Elise.
Joconde : Jeannette
Salomons Dom Leila.
Sammensværgelsen mod Peter d. St.: Cyrilla.
Faruk : : Kobad.

1818.

Aften er ikke Morgen liig: Wilhelmine.
Offerhøitiden : Amina.
Axel og Valborg: Valborg.
Forrige Tider og nuomstunder: Juliette.
Joseph og hans Brødre : : Benjamin.
Fruentimmerhævn: Fru Verseuil.
Alma og Elfride: Alma.
Deodata : Deodata.
Fostbrødrene: Ragnhild.

1819.

Den nye Jordegodseier : Babet.
Den dybe Sorg: Adele.
Figaros Giftermaal : Cherubin.
Høstgildet : : Anna.
Peters Bryllup: Anna.
De 6 Rosenbrude : : Florette.
Brevet fra Cadix: Amalia.
Den lille Rødhætte : : Nannette.
Hvilken af dem er Bruden : : Nina.

1820.

Sargino : : Isella.
Rochesters Forviisning : : Jenny.
(Den 19 Februar tillige med Fanchon, som Benefice for Flid og Talent).
De to Virtuoser: Victor.
Den letsindige Løgner : : Florine.
Det hemmelige Vindue : Sanchette.
Dyder og Penge: Miss Alton.

1821.

Figaros Giftermaal (Syngest.) Cherubin.
Mand og Kone: Fanny.
Markedet i Nabolandsbyen : Rose.

Det sidste Middel: Ida.
1822.
Fugleskydningen: Lotte.
Kong Valdemar: Maria.
1823.
Robinson i England : : Betty.

Paa Hoftheatret.

1806.
I den gode Moder : : Nerine.
Fruentimmerhævn: Victorine.
De Skinsyge : Lise.
Maleriet : Philippine.
Den Vægelsindede : : : Leonore.
Lige for Lige : : Lise.
1807.
Hermann og Dorothea : : Marie.
De giftefærdige Piger : : : Louise.
Den lille Uglspil: Josephine.
Comediegiftermaalet : : : : Lise.
Bedrageriet af Kjærlighed : Laurette.
De tre Manerer: Marton.
De to Klingsberger : : Henriette.
Soubretteliſt : Rosine.
1809.
Perialen : Augusta.
De tre Feil : Hanne.
To Onkler : : Lise.
De nysgjærrige Mandfolk : Fru Lisimon.
De to Gjærrige: Lucinde.
Det ostindiske Shavl: Fanny.
1810.
Skottekrigen: Gunver.
Den Døve: Petronille.
Solen : : Caroline.
Sandhed har Løn: Molly.
Stakket Dands er snart sprunget: Julie.
1811.
Syv Søstre i een Person : : Lisette.
Det talende Skilderie : Columbine.
Skjændegjæsten: Marton.
De to talende Skilderier : Valeria.
Fruentimmerhaderen: Baronesse Ronsberg.
1812.
Sødskendene fra Landet : Therese.

Fruentimmerne: Lotte.
Soliman den Anden : : : Delia.

1813.

Tordenskjold i Marstrand : : Ebba.

1814.

Høg over Høg : Lise.
(Den 10 April Benefice for Flid og Talent, hvorved tillige opførtes Fruentimmerhaderen).

Den fattige Poet: Therese.
Friskytterne og Melkepigen : : Lene.

1815.

Kamæleonen: Josepha.
Den gamle Skuespiller : : : Lise.
Landsbypræsten: Sophie.
Naturens Datter : : Margot.

1816.

Troldqvinden Sidonia : Jolande.

Blandinger.

Skuespilleren Ole Rongsted døde den 1 Martii d. A. Denne flittige Skuespillers Individualitet kom ham tidt til Hjælp i en vis Slags roligcomiske Roller, hvori han derfor med Rette var yndet af Publicum. Han var 61 Aar gammel, og Skuespiller siden 1796.

Jens Villiam Kruse, der i flere Aar med Fornøielse blev seet af det danske Publicum i comiske især gamle Roller, havde sin smukke Basstemme dog meest at takke for denne Yndest. Han afskedigedes ved den Indskrænkning i Personalet, som fandt Sted for noget over et Aar siden, og døde den 16 Februarii d. A., efter at have været ansat som Skuespiller fra 1796 til sin Afskedigelse.

Ved Opførelsen af Titus henvendte en Musikelsker sig ved en smuk Passage til sin Nabo, og sagde: "er dette ikke et herligt Sted?" — Den tykke Nabo, som just sad i Tanker over den haarde, umagelige Bænk i Parquettet, troede, at hans Nabo talede om Pladsen, de sadde paa; han svarede derfor: "ja Stedet kan jo være ganske godt; men Bænken er dog bansat smal og haard, og det er Skam, man skal sidde saa slet for saa mange Penge!"

Den bekjendte Skuespiller Unzelmann ved det berlinske Nationaltheater reiste i Aaret 1810 til Kønigsberg, for der at give Gjæsteroller. — Theaterdirectionen der forbød ham imidlertid bestemt at sætte til i sin Rolle, — hvilket han ofte gjorde i Berlin til Publicums store Moerskab. — Unzelmann maatte finde sig i denne Bestemmelse, i hvor svært det end blev ham. Men da en Aften en Hest, som ved et Stykkes Forestilling var bragt op paa Theatret, midt paa Brædderne til Directionens store Skræk lod sin Ureenlighed falde, saa kunde Unzelmann ikke længere tvinge sig; han vendte sig paa eengang om til Hesten, og sagde: "Dit Best! husker du da ikke, at Directionen har forbudt at sætte til i sin Rolle?"

Den berømte Bassist Fischer i Tydskland sang i Berlin den bekjendte Arie i Operaen Brennus: Roma superba, con amore, og bragte alle Tilhørere til at studse ved Styrken i sin Stemmes Dybde. Nu naaede han Cadencen. Orchestret taug. Han sang fra Tone til Tone, bestandigt dybere og dybere ned. Ingen Tilhører vovede mere at aande. Intet Instrument, ingen Phantasie naaer Dybden af hans Stemme. See! da stiger han endnu fem vældige Toner dybere ned, og slaaer i dette Dyb en Trille, saa at hele Huset drøner. — Morgenen derpaa holdt Bygnings Commissionen en Synsforretning over Husets Fundament; det var brustet, og et Stykke faldet sammen. Reparationsomkostningerne bleve anslaaede til 3 Rth. 21 Gr. 8 Pf.; men hvad Reparationen virkeligen kostede vides ikke.

Den Færdighed, at kunne klæde sig hurtigt om, er en Egenskab, som er ubetinget nødvendig for Theatret. Naar Rollen fordrer en saadan Omklædning, saa bør Skuespilleren, ved at studere den, tage særdeles Hensyn derpaa. Kan han ikke udfinde et Middel til hurtigt at udføre selv den vanskeligste Omklædning, saa vil man, naar han kommer frem igjen, maaskee nok beundre hans smukke Pynt, men Interessen for Stykket og for hans Rolle bliver betydeligen svækket ved en alt for lang Pause imellem Acterne, om den ikke ganske slukkes. Især taaler Lystspillet ingen lange Mellemacter. Det lette, bestandigen bevægede Spil kan intetsteds opholdes længe. Ligesom det mindste Støvgran kan standse Mekanismen i et Uhrværk, saaledes tilintetgjøres Lystspillets Virkning ved den mindste Forstyrrelse. Alt kommer an paa at vedligeholde Tilskueren i muntert Lune lige til Slutningen, og ikke at lade ham faae Tid til Reflexioner. Gjør han dem bagefter, da kan man regne paa de billigste. Iffland tilstedede aldrig mere end 5 Minuter til de vanskeligste Omklædninger. — Hvor godt vilde det ikke være for vort kjøbenhavnske Publicum, om det kunde indrettes saaledes hos os, at de uhyre lange Mellemacter, som ikke sjeldent vare lige saa længe, ja nok saa længe som Acten selv, bleve vedbørligen forkortede. "Lange Mellemacter ere et Lystspils Død!" siger Digteren i Skuespillerselskabet; Lærdommen lyder kjækt fra Theatret ned til Publicum; men der, hvor den skulde anvendes, savne vi endnu Frugterne af den.

Om Spillet paa Privattheatre
(efter Müllner).

Om Talent for Theatret.

Den Lyst til at betræde Theatret, som unge Mennesker af Aand og Hjerte pleie at tage med fra Skuespilhuset, har sin Hovedgrund i den dunkle Forestilling om en Fornøielse, som Udøvelsen af Skuespilkunsten synes at skjænke de Spillende. Denne Forestilling er det, som især opbygger og befolker Privattheatrene, hvor der aldeles ikke kan være Tale om Erhverv, og kun paa en saare indskrænket Viis om Roes. Det er Anelsen om en endnu ikke følt Fornøielse, som hverver Præster og Præstinder for disse Kunstens letbyggede Templer, og hvilken ikke sjeldent skuffes, blot fordi Driften til at nyde denne Fornøielse forblinder Forstanden med Hensyn til Midlerne til at naae Maalet. Nogle Betragtninger over denne Gjenstand ere derfor maaskee velkomne for Mangen, som enten er blevet skuffet paa denne Maade, eller som frygter for at blive det.

Udøvelsen af Kunsten skjænker overhovedet kun sine Glæder som Belønning for lykkede Bestræbelser, den give Selvtilfredshed, og kun Talentet kan af dens rene Væld fylde Glædens Bæger. Alt Talent til egentlig Kunst har sit rette Sæde i Indbildningskraftens Styrke og Bevægelighed. Men Skuespilkunsten især fordrer desuden et høist udvidet Herredømme af Indbildningskraften over Legemet og dets Kræfter. For Maleren og Bil-

ledhuggeren er det nok, at Indbildningskraften ved Hjælp af Haanden og Armen kan styre hans Pensel og hans Meisel; ved Skuespilleren derimod maa dens Magt udstrække sig til alle Muskler fra Issen til Fodsaalen, maa den kunne frit raade over Blik og Stemme, som over Arm og Fod; thi Kunstnerens eget Legeme er her paa een Gang baade den Mester, som skal sandseliggjøre dens Billede, og tillige det Stof, hvoraf den skal sandseliggjøre det. Man seer ikke sjeldent Skuespillere, der tale som Helte, medens de staae som Skræddersvende. Deres Indbildningskraft hersker skabende over Mine, Blik og Stemme, imedens Rygraden, Armene og Benene vedblive at lade sig styre af Vanens magelige Love. Man seer Skuespillerinder, der klæde sig paa som Dronninger, skride frem og skue majestætisk ud af Øinene, medens de fremsige det metriske Udtryk af store Lidenskaber i den Tone, hvori en vred Borgerpige taler. Den qvindelige Forfængelighed hjælper Indbildningskraften til at frembringe en Fyrstindes Udseende, uden at den er i Stand til at fordrive det borgerlige Livs Modulation af Stemmeorganet.

Men dette Phantasiens Herredømme over Legemet er, naar det tænkes i sin Fuldkommenhed, betinget af en lignende Magt af Indbildningskraften over S i n d e t. Den Sindsstemning, med hvis Fremstilling Skuespilleren har at bestille, yttrer sig ikke blot ved Ord alene. Den har sit eiendommelige Udtryk i Stemmen, i hele Gestaltens Holdning, og i Bevægelsen, et Udtryk, som vi i denne Punct fæste mere Liid til end til Ordene, fordi vi føle, at det er ulige sværere, deri at efterligne Naturen. Denne

Vanskelighed reiser sig deraf, at hint Udtryk af Sindsstemning ikke staaer umiddelbart under den menneskelige Villies Befaling. Vi kunne sige, at vi ere glade, vrede, forfærdede, saasnart vi ville sige det, og blot fordi vi ville det; men vi kunne kun da paa en skuffende Maade give os Udtrykket af disse Sindsstemninger i Stemme, Bevægelse og Gestalt, naar vor Villie kan byde over en Indbildningskraft, som har Magt til, for Øieblikket at bringe os i disse Sindsstemninger. Det hældige Udfald af denne Indvirkning paa Sindet er afhængig af dets Lethed til at modtage Indtryk, ligesom det hældige Udfald af hele Kunstskabelsen paa Theatret er afhængig af Legemets Smidighed og dets Kræfters Bevægelighed, hvortil man ogsaa maa regne Stemmens Bøielighed.

Vil man efter denne Forudsætning give en Forklaring over hvad Talent for Theatret er, saa kunde man kalde det: en Evne hos Mennesket til ved Kraft af sin Villie at fremstille sin Indbildningskrafts Forestilling om en fremmed Person paa sin egen Person.

Man vil i denne Forklaring savne meget af det, som man er vant til at fordre af Skuespilleren. Men det er ikke Begrebet om Skuespiller, ei heller om Skuespilkunst, som her er forklaret. Det blotte, nøgne Talent for Theatret kan i alt Fald ogsaa en Afsindig besidde. Skal det derimod være virkeligen brugbart for Theatret, saa maa nødvendigviis endnu dertil komme den Evne: ved Indbildningskraften at gjøre sig en saadan Forestilling om en fremmed Person, at dens Fremstilling paa os selv kan være i Stand til som Kunstværk at tilfredsstille Tilskuerne.

Med andre Ord: den Evne, med sin egen Indbildningskraft rigtigt at kunne opfatte et Kunstværk af fremmed Phantasie, som allerede er fremstillet i Ord eller Værker, er Kunstsandsen; den Evne, selv at kunne i Phantasien skabe et Kunstværk, er Kunstnertalentet, skjøndt man derved endnu ikke bliver Kunstner, fordi hertil da endnu hører den Evne: at kunne fremstille Phantasiens Skabning i Ord eller Værker. Paa samme Maade er Talentet for Theatret, saaledes som det nyligen er defineret, og som man ofte finder det i høi Grad selv hos Gjøglere og Markskrigere, ikke nok til at frembringe Skuespilleren, hvortil der nødvendigen hører enten Kunstsands eller Kunstnertalent; men vel er det derimod den Betingelse, uden hvilken man med al Kunstsands og Kunstnertalent umuligen kan være Skuespiller.

At dette Talent iøvrigt har sit Mere og Mindre (sit Omfang), og at den usle Evne, at kunne efterabe en latterlig Original, ikke lader slutte til den vigtigere, at kunne fremstille en vanvittig Lear, behøver ingen videre Omtale.

Om Selvprøvelse med Hensyn til Talent for Theatret.

Erfaringen lærer, at man paa det offentlige Theater kan erhverve Bifald og gjøre Lykke endog uden egentligt Skuespillertalent, og at man af disse to Kilder da kan øse stor Fornøielse. Dilettanten derimod, der søger Fornøielsen umiddelbart i Spillet selv, kan ikke omhyggeligen nok prøve, om han be-

sidder dette Talent; thi Mangelen af det frembringer nødvendigviis under Spillet et Mishag, som ikke lader nogen Fornøielse i at spille komme frem, og som ikke lader sig fortrænge ikke engang af den meest naragtige Selvtillid.

Om man besidder dette Talent, lader sig nu rigtigt nok ikke letteligen bestemme paa anden Maade end ved at forsøge paa det; men Mangelen paa Talentet kan undertiden ogsaa førend Forsøget kjendes paa nogle, for det meste usvigelige, Tegn.

Mennesket pleier i det daglige Liv ikke egentligen at høre (entendre) det, som han selv siger; det vil sige: ikke at opfatte det med Hørelsen i den Hensigt at forstaae det. Han fornemmer Lyden af sin egen Tale uvilkaarlig, som Mølleren Klappren af sin Mølle; men Høreorganet fører ikke hvad det fornemmer tilbage i Bevidstheden, fordi det just nyligen er kommet derfra. Endnu sjeldnere pleier Mennesket at see sig selv; det vil sige: at føle, hvorledes han seer ud, i det han siger noget eller foretager sig noget. Af hiin Omstændighed komme de hyppige Fortalelser, den slette Artikulation og den falske, meningsløse Accentuation; af denne den saa mange Mennesker eiendommelige Disharmonie imellem deres Ord og deres udvortes Adfærd. Hvor disse to Feil reise sig blot af Magelighed eller Uagtsomhed, der ville de forsvinde, saasnart Mennesket kun vil. Men der gives Folk, hvem Naturen selv synes at have nægtet den Evne: at være deres egen Tilhører, Tilskuer og Kunstdommer, en Evne, der beroer paa en særdeles hurtig og fuldstændig Vexelvirkning imellem Aand og Legeme. I det Øieblik, at Munden udsiger hvad

Aanden har tænkt, har ogsaa allerede Øret hørt det, og aflagt Beretning om det til Aanden. I det Oieblik, Legemet søger at antage den Gestalt, som skal være overeensstemmende med Phantasiens Forestilling, bliver ogsaa allerede Aanden, ved sin Forbindelse med den physiske Selvfølelse, underrettet om enhver Forandring i den udvortes Skikkelse, og derved sat i Stand til med Lethed og Sikkerhed at styre det Hele af disse Forandringer efter sin Villie. Jo langsommere Postløbet for denne Correspondence er i det Indre af det mikrokosmiske Rige, desto mere er Mennesket udsat for at begaae Anstødeligheder, som han ikke lægger Mærke til, førend det er for sildigt til at gjøre dem gode igjen, og desto mindre er han skikket for Skuepladsen; thi her kommer det an paa, at han hvert Oieblik saa fuldstændigt som muligt og uden Opsættelse paa sin egen Person kan fremstille den Forestilling, som hans Indbildningskraft gjør sig om en fremmed Person, og det er vanskeligt at indsee, hvorledes dette skulde være muligt, naar der fattes ham den Færdighed: at høre og at see sig selv, og at forbedre enhver Afvigelse fra Phantasiens Forestilling, lige saa snart som den opstaaer. Der kunde lettere findes en blind Billedhugger og en døv Componist end en Skuespiller uden denne Takt.

Dog maa man ikke oversee, at her blot tales om Uundgaaeligheden af at besidde den beskrevne Evne, men ingenlunde om Nødvendigheden af dens uafbrudte, møisommelige Anvendelse. Naar man først er i Stand til at forlade sig lidt paa sig selv, saa kan man gjerne være noget magelig med at høre og see sig selv. Evnen kan gjerne hvile, og det er nok,

naar den blot er saa let vakt, at det mindste Feilgreb vækker den af sin Slummer, saa at den kan undgaae de muligen større. Overhovedet bliver Brugen af denne Evne saa meget lettere, jo høiere den Begeistring stiger, hvori den progressiv voxende Følelse af hældigt Udfald af vore Bestræbelser sætter os. Ofte taber den allerede efter faa Minutter i vor aandige Selvfølelse ganske Characteren af Møie, og bliver en Hovedkilde til den Fornøielse, som vi søge paa Theatret, i det vi forvandle os fra dømmende og tilrettevisende Tilskuere af vort eget Spil til mednydende.

Om Kunstsands og Kunstnertalent.

Denne Fornøielse i og for sig selv kan den med Talent for Theatret begavede Dilettant nyde, om han end hverken besidder Kunstsands eller Kunstnertalent i den ovenfor udviklede Betydning. Han vil i saa Tilfælde glæde sig ved den Følelse, at hans Fremstilling svarer til hans Indbildningskrafts Forestilling, uden at bryde sig om denne sidstes Beskaffenhed. Men uden at tale om, at denne Glæde let kan forstyrres, naar man har kunstforstandige Tilskuere for sig, hos hvem man kan mærke Mishag over over sin Forestilling, saa er det ogsaa klart, at den umuligt kan sammenlignes med Nydelsen hos den Skuespiller, som forstaaer med Kunstsands at opfatte sin Rolle, eller som Kunstner at skabe og efter Omstændighederne omskabe den. Kun en saadan kan have en egentlig Kunstnydelse ved sit eget Spil, som den anden rigtigt nok ikke savner, men dog undværer.

Men desto mere er hiin at beklage, naar der bliver ham en Rolle til Deel, som hverken er et Kunstværk, eller ved Reproduction kan gjøres dertil. Det Mishag, han formedelst sin Kunstsands har ved den slette Rolle, er i Stand til at hindre ham i selve Brugen af sit Talent for Theatret, og der gives en Mængde Roller, ja endog en Mængde Stykker, som staae Fare for at blive slettere fremstillede af sande Kunstnere end af de saa kaldte brugbare Theatersubjecter.

Iøvrigt skal jeg vel tage mig vare for at raade de Theaterlystne til Selvprøvelse om de besidde Kunstsands og Kunstnertalent eller ikke. Der er ingen, som saa let vil troe, at han mangler begge disse Egenskaber, og for den Troende kan Troen paa at besidde dem ret godt træde i Stedet for Besiddelsen selv. Vi ville herefter derfor blot tale om Brugen af Talentet for Theatret, og derhos stiltiende forudsætte hine Egenskaber.

Kun endnu et Par Ord om det saa kaldte indvortes Kald, der saa letteligen skuffer. Det første Tegn, hvorved det forkynder sig for Tilskueren ved en theatralsk Forestilling, er vistnok Lysten til at spille; men naar denne Lyst kommer af den rette Kilde, nemlig af Følelsen af egen Evne, saa virker den stærkere ved det, som i Forestillingen lader os utilfredsstillet, end ved det, som henrykker os. Den bliver i det første Tilfælde en levende Attraa til at frembringe noget Bedre, hvilken vaagner hos os øiebliktligen, endnu førend Forstanden er kommen til klar Erkjendelse af Mangelen hos den Anden. Denne Attraa skuffer sjeldent, og jo mere levende og

hurtigt den ansporer vor Virksomhed, desto sikkrere tyder den paa sandt Kald.

Om Forholdet af Roller til Omfanget af Talentet.

Den, som vil nyde Glæde af sine egne Foretagender, maa i Særdeleshed vogte sig for den slemme Sygdom, at ville mere end han kan; og den, som hos sig føler Talent for Theatret, har derfor endnu ikke udmaalt dets Omfang, endnu ikke prøvet sin Dygtighed til en vis opgiven Rolle. Han vil forfeile Hensigten, naar han paatager sig at udføre en Rolle, for hvilken han enten ikke har den rette skabende Kraft eller det rette Stof. Denne Omstændighed gjør en nye, man kunde kalde den sammenlignende, Selvprøvelse nødvendig. Skuespilleren maa læse Stykket, og især de Scener, i hvilke han skal træde frem, med hele sin Indbildningskrafts fulde Bevægelse; han maa anbringe sin Individualitets Billede i det Billede, som Digteren giver ham af den Person, som skal forestilles, eller i det, som Erindringen frembyder ham, dersom han forhen har seet Stykket spilles, og søge at hensætte sig i den Tilstand, hvori man seer sig selv som Medvirkende i en Handling, som foregaaer i vor Phantasie. Dersom han i dette indvortes Theaterspil støder paa Hovedmomenter i Rollen, som han ikke kan tænke sig ind i eller føle sig ind i, saa maa han indtil videre antage, at han ikke er denne Rolle voxen. Denne Forudsætning er dog kun provisorisk. Det vilde være overilet, strax at mistvivle om Muligheden af at over-

vinde Vanskeligheder, fordi Rollen viser vor Selvfølelse, at der i den findes saadanne. Det er ofte blot Øieblikkets Stemning, som forhindrer os i, med Selvtilfredsstillelse at tænke os ind i en vis Rolle, og vi finde let Mishag i os selv i dette Indbildningskraftens Spil, fordi vi have forsømt, i Tanken at klæde os paa efter Rollens Fordring, at male vort Ansigt, og i det Hele at hensætte os i Theatrets skuffende Omgivelser. Ofte finde vi ogsaa Mishag med os selv i en Rolle, fordi vi ikke finde Behag i den, fordi den ikke lover os Nydelse nok, eller fordi den ikke smigrer os med Tanken om en stor Virkning. Vi indbilde os da, at vi ikke kunne udføre Rollen, fordi vi ikke ville.

Men ogsaa omvendt kan man, naar man læser en Rolle, blive skuffet ved en Følelse om dens Lethed, som pludseligen lader os i Stikken, naar det kommer til Opførelsen. Dette er især Tilfældet hos Begynderen, naar Rollen ikke afviger meget fra det, han enten virkeligen er i Livet, eller som han dog gjerne vil troe, at han er. Det er vanskeligere end man skulde troe, paa Theatret at fremstille sig selv eller noget Lignende. Aarsagerne dertil ere ikke vanskelige at finde. For det første skal den Person, som vi ville spille, stilles til Skue for en i den Hensigt forsamlet Mængde. Dette gjøre vi som oftest nødigt med os selv eller med noget Lignende, hvori man kunde kjende os selv. Den Daddel, ikke at have spillet godt, antager i dette Tilfælde i vore Øine let Udseende af en Bebreidelse over, at vi ere saaledes, som vi ere. Ømme Scener f. Ex. lykkes paa private Theatre sjeldent, naar de fremstilles af

to Personer, som virkeligen ere forelskede i hinanden. For det andet maa Fremstillingen paa Theatret være et Værk af Indbildningskraften; men det ligger i Indbildningskraftens Natur, at den lader Vingerne dale, saa snart den træffer sammen med Virkeligheden. Dette berøver Fremstillingen sit Kunstliv og Fremstilleren den Fornøielse, at have skabt noget af sin egen frie Villie. Maleren kan komme i Henrykkelse, naar han maler sin fraværende Elskede; sidder hun derimod for ham, saa vil det sjeldent være Tilfældet, at Billedet henrykker ham. Vistnok er det muligt, som til Trods for Naturen, at forvandle endog det, som vi netop see for vore Øine, eller som vi føle, at vi selv ere, til et frit Værk af vor Indbildningskraft, og at bringe det for Dagen som en forskjønnet Copie af Virkeligheden; men dertil hører et saare kraftigt Sving i Phantasien, og Sagen bliver dobbelt vanskelig paa Theatret, hvor vi maae fremstille vor Forestilling om os selv paa os selv, og hvor det da altid bliver tvivlsomt, om det er Indbildningskraften eller Vanen, som styrer vort Legeme og dets Kræfter, og om vi vise os for Tilskueren saaledes vi ere, fordi vi ville det, eller fordi vi nødes dertil. De fleste Begyndere føle ogsaa ret godt, hvor meget det opliver deres Mod, naar Maskeringen eller Klædedragten paa den Person, de skulle fremstille, afviger fra den, der ellers er dem selv egen. Det forekommer dem, som om det ikke var dem selv, som stiller sig frem for Mængdens Øine. Bevidstheden om et fremmed Skin stiller sig som et Bolværk for deres Jeg, og det er ikke sjeldent at see et ungt Fruentimmer, som med Frygt

og Usikkerhed spiller Elskerinder, at træde frem med den største Rolighed som gammel Kone eller Huusholderske.

I denne Omstændighed ligger maaskee een af de Aarsager, som gjør det Komiske lettere for Begyndere end det Rørende og det Tragiske. Komiske Roller have i Almindelighed et Kostume, som skjuler den Spillendes Individualitet, og de naturlige Bevægelser af et Titushoved faae et ganske andet Udseende, naar det først er bedækket med en Pungeparyk. Imidlertid gives der for Begyndere dog endnu et Par andre Grunde til at holde det første for lettest. Komiske Sager kunne for det meste fremstilles, uden at Indbildningskraften har nødig at bevæge Hjertet, for ved det at virke skuffende. Anderledes forholder det sig derimod med det Rørende og det Tragiske. Ogsaa kan man i disse Fag langt værre og smerteligere forfeile sit Maal end i hiint. Naar det Komiske mislykkes, saa kan det ikke letteligen have videre til Følge, end at de beskedne Tilskuere ved et Privattheater blive rolige der, hvor de skulde lee; men i det Rørende og Tragiske kan det ulykkeligviis hændes, at de imod deres Villie komme til at lee, hvor de skulde have grædt eller været forfærdede. Endeligen maa man ikke heller oversee den dobbelte Omstændighed, at ved det Komiske Virkningen af en hældig Udførelse har et høit og utvetydigt Tegn, og at i Almindelighed Stemmeorganets Uboielighed her er mindre skadelig for Virkningen.

Imidlertid kan Sagen dog ogsaa betragtes fra en anden Side. Naar Tilskuerne ere dannede, saa staaer Komikeren for en Smagens Domstol, der

dømmer saa meget strengere, jo mindre Virkningen af det Komiske i det Hele er egnet til at forstyrre Dommerens Sindsro eller at opvække en Deeltagelse, der bestikker Forstanden. Det Rørende og det Tragiske derimod henrive ofte, selv om det kun er lykkedes halvt, og naar kun først een Taare flyder, saa følge der let et Par Hundrede andre efter. Gjentagelsen af Latteren derimod tilveiebringes i Almindelighed kun for den dyre Priis af en bestandig Afvexling og en progressiv Stigen af den komiske Kraft, hvilket man iblandt andet kan see deraf, at selv det allerlatterligste Kostume sædvanligen kun virker den første Gang, det sees, det vittigste Indfald sjeldent mere end een Gang, og det fiint Komiske, naar det kommer efter Farceløier, lidet eller slet intet. Grunden til denne Forskjellighed maa man maaskee søge i Menneskets physiske Organisation. Latter er, for at tale pathologisk, en sthenisk Tilstand, en Spænding, som i Almindelighed efterlader sig en formindsket Evne til at pirres; Graad er en asthenisk Tilstand, en Slappelse, som gjerne tiltager af sig selv, indtil der indfinder sig en Irritation. Deraf kan man ogsaa forklare, at paa den anden Side det Rørende er lettere end det Tragiske. Hiint er blot Sygdom; dette er Sygdom og Helbredelse paa een Gang. Hist kommer det kun an paa at frembringe en Nedspænding, en Slappelse; men her skal Asthenien atter hæves, ofte hæves ved Skrækkens voldsomme Middel, og forvandles til den høieste Sthenie, hvortil Mennesket er i Stand, i det det sønderbryder sine sandselige Drivters Lænker. **Paa denne Klippe pleie Skuespillere ofte at strande.**

Ville vi derimod ikke bryde os om Virkningen, saa torde iøvrigt vel, ved lige hældig Udførelse, det ægte Tragiske yde Skuespilleren den største, det blot Rørende derimod den mindste Nydelse. Hiint glæder, i det det hos os vækker Følelsen af en uendelig moralsk Kraft, dette lader os, nøie regnet, ikke føle noget Bedre end Behageligheden af en Nedspænding, for saa vidt som der ikke er Tale om den Slags Rørelse, som man kan opvække uden at føle den selv, saasom den mere er en Virkning af den fremstillede Situation end af Rollen.

Førend vi slutte dette Afsnit, skulde vi maaskee endnu advare for, at man ikke lader sig af enkelte brillante Steder eller et smukt Kostume forlede til at paatage sig Roller, som i det Hele ere over vore Kræfter. Men vi lade være dermed, ikke alene for Damernes Skyld, men ogsaa for mange mandlige Skuespilleres, som i det Hele ikke regne saa nøie paa, hvorved en Rolle synes dem tillokkende. En Dragt, hvori de ere sikkre paa at behage, gjør dem tidt skikkede til den sværeste Rolle. De tage, saa at sige, Talentet paa i Paaklædningsværelset.

Mere nyttigt troe vi, det vil være, at bede Begyndere være forsigtige og ængstelige med at paatage sig saadanne Roller, hvori de strax i Begyndelsen, naar de tænke sig i dem, finde overordentlig Behag i sig selv. Et saadant pludseligt og overordentligt Selvbehag er sjeldent oprundet af Kunstens Kilder. Det er i de fleste Tilfælde enten Kjendetegn paa en personlig Forfængelighed, der let kan mishage, naar den træder frem paa Skuepladsen, eller det er Følgen af en subjectiv Lethed i Rollen, som siden frembringer

en vis Kulde for Udførelsen, fordi de intellectuelle Kræfter ikke finde Beskjæftigelse nok. Hvor der aldeles ingen Vanskeligheder ere at kjæmpe med, der kan man heller ikke vente nogen Begeistring eller nogen Kunstnydelse.

Man vilde imidlertid aldeles misforstaae mig, naar man vilde gjøre de Hensyn og Betragtninger, som ere anbefalede i dette Afsnit, gjældende ved at modtage eller afslaae enhver Rolle. De gjælde kun om de første Skridt paa den theatralske Bane, og maae siden vige for Selskabelighedens Pligter. Altid kun at ville spille aldeles passende Roller, vilde være en Grundsætning, der saa omtrent vilde gjøre alle Privattheatre til en Umulighed. Den, som ikke er i Stand til selv at finde Nydelse i at befordre andres Nydelse, duer overhovedet kun lidt eller slet intet i en selskabelig Kreds.

(Fortsættes).

Bemærkninger over den dramatiske Kunsts Aftagelse.

I Lemberts Lommebog for Skuespillere og Skuespilyndere for 1821 findes nogle flygtige Bemærkninger over hvorledes den dramatiske Kunst daler og aftager i Tydskland. Da Gjenstanden for disse Bemærkninger vel er mere almindelig og destoværre for vort Fødeland vist ikke indskrænket til Tydskland alene, saa ville vi her ogsaa hensætte nogle af disse Bemærkninger, indrettede med Hensyn til det danske Theater.

Klagen over, at den dramatiske Kunst aftager, lyder høiere Dag for Dag; en Deel af Publicum trækker sig efterhaanden aldeles tilbage fra det offentlige Skuespil, eller besøger det kun ved overordentlige Anledninger, og forlader det ogsaa da utilfredsstillet; en anden Deel, for hvem Theatret er blevet en Fornødenhed, klager over, at den ikke mere kan finde den Underholdning, som den forhen har fundet der. Hvad kan Grunden være hertil? Den almindelige Stemme angiver to Hovedgrunde: for det første, Mangel paa fortrinlige dramatiske Digtere, og for det andet, Mangel paa gode Skuespillere.

Betragte vi det danske Theaters Repertoire med Hensyn til nye Stykker, saa kan der, hvad gode originale dramatiske Digtere angaaer, ikke let finde to Meninger Sted om Rigtigheden af den første anførte Grund. Kun saare faa vove sig ud paa den dramatiske Forfatterbane, i det mindste komme kun

faa Producter til Publicums Kjendskab; hvad der muligen indsendes til Theaterdirectionen og af dens Censur forkastes, er os ubekjendt, og neppe torde det heller lønne Umagen at gjøre dets nærmere Bekjendtskab, ifald saadanne forkastede Arbeiders Værd staae i et rigtigt Forhold til adskillige af de Værker, som ere tilstedte Adgang til Scenen. Det er overalt en interessant Bemærkning, som tjener til Nationens Characteristik, at næsten alle de dramatiske Arbeider, vi see fremkomme her, høre til Sørgespillets Kreds, og at saa ubegribeligen faa Forfattere have, især i den senere Tid, dristet sig ind paa Lystspillets Enemærker. Foruden det, at vor alvorligere Characteer snarest falder paa at beskjæftige sig med Gjenstande, som passe til dens Egenhed, virker den ogsaa imod Lystspillet derved, at den ved sin Eiendommelighed fordrer for meget af denne Digteart; det er os ikke nok, at vi more os, vi ville endeligen ogsaa udfinde, hvorfor vi more os, og træffer da vor randsagende Aand ikke paa tilstrækkelig Grund, finde vi Forbindelsestraadene kun lette og svage, da bilde vi os ind, at vi ei kunne være bekjendte at have moret os; vi vredes over, at vi nær imod vor Villie vare bragte dertil, og Forkastelsesdommen udsiges med Strenghed over det Arbeide, som vist dog havde opfyldt sin Bestemmelse, naar vi kun ikke havde fordret mere af det, end det gav sig ud for, men havde uden videre hengivet os til det Indtryk, som det var beregnet paa. Denne Haardnakkenhed imod Lystspillet, denne forunderlige Syge til ei at ville forstaae Spøg, og til at ville finde en Dybde i det lette Spøg, som ei hører til dets Natur, har i de sidste

Decennier mere og mere tiltaget, og har udelukt næsten alle originale Lystspil fra vort Theater, og qvalt Modet hos dem, der følede Attraa og Evne, til at komme frem med deres Forsøg. Det er kun sjeldent, at en Digters første Arbeider kunne staae nær ved Fuldkommenhedens Maal; der maae Øvelse, kritisk Veiledning og Erfarenhed i at kjende Theatrets Fordringer til; men dette synes vort danske Publicum ei at ville lade gjælde hos dets fædrelandske Lystspildigtere. Man gjør for overdrevne Fordringer, og Direction og Publicum forene sig om at udrødde paa denne Viis hele denne Digteart af vor Litteratur. Hvad der forresten er høist besynderligt, er den Jagttagelse, at denne Haardhed, denne Vanskelighed ved at bedømme et Lystspil indskrænker sig kun til indenlandske Arbeider, af hvilke næsten intet i de senere Aar har gjennemgaaet Prøven, hvorimod man med ubegribelig Skaansel modtager de maadeligste Producter, naar de anmeldes som Oversættelser. Aarsagen hertil er vanskelig at udgrunde. Gid det intet værre var, end inderlig Høiagtelse og Omhyggelighed for vor indenlandske Litteraturs Hæder!

Er det saaledes vel sandt, at vi have stor Mangel paa nye gode originale dramatiske Værker, saa have vi dog en Skat af ældre Mesterværker, saa eie vi dog endnu Digtere, som ere i Stand til at forøge Tallet af de herlige Digtninger, hvorved de have beriget vor Scene, med nye Arbeider. Desuden have vi Adgang til hele Europas dramatiske Litteratur, og skjøndt gode dramatiske Forfattere ogsaa andetsteds ere sjeldne, saa torde det dog ikke være saa vanskeligt, af den tydske, franske, engelske, ja

endog den italienske Litteratur, at omplante paa dansk Grund saa meget, som var tilstrækkeligt for vort Theater, naar dette Arbeide skete med Skjønsomhed og stadigt Hensyn til vore eiendommelige Sæder, vort Publicums Fordringer, og vor Skuepladses Tarv.

Heller ikke kan det, med Hensyn til den anden Grund til den dramatiske Kunsts Forfald, nægtes, at den største Deel af vore unge Skuespillere just ikke give noget trøsteligt Haab for Fremtiden, at vore store Mestere Rose, Hortulan, Clementin, Rosing, Schwartz o. fl. slet ikke, eller i det mindste dog kun tildeels ere erstattede, og at man næsten maa frygte for, naar de faa af Kunstens Heroer, der end staae tilbage, ere gangne alt Kjødets Vei, at en fortrinlig Skuespiller da her til Lands vil komme til at høre til de Ting, som man kun kjender af Fortælling. Dog ligger Grunden hertil nok ikke i Mangel paa Talent, thi vi besidde vist udmærkede Talenter ogsaa blandt den yngre Slægt; men Mangel paa Skole er den Klippe, hvorpaa saa mangen ung Kunstner, der lovede meget, maa strande. Det er besynderligt: ethvert, selv det letteste Haandværk, har sine Læreaar; kun ved den dramatiske Kunst synes man i vore Dage ikke mere at trænge til Læreaar, og den nye Skuespiller begynder nu med det, hvormed man før endte. En ung Mand har et godt Udvortes, et taaleligt Organ; han lærer et Par saakaldte gode Roller, træder frem, faaer Klap, roses i offentlige Blade og af gode Venner, og han er færdig som Kunstner. I forrige Tider begyndte man med smaae Roller, meldte som Tjener, bragte Breve, og lærte først at

gaae, at staae og at tale tydeligt paa Theatret, fort erhvervede sig det, som man pleier at kalde Routine, førend man dristede sig til at paatage sig betydelige Roller. Paa denne Maade have vore ældre, tildeels udmærkede, Skuespillere erhvervet sig den Sikkerhed paa og det Herredømme over Scenen, som vi endnu beundre hos dem, og smerteligen savne hos selv de Bedre af den yngre Slægt.

Talenter, som ikke lade sig bedøve af Virak, der i Utide strøes for dem, som erkjende Kunstens Vanskeligheder, og med utrættet Iver stræbe fremad paa den med Hæld betraadte Bane, ere rigtigt nok sjeldne, dog findes de, og der fattes dem kun forstandige Veiledere og upartiske Kunstdommere for at bevare de Svage fra ødelæggende Indbildskhed.

For at afhjælpe disse Mangler og ophjælpe Kunsten, maatte ikke alene Digter og Skuespiller, men ogsaa Direction og Publicum forene sig.

Iffland, men især Kotzebue, lode sig, for at vinde Mængdens Bifald, forlede til at hylde Tidens frivole Smag, og at opoffre den gode Smag for den. Nyere geniale Skuespildigtere forsmaae derimod at give efter for Mængdens Smag og Fatteevne, og byde det høieste, de ere i Stand til, uden at bryde sig om, hvorvidt Publicum er i Stand til at følge deres Aands Flugt. Vilde det ikke være vel gjort,

om enhver, ad hvem Muserne kjærligt smilede, be=sluttede at stige ned fra den Høide, paa hvilken Aand og Dannelse have stillet ham, og at gaae ind i Mængdens Synsmaade, uden derfor dog at tabe den gode Sag ud af Øinene, for saaledes uformærket at løfte Mængden op til sig fra Trin til Trin, i Stedet for at de nu staae alene paa den steile Høide, beundrede af Faa, ikke begrebne af de Fleste, og der=for heller ikke erkjendte af dem? Derved vilde da ogsaa den Fordeel opstaae, at de, der ikke af Mangel paa Talent, men mere af Mageliglighed, ikke forsmaae at nøies med Hobens letvundne Bifald, da vilde nødes til at levere noget Bedre.

Skuespillerne maatte beqvemme sig til at be=handle deres Kunst som Kunst, maatte søge at lære nu, hvad de havde forsømt tilforn, maatte ikke nøies med at sige deres Roller godt, men maatte lægge Hamlets Lære: "lader Eders Gebærder og Stillinger passe til Ordene, og disse til hine o. s. v." paa Hjertet, de maatte forsmaae den høirøstede Mængdes letvundne Bifald, og søge og finde deres Løn i den stille Bevidsthed: redeligen at have villet det Gode; de maatte komme tilbage fra den vrange Tro, at det kun er gode Roller, som gjøre Kunstnere; de maatte lære at indsee, at Sammenspil (ensemble) er Ho=vedbetingelsen for en god Forestilling, og at den Skuespiller, som giver en underordnet Rolle med

Flid og Sandhed, erhverver sig samme Fordring paa Kjendernes Tak, som den, der udfylder den første Plads.

For Directionen var det Pligt, naar den følede, at andre Forretninger ikke levnede den Tid til at varetage alt, hvad der kunde fordres af den, eller naar den af Erfaring lærte, at den ei selv var i fuldkommen Besiddelse af de theoretiske eller practiske Kundskaber, som vare fornødne, da at ansætte sagkyndige Mænd, som kunde veilede den vaklende Kunstner, føre det fremspirende Talent paa den rette Bane, som forstode rigtigt at opfatte Aanden i de Stykker, som skulde gives, og som vare i Stand til at lede deres Indstudering og Prøver. Det fremblomstrende Digtertalent maatte være den hellig; den maatte pleie det, som Gartneren pleier et kraftigt Skud, som lover ham søde Frugter; den maatte ikke følge enkelt Skole eller enkelt Mening ved Stykkers Antagelse, maatte ikke lade opføre maadelige Producter af Hensyn til Forfatterens Person, maatte ikke lade gode Arbeider ligge, fordi en eller anden Skuespiller ikke havde Lyst til at spille en eller anden Rolle i dem; den maatte ikke holde den Skuespiller, som faaer meest Klap, fordi han er i Besiddelse af taknemmelige Roller, for bedre, end en anden, som med Flid og Anstrengelse giver underordnede Roller.

Publicum endeligen maatte vænne sig til at adskille Skuespilleren fra sin Rolle; det maatte ikke tilregne Digtets Ord som Fortjeneste for den Fremstillende, og maatte kun belønne hældig Opfatning og Udførelse af Rollen med hædrende Bifald. Det maatte ikke iblandt de udøvende Kunstnere vælge sig enkelte Yndlinger, men sætte behørig Priis paa hver Enkelts Arbeide, og kun erklære den for Yndling, som udmærkede sig meest ved Forestillingen, uden at tage Hensyn paa, hvad han ellers er i Stand til at frembringe; det maatte, naar et nyt Stykke blev bragt paa Theatret, ikke indfinde sig der med Fordom for eller imod Forfatteren, og derved berøve sig selv Nydelsen, men det maatte roligt overgive sig til Indtrykket, og dømme efter det. Men fremfor Alt maatte det ikke taale iblandt sig nogle, der angav Tonen, og som gjerne ville træde alt i Støvet, for at lade som om de forstaae det bedre, eller som ogsaa, af Forkjærlighed for en eller anden Kunstner, løfte endog hans forfeilede Fremstillinger til Skyerne, medens de ikke kunne eller ikke ville erkjende den mindre Betydeliges beskedne Fortjeneste, fordi der fattes ham Ry, eller Evne til at tilsnige sig deres Yndest.

Kun denne almindelige Forbindelse imellem disse forskjelligt sindede Dele var i Stand til hurtigt at opløfte Theatret igjen til den Værdighed, som tilkommer det; men vi føle destoværre kun alt for

meget, at en saadan Forbindelse vel evigt vil blive kun et tomt Ønske, og nøies derfor med ved disse flygtige Bemærkninger blot at have peget hen paa den Vei, ad hvilken det Gode skulde opnaaes.

Udg. forbeholder sig iøvrigt i næste Hefte af dette Tidskrivt at omtale og udvikle nogle her forbigaaede Hovedaarsager til at Skuespilkunsten ikke letteligen vil naae nogen Høide i vort Fædreland under de Forhold, hvorunder den nu her øves.

Ægtemanden som Elsker

eller

Elskeren som Ægtemand.

Lystspil i een Act

ved Castelli,

oversat af K. L. Rahbek.

Personerne.

Luise Molling.

Philippine, hendes Kammerpige.

Siring.

Wolken.

Handlingen foregaaer paa Luises Lystgaard.

(Scenen forestiller en Sal med en Dør i Midten, og to Sidedørre).

Første Scene.

Philippine, Wolken (komme ind hver fra sin Side).

Philippine.

Hvad seer jeg, Hr. von Wolken! De paa Wallenborg?

Wolken.

Nys ankommen.

Philippine.

Hvad drog Dem fra den larmende Residents til vort stille Gods?

Wolken.

Kiærlighed.

Philippine (smilende).

De vil bedrage mig, eller De bedrager Dem selv. De forelsket?

Wolken.

Og det første Gang i mit Liv ret alvorligt.

Philippine.

Men sikkert ikke sidste.

Wolken.

Uden Spøg Philippine! — erindrer du dig endnu det Bal, hvor dit Herskab ved sine himmelske Yndigheder tildrog sig alles Øine?

Philippine.

Det erindrer jeg ret vel; thi ingen saae paa mig.

Wolken.

Jeg sværmede den Gang endnu, som en Myg om hver Straale af et funklende Øie; men paa denne Solstraale brændte jeg mine Vinger.

Philippine.

De Vinger voxe snart igien.

Wolken.

Jeg saae den Guddommelige, og stod forstenet og ubevægelig for disse Yndigheder. Alle mine Sandser vare i mine Øine, og jeg var ikke istand til at udtrykke, hvad jeg følede.

Philippine.

Sligt taler uden at tale.

Wolken.

Hun syntes neppe at lægge Mærke til mig. Næste Morgen erfoer jeg, at den skiønne Ubekiændte kaldte sig Luise Molling, og var alt igien reist til sit Gods. Men hvor skulde man søge det Gods? — Begge mine Tienere, Johan og Peter, maatte strax til Hest; de besøgte hver Bondeby, hver Herregaard; indtil Johan — som du nok kiænder — bragte mig den Efterretning, Luise levede eenlig og ubekjændt paa Wallenborg.

Philippine.

Og nu kommer De for at give Verden den skiønne Ubekiændte tilbage?

Wolken.

Jeg vil vove Alt for at eie hende.

Philippine.

Tør jeg for det første tilbyde Dem nogle Forfriskninger? Af at reise bliver man sulten og tørstig — for jeg vil dog ikke haabe, De er taget ind i noget Værtshuus underveis! saa var De slet ikke forelsket.

Wolken.

Jeg føler hverken Sult eller Tørst, men blot Længsel efter at see hende.

Philippine.

See lader jeg giælde; men med at seire tør det falde noget haardere; thi viid, og skyd Dem paa Stedet, om De er en ægte Elsker: mit Herskab har alt en Gemal.

Wolken.

Hvad? Luise er gift.

Philippine.

Det just ikke, men lovet bort. Luises Fader, den gamle Molling, og hans Ungdomsven Siring bleve Uvenner over en Proces, og da de bleve forligte igien, bestemte de ved en Contract, at deres Børn skulde ægte hinanden i Tiden. Luise var dengang 10 og den unge Siring 14 Aar, og samtykkede deri, uden at vide, hvad det i Tiden torde blive for en ubehagelig Sag for dem. Siring har siden været adskillige Aar paa Reiser, og tænker kanskee slet ikke mere paa sin trolovede Brud.

Wolken.

Du giver mig Livet igien.

Philippine.

Eet eneste Brev have vi siden den Tid faaet fra ham, hvori han paa det ynkeligste beskriver os alle sine Ulykker paa Reisen, og ender med, at han var opbragt af en Kaper, og ført til Amerika.

Wolken.

Et kosteligt Brev! en velsignet Kaper! jeg kunde kysse dem.

Philippine.

Giv Tid! giv Tid! De har endnu ikke hørt Postskriptum. — Han skriver videre, at han havde været saa lykkelig at redde Kaperens Liv, at denne derfor havde sat ham i Frihed, og overøst ham med Rigdomme, og at han snart haabede at see sin elskede Luise igien.

Wolken.

Det var et forbandet Postskriptum; kan en Kaper være saa høimodig? Nu — og hvorledes optog din Frøken denne Efterretning?

Philippine.

Hun er jo 20 Aar, og i de Aar er en Mand just ikke uvelkommen, om han ogsaa kommer fra Amerika.

Wolken.

Men han skal ikke komme fra Amerika. — Men jo! han skal komme, og dog ikke komme derfra.

Philippine.

Man hører, De er forelsket, fordi De snakker over Dem.

Wolken.

Du maa staae mig bi, Philippine, og min Lykke er afgiort. Jeg viser mig under hans Navn.

Philippine.

Denne List —

Wolken.

Fører til Maalet.

Philippine.

De vover —?

Wolken.

Dristig vovet, halv vundet.

Philippine.

Jeg er bange.

Wolken.

For at du ikke skal være bange uden Aarsag, lover jeg dig 100 Ducater, naar min Plan lykkes.

Philippine.

Er Deres Livs Lyksalighed Dem ikke mere værd end 100 Ducater.

Wolken.

Du Skalk! — du skal faae 200.

Philippine (hastig).

Naar skal jeg forestille Dem, som Hr. von Siring?

Wolken.

Om en Time i det høieste kommer jeg tilbage fra Amerika. Luise modtager mig med Elskovs Øine; Kiærlighed og Glæde tindre af hendes Blikke ...

Philippine.

Er 50 Ducater værdt.

Wolken.

Ved Fortællingen om mine udstandne Lidelser fælder hun Taarer, kalder mig sin Elskede, sin Gemal —

Philippine.

Ditto 50, giør 100.

Wolken.

Hun lover at giengiælde mig alle mine Lidelser tusind Gange. Med hver Dag tager hendes Godhed til.

Philippine.

Ditto 50, giør 150.

Wolken.

Og naar jeg seer, at hendes hele Siæl hænger ved mig, og samme Ild opflammer hendes Siæl som min...

Philippine.

Nok 50 til, giør 200.

Wolken.

Da kaster jeg mig for hendes Fødder, bekiænder hende vor List, maler hende min Lidenskab; hun vil vel stille sig an, som hun seer surt over mit Bedrag...

Philippine (afsides).

Det kan jeg ikke bringe i Regning.

Wolken.

Men hun tilgiver, tilsmiler mig huld Forladelse, slutter mig endnu fastere i sine Arme, og er min for evig.

Philippine.

Det Moment er over 100 Ducater værdt. Efter min Regning er hele Belønningen nu 300 Ducater.

Wolken.

Dem skal du ogsaa faae; staa kun mig bi!

Philippine.

Planen er herlig udtænkt, naar kun ikke Hr. Siring spiller den ubudne Giest, og giør alle vore Forhaabninger paa eengang til Intet.

Wolken.

Kun otte Dages Frist, saa kan han komme, naar han lyster.

Philippine.

De behøver dog Beviser.

Wolken.

Behøves ikke! — Jeg er blevet plyndret underveis.

Philippine.

Godt!

Wolken.

Med det, jeg veed om Familierne Molling og Siring, skal jeg nok slaae mig igiennem.

Philippine.

Men kiænder da ingen Dem her?

Wolken.

Jeg har aldrig været paa Wallenborg, og jeg haaber, Luise faaer ingen Besøg.

Philippine.

En eneste Nabo besøger hende undertiden. — Han kalder sig Stahl, og har for to Maaneder siden kiøbt det Landsted, der støder til vort. — Hun taler gjerne med ham, og raadfører sig med ham undertiden. (Seer ud i Coulissen) Der kommer han netop.

Wolken.

Ham maa jeg see, at vinde for mig. (Giver Philippine en Pung) Her er lidt paa Haanden.

Philippine.

Er det maaskee til Afregning i sin Tid?

Wolken.

Vist ikke, ifald du holder fuldkommen reen Mund.

Philippine.

Jeg har slet ingen Tunge.

Anden Scene.

Siring. De Forrige.

Siring.

Philippine! er dit Herskab alt oppe?

Philippine.

Endnu ikke.

Siring (afsides).

En Fremmed! (høit) Hun pleier ellers paa denne Tid at være paafærde.

Philippine.

Jeg skal kalde paa hende, hvis De befaler.

Wolken (afsides).

En Nabo i de Aar kan ogsaa være mere end en Raadgiver.

Siring (til Wolken).

Hvem har jeg den Ære at —

Wolken.

Jeg —

Philippine (til Wolken).

Hr. v. Stahl kan De uden Betænkning aabenbare Dem for; jeg er overtydet, han vil søge at befordre Deres Lykke.

Siring.

Med Fornøielse.

Wolken (sagte).

Men naar han nu selv elskede Luise?

Philippine (ligesaa til ham).

Det er jo en Philosoph.

Wolken.

Saa er jeg rolig; for, om disse Herrer end ere forelskede, blive de dog sielden elskede.

Philippine.

Jeg gaaer til mit Herskab (gaaer).

Tredie Scene.

Wolken. Siring.

Siring (affides).

Jeg er dog nysgierrig, hvad det bliver til.

Wolken (affides).

En Philosoph, der i det høieste kiænder Kiærlighed af Ovid og Bernard, og en Mand, der giennemglødes af denne guddommelige Følelse, det Valg er snart afgiort.

Siring (affides).

Jeg vil dog skræmme ham lidt.

Wolken.

Min Herre! De besidder Luises Fortrolighed, siger man mig.

Siring.

Jeg smigrer mig, at fortjene den.

Wolken.

Hun aabner Dem vel altsaa sine hemmeligste Tanker?

Siring (med Betydning).

Det giør hun, da hun veed, at jeg ikke for nogen Ting i Verden er at bevæge til at sladre dem ud.

Wolken.

Skiønt! meget skiønt. — Man roser hendes Troskab mod et ungt ubesindigt Menneske, der flakker om i fremmede Lande, medens hans Trolovede her er udsat for alle Ungdommens og Forførelsens Farer.

Siring.

Mod Forførelse er Luise betrygget ved sin ædle Characteer. I øvrigt taler hun med megen Varme om sin Trolovede.

Wolken.

Tilstaae mig blot, det er skrækkeligt, at lade en smuk tyve Aars Pige hensmægte i Længsel blot for at tilfredsstille sin Lyst, at see sig om i Verden. Var Luise vel at fortænke, om hendes Hierte bandt sig til en Anden, der med overstrømmende Følelser kom hende imøde?

Siring (tvungen).

Vist nok er man ikke Herre over sit Hierte; naar Luise fandt en Mand, der elskede hende, og var hende værdig — —

Wolken.

Vilde De selv række Haand dertil? — Bravo! det var ædelt tænkt. — Men man vil paastaae, at Luise trues med Brudgommens overhængende Komme —

Siring.

Trues? det Udtryk er noget haardt.

Wolken.

Man troer, han vil komme uventet.

Siring.

Jo tidligere jo bedre. Han kan jo ikke vide, hvad for Forførelser hans Forlovede er udsat for.

Wolken (ironisk).

Seer De, De vil ikke være oprigtig imod mig. De er vist ogsaa underrettet om, at Siring alt er ankommet.

Siring (overrasket).

Virkelig! (afsides) Skulde man have kiændt mig?

Wolken.

En, der kiænder ham nøie, har seet ham her paa Gaarden.

Siring.

Saa!

Wolken.

Jeg forsikrer Dem. (afsides) Det kommer ham utilpas.

Siring.

Det er umuligt. — Luise sagde mig selv, hendes tilkommende Mand levede i Fangenskab i America.

Wolken.

Kiære Ven! det var dog Løier, om een af os to var Manden.

Siring.

Hvorledes?

Wolken.

Nu! saa aldeles umuligt var det ikke; kunde ikke denne Siring have faaet sin Frihed igien, og være reist hurtig herhid? kunde han ikke, for at sætte

sin Brud paa Prøve, være her i Nærheden under et opdigtet Navn, som Wolken eller Stahl.

Siring (affides).

Han veed Alt. (høit) De troer altsaa — jeg skulde være — —?

Wolken (leer overlydt).

O De er det ikke — det veed jeg — men det kunde være mig.

Siring.

Dem?

Wolken.

Med eet Ord, kiære Hr. v. Stahl! endnu kan jeg ikke aabenbare Dem denne vigtige Hemmelighed. — Gaae imidlertid De til Luise, og forbered hende. Siring vil een af Dagene, maaskee endnu i Dag, paa Kiærligheds Vinger ile i hendes Arme.

Siring.

Veed De det saa vist?

Wolken.

Saa vist, som jeg var selv Siring. — Siig De hende, at han endog i fierneste Lande hang med sit hele Hierte ved hende, at han ofte levende skildrede sig Giensamlingens Billede, og frydedes i denne søde Forudfølelse, siig hende — hvad De selv kunde sige hende, naar De var Siring. Hahaha!

Siring.

Modtag den Forsikring, at Siring, Luises tilkommende Mand, ikke i Verden kunde finde bedre Ven end mig.

Wolken (tager hans Haand).

Jeg takker Dem for denne Forsikring — og forsikrer Dem ligeledes, at Siring veed at besvare

dette Venskab. — Adieu! Adieu! snart mere. (i det han gaaer, afsides) Han sætter sit Liv paa, jeg er Siring.

Fierde Scene.

Siring (ene).

Hvem af os begge giælder den Snare? — Vil han bedrage Luise, eller er jeg forraad? — Tre Maaneder levede jeg nu ukiændt hende nær, har i denne Tid overbeviist mig, at der ingen qvindelig Skabning gives paa Jorden, der saaledes fortiener en Mands Kiærlighed, som Luise. — Skulde hun maaskee i min Fraværelse — Fy Siring! ingen Tvivl imod denne Engel. — Dog lad denne Herres Intrigue have sit Løb, maaskee fører den dig til fuld Overtydning. Mit sidste Brev underrettede Luise, jeg snart vilde komme, nu vil jeg endog bestemme hende Dagen. Lad os see, hvad det vil giøre for en Virkning. (Sætter sig og skriver, i det han dicterer sig selv): Dyrebare Luise! Mit sidste Brev skrev jeg Dem fra London, dette fra Paris, hvor jeg i dette Øieblik er ankommen. Jeg kan neppe oppebie, igien at hilse mit Fædreland, og omfavne Dem, min elskede Luise! I Dag den 18de reiser jeg herfra, og haaber den 30te paa Deres Slot at nyde den Lyksalighed, at see Dem igien. Deres Tilkommende

Siring.

Det vil være nok! (lægger Brevet sammen, og skriver uden paa): A Mademoiselle Louise de Molling, a Wallenburg en Autriche! (staaer op).

Femte Scene.

Philippine. Siring.

Philippine.

Min Frøken vil strax være her.

Siring.

Giv hende først dette Brev, Philippine!

Philippine.

Strax! (seer paa Udskriften) hvad seer jeg?

Siring.

Nu! hvad da?

Philippine.

De driver en farlig Kunst! — Man kunde ikke skrive Hr. von Sirings Haand mesterligere efter.

Siring.

Det vil jeg troe, siden Siring selv har skrevet dette Brev.

Philippine.

Saa! — De vil være tilbageholden mod mig. Men jeg forsikrer, Philippine veed Alt, har vidst Alt, inden De. — Dette Brev f. Ex. indeholder den Vished, at den tilkommende Hr. Gemal kommer snart, maaskee endnu i Dag.

Siring.

Du har luret paa mig.

Philippine.

Fy! hvad tænker De om mig? — Den hele Sag hænger jo saa tydelig sammen, at man let kan giætte den, uden at lure. — De interesserer Dem ret levende for mit Herskab, og Hr. von Wolken, som De nys talte med . . .

Siring (ved sig selv).

Nu forstaaer jeg.

Philippine.

Luise er ung, smuk, fortiener en god brav Mand til Ledsager paa Livets slibrige Bane.

Siring.

Den Mand bliver Siring, der kommer her endnu i Dag.

Philippine.

Hahaha! — ganske rigtig, Siring — den Siring, der kommer her endnu i Dag. — Denne List er en Smule vovelig, men Kiærlighed undskylder den. Planen er dog fortreflig udtænkt; ikke sandt?

Siring.

Sikkerlig! — i det mindste er Wolken den første, der for at vinde et Fruentimmers Godhed, giver sig ud for hendes Mand.

Philippine.

Jeg sagde ham strax: tal De med Hr. von Stahl, han vil sikkert understøtte Dem; og jeg har ikke taget feil.

Siring.

Nei! nei! — Siring skal endnu i Dag fremstille sig her.

Philippine.

Vi skal indføre ham her; han vil vide at vinde Luises Hierte. Efter saa lang Venten seer hun sig endelig ved sine Ønskers Maal, iler den Trolovede, som hun hidtil ikke kiændte, nu med fuld Kiærlighed imøde, og rækker ham sin Haand (sagte) og mig giver Wolken 300 Ducater.

Siring.

Den Plan giør dig Ære — men i Fortrolighed: det er dog en Smule uredelig handlet mod Siring.

Philippine.

Uredelig? — mod et Menneske, der ikke veed at sætte Priis paa Besiddelsen af saa herlig en Pige. Desuden er han jo ikke hendes Mand endnu; og skal kanskee Luise vente saalænge paa den lovede Brudgom, til hendes Ungdoms Roser visne, og Kiærlighedens Vaar er forbi? skal hun oppebie, om maaskee Hr. Siring efter sin Ankomst ikke finder hende for kold eller for varm, for rød eller for bleg? da hun nu har Leilighed til at blive lykkelig ved Kiærlighed og Ægteskab.

Siring.

Men naar Siring dog kom igien?

Philippine.

Jeg siger Dem, han kommer ikke.

Siring.

Man vil sige, han er alt paa tydsk Grund.

Philippine.

Hahaha! det veed jeg bedre; han sidder ved sit Vingebeen i Amerika, og slipper ikke saa let bort. — Nu kommer mit Herskab; hun kan fortælle Dem mere.

Siring.

Fly hende dette Brev; jeg kan nu ikke tale med hende; men jeg kommer siden.

(Gaaer).

Siette Scene.

Philippine (ene).

Det forekommer mig næsten, som denne Hr. von Stahl ikke er det Staalhierte, jeg havde troet. — Hans Øine tindrede saa fyrig, da han talte om min Frøken! — Hm! i alle Tilfælde kan det kun blive til Vand. — Han er for bly, brænder indvendig, og fryser udvortes. Det er ikke den rette Methode til at vinde os, min Herre! Vi tilgive i alt Fald heller Paatrængenhed, end Blyhed. — Ah, der kommer min Frøken! Det er nok Umagen værdt, at vove noget for hende, det maa endog et Fruentimmer tilstaae hende.

Syvende Scene.

Luise. Philippine.

Luise.

Jeg troede at finde Stahl her.

Philippine.

Han kommer strax igien. — Her er et Brev, som kom nys.

Luise (betragter det).

Gud! — Det er fra Siring. (læser) Han kommer i Dag.

Philippine.

Alt saa snart?

Luise.

For seent for ham.

Philippine.

Hvorledes, naadige Frøken!

Luise.

Philippine! kan jeg være aabenhiertig mod dig?

Philippine.

De er overbeviist om min Troskab.

Luise.

Viid da, jeg elsker — elsker med den første Lidenskabs hele Ild.

Philippine.

Det er det bedste, De i Deres tyvende Aar kan giøre.

Luise.

Længe kiæmpede jeg med mit Hierte, men en uimodstaaelig Tilbøielighed —

Philippine.

Ja! den første Kiærlighed er stærk; det har jeg tit erfaret.

Luise.

Saa vidt jeg erindrer, havde Siring ingen fuldkommen god Karacteer.

Philippine.

Han vil have uddannet sig til sin Fordeel.

Luise.

O nei! han er sikkert vranten, trættekiær, skinsyg.

Philippine.

Hvor kan De dog bedømme ham, uden at kiænde ham?

Luise.

O! om han og var den bedste Mand paa Jorden, jeg vil, jeg kan aldrig elske ham.

Philippine.

O I arme 300 Ducater! (høit) Men hin Lykke-lige, der saaledes har fortryllet Deres Hierte, tør jeg kiænde ham? — Har han allerede tilstaaet Dem, at han elsker Dem ligesaa ømt?

Luise.

Hans Mund tier, men hans Øine tale.

Philippine.

Det er et meget usikkert, tvetydigt Sprog.

Luise.

Der farer mig en herlig Tanke giennem Hovedet. — Sirings Hiemkomst giver mig Leilighed til at faae Vished, om han elsker mig ligesaa ømt, som jeg ham. — Jeg vil sige til ham: han maa nu herfra.

Philippine.

Og hvad mener De, han vil giøre?

Luise.

Han vil bryde sin Taushed, tilstaae mig, hvad der giør mig til den lykkeligste Pige paa Jorden: at han elsker mig, at han ikke kan forlade mig.

Philippine.

Og De...

Luise.

Vil synke til hans Bryst, bortkysse hvert Ord af hans Læber, lønne ham denne Tilstaaelse med en lignende, række ham min Haand, og leve Livets lykkeligste Dage i hans Arme.

Philippine.

Og naar Siring kommer tilbage?

Luise.

Siring vil ikke giøre mig nogen Forbrydelse af dette Valg, han vil blive min Ven, og min Lykke være ham hellig, hvis han ellers er en ædel Mand.

Philippine (affsides).

Og Wolkens Plan slaaer feil, og jeg faaer ikke de 300 Ducater. Det er skrækkeligt.

Luise.

Gaae Philippine! jeg seer Stahl komme; — o mit Hierte! hvorfor banker du saa hæftigt?

Philippine (i det hun gaaer).

Ærlige Kneb lykkes ikke i denne forbistrede Verden.

Ottende Scene.

Siring. Luise.

Siring (ved sig selv).

Hun er tankefuld, sørgmodig. Det er Fortrædenhed over den Trolovedes Komme.

Luise.

Kiære Stahl! er det Dem?

Siring.

Kiære Veninde! modtag min Lykønskning.

Luise.

Hvortil? hvortil?

Siring.

Deres Gemal har, som jeg hører, alt forladt Amerika.

Luise.

Vi skal snart see ham, meget snart. Han er alt kommen til Paris...

Siring.

Han har afkastet de trykkende Fangebaand, for at omslynge sig med Kiærligheds Rosenkiæder, og i disse at glemme hine.

Luise.

Det var vore Forældres Ønske.

Siring.

Og vil snart ogsaa være Deres Hiertes.

Luise.

Det troer jeg neppe. — Kiærlighed lader sig ikke tvinge. — Den lille Gud flyer, naar man vil gribe ham, og kommer, naar man flyer ham.

Siring.

Man maa ikke optage ham, naar man har skiellig Grund at flye ham.

Luise.

Han kaster Snaren over os, inden vi endnu formode ham nær.

Siring.

En forstandig Pige ordner sin Tilbøielighed efter sin Fornuft. — Hun hengiver sig ikke til en let flygtig Følelse. — Hun prøver den Mand, der skal være hendes Medvandrer til Livets Ende. Hun raadspørger vist nok derved sine erfarne Forældres Valg, og har hun eengang billiget dette Valg, hænger hun med uforanderlig Ømhed ved dette Valgs Mand; og skulde end en forbuden Flamme opblusse i hendes Siæl, skulde hun lade sig lede vild ved en forførisk Ømhed, vaagner hun hurtig igien af denne slemme Drøm, indseer sin Vildfarelse, og vender ved Dydens Haand tilbage til sin Pligt.

Luise.

Tro De mig, kiære Stahl! Fornuft og Kiærlighed forenes siælden.

Siring.

I en ædel Siæl boe begge.

Luise.

Ved Omstændigheder faaer tit den ene Overvægten.

Siring.

Pligten faaer den da.

Luise (ved sig selv).

Saamegen Ligegyldighed ventede jeg ikke.

Siring (afsides).

Hendes Forlegenhed stadfæster min Lykke.

Luise (ved sig selv).

Ja! han maa bort, han maa.

Siring (afsides).

Et Paradiis smiler mig imøde i hendes Arme.

Luise (ved sig selv).

Naar ... (høit) Kiære Stahl! jeg — det giør mig Ondt —

Siring.

Hvad De end maatte fordre; jeg adlyder.

Luise (langsom og forlegen).

Kiære Stahl! min tilkommende Gemal kommer i Dag, eller i Morgen. Han kiænder Dem ikke — tilgiv — men han kunde lettelig være mistroisk — fatte Mistanke ...

Siring.

Jeg forstaaer Dem — min Nærværelse kunde give Mistanke — De vil, at jeg for Fremtiden ikke mere skal besøge Deres Huus.

Luise.

Vær De forsikret, jeg bar megen Godhed for Dem — mit — Venskab for Dem — men — men huuslig Lykke fordrer —

Siring.

Det Venskab var mit høieste Gode. (afsides smilende) Der har du din Afskeed, for det du ikke skal staae dig selv i Veien.

Luise

(der har givet Agt paa ham).

Han smiler. — Nei det er for galt.

Siring.

Jeg vil endnu giøre mere, end De fordrer; jeg vil sælge min Gaard, og i Morgen tidlig forlade Wallenborg.

Luise (ved sig selv).

Nei! nu seer jeg det; han har aldrig elsket mig.

Siring (ved sig selv).

For at tage imod mig, maa man naturligviis jage mig bort. (Tager Luises Haand, og kysser): Lev vel, Luise!

Luise.

Stahl! —

Siring.

De forviser mig!

Luise.

Det skylder jeg min Brudgom.

Siring.

O Gud! mit skiønneste Haab forsvinder.

Luise.

Haabede De da?

Siring.

Lad mig tie!

Luise (ved sig selv).

Ogsaa jeg begynder igien at haabe. (høit) Hvad haaber De da?

Siring (tager hendes Haand).

Luise! træng ikke videre ind paa mig — jeg maa tie.

Luise.

Vil De maaskee endnu blive nogle Dage om mig og min Brudgom?

Siring.

O! nei! nei! — i Morgen, Luise! seer jeg ikke Wallenborg mere. — Vennen maa give Brudgommen Plads.

Luise.

Og Brudgommen maa give Vennen Plads. Jeg seer Dem dog endnu i Morgen paa Wallenborg.

Siring.

Aldrig! min Beslutning staaer fast. — Jeg maa bort. — Jeg vilde begaae en Forbrydelse mod Dem, mod Deres Brudgom, mod mig selv, hvis jeg blev længere.

Luise.

En Forbrydelse! De forfærder mig. Stahl! kiære Stahl! betroe Dem ganske til mig!

Siring.

O! ikke denne Tone! den giør mig det sidste Levvel tungt.

Luise
(i det hun fortrolig lægger sin Haand paa hans Skulder).

Maaskee behøver det ikke at være det sidste, naar De vil være oprigtig.

Siring.

O Luise! vil De endnu stærkere oppuste den Lue, som giennemgløder mit Hierte, og som ingen Tid, ingen Fraværelse formaaer at slukke.

Luise.

Tal ud!

Siring.

Jeg seer, De vredes.

Luise.

Nei Stahl! jeg vredes ikke; forklar Dem!

Siring.

Vel an! saa viid da, hvad fra dette Øieblik giør mig til det elendigste af alle Mennesker! jeg elsker Dem.

Luise (glad ved sig selv).

Jeg har ikke taget feil.

Siring.

Deres Brudgom kommer tilbage — det helligste Baand skal knytte Dem til ham; — og jeg — jeg maa flye — da jeg ikke kan see paa hans Lykke.

Luise.

Stahl! De skal ikke flye.

Siring.

Hvorledes?

Luise.

De bliver.

Siring.

Jeg forstaaer Dem ikke.

Luise.

Heller ikke, naar jeg siger, at jeg elsker Dem igien.

Siring.

Er det muligt? Luise!

Luise.

Fat Mod! denne Dag skal bringe mig en Mage i Dem, i Siring en Ven.

Siring.

Formegen Lykke.

Niende Scene.

De Forrige. Philippine.

Philippine.

Naadige Frøken! i dette Oieblik holder en Reisevogn paa Gaarden; det er Hr. v. Siring.

Luise.

Alt saa snart!

Siring (afsides).

Nu kommer mit andet Jeg.

Luise.

Jeg skiælver.

Philippine.

Det er ikke Kiærlighed.

Luise.

Kiære Stahl! undviig hans første Møde.

Siring.

O jeg frygter ham ikke.

Luise.

Trin ind i dette Cabinet; der kan De selv høre vor Samtale.

Siring.

Vær ikke bange, Luise! at jeg og Siring nogensinde skal komme i Strid.

Luise.

Jeg beder Dem — for min Skyld! (nøder ham ind i Cabinettet).

Siring (ved sig selv).

Nu vil jeg see, hvorledes denne Herre vil forestille mig (gaaer ind i Cabinettet).

(Philippine gaaer).

Luise.

Jeg hører een komme. — Det er ham!

Tiende Scene.

Luise. Wolken. Siring (ved Cabinetsdøren).

Wolken.

Der er hun. (Iler imod Luise) Dyrebare Luise! efter ti Aars Fraværelse slutter jeg Dem i mine Arme.

Luise.

Min Herre!

Wolken.

Ha! Deres Forvirring henrykker mig. De ventede mig ikke saa hurtigt.

Luise.

Jeg har kun ventet paa Dem i ti Aar.

Wolken.

Nu har jeg Dem igien, og ingen Magt paa Jorden skal mere skille mig fra Dem. — O havde De see, hvorledes jeg, adskilt fra Dem, stedse tænkte paa Dem; hvorledes kun Mindet om Dem hævede mig i mine Lidelser.

Luise.

Jeg maa tilstaae Dem: det har jeg ofte tvivlet paa.

Wolken.

Aandede ikke alle mine Breve den reneste Ømhed? O! hvad har jeg ikke liidt ved den eneste Tanke: Hvad om en anden i din Fraværelse fandt Vei til Luises Hierte? Dog — Haabet holdt mig i Veiret, og Deres Billede gav mig Mod og Kraft til at bære alle Skiæbnens Slag. Om Dagen, naar jeg, udsat for Solens hede Straaler, arbeidede i Sukkerplantagerne, styrkede den Tanke mig: eet eneste Øieblik i hendes Arme vil engang erstatte dig alle disse bittre Timer; om Natten, naar jeg laae henstrakt paa mit usle Leie, svævede i Drømme Deres himmelske Billede for mine Øine, og gav mig Mod til den følgende Dag.

Luise.

Drømme ere Løgnere. — Den Fattige drømmer om at vade i Guld, Tiggeren at han er Konge — den Elskende drømmer, han er alt Ægtemand, men Drømmen henveires, og Guld, Krone, og Bryllup med den.

Wolken.

Luise! hvorledes skal jeg forstaae det?

Luise.

Som det er. — Kiære Siring! hør mig; jeg vil, jeg maa handle oprigtigt imod Dem; det skylder jeg Dem, det skylder jeg mig selv. Vi vilde ved et overilet Skridt maaskee begge giøre vort hele Livs Ulykke.

Wolken (overrasket).

Hvad skal jeg høre?

Luise.

Det er muligt, at De elsker mig, skiøndt jeg knap kan troe det; men jeg kan ikke besvare denne Kiærlighed.

Wolken.

Skulde det være muligt? Luise! vi ere trolovede.

Luise.

Jeg veed, at man borthandlede mig som en Vare; men jeg erklærer denne Handel for ugyldig og tilintetgiort. Vor Forlovelse var neppe sluttet, før De reiste. Jeg blev tilbage hos min gamle Fader, der døde Aaret derpaa. — Hvad holdt Dem fra da at komme tilbage, og beskiærme den uerfarne Pige, som De foregiver at elske saa ømt? — De holdt jo saa meget af at reise, og af Dem selv, hvor kunde De beholde nogen Kiærlighed tilovers til mig? — Nu efter ti Aar kommer De endeligen tilbage, og vil giøre Rettigheder giældende, jeg aldrig har indrømmet, aldrig vil indrømme Dem.

Wolken.

Luise! vil De giøre mig til det ulykkeligste Menneske?

Luise.

Jeg giver Dem dette Spørgsmaal tilbage; thi viid, en elskværdig ung Mand med de siældneste Egenskaber, med det bedste Hierte af Verden, vidste at vinde mit Hierte; ham elsker jeg.

Siring (i Cabinettet).

O jeg Lykkelige!

Wolken (ved sig selv).

Der spiller jeg en deilig Rolle.

Luise.

De har endnu ikke seet ham; jeg vil giøre Dem bekiændt med ham.

Wolken.

Vil De drive Deres Spøg med mig?

Luise.

Nei! nei! De maa see ham; da vil De vist billige mit Valg.

Wolken (ved sig selv).

Der sidder jeg net i det. (høit) Nei! jeg kan ikke forsage mit skiønneste Haab. Vore Fædre....

Luise.

Troede at giøre os lykkelige.

Wolken.

Er jeg Dem da saa forhadt?

Luise.

En ti Aars Ligegyldighed...

Wolken.

Skal erstattes ved en evig Kiærlighed.

Luise.

Jeg har sagt Dem det; mit Hierte er ikke mere mit.

Wolken.

Smuk Modtagelse for en Brudgom!

Luise (kalder):

Philippine!

Wolken.

Hvad vil De?

Luise.

Min Pige skal hente en Notarius; han kan undersøge Deres og mine Rettigheder — jeg lader det gaae til det Yderste.

Wolken (afsides).

Forbistrede Forlegenhed!

Ellevte Scene.

Philippine. De Forrige.

Philippine.

Naadige Frøken!

Luise.

Send strax Bud efter min Notarius!

Philippine.

Strax!

Tolvte Scene.

De Forrige. Siring (kommer ud af Cabinettet).

Siring.

Ei! det behøves ikke.

Luise.

Hvorfor hindrer De mig?

Siring.

Jeg vil foreslaae et Forlig.

Wolken.

Jeg indgaaer Alt, naar Luise bliver min.

Siring (til Luise).

Betænker De, hvad De giør; De kunde eengang angre det.

Luise.

Hvad? De forsvarer Siring?

Siring.

Ja! og det med Ret.

Wolken.

Det gode Menneske, hvor han interessferer sig for mig?

Siring.

Hav Overbærelse med Deres tilbagevendende Brudgom; han elsker Dem jo saa ømt! belon denne Kiærlighed!

Luise.

Det er mig umuligt. Jeg kan ikke være lykkelig med ham. Nedtrykt af Græmmelse vil jeg snart hentæres, og han blive den uskyldige Aarsag til min Død.

Siring.

Luise! Siring helliger Dem hele sit Liv.

Luise.

Stahl! De! De kan tale saaledes?

Wolken.

Dyrebare Luise! lad Dem bevæge!

Siring.

Tro mig! De vil leve meget fornøiet i hans Arme.

Wolken.

Han tilbeder Dem.

Siring
(kaster sig for hendes Fødder).

Han kaster sig for Deres Fod.

Wolken (ligesaa).

Han besværger Dem.

Luise.

Hvad er det? — her er to Siringer.

Wolken (til Siring).

De interesserer Dem alt for stærkt for mig.

Siring.

Deres Rolle er nu ude; nu begynder min.

Philippine.

Hvad er det?

Wolken.

Min Herre!

Luise.

Hvad siger De?

Siring.

Jeg er Siring.

Luise (glad).

Skulde det være muligt! De skulde være Siring?

Siring.

Ja! jeg er den angrende Siring, der beder om Deres Tilgivelse.

Wolken.

Beviser, min Herre! Beviser!

Luise.

O hvortil Beviis. Jeg troer det, troer det gierne. Deres første Blik traf mit Hierte, ligestemte Siæle forene os, denne Trolovelse vil og kan ingen modstaae.

Siring.

Disse Papirer ville overbevise Dem.

Philippine (ved sig selv).

Farvel! 300 Ducater!

Wolken.

Fordømt, og jeg gjorde Brudens Elskede til min Fortrolige!

Siring.

Jeg stolede paa Luise; hun var mig Borgen for, at Deres dumdristige Plan ikke vilde lykkes. (Omfavner Luise) Hr. v. Wolken! her seer De Deres Straf. Luise! dyrebare Luise!

Luise.

O min Siring!

Wolken.

Tilgivelse, naadige Frøken! det er ikke den første ubesindige Streg, Kiærlighed har giort.

Luise.

Hvad kunde jeg ikke tilgive i Dag?

Siring.

Tag De den Lærdom med paa Reisen. For at giøre sin Lykke hos Damerne er det ikke altid den sikkreste Vei, at give sig ud for Deres tilkommende Mand.

Det kjøbenhavnske Theater.

Den 4de Maii 1823.

Min Ven!

Skjøndt jeg havde foresat mig ikke at meddele dig Bemærkninger over vort offentlige Skuespil førend efter Saisonens Slutning, fordi jeg da muligen kunde have mere at sige dig, saa vil jeg dog ikke lade være at efterkomme din venskabelige Anmodning om, at fortsætte de enkelte Betragtninger, jeg endnu efter mit Løvte skylder dig fra de første tre Maaneder af dette Aar; thi uagtet jeg fuldt vel veed, at jeg ene maa tilskrive din Interesse for Sagen og din Overbærelse den Opmærksomhed, du har skjænket de Ytringer, jeg i mit sidste Brev meddeelte dig, saa tilstaaer jeg dog, at det ikke har kunnet andet end inderligen glæde mig, at du har givet de fleste af mine Meninger dit Bifald, der er mig saa meget desto kjærere, som det kommer fra en Mand, der stedse har meent det godt og alvorligt med Skuespilkunsten, og ikke har betragtet denne som et blot Middel til at dræbe ørkesløse Timer, men der erkjender det Sande og Betydningsfulde i vort Theaters Motto: "ei blot til Lyst", et Tankesprog, som vi begge vist inderligen ønskede, ikke alene at maatte staae tydeligt over Prosceniet, men endnu klarere at maatte staae indpræget i hver tænksom Skuespillers, hver skjønsom Tilskuers Hoved og Hjerte.

Jeg vil begynde med det Mærkeligste af hvad der staaer tilbage for mig at omtale ved det Repertoire, jeg sidst meddeelte dig, nemlig Professor

Oehlenschlägers Robinson i England. — Du kjender jo Stykket saaledes, som det er trykket; hvis jeg ei feiler, var du ogsaa tilstede ved en af de Forestillinger, som der blev givet af dette Stykke i D. D. L. S., hvor du da vil mindes, at det gjorde et meget fordeelagtigt Indtryk. De fleste af de Forandringer, med hvilke dette Lystspil er fremkommet paa den offentlige Scene, fandt allerede Sted ved denne Forestilling, og jeg kan ikke nægte, at Stykket, efter min Overbeviisning, derved har vundet meget. Til de hældigste blandt disse regner jeg især den poetiske Slutning af Stykket, hvor Selkirk atter befinder sig i Hulen, hvor hans Hjertes skjønne Længsler stilles og hans Uhæld endes, ja hvor han endog atter bliver forenet med sin Sjæls kjæreste Fortrolige, sin Ledsager i Kummer og Glæde, sin elskede Dagbog, som Defoes gode Genius har reddet fra Luen, til en Belønning for dennes opvaagnende Retsind og Selkirks ydmyge Selvfornægtelse. Ikke heller kan Selkirks hjertelig rørende og derhos poetisk skjønne Monolog i Hulen forfeile sin Virkning paa noget følende Hjerte, og med Glæde har jeg ogsaa bemærket det almindelige Indtryk, den frembragte. Hele Selkirks Characteer har Digteren overalt tegnet med en sanddru og kraftig Haand. Den naturlige, brave og gode Sømand viser sig heelt igjennem, men saaledes, som han maa være, nedbøiet af Alder og de Lidelser, hans sjeldne Skjebne har paalagt ham. Hvor rørende og sand er ikke denne Oldings Længsel efter hans Øe, og efter alt, hvad han der blot med egen Kraft har skabt, hvilket han har forladt for atter at træde ud blandt Menneskene, som

han nu ei mere forstaaer, og som ei mere forstaae ham. Dobbelt skjøn lyser hans Characteer frem ved Siden af den ikke mindre poetisk skildrede Defoe, hos hvem den yngre Alder og Livet iblandt Mennesker og for Mennesker have fremvirket af samme Grundprinciper en aldeles anden Tendents, hvis Selvtilfredshed og vel tilgivelige Ærgjærrighed saa smukt staae i Modsætning til Selkirks Beskedenhed og nøisomme Indskrænkning for sine Ønsker. Disse to Characterer ere nu vel de bedst holdte i dette dramatiske Skilderie; men derfor savne de andre ikke Lys og Liv. Saaledes tager den ret prosaiske Twastle sig saare godt ud i den poetiske Omgivelse af Oldingen Selkirk, der længes efter et bedre Hjem, Manden Defoe, som strider for Digterhæder og et sorgfrit Liv, og Ynglingen Will, for hvem Kjærlighedens lyse Rige opstaaer i al sin brændende Herlighed. Særdeles moersomt virker den opløbne Dreng Peter, hvis Drengeagtighed overalt, hvor der gives Leilighed, med Magt bryder ud igjennem den latinske Skal, hvormed man har gjort sig Umage for at omgive hans Natur. Ikke fuldt saa hældigt forekommer Will mig at være behandlet; hans hele Tankegang har for meget Anstrøg af den europæiske Cultur, som han dog, efter hans Yttringer, skal være langt fra at kjende. Jeg erkjender imidlertid tilfulde, hvor vanskeligt det vilde være at tegne ham anderledes i de Forhold, hvori han her er sat, da en naturligere Characterisering let kunde gjøre hans Stilling som Bettys Elsker, eller rettere som hendes Elskede, unaturlig. Ogsaa forekommer Betty selv mig lidt for ubetydelig; ligesom jeg ei heller rigtigt veed, hvor jeg

skal hen med den crabske Familie. Crab giver vel Anledning til et Par ret moersomme Scener, iblandt hvilke der især synes mig grumme godt om Spidsborgerscenen med Twastle, men i det Hele staaer han mig til Overflod i Stykket; det samme synes mig at være Tilfældet, og det i en endnu høiere Grad, med hans Ægtefælle; thi om ogsaa med hende hele den lærde Theescene maatte bortfalde, troer jeg dog ikke, at Stykket, som Skuespil, derved vilde tabe noget. Vel indeholder denne Scene meget, som er værd at høre, at drøfte, og at lægge paa Hjerte, men den synes mig at være med for megen Flid indskudt der, hvor den staaer, og mere at standse og slappe Handlingen, end at befordre og spænde den. Men især ønskede jeg Mistress Qvickly og hendes Børn og deres Examen bort; den genialske Digter vilde vist let ad en anden naturligere og interessantere Vei kunde være kommet til sit Maal. — Disse mine individuelle Meninger være nu imidlertid rigtige eller ikke, saa gjør Stykket i det Hele taget et venligt Indtryk, og fortjener at modtages med dobbelt Tak paa en Tid, hvor Mangelen paa gode Lystspil er stegen til det høieste. — Forestillingerne af dette Stykke have været et hædrende Beviis paa vore Skuespilleres hældige Anstrengelser. Alle de betydelige Roller bleve udførte med Flid og Hæld. Ligesom al Rangforordning er mig modbydelig, saaledes finder jeg den det dobbelt i Kunstens Rige, hvor intet Magtsprog kan give eller berøve Værd og Anseelse, og hvor det er saa svært, for ei at sige umuligt, noie at afveie Fortjenester imod hinanden; det er derfor ikke for at anbringe en Rangfølge imellem de brave Skuespillere,

som med saa megen Held bragte dette Skuespil frem, at jeg først nævner Udførelsen af den i Stykket ellers mindre betydelige Will, men fordi jeg maa tilstaae, at den greb mig mere end nogen af de andre. Jeg har med Fornøielse flere Gange, især i denne Saison, seet Hr. Nielsen træde frem, men jeg veed ingensinde, at han har fyldestgjort mig saa aldeles og ubetinget, som i denne Rolle. Hr. Nielsens Individualitet bidrager vist nok meget dertil, i det hans Udvortes passer saa vel for Rollen; men, foruden det, var der igjennem hele Rollen en Overeensstemmelse og en Harmonie, som selv vore bedste Skuespillere ikke sjeldent lade os savne, og som fortjener dobbelt at bemærkes med Roes hos en yngre Skuespiller, som ei kan forudsættes at have den Sikkerhed paa Scenen, som først erhverves ved lang Øvelse og uafbrudt Opmærksomhed paa sig selv. Det har kun sjeldent været Tilfældet med mig, og jeg tør paastaae, at det høist sjeldent er Tilfældet med nogen, som med kritisk Øie besøger Theatret, at han kan sige, at en nogenlunde betydelig Rolle heelt igjennem er udført saaledes, at man intetsteds kunde ønske den anderledes; men dette var næsten Tilfældet med Hr. Ns. Udførelse af Will, og jeg har Anledning til at troe, at det ikke var ene mig, denne Skuespiller saaledes tilfredsstillede, men at denne Mening har været den almindelige hos dem, som gjøre sig den Uleilighed, at gjøre sig selv Rede for, hvorfor en Skuespillers Fremstilling behager eller mishager dem. — Du vil, min Ven! maaskee forundre dig over denne Dom, og beskylde mig for Vægelsindethed; men du har Uret. Jeg erindrer meget vel, at jeg, da Hr. Nielsen de-

buterede, var af en anden Mening, end den, der lod til at være den almindelige, og at jeg i ingen af Hr. Ns. Debutroller fandt Grund til det Bifald, der ydedes ham; men hvad følger deraf? Hvor raskt kan ikke Lyst til sin Kunst og Talent for den lade den Stræbsomme skride frem? og at dette lettere kan være Tilfældet med en Mand, som betræder Skuespilbanen under de Forhold, som Hr. N., vil du efter din mig bekjendte Synsmaade heller ikke nægte. Overalt følger der naturligviis ikke af denne min Mening om en enkelt Fremstilling af Hr. N., at han derfor skal have i samme Grad overvundet de Vanskeligheder, som ved andre Roller kunne vise sig for ham; en saadan almindelig Dom torde det være vanskeligt med Foie at kunne fælde over nogen nok saa stor Skuespiller, og jeg tør være overbeviist om, at den beskedne Kunstner vist ikke selv vilde ønske at see et saa unaturligt Lys kastet paa sig. Vil du endeligen have en almindelig Dom over N., hvis første Skridt paa Theatret du jo har seet, saa tør jeg med Grund sige, at han er gaaet meget, saare meget frem, især med Hensyn til sin Diction; at hans Versrecitation er god, og ulige bedre end hos næsten alle ved vort Theater; at han stedse viser roesværdigt Spor af Flid og Studium; derimod har han langt fra ikke sit Legeme i sin Magt, hvilket især mærkes i den høiere Comedie og tildeels i Tragedien; hans Organ, som er vel blødt, maa han søge at blive mere Herre over, og ikke tale i Halstoner; han maa modulere Stemmen mere; og endeligen maa han søge at bøde paa den Mangel af Kraft, som yttrer sig, hvilken dog hos ham nok mindre maa søges i indvortes

Mangel paa Receptivitet og Indbildningskraft, end i et for kjælent Organ. — Selkirk havde en ypperlig Fremstiller i Doctor Ryge. Ogsaa ved denne Rolle gav han et nyt Beviis paa sin Mangfoldighed, denne høieste Egenskab hos en fortrinlig Skuespiller. Agte vi med Rette den Skuespiller høit, som med Sandhed og Smag spiller i et enkelt Fag, og udfylder dette, hvor meget maae vi da ikke beundre den Kunstner, der som en sand Proteus hvert Dieblik skyder sin Ham, og staaer for os som en nye Person; det maa naturligviis ikke alene være Navn, Characteer og Klædning, der ere forskjellige hos ham, men han maa være sand i dem alle. Denne Fornægtelse af Individualitet, denne Evne at hensætte sig ganske i en andens Person, og gjøre dette ved mange forskjellige Personer, uden at blive eensformig, og uden at forandre eller tilintetgjøre Digterens Characteertegning, findes vist meget sjeldent, men det er ogsaa Høiden af Skuespilkunst. Den genialske Knudsen havde et saadant Talent, men det styredes og ordnedes ikke altid af en reen og dannet Smag; hos vor Frydendal, denne af Naturen saa rigt begavede Kunstner, beundre vi det endnu; og Doctor Ryge stiller sig værdigen ved hans Side i denne Henseende. I hvor mange saa høist forskjellige Roller have vi ikke med Glæde beundret hans rigtige Characteertegning, hans Opfatning af hvad der skiller denne eller hiin Rolle fra andre lignende, og hans sammenhængende Udførelse. Trygt kunne vi sætte Selkirk iblandt hans hældigste Fremstillinger. Den trohjertede skotske Sømand, den nedbøiede Gamle, den faderlige Ven, Længselen efter det rette Hjem, og Kampen mod

Livets Storme, alt var sammensmeltet til et harmonisk Heelt, hvortil det blege Udvortes, det graalige Haar og hele Paaklædningen stod i et passende Forhold. — Som Peter har Hr. Rosenkilde vundet meget Bifald, og jeg maa tilstaae, at det ogsaa, næst Stygotius, er den Rolle, i hvilken jeg har fundet meest Behag i Hr. R.; han er ret moersom, saavel der, hvor han taler som en afrettet Papegøie i Professor Romani Nærværelse, som og der, hvor Peters flade Natur viser sig uden Skjul. — Hr. Stages Fremstilling af Defoe vidnede om Flid, og var derhos ret hældig; jeg vilde have ønsket at see noget mere Godmodighed i hans første Scene med Selkirk, saaledes, at den var kommet i et passende Forhold til hans Scene med ham i 3die Act, hvor han tilbyder sig at læse Robinson med ham og drikke Punsch med ham; i denne Scene var Hr. Stage sand og hjertelig, og rørte derfor. Mindst hældig forekom mig Defoes smukke Scene i 4de Act, hvor Glæden over igjen at være blevet en ærlig Karl har bragt ham til at faae en lille Ruus. I Defoes Indre brænder en Digterlue; oppustet af den nydte opmuntrende Drik, klarere ved Bevidstheden om en ædel Handling, maa Ilden blusse rask op og vise sig. Fra denne Side syntes Hr. St. ikke at tage denne Scene, der saaledes kom til at savne noget af det Liv, og den Ild, der udfordres, naar den skal gjøre sin fulde Virkning. — Nogle af de mindre betydelige Roller have havt den besynderlige Skjæbne i de fem Forestillinger, som ere givne af dette Stykke, at spilles af forskjellige Skuespillere; saaledes er Betty spillet af Mad. Zinck, Jfr. Brenøe og Mad. Rind;

Twastle af Hr. Lindgreen og Hr. Lund; Romanus af Hr. Simonsen og Hr. Overskou; Aristus af Hr. Overskou og Hr. Poulsen. Ingen af disse eller de andre Rollers Udførelse vare uværdige til en god Forestilling, skjøndt jeg havde ønsket Damerne Crab og Qvickly lidt rigtigere Maneer, og Professor Romanus ved den sidste Forestilling lidt mindre Sværte smurt i Ansigtet. — Naar nu et saadant saare vel udført originalt Lystspil, som ikke mangler Fortjeneste, bringes paa Theatret, bør man med Rette vente, at det vil finde en venlig Modtagelse af hver den, som har nogen Interesse for dramatisk Litteratur og dramatisk Kunst. Heller ikke glippede denne Forudsætning hos den bedre og her hældigviis den større Deel af Publicum. Desto mere harmeligt var det at bemærke et lidet Partie, som, styret enten af foragtelig Partiaand, eller af den ulykkelige Slendrian, at bryde Staven over ethvert originalt Lystspil, søgte at overdøve Pluralitetens Bifald. Efter de tre første Forestillinger af Stykket løde nogle enkelte Piber, til Fortrydelse for hver upartisk Tilskuer. Du maa for Himlens Skyld ikke misforstaae mig! Der er vist ingen, som mere end jeg kan hylde Meningsfrihed; men derved skal forstaaes fri Yttring af en fornustig, egen, grundet Mening; og ligesom denne bør agtes, om den end strider imod den almindelige Tro, saaledes bør man med Rette modsætte sig Partiskhed og kaade Indfald, paa det disse ei skulde hæve sig op til Rangen af fornuftig Mening, og saaledes faae en skadelig Indflydelse paa Smag og Kunst. — Piben er et skarpt Middel; den maa kun bruges i de yderste Tilfælde.

"Ved Sladder sover man i Stedet for at høre!
Men Ord, som skurre stærkt i Ærbarhedens Øre,
Sting af en giftig Dolk, Sting i en følsom Sjæl,
Ved den kan pibes godt, men ikke soves vel."

siger Erast i de brutale Klappere, denne herlige Lærebog for Pibens rette Brug. At bruge Piben er en absolut Forkastelsesdom over et Skuespil, som i høi Grad fornærmende Smag eller Moralitet; deraf kom den gode Skik i forrige Tider, at et udpebet Stykke forsvandt fra Scenen. Nu falder man derimod paa at pibe ad et Stykke, fordi et eller andet Sted ikke er efter vedkommendes Smag, fordi enkelt Mand ikke morer sig nok eller morer sig for meget ved det. Til Grund for denne Fremgangsmaade ligger kun den groveste Indbildskhed og Selvtillid, forenet med Fripostighed nok til at fordre, at denne høie Mening om sig selv skal være den almindelige Rettesnor. Og hvad er Følgen blevet? Piben har tabt sin dømmende Magt; de udpebne Stykker gives ligefuldt; og man kunde næsten fristes til at undskylde Theaterdirectionens Adfærd i saa Henseende, naar man tager Hensyn til den Misbrug, der i den senere Tid har været gjort af Piben, skjøndt det paa den anden Side dog synes vel haardt, at ville tvinge et Publicum til at erkjende for godt, hvad det lydeligen har erklæret for ikke at ville taale paa Scenen. Naturligviis tales her om Udpibning af et Stykke i Ordets rette Mening, nemlig en saadan Dom af en stor Deel af Tilskuerne, ikke af enkelt Tilskuer eller af faa blandt disse. — Hvad Robinson i England angaaer, da kan du af Stykkets Natur og af hvad jeg har sagt om Udførelsen, let begribe, at det kun vare enkelte Stemmer, som saaledes modsatte sig det

rolige Indtryk, Stykket ellers havde efterladt. De Bedres sindige og fornuftige Adfærd lærte da ogsaa efterhaanden det lidet Partie, at det intet kunde udrette, uden at beskæmme sig selv, og ved de to sidste Forestillinger af Stykket var derfor alt roligt. Du vil vist med mig være enig i, at dette er en sjelden og mærkelig Omstændighed, hvad enten den er tilveiebragt ved fornuftig Adfærd fra Pluralitetens Side, eller ved bedre Overbeviisning og nøiere Eftertanke af Minoriteten; nok, Resultatet er glædeligt og hædrende for vort Publicum, og ligesom det første Skridt til en Selvstændighed, som vi saa inderligen maae ønske, det altid paa lige saa værdig en Maade maa give Prøve paa. —

Lystspillet "Skuespillerselskabet" hører vel ikke aldeles til Nyhederne i det dig meddeelte Repertoire, da det allerede var givet et Par Gange i Slutningen af forrige Aar; da jeg imidlertid veed, at du kjender Stykket, i det mindste den franske Original og den tydske Bearbeidelse af Lebrun, saa vil det maaskee ikke være dig uvelkomment, her at erholde en kort Beretning om dette Stykkes Fremtrædelse paa den offentlige danske Skueplads. — Delavignes Original les comediens er, som du veed, versificeret og behandlet med al den franske Fiinhed og Lethed, som characteriserer denne Nations høiere Comedie, hvortil dette franske Skuespil med Føie kan henføres; men da de deri indførte Personer for største Deel ere aldeles og udelukkende franske i Sind og Skind, saa have de tydske Bearbeidere vist nok havt Ret i at localisere ikke alene Stedet, men ogsaa Personerne, og kun at bibeholde Intriguen, som er af en Natur, at den overalt kunde finde Sted. Jeg kjender et

Par tydske Bearbeidelser af dette Lystspil; een af dem er af Lebrun i Hamburg, og efter den har Professor Kruse oversat Stykket paa dansk, og, efter min Formening, derved beriget Lystspilrepertoiret med et Stykke, som saavel ved godt efter Naturen skildrede Characterer, som ved en Mængde naturligen forberedte interessante Situationer gjør billigt Krav paa at regnes til de bedre Frembringelser. — Imidlertid er dette Lystspil dog her underkastet en Deel Forandringer førend det tilstededes Adgang til Scenen. Da den saaledes forandrede Oversættelse ikke er trykt, ligesaalidet som den uforandrede, kan jeg ei gjøre dig opmærksom paa de mange Forandringer, som ere foretagne, hvoraf muligen nogle vel kunne være Forbedringer, de fleste derimod ere ligegyldige. Kun een Hovedforandring maa jeg omtale, der efter min Overbeviisning er uhældig. Du vil mindes, at Skuespillerinden Clementine er en Coquette, som ved et Tilfælde har gjort Bekjendtskab med Lord Pembrok, der er faldet i hendes Garn, og hvem hun forsøger at gjøre til et Middel til sin Lykke, i det hun har indbildt ham, at hun er en rig Grevinde, hvorved hun har erholdt hans Ægteskabsløvte. Denne hendes Plan staaer under Stykkets Gang nogle Gange i Fare for at forstyrres ved de indtrufne Omstændigheder, men ved List og Aandsnærværelse afvender hun længe Opdagelsen af sine egentlige Forhold, indtil disse dog tilsidst, især paa Grund af hendes svorne Fjendes, Mad. Blindheims Intrigue, røbes, og hun straffes ved at gaae Glip af den Lykke, hun allerede troede sig vis paa. Hendes Characteer er saaledes sammenhængende, interessant, og virker hældigt i Sammenstilling med de andre, som og til

den egentlige Knudes Opløsning. Men dette er ganske anderledes ved Clementine paa det kjøbenhavnske Theater. Her maa hun ikke være en Coquette; hun er omsmeddet til en ædel og dydig Dame, fuld af nobles sentimens; da man imidlertid ikke kunde udelade hendes Intrigue med Lord Pembrok, saa er denne vel blevet staaende, men saaledes, at hun ei for Alvor vil narre ham, men blot for Spøg for at hævne en Veninde, hvis Dyd er blevet et Offer for Lorden. Det Utilstrækkelige og Utilfredsstillende i denne Plan falder let i Øinene; thi hvor er egentligen den Hævn, som skal ramme Lorden? dersom hun drev sin Hævn saa vidt, at lade ham indgaae Ægteskab med sig, for siden at krænke ham, naar han erfoer hendes sande Stand og Vilkaar, saa kunde hun have Ret; men blot en Stund at bilde ham ind, at hun er en Grevinde, for tilsidst at sige ham, at han har taget Feil, og sige ham det i samme Øieblik, da han kommer for at overøse hende med Bebreidelser over at hun har narret ham, og for selv at træde tilbage, er sandeligen kun en ringe Straf for en nedrig Forfører; thi dertil har man her forandret den ret engelske Lord, der med sin Nations Selvkjærlighed og Selvtillid, men derhos og med dens Retskaffenhed, gjør en langt bedre og passeligere Figur i Originalen. Ogsaa skader denne Omskiftning i Characteer Sandsynligheden i Clementines Forhold til de andre Personer, især til Mad. Blindheim, som vel kan have Lyst til bestandigen at arbeide imod en Medbeilerinde, som er yngre og smukkere, men som vist ingen Grund til Had kan finde imod en saa tilbageholdende, beskeden og ædel Kunstsøster, som Clemen-

tine her er skildret. — Men gavner en saadan Hovedforandring ikke, saa indseer jeg ingenlunde, hvorfor den er foretagen. For at formindske Antallet af de ikke ædle Characterer i Stykket, kan det ei være gjort, thi har man end vasket Clementine hvid, saa har man derfor sværtet den arme Lord saa meget desto sortere. At en saadan Forandring ikke kan være skeet for at føie de Fremstillendes Ønske, tør jeg antage af mange Grunde, blandt hvilke jeg især vil nævne den, at et saadant Ønske vist ikke kunde opstaae hos smagfulde Skuespillere og Skuespillerinder, som hæderligen kjendte fra agtværdig Side, sikkert ikke kunde frygte for personlige Hentydninger, hvilke desuden i saa Fald ligesaa let kunde finde Sted ved Udførelsen af enhver uædel Characteer, som netop ved denne Rolle, der i Originalen vel skildrer et høist letsindigt Fruentimmer, men der dog i egentlig Ondskab maa vige for Mad. Blindheim, som man har ladet staae, som hun var. — At Stykkets Virkning i det Hele har tabt, og det ei ubetydeligt, ved de anbragte Forandringer, derom ere Mange, som kjende Originalen, enige med mig. — Jeg forbigaaer de øvrige Forandringer som mindre betydelige; dog maa jeg nævne dig en Tilsætning, som for mig har været stødende; det er nemlig en Frokost, hvormed man har forøget Scenen i 2den Act, der ellers, som du mindes, fremstiller en Forsamling af Theatrets bestyrende Medlemmer; i denne Tilsætning, hvorved der aldeles intet bevirkes, i adskillige ved den foranledigede Ytringer, og i al den paa Theatret aldrig behagelige Spisen, og Drikken, og Skjæren og Skjænden om Mad og Kage, findes der vist mere Ubehageligt for

Skuespillerne at fremstille, end i nok saa onde Characterer, naar disse ere vel tegnede. Forestillingen af Stykket hører ikke til de hældigste. Hr. Frydendal var Regisseuren, som her hedder Steiger, men hans Paaklædning og Maneer var ikke egnede til at gjøre det begribeligt, hvad der siges om ham, at han ene havde Damegunst at takke for sin Lykke. At Hr. Frydendal iøvrigt paa mange Steder maatte more, er der ingen Tvivl om hos en Kunstner, som med saa megen Lune veed at opfatte og fremstille comiske Situationer. — Frimund, eller Schönstern, som han her hedder, blev af Hr. Stage givet med en vis Tværhed og indædt Malice, som jeg troer hverken at være saa rigtigt eller at tage sig saa godt ud, som naar han fremstilles som en munter, vittig Galning, der gjerne vil lee, og ikke altid nøie nok veier Midlerne til at styre denne Lyst. — Hr. Haſs var god som Blindheim, denne Frø, som gjerne vil blæse sig op til en Oxe. — Med Smag fremstillede Mad. Andersen Clementine; dog kunde hun ei dække det mindre Sammenhængende i denne Rolle. — Overmaade characteristisk var Jfr. Jørgensens Fremstilling af Mad. Blindheim; Ondskab, Nid, Misundelse, Snaksomhed og Indbildskhed ere Hovedingredientserne i Mad. Blindheims Characteer, og bleve med tydelige og lyse Træk tegnede paa en sammenhængende Maade af Skuespillerinden. — Hos Jfr. Brenøe som Rosa vilde noget mere Kraft have gjort god Virkning. — Kronfeldt var Hr. Liebe, og han gav denne Rolle godt; maaskee at en mere kraftfuld og imponerende Værdighed i Scenen med Steiger i 4de Akt kunde have forhøiet Situationen der. — Den Flid, hvormed Hr. Enholm

spillede Lord Pembrok, var umiskjændeligt; han havde paataget sig et engelsk Jargon, men dette lykkedes ham ikke, og det vilde derfor være bedre at lade være dermed, saa meget mere, som det aldeles ikke fordres eller er nødvendigt i Stykket. — Særdeles brav var Hr. Nielsen som Digteren Justus. Han udtrykkede med Varme sin Kjærlighed til Rosa, sin opbrusende Vrede over Skuespillernes fornærmende Arrogance imod Forfatteren, og sin Fortvivlelse over at see sine Haab skuffede. Især fandt jeg stor Glæde over ham i Scenen med Steiger, hvor han med Fynd viste denne sin Usselhed. Skulde Hr. Nielsen oftere komme til at spille denne Rolle, vilde jeg ønske, at han i den interessante Slutning af 4de Act, der hvor Skuespillet skal begynde, vilde vise noget mere Ængstelighed, og at hans Bevægelser der maatte være noget lettere og raskere.

Dette maa være nok herom. Saisonen nærmer sig nu til sin Slutning; strax efter den skal jeg sende dig Beretning om, hvad der er foregaaet i de to sidste Maaneder af dette Theateraar.

Din

Vera gloria radices agit, atque etiam propagatur.
Cicero.

Den 1ste Junii 1823.

Min Ven!

Igaar Aftes sluttedes Theatersaisonen, og det paa saa værdig en Maade, at jeg vil skynde mig med at meddele dig Efterretning derom, da jeg forudseer, at den vil interessere dig i flere end een Henseende.

Ikke alene veed jeg, at Emilie Gallotti, som opførtes, er et af dine Yndlingsstykker, men ogsaa mindes jeg saare vel den Henrykkelse, hvormed du saa tidt har omtalt de mesterlige Forestillinger, som dette Sørgespil har oplevet paa den danske Scene, og som nu maa give en Beretning om dets Opførelse dobbelt Interesse for dig. Læg nu hertil, at vor fortjente og flittige Jfr. Astrup havde valgt dette Stykke til for sidste Gang at træde frem i paa Scenen, hvor hun i en Række af et halvt Seculum har bragt Musen saa mangt et skjønt Offer, og du vil da ikke undres over den almindelige Deeltagelse, som denne Forestilling opvakte hos vort Publicum til Hæder for det selv. — For at ledsage den agtede, høist fortjente Kunstsøster til sin Kunstbanes sidste Skridt, for der værdigen at give hende Afskedshilsen, saae vi vore to store Skuespillerinder Madam Rosing og Madam Heger at træde frem i denne Forestilling, og derved at gjøre denne Aften til en af de sjeldneste Nydelser, de sildigere Aar have skjænket. — Du har med mig saa ofte beundret dette herlige qvindelige Kløverblad i dette sande psychologiske Malerie, at jeg er vis paa, Erindringen om disse Kunstnerinders herlige Spil, hvorved de have hævet dette Stykke til et af vor Skuepladses fortrinligste, endnu levende svæver dig for Øie. — Jfr. Astrups Fremstilling af Grevinde Orsina har stedse staaet høit iblandt denne tænksomme Skuespillerindes mange fortræffelige Kunstværker; og om end Kunstnerindens for Rollen og de mandlige Omgivelser for høie Alder, i Forening med den ligesaa naturlige, som skjønne Sindsbevægelse, hendes Afsked fra et skjønsomt og taknemmeligt

Publicum maatte frembringe, havde berøvet hende noget af den Dybde og den Kraft, som er en Hovedbetingelse for denne Rolle, saa stode dog endnu saa tydeligen og majestætisk skjønt de store Omrids af den herlige Characteertegning tilbage, at de ikke kunde andet end tale inderligen til hver følende Tilskuers Hjerte. Ogsaa udtalte det tæt proppede Huus lydeligen sin Tak til den yndede Kunstnerinde for saa mangen Nydelse, hun i den lange Række af Aar har skjænket det theaterbesøgende Publicum, som med Veemod saae hende forlade sin hæderkronede Bane. Gid Mindet om hende og hendes Kunstværd leve end længe, ikke blot i Publicums Hjerte, men især hos den yngre Kunstslægt, for hvilken hun end i lang Tid vil lyse som et skjønt Mønster, der bør anspore til Efterligning. — Hæld os, at vi endnu tør sige at være i Besiddelse af hendes lige saa udmærkede Kunstsøster Madam Rosing, som Haand i Haand med hende har vandret et halvt Aarhundrede ad Kunstens slibrige Bane, og som ogsaa paa denne herlige Aften viste sig i sin fulde uformørkede Glands. Ikke, det vover jeg at paastaae, kan den danske Scene fremvise noget mere fuldendt og i alle Henseender fortræffeligt end denne Mesterindes Udførelse af Claudia; og hvo der ei har seet denne Rolle, saaledes tænkt, saaledes udmalet i alle dens mangfoldige fine Nuancer, maa savne det høie Begreb om Skuespilkunstens øverste Trin, den Anskuelse af dens gribende og dybe Virkning, som først gjør det tydeligt, hvad denne Kunst kan og bør være og virke. Jeg kunde anføre dig hver Scene af Claudia, hver Replik af hende som et fyldestgjørende Beviis paa det Sande og

Uoverdrevne i hvad jeg har fremført; men jeg tilbagekalder blot i din Erindring Scenen med Marinelli, fordi der til at give den i al dens Omfang udfordres den største Kraft, forbundet med den største Tænksomhed i gradeviis Udmalen af Sjælslidelse. En saadan Triumph af Kunsten er saare, saare sjelden, og kan kun findes hos den, der som Mad. Rosing forener udmærket indvortes og udvortes Talent med lang Kunstøvelse. Maatte den sjeldne Mesterinde end længe bevares for vor Scene, som en lysende Stjerne, der ved sit skjønne Skin kunde vise de tænksomme og værdige Yngre den Vei, ad hvilken de skulle vandre; naae de end aldrig den Høide, hvortil hun har svinget sig op, ville de dog staae som værdige Deeltagende i Kunstens sande Løn, medens Utilfredshed og Forglemmelse vente dem, der vildledede og blændede af Gjøglelys i Øieblikkets ufortjente Viraksdamp troe at have fundet et let naaet Maal for deres Virken. — At Madam Heger for at fuldende denne Aftens Værdighed endnu eengang traadte frem som Emilie, fortjener Tak af hver Skjønsom. Du veed, hvor yndet denne elskværdige Kunstnerinde er, og med hvor meget Ret, hun er det. Som Emilie er Claudias værdige Datter, saaledes staaer Madam Heger som en værdig Kunstdatter af Moderen Rosing, og det er vist ikke Forglemmelse eller Miskjendelse af hendes Værd, at jeg i mit første Brev til dig ikke nævnte hende, som en af de første blandt Melpomenes Præstinder; ved mange fortrinlige Kunstværker har Mad. Heger erhvervet sig Krav paa det danske Theaters udmærkede Taknemlighed og Erkjendtlighed, hvilke ogsaa jeg af inderste Overbeviisning vist yder hende. —

Vel kunde Mad. Heger nu ikke mere vise os det Ungdommelige, næsten Barnlige, som betinger en fuldendt Udførelse af Emilie, men Kunstnerindens Følelse og Hjertelighed lode os ved hendes, især i Mellemtonerne, saa smukke Organ, hendes velbevarede Udvortes, og hendes Kjendskab til Theatret, paa de fleste Steder glemme denne Mangel, som ikke kan tilskrives hende. Overalt hvor rolig Blidhed er det herskende, er Mad. Heger uopnaaelig; saaledes f. Ex. det Meste af den anden Act i Emilie Gallotti. Mindre egnet for hende er Udbruddet af stærke Følelser og Lidenskabelighed, og derfor regner jeg Scenen i sidste Act, hvor Emilie sønderriver Rosen, til de mindre heldige Steder. Mad. Hegers Emilie er for reen; den unge Italiænerindes varme Blod viser sig for lidet; og vi indsee derfor ikke aldeles den Nødvendighed, hvori Odoardo befinder sig med at maatte "bryde Rosen, førend Stormvinden rev Bladene af den." Derfor syntes ogsaa Emilies Tilskyndelse til Odoardo om at fuldføre den græsselige, nødvendige Daad mere at være en forud overlagt Plan, hvorved hun vilde drive Faderen til at gjøre noget, som han ei havde Mod paa, end en først ved Synet af Dolken pludseligen opvakt Tanke, som snarere bliver vækket af Odoardo, og støder sammen med hans Forsæt, end den først skal opvække Forsættet hos ham. — Du vil, min Ven! af hvad jeg her i Korthed har sagt dig om den qvindelige Deels Udførelse af Lessings Mesterværk see, at et Glimt af den gode gamle Tid paa denne Aften har viist sig. Mindre udmærket var det, som den mandlige Besætning af Stykket virkede, skjøndt det alligevel maa erkjendes som ikke uværdigt til Stykket.

Doctor Ryges Odoardo synes mig at fattes noget af den Dybde, der er characteristisk for den Mand, som kan fuldbringe en Daad, som den, der udgjør dette Stykkes Katastrophe. Kun en uhyre Ild, som længe er dæmpet med Magt, kan omsider bryde saaledes ud; derfor vilde en større Grad af tvungen Rolighed i Begyndelsen maaskee gjøre en bedre Effect. Ligesom denne Rolle, i det Hele tagen, er den vanskeligste i Stykket, fordi det er den, hvori Motiverne meest trænge til nøiagtig Udmalen, for at gjøre Opløsningen sand og begribelig, saaledes er det ogsaa kun en saa udmærket og tænksom Kunstner som Doctor Ryge, af hvem man kan vente den psychologiske Analyse, som der fordres for at løse denne vanskelige Opgave, og kun hos en saadan Kunstner kan man yttre Savnet af de finere Udtryk af Characteren. — Fortrinlig var derimod Odoardos femte Act, og fremfor Alt Scenen med Emilie og den derpaa følgende Replik til Fyrsten; her bryder Kraften frem; og hvor faa Skuespillere have denne i en saadan Grad som Doctor Ryge? I denne Scene stod Dr. Ryge fuldkomment ved Siden af vor i denne Rolle uforglemmelige Schwartz. — Rosings Marinelli, denne ypperlige Kunstskabelse af den sjeldne Kunstner, svæver mig endnu saa tydeligt for Sjælen, at jeg frygter for, at jeg derved muligen kan være stemt uretfærdig imod Hr. Clausen. Den Flid og den Nøiagtighed, som altid have været denne Skuespillers hæderlige Særkjende, lod han heller ikke savne i sin Marinelli; men derimod troer jeg, at der manglede den snedige Hofmands Fiinhed i Scenerne med Prindsen; han tirrede Prindsen for aabenbart til at denne

ei havde maattet mærke, at det var Marinellis Hensigt at gjøre ham til et blot Værktøi i sin Haand. Saaledes var Marinellis berømte "just hende" i Hr. Cl. Mund ikke Udtrykket af undertvungen fornærmet Følelse, skjult under Hofmandens Ydmyghed, men Udtrykket af en aabenbar Opsætsighed og forsætlig Fornærmelse imod Prindsen. Jeg tilstaaer gjerne, at saadanne Distinctioner ere vanskelige saavel at udfinde som at udføre; men netop derfor ere saadanne Stykker som Emilie Gallotti, hvor Udtrykket af Sjælens Følelser mere ligger i Maaden, hvorpaa Ordene siges, end i Ordene selv, den sande Prøvesteen for en udmærket Kunstner. Jeg miskjænder vist ingenlunde Hr. Clausens øvrige Fortjenester, men som sagt, af Marinelli svæver der et Ideal for Øiet af mig, som man vel kan skue i sit Indre, men som derfor ikke saa let lader sig fremstille. Særdeles interessant troer jeg, det vilde være, at see denne Rolle fremstilles af Hr. Frydendahl. Vel troer jeg, at det vilde blive noget ganske forskjelligt fra Rosings Marinelli; men sikkert vilde det blive et udmærket Heelt; og den forskjellige Anskuelse af samme Rolle vilde være Kunstdommeren dobbelt behagelig og lærerig. — Prindsen er en særdeles vanskelig Rolle; Forfatteren har behandlet den med langt mindre Bestemthed end de andre, og det staaer meget i Skuespillerens Haand, at danne denne Rolle. Hos Hr. Liebe, som spillede den, havde jeg ønsket at see et mere varmt Temperament, mere let antændt Lidenskab, som ere de Motiver, der drive hans hele Handlemaade. Dersom jeg ikke feilede, bidrog den mindre Sikkerhed, Skuespilleren syntes at have i

Rollens Ord, maaskee ogsaa til, at der ikke kom et fuldkomment Heelt ud af den. — Den ædle, mørkt anende Appiani var Hr. Nielsen; denne Skuespillers livsfrodige Udvortes frembringer i denne Rolle ikke det Indtryk, som bør bevirkes strax, naar Appiani træder ind; heller ikke var den martrende Anelse, som spaaer hans og den Elskedes nære Død, hentet dybt nok fra, og Scenen med Claudia og Emilie gjorde derfor ikke det tilbørlige Indtryk. Bedre lykkedes Scenen med Marinelli, som taaler raskere Træk og livfuldere Farver. — Saavel Appiani som Marinelli vare ved denne Forestilling iklædte et Slags Uniformer; dette gjorde i det mindste paa mig et ubehageligt Indtryk; Stykket bevæger sig i Intriguens og Hoffets Labyrinth, og den pyntelige franske Cavalierdragt er langt mere passende og characteristisk dertil. Desuden herskede der en indvortes Uovereensstemmelse i Appianis Dragt, f. Ex. en liden, trekantet Chapeaubas og en aldeles moderne parisisk Kaarde. Saadant er Smaating, det tilstaaer jeg gjerne; men de ere dobbelt paafaldende paa en Tid, da man gjør saa meget Væsen af hvad der hører til Garderoben; og især kan man anke derover, naar man tilforn har havt et bedre, rigtigere og smukkere Costume, hvorfra man nu uden antagelig Grund viger. — Hr. Haß var en ret brav Angelo; men at han skjød Appiani ude paa Landeveien, det kunde ingen Tilskuer troe, da Lyden af Skuddene hørtes i en døvende Nærhed, og Krudtdampen trak hen igjennem Prindsens Forgemak. — — Saa meget om denne Forestilling, som sluttedes med en meget smuk Epilog forfattet af Professor Oehlenschläger, hvori Jfr. Astrup tog Afsked med

Theatret. — Det er rigtig nok at begynde bag fra at jeg først har omtalt den sidste Forestilling i de to Maaneder, som jeg skylder dig Beretning om; men jeg vilde gjerne byde dig noget af det, som jeg veed var dig kjærest; dog vil du af Fortegnelsen af de opførte Stykker, som jeg her nedskriver, see, at der er mere, som er værd at lægge Mærke til.

April:

Tirsdagen den 1ste.	Den bogstavelige Udtydning; Feil paa begge Sider; Divertissement.
Onsdagen — 2den.	Ildprøven; de pudseerlige Arvinger; det paadigtede Galskab; Entree.
Torsdagen — 3die.	Joseph og hans Brødre; Entree.
Fredagen — 4de.	Munterheds Triumph; Entree.
Løverdagen — 5te.	Deodata.
Mandagen — 7de.	Robinson i England.
Tirsdagen — 8de.	Det tilmurede Vindue; Jeannot og Collin.
Torsdagen — 10de.	Robinson i England.
Fredagen — 11te.	Landsbypigen; Entree.
Løverdagen — 12te.	Mad. Zinks Minde; Dyveke.
Mandagen — 14de.	Viinhøsten.
Tirsdagen — 15de.	Skuespillerselskabet; Entree.
Onsdagen — 16de.	Ulysses von Ithacia; Entree.
Torsdagen — 17de.	Jægerbruden.
Fredagen — 18de.	Conradin.
Løverdagen — 19de.	Den lille Rødhætte.

Mandagen den 21de. Palnatoke.
Tirsdagen — 22de. Kjærlighedsintriguen i Vinduet; Geert Vestphaler; Divertissement.
Løverdagen — 26de. Røverborgen.
Mandagen — 28de. Titus.
Tirsdagen — 29de. Landsbyetheatret; Entree.
Onsdagen — 30te. Tancredo.

Maii:

Torsdagen — 1ste. Den vovelige Prøve; den bogstavelige Udtydning; Skuespilleren imod sin Villie; Entree.
Fredagen — 2den. Barberen i Sevilla (Syngest.); Entree.
Løverdagen — 3die. Robinson i England.
Mandagen — 5te. Kjærlighedsintriguen i Vinduet; den lige Vei er den bedste; Entree.
Tirsdagen — 6te. Skriftemaalet; Indtoget.
Fredagen — 9de. Feil paa begge Sider; Salvator Rosa.
Løverdagen — 10de. Don Juan.
Mandagen — 12te. Figaros Giftermaal (Syngestykke).
Tirsdagen — 13de. Christian den Fjerdes Dom.
Onsdagen — 14de. Correggio.
Torsdagen — 15de. Barberen i Sevilla (Syngest.); Divertissement.
Fredagen — 16de. Den hjemkomne Nabob; Divertissement.

Tirsdagen den 20de. Salvator Rosa; Skatten; Divertissement.
Onsdagen — 21de. Erasmus Montanus; Divertissement.
Torsdagen — 22de. Felicie eller Romangrillerne; Divertissement.
Fredagen — 23de. Den lige Vei er den bedste; Erasmus Montanus; Entree.
Løverdagen — 24de. Ungdom og Galskab; Entree.
Mandagen — 26de. Correggio.
Tirsdagen — 27de. Ungdom og Galskab; Divertissement.
Torsdagen — 29de. Doctor og Kok i Compagnie; Salvator Rosa; Divertissement.
Fredagen — 30te. Felicie; Divertissement.
Løverdagen — 31te. Emilie Gallotti; Epilog.

Betydelige Nyheder vil du see, at disse to Maaneder ei have bragt: tre smaae Lystspil og eet stort Syngestykke; ved stort maa du her imidlertid naturligviis ikke forstaae andet, end at det er saa langt, at det udfylder en Aftens Forestilling; thi neppe fortjener det denne Benævnelse i nogen anden Betydning. Af de tre smaae Lystspil fortjener Salvator Rosa, metrisk oversat af Professor Rahbek efter Deinhardsteins Original, især at bemærkes; jeg skal siden nærmere sige dig min Mening, saavel om det, som om de andre. Af gode ældre Skuespil og Lystspil har Høsten i disse Maaneder kun været mager: en Omstændighed, som er mig saa meget mere ubegribelig, som det især i Vinter næsten stedse

har været Tilfældet, at der har været fuldt Huus de faa Gange, Directionen har fundet for godt at lade de gode Stykker fra ældre Tid opføre. Hvorfor mon man aldeles har lagt de jüngerske Lystspil paa Hylden? De ere vistnok ingen Mesterværker med Hensyn paa Characteertegning; derimod ere de udmærket vel beregnede paa morende Situationer, og have derhos det Fortrin, at de ere indklædte i en flydende, let og vittig Dialog. Havde man noget Bedre at komme frem med, da var det en anden Sag; men som Figuren udviser, saa er det ingenlunde Tilfældet. Man hjælper sig, naar der skal spilles uden Sang og Musik, som du vil see, fornemmeligen med de smaae Stykker; ikke mindre end 13 forskjellige af disse ere givne, hvoraf 5 endog ere gjentagne, medens man i de 44 Forestillinger, som ere gaaede i disse to Maaneder, ikke har opført flere end 8 større Skuespil. Nogle af disse Smaastykker kunde man virkeligen ønske, maatte forundes den Hvile, de stunde til; saaledes troer jeg vist, at f. Ex. Skuespilleren imod sin Villie ikke vilde savnes paa Repertoiret. Det er dog slet intet andet end en Leilighed for en udmærket comisk Skuespiller til at vise sin Mangfoldighed, og saalænge en saadan Proteus ikke findes hos os, er det jo ikke værd at vække Erindringen om, at vi ikke eie ham. — Syngespillene drives mere i det Store; thi af disse ere givne 15 store, og kun to smaae. Jeg behøver ikke at gjøre dig opmærksom paa Forholdet. Directionen har af gamle Syngestykker i Aar igjen bragt Landsbypigen frem; Musiken synes ikke mere at behage; og Stykket selv, som Skuespil betragtet, er saa under al Beskrivelse slet, at jeg ikke kan gjøre

mig Rede for nogen Grund, der har ledet dette besynderlige Valg; der torde dog vel findes ældre Syngestykker, som baade fra Musikens og Textens Side torde have et retfærdiggere Krav paa at fremdrages. De rette Spectakelstykker med gymnastiske Øvelser have aldrig rigtigt kunnet faae Indpas paa vort Theater, takket været dets indskrænkede Rum og Maskinvæsen, som vel meest ere Aarsag i, at de ei en Tid lang fik Herredømme. Selv de, vi fik, og som en Stund beklappedes og begloedes, finde nu kun faa Beundrere; som et kjærkomment Tegn herpaa vil du bemærke, at kun eet saadant Drama med Optog er givet, nemlig Deodata, og det kun een Gang. Derimod have disse to Maaneder skjænket os 5 Tragedier, og iblandt disse Dyveke, Correggio, Palnatoke og Emilie Gallotti; og med Glæde have vi seet disse at fremstilles med Værdighed og Kjærlighed fra Skuespillernes Side. — Foruden Emilie Gallotti, om hvilken du allerede ovenfor har læst min Beretning, har især Oehlenschlägers hjertelige, skjønne Digtning "Correggio" ydet det kjøbenhavnske Publicum en herlig Nydelse. Det blev ogsaa modtaget med Enthusiasme, og er et nyt Beviis paa, at det blot beroer paa Theatrets Bestyrelse, ved smagfuldt og hensigtsmæssigt Valg, og ved vel besatte og ordnede Forestillinger, at samle et Publicum saaledes, som det bør være, og med Hæder kan være bekjendt at bestaae i Nationens Hovedstad, Universitetets og Kunsternes Sæde, hvorfra Smag og Dannelse skulle udbrede sine velgjørende Virkninger. — Correggio fordrer maaskee mere end de fleste andre Sørgespil et høist dannet, skarpt tænkende og fiint følende Publi-

cum. Det høie, ædle Kunstnerliv, hvorom Handlingen her dreier sig, kan ikke anes af det raae Menneske, som kun lever i og for den udvortes Verden; de Strænge i Sjælens Indre, som her berøres, kunne kun gjenlyde i Hjerterne hos dem, der ved Følelse og Dannelse ere lige stemte; desto glædeligere var det at bemærke, med hvor megen Deeltagelse og Varme, man modtog Forestillingerne af dette Digterværk; og den Lykke, det gjorde, er et talende Beviis for, at det var opført for en kyndig og smagfuld Forsamling. — Hr. Nielsen bidrog ved sin Udførelse af Antonio til at hæve Forestillingen, og hans Fremstilling af Rollen vidnede om Tænksomhed og Anstrengelse; dog troer jeg, at Rollen vilde have vundet, dersom Skuespilleren havde heelt igjennem anlagt den med noget stærkere Farver. Sandsynligviis har Tanken om Antonios Dødsmaade foranlediget Skuespilleren til strax fra Begyndelsen af at ville forberede Katastrophen ved at fremstille en Slags Sygelighed hos Antonio; men heri troer jeg, at Hr. N. har feilet;

Troer ei at see et dagligt Optrin,
En stille, sygelig Huusfaderdød.

Antonio maa ikke være en Skrantning; det indvortes Saar i Brystet er lukket, og kun ved Sammenstødet af saa mange Omstændigheder, saa mange forskjellige Sindsbevægelser, og saa uvant legemlig Anstrengelse bryder det atter op, og lader Kunstneraanden hæve sig fra den jordiske Taage op til sin rene Moders, Lysets, Hjem. Ogsaa har Digteren i første og en Deel af anden Akt lagt spøgefuld Lune i Antonios Yttringer, f. Ex. i Scenen med Battista og siden med Mikel Angelo; dette Strøg, som An-

tonio selv bemærker om sig, naar han siger: "lidt lunefuld kan stundom vel mig Munterheden gjøre," var ikke tydeligt udtalt i Hr. Ns. Fremstilling, som iøvrigt var et nyt Beviis paa Kunstnerens stærke Fremskridt paa sin Bane. Denne Skuespillerens Bestræbelse for at nedstemme sin Kraft var ogsaa Skyld i, at de Steder, hvor Antonios hele Kraft skal træde frem, vare noget mere matte, end det havde været ønskeligt. Til disse Steder henregner jeg især Monologen i 4de Akt, hvori Antonio fortæller sin skjønne Drøm, og nogle Steder i 5te Akt, fornemmeligen Monologen efter Laurettas Bortgang. Her phantaserer Antonio i en Feberparoxysme, skjøndt hans Phantasie antager hans hele Tilværelses aandig rene og himmelsvævende Præg. Det vildt bevægede Blod strømmer sammen i Brystet og Hovedet, og frembringer saaledes det indvortes Tilfælde, der opløser Forbindelsen imellem det Jordiske og det Aandige hos Kunstneren. Som Følge heraf maa denne Monolog, især dens Begyndelse, fremføres med opblussende Kraft; Skuespilleren maa i Gjerningen sande hvad der er lagt Antonio i Munden:

Det Fantasien gaaer som hver en Evne,
Som hver en Lampelue; før den slukkes
Maa den til Afsked flamme dristigt op.

Ved denne Behandling af Værkets femte Akt faaer Skuespilleren ogsaa Leilighed til at variere det vel Sentimentale, hvortil Stykkets Slutning synes at hælde. Ved disse Bemærkninger er det ingenlunde min Hensigt at ville nedsætte din Forestilling om Hr. Nielsens Fortjeneste af denne Rolles Udførelse; tvertimod tør jeg vente, at du vil ansee det for et Be-

viis paa min Tilfredshed i det Hele med Udførelsen, naar jeg saaledes kan indlade mig om enkelte Puncter, hvor min Anskuelse maaskee er forskjellig fra Kunstnerens. Paa de fleste Steder, især overalt hvor ydmyg Selverkjendelse og rolig Blidhed er det herskende, fyldestgjorde Hr. N. mig aldeles, ligesom han atter ved denne Leilighed gav en Prøve paa sin rigtige og smukke Versrecitation, et Fortrin, hvorved han hævede sig over alle de andre Medspillende, Marias Fremstillerinde maaskee undtagen. Der er forkortet en Deel hist og her i Stykket, hvilket var mig et smerteligt Savn, da det ikke sjeldent havde truffet høist poetiske Steder hos Antonio, især i hans Monologer. Disse Beklippelser vare undertiden endog lidt forvirrende i Meningen; saaledes var f. Ex. hele den Fortælling af Antonio udeladt om hans Besøg som Dreng i Kirken i Florents, ved Giulios og Lorenzos Grave, og hvorledes han der havde beundret Mikel Angelos Arbeider:

"Aurora
Den ufuldendte Dag, Tusmørket, Natten;"

men ikke destomindre har man ladet blive staaende hvad Antonio kort efter siger: "Rolig, med Kraft, som Dagen paa Lorenzos Grav, skal han gjentage det, og saa ꝛc."; dette kan umuligt forstaaes af den Tilhører, som ikke kjender de udeladte Steder. Blandt de bortstrøgne Stykker havde jeg hellere seet Antonios Kunstraisonnement i 4de Akt, hvor han anstiller en Sammenligning imellem sig selv og Raphael:

"Mit Sind er blomstrende som Rafaels,
Min Aand er ei saa stor og ei saa mægtig,

Min Pensel er maaskee meer smidigt øvet,
Hans Hjerne fatter meer, er mere stærk;
Jeg smiler stedse; Rafael er alvorlig,
Jeg er henrevet, Rafael river hen."

Denne Erkjendelse af sin egen Storhed, hvorved han tildeels hæver sig over Raphael, ligger neppe i Antonios Characteer; vel har Anskuelsen af det raphaelske Mesterværk vækket Selverkjendelsen i hans Bryst, og Antonios bekjendte her saa smukt benyttede Udraab: "anch' io son pittore", er vel Udbruddet af denne Selvfølelse, men som ingenlunde saa paa eengang kan indgive ham Troen om at have naaet det høieste, især i det Øieblik, da hans hele Indre er opfyldt med ydmyg Erkjendelse af hvor stor den Mester maatte være, der havde frembragt et Værk som den hellige Cæcilia.

Her seer jeg hvad jeg er;
Her er min Maalestok. Det hæver mig;
Thi o, jeg føler mig i Himlens Nærhed,
Men som et Menneske er Englen nær.
Og medens høit af Salighed mit Hjerte
Begeistret svulmer, bøier sig mit Hoved
Ærbødig for den aldrig naaete Storhed.

For ikke at blive for vidtløftig, vil jeg ikke omtale de andre Roller i dette Stykke, som alle vidnede om Stræben efter at virke til et fælleds Maal. Mindst hældig forekom mig ved den første Forestilling Udførelsen af Ottavio, hvor ei heller Skuespillerens særdeles ungdommelige Udseende svarede til Rollens Fordring. — Dragterne til Stykket vare tildeels nye, for det meste smukke, især de tre Maleres; Ottavios var vist nok pragtfuld, men den forekom mig ikke smuk; ei heller var den passende til at ride med,

saaledes som det dog fordres i Stykket. Maria havde jeg hellere seet i den Dragt, som tilforn blev brugt i Stykket; den var simplere og smukkere; ligeledes er jeg vis paa, at Mad. Eisen havde været bedre klædt i en Dragt, liig den, hvormed Coelestina tilforn er spillet; den nærværende er mindre smuk og mere ubeqvem for Skuespillerinden. Ved at nævne Mad. Eisen kan jeg dog ikke undlade at gjøre dig opmærksom paa, at det er forhenværende Jfr. Flindt. Denne unge Skuespillerinde giver efter min Overbeviisning stort Haab om at vorde en fortrinlig tragisk Skuespillerinde; hendes Spil vidner altid om Tænksomhed og Flid, og der synes at boe Kraft og Følelse hos hende. Organet hos denne Skuespillerinde er den største Vanskelighed for hende; det er vel dybt og haardt, og kan ikke let moduleres; imidlertid er der vist ingen Tvivl om, at Mad. Eisen, ved fortsat Flid og uafbrudt Opmærksomhed paa sig selv, ogsaa vil komme til at overvinde denne Vanskelighed. Jeg veed, at det altid fornøiede dig, naar du saae, at man gjorde sig Flid med smaae Roller, og gjorde noget af dem; jeg vil derfor bemærke for dig, at jeg med Fornøielse ved Forestillingen af Correggio saae Hr. Winsløw den yngre at skabe en ordentlig Characteer af den liden Rolle Nicolo. — Men hvad der aldeles ikke var skabt til Noget, var Billedsalen i 4de Akt, der hverken var huggen eller stukken. Et Par smaae Malerier udgjorde hele den kostelige Skat, som der tales saa meget om, der saa stærkt begeistrer baade Antonio og Coelestina, og som hun erklærer for uvurdeerlig; maaskee en Vurderingskone heri Byen, naar hun skulde taxere det, som

der hængte, vilde sige det samme, men neppe i den Mening. Mig synes, det er en Skam for et kongeligt Theater, at en saadan Skjødesløshed imod Stykket kan finde Sted; og andet kan det jo ikke være; thi Malerier ere saare let at faae tilkjøbs, tilleie eller tillaans; og der er jo sandeligen Embedsmænd og Betjenter nok ansatte ved Theatret til at det dog maa være Pligt for een af disse at paasee saadant. Jeg kunde her let komme til at meddele dig de Betragtninger over Theaterbestyrelse i Almindelighed, og det kjøbenhavnske Theaters Bestyrelse i Særdeleshed, som du i lang Tid har havt mit Løvte om; men jeg vil vente til jeg er færdig med hvad jeg allerede tildeels derom har sammenskrevet; du skal snart faae disse Betragtninger; for imidlertid ikke at falde i Fristelse til allerede her at fremkomme med nogle af dem, som Rummet forbyder mig, vil jeg hellere slutte for dennesinde. Da jeg overalt nu har Sommermaanederne for mig, saa skal jeg snart fortsætte mine Betragtninger, ifald de fremdeles maatte være dig behagelige. Altsaa lev vel.

Din

Om det hamborgske Theater.

Hamborg den 18 Junii.

Der er intet naturligere og billigere, end at jeg deler den Fornøielse, det hamborgske Theater skiænker mig, med dig, som jeg ene har denne Fornøielse at takke. Ikke har jeg glemt, at, da jeg første Gang efter 30 Aar, for 4 Aar siden igien besøgte disse Egne, hvor jeg fordum var som hiemme, og hvor nu saa meget tilraabte mig:

> Sie sind begraben Alle,
> Mit denen ich gewandelt und gewaltet,
> Es herscht ein andersdenkendes Geschlecht,

jeg i den Formodning, at dette ogsaa vilde giælde om Hamborgs Skueplads, som saa mange kiære og hellige Minder indviede mig, som Schrøders, Løhrses, Fleks, Mad. Starkes, Seilers, Gensikens og flere herlige Hedengangnes Skygger omsvævede, indsluttede mig i mit venlige Altona med mine Erindringer og mine Længsler, du nu søgte mig op, for at overtale mig, med egne Øine at overtyde mig om, at Schrøders Aand ikke var veget fra hans gamle Kunsttempel, i det du stod mig inde for, at jeg vilde finde Fornøielse der, som i fordums Dage. Stolende paa din sikkre og rigtige Smag gik jeg da did, og — jeg tilstaaer — jeg fik de endda ikke saa smaa Forventninger, du hos mig havde opvakt, overgaaede, og hvert Aar, jeg siden er vendt did tilbage, har jeg fundet en kiær Stadfæstelse paa dit Udsagn.

Ogsaa ved min korte Hidflugt indeværende Aar vente mig disse Glæder, saameget mere, som jeg i

det mindste for Øieblikket er, paa en mig naturligviis uvedkommende Sanger, Hr. Cornet, nær, der desuden ender sin Giæsterering i Aften, fri for de selvbudne Giæster, der, saa gode maaskee i deres Art og Smag, og saa betydende i deres Hiem, de endog kunne være, dog altid for mig forstyrre det herlige Ensemble, der, ligesom det for mig er Skuespillets væsentligste Fortrin, ogsaa fra Arilds Tid — i det mindste i de 41 Aar, jeg nu har kiændt det — var, og endnu er det ackermann-schrøderske Theaters ypperste Fortrin. Midlertid tilstaaer jeg in limine, at saa reen, som den gamle Skuespilskole — Herzfeld, Kühne, Schmidt, Schwarz, Schrader, Lebrun — har holdt sig fra alle Døgnets Unoder, frygter jeg dog, at den ækle Buffasmitte — ligesom andetsteds — hos nogle Nyere, endog saadanne, som ikke behøvede det, har faaet Indpas; og at den næsten i lige saa frygtelig Grad, som hos os, grasserer imellem Døgnets selvbeskikkede Publikum, derpaa har jeg i de faa Dage, jeg har været her, allerede oplevet overflødige Prøver.

Ikke alt for meget i min Smag var vist nok min Velkomst, da jeg den Dag, jeg kom hertil — Søndagen den 15, traf paa en Forestilling af Jeder fege vor seiner Thüre — hos os spilt under Titel af de tre Feil — og af Godset Sternberg ved Fru v. Weissenthurn. Det første af disse Stykker, som jeg allerede i Wien har seet for 40 Aar siden, er, som du veed, ikke just min Kost, skiøndt jeg nok kan holde ud at see det, vel spilt. Vor brave Weiss spilte den gamle Advokat ret godt, og vor flinke, unge Herzfeld, der paa de to Aar meget har

uddannet sig, og vandrer paa sin Viis i sin herlige Stamfaders Schrøders Spor, klædte ypperlig til den unge Galning, og gav især den engelske Skibscapitain med særdeles Held. Den hos os saa kaldte Stork, var her ingen Stork, men en Svaber, og spiltes af Hr. Mädel, i en formodentlig svabisk Dialect, som jeg hverken kunde forstaae eller bedømme.

Godset Sternberg, som derpaa blev givet, var mig for nyt og ubekiændt til, at jeg med Føie tør bedømme Forestillingen; da efter min Overtydning for at give, som Lessing har fordret, Skuespilleren, hvad Skuespillerens er, og Stykket, hvad Stykkets er, unægtelig udkræves en nøiagtig Studering af Stykket og samtlige dets Roller i alle deres Dele. At dette Stykke ogsaa hos os vil være af Effekt, tvivler jeg ikke paa at det imidlertid torde blive af dine og mine Stykker skulde jeg neppe formode, skiøndt Hovedrollen hos os vil kunne være ypperlig i Stages Hænder, som det her var det i Lebruns, hvis tre sidste Acter særdeles behagede mig, hvorimod den første hverken forekom mig at vedkomme Stykket, eller at have noget dramatisk Gehalt. Heller ikke kunde jeg ret komme tilrette med Hr. Weiss, som var en Mundven i dobbelt Betydning, i det alt hans Venskab baade var paa Læberne, og gik ud paa at skaffe ham en god Mundfuld Mad. Nydelig spilte Doctorinde Reinhold en naiv Landsbypige, saa nydelig, at det ordentlig overraskede mig, hun i Opløsningen blev gaaet forbi. En gammel utro Huusfoged gav Schmidt med sin sædvanlige comiske Kraft, og tog det sig blandt andet lindgreensk ypperlig ud, hvor han skulde holde den udenad lærte Tale til den

ny Godseier, og nu i ham opdagede den, han forrige Aften havde ladet kaste i Tyvehullet. En Mesterscene var den mellem ham og Lebrun, hvor denne under sit Tyveforhør saa mesterlig udhævede det tvetydige i sine Svar, og ved sin Bestemthed og Kraft imponerede de formeentlige Autoriteter. En søvnig Skriver giorde i Hr. Gløys Hænder megen Lykke.

Om Mandagen havde de Cendrillon, hvori Hr. Cornet spilte Prindsen, som Giæst. Vor afdøde Mad. Zinck til Admindelse havde jeg gierne seet denne Forestilling, hvori den vakkre Dem. Pohlmann spilte hendes Rolle, maaskee noget mindre barnlig characteristisk, men ligesaa allerkiæreste som hun, dersom ikke Montefiascone og Dandini allerede fra Begyndelsen havde gjort mig saa meget af det, at jeg — efter min sædvanlige Skiæbne i comiske Syngestykker — var glad, ved Slutningen af første Act at kunne søge Døren. Hr. Cornet kiænder du udentvivl som en behagelig Sanger, og en maneerligere Skuespiller, end disse Virtuoser gemeenlig finde det fornødent at være.

Næste Dag kom jeg endelig i mit Element, da de gav Cumberlands Vestindianer, dette nydelige Lystspil, der i Madam Preislers og Preislers Dage hos os blev seet med saamegen Fornøielse, og ustridig endnu vilde være af de Stykker, der kunde blive spilte overmaade vel paa vor Skueplads, i det mindste hvad Vestindianeren, Charlotte, Lady Rusport, Major Oflaherty, samt Hr. og Mad. Fulmer, altsaa Hovedrollerne, angaaer. Her blev det i det Hele mesterlig givet. Øverst blandt alle sætter jeg naturligviis Herzfeld, som Oflaherty. Hver Gang

jeg seer denne mageløse Kunstner, er det, som Schrøder, men i et andet Legeme, stod for mig igien. Du, som har seet, og kan vurdere Herzfeld selv, vil ikke misforstaae det; der er ikke Tanke af Efterligning, mindre Efterabelse, af Schrøder eller af Noget hos Schrøder, hvilket overalt med Herzfelds høist forskjellige Bygning, Organ o. s. v. ikke lettelig lod sig tænke; men det er Schrøders Aand med al dens Kraft, Natur, Simpelhed og Sandhed, der er over ham. Man har sagt, at en Skuespiller skulde spille, som den halve Deel af Tilskuerne vare blinde og den anden halve døve, hvilket til den nugrasserende mimiskdeclamatoriske Haupt- und Staatsaction kan være en meget antagelig Anviisning; om Herzfeld vilde jeg tvertimod sige: han spiller, som der aldeles ingen Tilskuere var til — efter den gamle Regel, at Skuespilleren skulde tænke sig et Plankeværk mellem Theatret og Tilskuerpladsen — spiller blot for og med dem, der ere om og med ham paa Theatret, og just derved opnaaer ogsaa han denne Skuespillerens høieste Roes: at man idelig over hans Kunstværk glemmer ham selv. Hvad Diderot siger om Digterværker, at han altid er fristet at formode, et Digt er slet, naar man af det anpriser mange enkelte Tirader, lader sig med Grund anvende paa Skuespilleren; ogsaa hans Værk maa være et Heelt, hvoraf ingen Deel kan lade sig udrive, uden at tabe det Ypperste af sit Værd derved.

Overmaade vakkert, med en høi Grad af Ungdommelighed, Livelighed, og Tækkelighed, spilte Ad. Herzfeld Vestindianeren; at han imidlertid ganske fyldestgiorde mig deri, at hans Colorit allevegne var

mig brændende nok for hans glødende Himmelegnes Lidenskabelighed, vil jeg ikke paastaae; men hiertelig, naturlig, godmodig var han i en høi Grad, især lykkedes de tvende Scener med Fruentimmerne, og kanskee fornemmelig den, hvor han skulde giøre Charlotte Rede for hendes Diamanter, ham fortreflig.

Mesterlig gav Mad. Unzer Charlotte, med en Aisance, en Ton de Monde, en Livelighed i Diction og Øie, og derhos tillige med den forunderlig overraskende Hiertelighed, som jeg i slige Roller fordum saameget beundrede hos Mad. Schrøder; og hævedes hine hendes Fortrin dobbelt, da hun ved Siden af sig havde den ikke mindre, skiøndt paa en aldeles forskiellig Maade, fortreflige Doctorinde Reinhold, som Luise Dudley. Jeg har i det mindste ingen Forestilling, hvorledes denne bly, beskedne, ærbare Pige mere characteristisk kunde fremstilles. Fændrik Dudley var Hr. Mådel, hvem man vel kunde spørge: Ven! hvor kommer du i denne Klædning? da han imidlertid neppe har selv nogen Deel deri, er det ubilligt at tilregne ham, at den ikke stod ham vel.

Hr. Gløy, som Fulmer, var udstafferet med al den nyere Malerkunst, som jeg hos Døgnets Comikere ligesaa bitterlig, og udentvivl ligesaa beføiet, klager over, som Hamlet hos Damerne. Vidste disse Besmørere, at jeg skal optage dette Ord efter en afdød dansk humoristisk Kunstner, hvormeget Rollen, endog hos deres eget Publikum, i det Hele taber ved den korte Øieblikseoverraskelse, dette Fiæs giør, hvor snart man seer sig kied og leed derpaa, jeg troer, de vilde lade denne lede Uskik fare, om de end ikke vilde giøre

det af Agtelse for det Publikum, der ikke uden Føie venter sig Vare efter Skildtet. Desunderligere er det, at en Mand, der kan spille, som Gløy, vil udhænge saadant et Skildt.

En sand Contrast mod ham var den kostelige Schrader, som Procuratoren; han saae ud som et Menneske, Gud havde skabt, talte som et Menneske, Gud havde skabt, teede sig som et Menneske, Gud havde skabt, og ikke desmindre kan man ikke tænke sig en mere comisk Scene end den mellem ham og Oflaherty; hvert Ord var sandt og characteristisk, man glemte Skuespillere og Skuespil, og loe uafbrudt af Situation og Personer.

Om Jægerbruden vil jeg heller tie; dens kostelige Musik kiænder du, Dem. Pohlmanns skiønne Sang, og buskisk gratieuse Munterhed kan jeg dog ikke beskrive dig; og de Betragtninger, adskilligt af det øvrige Diævelskab torde bringe mig til, ere alt for lidet efter Tidernes Leilighed, til at jeg skulde være fristet at lægge dit Tidsskrift for Had dermed. Heller vil jeg gaae over til næste Aftens Forestilling af Hendrik den femtes Ungdom, og det sønderslagne Kruus.

Mere end eengang har jeg seet det første Stykke mig til ikke liden Fornøielse givet paa vor Skueplads, men en Fremstilling som Kühne — Lenzes — af Capitain Copp, og Doctorinde Reinholds af Betty, har jeg ikke kunnet giøre mig nogen Forestilling om. Særdeles var deres Scene hos Prindsen i tredie Act mesterlig; ikke et Ord, ikke en Bevægelse, ikke det mindste Træk, der mindede om Skuepladsen, og dog Alt saa characteristisk, saa liveligt, saa træffende, at

jeg mere end eengang brød ud i ufrivillig lydelig Latter. Især beundrede jeg hos Lenz den saa høist naturlige og derhos comiske Forlegenhed over at være blandt saa høie Personer, hvorved han giorde det saa begribeligt, at han først saa seent kunde slaae Øinene op paa dem, og gienkiænde dem, ligesom i foregaaende Act den høist naturlige Forbindelse af hans butte Sømandsvæsen, med den hiertelige Bevægelse, der betog ham, da han talte om sin Broder. Ikke mindre beundringsværdig var Mad. Reinholds Naivitet, der var i høi Grad naturlig, hvad Theaternaiviteten saa siælden er. Saare vakkert spilte Adolph Herzfeld Pagen, især i den Scene, hvor han lod Prindsen springe ud af Vinduet, hvor ogsaa Mad. Reinhold var mesterlig; og fortreflig, med en overordentlig Finhed og Betydenhed af Diction, sagde Lebrun sin Rochester, og hævede derved særdeles den første Act, der lettelig torde forekomme Hverdagsskuespillere og Hverdagstilskuere noget tom. Mad. Mädel saae godt ud som Lady Clara, men sagde den ikke med lebrunsk Finhed; og at Jacobi er ikke paa sit Sted i Galningen Henrik, er vel neppe nogen Tvivl underkastet.

Efterstykket, det sønderslagne Kruus af Kleist, bearbeidet af Schmidt, blev mig af flere competente Dommere anpriist, som en Mesterforestilling, og især den gamle Synder af en Dommer, som en Mesterrolle af denne ypperlige Comiker. Stykket var mig imidlertid alt for fremmed til, at jeg saaledes kunde ledsage ham Skridt for Skridt, som nødvendigt var for at lade hans Kunstværk skee sin fulde Ret. Ogsaa morede dette Stykke mig langt mindre end det foregaaende, uagtet foruden ham og Mad. Reinhold, der

atter her spilte en naiv Pige, men med en ganske anden Nuance af Naivitet, ganske fortreflig, ogsaa Mad. Marschal, som Krokonen, gav især den lovprisende Beskrivelse af det sønderslagne Kruus ganske fortreflig; meest fornøiede det mig her at gienfinde Gløy som Skriveren, saadan, som vi for fire Aar siden i adskillige comiske Roller med saa megen Velbehag saae ham, en sand ægte Comiker af den gode gamle hamborgske Skole, hvem man vel maatte ønske den ædle Stolthed, at overlade Fieleboden, hvad Fielebodens er, baade af Spil og Bifald.

Om Fredagen havde de Sandhed har Løn, som dette Stykke hedder hos os, hvor det ikke uden Held og Bifald blev i sin Tid givet paa Hoftheatret. En Giæst fra Schlesvig, Hr. Weimar, spilte Advokat Helmuth, en ret vakker ung Mand, med et godt Organ, men saa declamatorisk, som en Begynder af neppe den bedste Skole. Julie, Mad. Mådel, synes endnu ikke at være kommet efter den vanskelige Kunst at characterisere og individualisere sine Roller; de ligne samtlig hinanden, og alle tilhobe Mad. Mådel; og uagtet hun er en smuk Kone, med et godt Organ, kunde det dog i en saameget fordrende Rolle, som Julie Sendheims, ikke fyldestgiøre mig. Molly, Antonia Steiger, er i de to Aar, siden jeg sidst saae hende, gaaet godt frem, og er paa en særdeles god Vei til Simpelhed og Sandhed. At hun ikke i Rollen lagde den Ingenuitet, der var vor tabte Mad. Zinck saa egen, var mig intet Savn, da den efter den Maade, hvorpaa Julies Rolle her blev givet, alligevel noksom stak af fra denne. Kammerpigen, Doctorinde Reinhold, fortreflig, med saamegen Let-

hed og Livelighed; Scenerne mellem hende og den gamle Grapselmann vare de, der behagede mig meest i Stykket, da ogsaa hans Rolle blev mesterlig givet af den ægte Comiker Schrader, med en lindgreensk Kraft i Tegning, med lindgreensk Correcthed i Colorering.

Jeg fik imidlertid ikke dette Stykke at see til Enden, da vor Ven **, kommen fra Kiøbenhavn, opsøgte mig i Skuespilhuset, og nu naturligviis denne mere levende Interesse absorberede den stedse aftagende, jeg, især efter den hos os i sin Tid udeladte Graverscene, for Slutningen af Stykket havde tilbage.

Om Løverdagen havde de Præstekaldet — die Pfarre — efter Julius v. Voss. En ung Candidat — A. Herzfeld — har præket paa Valg til et ledigt Kald; efter Prædiken kommer først Sognefogden til ham, og tilbyder ham sin Protection, da Alt kommer an paa Bønderne, der naturligviis ere i hans Lomme, og giver ham Forholdsregler, hvorledes han har at tee sig for at have hans sognefognedlige Naade. Candidaten, hvem det er meget vigtigt at faae Kaldet, da han er forlovet med en uformuende Pige, er glad ved Løftet om Kaldet, og besvarer forresten hans Sognefogedformaninger med megen Værdighed. Nu kommer Forvalteren, og gratulerer ligeledes Candidaten til Kaldet, da han er Herskabets Factotum, og Alt kommer an paa Herskabet; ogsaa han har naturligviis adskillige Læreregler af sin Forvaltermoral at indskiærpe ham, som Candidaten paa en sømmelig, men beskeden, Maade afviser. Denne Forvalter var en comisk Mesterrolle af Schmidt, ligesom Bondefogden af Weiss, der spilte med saamegen

Sandhed; at jeg endog tilgav ham den forlorne Næse, han, maaskee for at giøre sit Udseende afstikkende forskielligt fra det i Efterstykket, havde udflyet sig med. Forvalteren mælder tillige Grevinden, der vil selv komme til Candidaten. Hun kommer, er, hvad de Store kalder meget naadig, og meget charmant, og vil ikke allene give Candidaten Præstekaldet, men tillige sin unge Selskabsjomfru og Veninde, med 8000 Daler i Medgift; som Candidaten, paa Grund af sin tidligere Forlovelse, vil frabede sig dette, styrter Forvalteren ind med den Efterretning, at den unge Greve kommer kiørende; nu iler Grevinden hiem, og Acten sluttes. Anden Act begynder med et Besøg af den unge Greve hos Candidaten, og den Opdagelse, at de ere gamle Universitets Venner; denne Rolle udførtes af vor Lebrun, med en saa træffende Fremstilling af det characteristiske hos de unge Cavalierer af det bedre Slags paa tydske Universiteter, at jeg torde regne det mellem hans saare udmærkede Roller, saa lidet betydende den endog er i sig selv. Han byder da ogsaa Candidaten Kaldet, men paa Betingelse, at han igien skal hielpe ham til Selskabsjomfruen. Et Øieblik farer han nu op ved at erfare, at hun er Candidaten tilbuden, men bliver igien beroliget ved at høre, at denne har ældre Forbindelser. Han foreslaaer Candidaten da, at vie ham til hende, i den Forudsætning, at hun har Godhed for ham, hvilket Candidaten meget nødig vil til. Midlertid fornyer ogsaa Grevinden skriftlig sine Anmodninger hos Candidaten; men faaer Afslag. Hun har nu en Scene med Pigen selv — den Dem. Schneider, i Anledning af hvis ubetimelige Frem-

trædelse i Roller, der kræve en fuldendt Skuespillerinde, som Pigen fra Orleans, og die Ahnfrau, vor Zimmermann mod denne nymodens Uskik skrev vægtfulde Ord, der formodentlig, som saamange andre, vil sove sødelig i Vedkommendes Øren — erfarer, at denne vel ikke vil forbinde sig med hendes Søn, men ligesaalidet med Candidaten. Sognefogden mælder nu Grevinden, at den unge Greve har bestilt en forspændt Vogn til Midnat; hun begriber, at det giælder Pigens Bortførelse, og beslutter at sætte hende i Bevaring hos Forvalterens døve Kone. Ikke desmindre prøver Greven Bortførelsen, men Moderen kommer til, og det aabenbarer sig da, at denne Selskabsjomfru er en naturlig Datter af den afdøde gamle Greve, og — Candidatens forsvundne Elskede. Meget Holdmaterie er der ikke i dette Stykke, men adskillige ganske comiske Scener, blandt Andet een, hvor Forvalteren hentes af sin Seng op til Grevinden, og falder i Søvn igien inde hos hende, og een til Slutning, hvor Sognefogden og han give hinanden Haand paa bestandigt Uvenskab. Candidaten spiltes overmaade godt af Ad. Herzfeld; Selskabsjomfruens Rolle klædte Dem. Schneider, der er en vakker Pige, og har et godt Organ, overmeade vel, og var ikke over hendes Evne. Mad. Mädel var som sædvanlig Mad. Mädel ɔ: en ung smuk Kone, som man ikke ret vel kunde begribe, havde en Søn, som Lebrun. Ganske fortreflig udførte Schmidt den polidske Forvalter, og gav især den søvnige Scene overmaade comisk.

Herpaa gav de No. 777, hvorom jeg intet vil sige, da jeg derom ikke kan sige noget Godt; og der blev spilt i samme Maneer, som det er skrevet.

Om Søndagen havde de Titus, som jeg, da vi vare udbudne, ikke fik at see, skiøndt den Beskrivelse vor Ven — H. F. o. F. — havde givet mig af de cocchiske Decorationer dertil, særdeles af et Bagtæppe, hvorpaa det romerske Folk var fremstilt i Perspectiv, havde givet mig Lyst dertil, ligesom jeg og nok havde villet see og høre Dem. Pohlmann.

Om Mandagen prøvede jeg paa at see den falske Primadonna i Ravnekrog, men erfoer snart, at i Sammenligning dermed Fugleskydningen er et lessingsk Mesterværk, skyndte mig derfra, og medtog den Trøst, at det af heelbegribelige Aarsager ikke vilde komme paa vor Skueplads; den eneste, der fornøiede mig, var vor Lenz, som Stadscommandant Rummelpuff, en høist comisk og dog derhos fra al Carricatur reen Bramarbas.

Brudgommen fra Mexico, som de om Tirsdagen havde, var just heller ikke min Kost, og vil heller ikke let friste mig til et gientaget Besøg, hvor det saa maatte blive givet. Indholden er kortelig følgende: en forgiældet Adelsmand, Grev Prahlenstein, mesterlig spilt af Schmidt, har to Døttre — Mad. Unzer og Antonie Steiger — et Par affecterte, forfængelige, coqvette Donzeller, som han har Speculation paa at afsætte een af til en rig Mand fra Mexico, der kommer for at søge sig en Kone. Denne Brudgom — A. Herzfeld — lader imidlertid sin fordums Hofmester Reimann, Hr. Schäfer, passere for Rigmanden, og følger selv med som hans Domestik. Skiøndt nu Frøkenerne have hver sin Inclination — d. Hrr. Lebrun og Kühne — faae de dog, ved at erfare, hvor fattige de selv, og hvor rig han er, det med

eet grueligt Heedt for den gamle Brudgom, og da man lader dem forstaae, at han især sætter Priis paa Huuslighed, blive de begge uhyre huuslige i en Fart, og paatage dem, i dertil indrettede kostbare Negligeer, den ene Bestyrelsen af Fiskerierne, den anden af Kiøkkenet; men komme saa galt derfra, at den ene plumper i Vandet, og den anden stikker Ild i Kokkeradsen og Stadsen. Paa samme Tid nu, som Mexikaneren saaledes lærer at kiende dem, bliver han kiendt med en fattig Sypige — Mad. Reinhold — der naturligviis er ganske det modsatte af dem, forelsker sig i hende, kiøber Prahlensteins Gods langt over dets Værdi, og de to Comtesser faaer hver sin Nar. Som Comedier falde nuomstunder, er denne vist nok ikke den sletteste blandt de slette. I Heibergs, Todes og Prams Dage havde det rigtig nok ikke været noget at byde Folk.

Omvendt synes det at forholde sig med Rygtet af Kotzebue, som de i Gaar Aftes havde, og som jeg gjerne tilstaaer, næst Vestindianeren, at være det, af Alt, hvad jeg denne Gang har seet, der fornøiede mig meest; at det, hos det nuværende Publikum naturligviis ikke er til dets Anbefaling, at det hedder, vel ogsaa er, et dramatisk Læredigt, lader sig let begribe; det gamle et delectare et docere est Comoediæ, vil man nuomstunder intet vide af. At imidlertid Fremstillingen af to Characterer — her to Brødre — hvoraf den ene er i ondt Ord, skiøndt, og tildeels fordi, han altid har handlet retskaffen, og den anden, som er en stor Kiæltring, staaer overalt med Palmer i Hænderne, kan være høist dramatisk, og virkelig tildeels er det, lader sig

ikke nægte, skiøndt Stykket, som Kotzebues versificerede Stykker i Almindelighed, er noget vel snaksomt. I Hoftheatrets gode Tid vilde det unægtelig med Held kunne været bragt og fremstilt derpaa, ligesom det og her gik og behagede mig saare vel; at det ikke nu er efter Tidernes Leilighed, følger af sig selv.

Efter det gav de André, et Skuespil i een Act efter det franske, som, jeg næsten skulde formode, i Originalen at være et Syngespil, omtrent af det Slags, som de to Ord, eller hvad det hedder, hvori Mad. Schall har spilt hos os. Hovedpersonen, og den eneste interessante deri, er Lebrun, som André, der, ene med sin Herres Brud paa hans afsides liggende Gaard, ved mangehaande Aands Nærværelse forbløffer et Par Røvere, der have overfaldet den, og vil bortføre hende. Ustridig maa der, til at give denne Rolle, en Skuespiller, som han, med hans ualmindelige Mangesidighed; og torde jeg vel troe, at Stykket i Originalsproget er skrevet med bestemt Hensyn paa en saadan, for at give ham Leilighed til at glimre; at Stykker og Roller af dette Slags, ganske særdeles Omstændigheder fraregnede, i Frankrig tør være taknemmeligere, end enten her eller hos os lettelig vil være Tilfældet, vil vel neppe være Tvivl underkastet. Mellem Stykkets øvrige Personer vidste jeg ingen at udmærke, vel heller neppe nogen, hvis Rolle gav Anledning dertil, Gløy som en beskiænket Gartner undtagen, som han gav med den comiske Kraft og Sandhed, vi, da vi saae ham tilsammen, saameget yndede hos ham.

Næste Aften havde de først Pattebrødrene — om jeg ikke tager feil et af Weyses Børneskuespil — hvori Kiøbstedbarnet — en Treumann, formodentlig af den hensovede Børneballet — spilte — som de svenske udtrykke dem — alt for vel; Alting var saa correct, og saa theatergracieust, og bar overalt saa kiændelige Spor af den ulyksalige Theaterdressering, at der, som sædvanlig, ikke var et sandt Ord i; desbedre stak han rigtig nok af mod Landsbydrengen — en Søn af vor brave Schrader, der i sin platte Dialect snakkede som et virkeligt Naturbarn, og var en sand Hiertestyrkning ovenpaa det andet vamle Uvæsen. Blandt Stykkets øvrige Personer vil jeg kun nævne Mad. Schäfer, som Bondekonen, en sand teniersk Figur — for ogsaa engang at tale i Modesproget — en ægte nedersaxisk Bondekone i Sprog, Udseende, Lader, og Alt.

Dernæst gav de Intermezzet, som fornøiede mig meget, især ved den skiønne Fremgang, vor A. Herzfeld, siden hans første Fremtrædelse deri for to Aar siden, havde gjort. Den skiønne Ungdommelighed, der fritager ham for at characterisere denne Rolle ved Landsbyjunkervæsen, sætter ham derved istand til at udbrede en særdeles Elskelighed over det Hele; hertil kommer, at, saa meget han er gaaet frem i sikker og udtryksfuld Diction, i Frihed paa Scenen o. s. v., saa reen har han holdt sig for det theatralske Uvæsen, som det da og en ægte Stamholder af den schrøderske Kunststamme egner, og anstaaer. At Hr. Mädel, som Tieneren, ikke kan maales med vor ypperlige Lindgreen, der spiller denne Rolle saa særdeles con amore, og med hele sin

mageløse comiske Kraft og Sandhed, er meget begribeligt; midlertid var denne Rolle uden Sammenligning det bedste, jeg denne Gang har seet af Hr. Mådel, og aldeles reen for al Syngegøglersmitten. Naar jeg siger dig, at Amalia blev spilt af Doctorinde Reinhold, og Ernestine af Antonia Steiger, der værdigen gaaer i sine brave Søstres Spor, vil du lettelig indsee, at Fremstillingen maa være i omvendt Forhold til den, vi i Stykkets Nyhed saae hos os; og at det imposantere her falder i Ernestines Lod, det lettere, hiertelige i Amalias; midlertid lader det sig ogsaa paa denne Maade see, og see med Fornøielse, skiøndt jeg foretrækker den, jeg længst er vant til. At Jacobi var Lieutenanten, vil jeg blot nævne. Rollen er, som du veed, af liden Betydenhed. Lebrun var Skuespilleren, og sagde især sin Deel af sit Intermezzo fortreslig, paa det nær, at han eet Sted løb Surr deri, hvilket, som du veed, er noget her og ham saa usædvanligt, at jeg maaskee neppe havde troet mine egne Øren, hvis ikke en aldrende Hamborger, der stod ved Siden af mig, havde stadfæstet mig i min Overbeviisning. Hvorledes det iøvrigt gaaer til, at deslige her i Hamborg, hvor gamle Stykker aldrig prøves, er et saa høist uálmindeligt Tilfælde, medens det ved Skuepladse, hvor man er færdig at prøve Livet baade af Stykker og Personer, er en Hverdagsbegivenhed, er en Opgave, som jeg nok gad udsat en Priis for at faae vedbørlig besvaret, hvis det ellers var at haabe, at Tingene derved blev anderledes. Hvad der forresten ved denne Forestilling særdeles fornøiede mig var, at den ækle ved Haaret trukne Kiedelflikkerscene, den med Tigger-

drengene, og uden Tvivl flere slige, — der muligt torde være Tilsætninger af en hos i sin Tid noksom bekiændt Haand — her ikke fandtes.

(Efter at have skrevet dette, erfarer jeg af vor Lebrun, at hine Scener i Originalen virkelig findes; men at de her, hvor Stykket fra fem Acter er sammendraget til fire, ere bortskaarne; en dobbelt Operation, der ligeledes vilde være at tilraade hos os, hvis man finder det værdt, at beholde dette Stykke paa Repertoiret).

E. Sk. Tilfældige Omstændigheder forlængede mit Ophold her to Dage over min Forventning, og ydede mig altsaa et Efterskud til mit allerede sluttede Brev.

I største Korthed slipper jeg rigtig nok fra den første Aften, da de havde den afbrudte Offerhøitid, hvorom jeg intet videre har at sige dig, end at en Hofsanger Beils fra Stutgard fremtraadte som Murney deri, og spilte som en Hofsanger.

Desmere vil du ikke uden Føie vente dig om den følgende Aften, da de havde Brødrene paa Prøve, eller som det her efter den islandske Bearbeidelse hedder: Onklens Testament. Uagtet det er af de borgerlige Skuespil, som de her i det Hele ere Mestere i at give, har det dog fornøiet mig mere hos os, da, efter min Overbeviisning, det hele kræver en vis fransk, let, munter Conversationstone, hvoraf det, saavidt jeg, uden at have læst Bearbeidelsen, ved Opførelsen kunde skiønne, under Bearbeiderens Haand havde tabt adskilligt, som det ved Forestillingen ikke vandt tilbage. Saaledes forekom mig allerede den hæderværdige Schwarz, som Monval, for

streng alvorlig for en Mand, der kan overtale sig til saadant et Puds, og saaledes savnede jeg end mere den franske Livelighed og Lethed hos den brave Schäfer, som Hermonville. Bedre behagede mig Weiss, som Jauqverre, som overalt denne flinke Kunstner er i stadig Fremgang; maatte kun ikke Døgnets Smitsot anstikke ham. Mad. Fischer, som hans Kone, var brav, naar jeg kun ikke hele Tiden igiennem havde følt mig fristet til Sammenligninger, hvorved hun umuligt kunde vinde. A. Herzfeld var mig for ung, og maaskee vel heftig til Gerval, men gav den i øvrigt med Hiertelighed og Sandhed; og saa ypperlig end Mad. Reinhold i det Hele gav Pauline, der saa ganske syntes skabt for hende, forekom det mig dog, som hun tog sin Mand i Forsvar mod Fru Jauqverre i en Tone, som jeg hverken af den fromme Pauline, eller denne hendes hulde Fremstillerinde havde ventet, og ingensinde i denne Rolle hos os har hørt. Mesterlig var Hr. Schrader, som Le Roc; overalt har denne ægte, sanddru Comiker i alle de Roller, jeg under dette mit Ophold af ham har seet, mere end nogen Anden hævdet mig den ægte eckhof-schrøderske Lystspilskoles tresindstyveaarige Hæder.

Ikke var dette just Tilfældet med Lystspillet: Røvercapitainen, eller jeg tager aldrig feil, frit bearbeidet af vor Ven Lebrun efter det franske. Vist nok kiender jeg for lidet til Stykket til at kunne fælde nogen egenlig Dom, da jeg hverken i Original eller Bearbeidelse har læst det, heller ikke kan jeg nægte, at det syntes at gjøre, hvad man nuomstunder kalder Lykke; men at hverken den Lykke, det giorde, eller det Spil, hvorved det giorde

det, var af det Slags, som jeg vilde ønske noget Arbeid fra min Haand paa Skuepladsen, tilstaaer jeg gierne.

Muligt var allerede den forlorne Næse, en i Stykket forekommende Replik formodentligen havde fristet vor Schmidt til at udstye sig med, nok til at forstemme mig over det Hele; da intet er mig modbydeligere end at see hvorledes man vil oprette et Capel for Buffona i Thalias Tempel; og allermindst en saa mesterlig Konstner, som denne Schrøders kostelige Discipel, efter min Overbeviisning, skulde nedlade sig dertil; men endog uden den vilde udentvivl den Maade, hvorpaa han fremstillede denne selvkloge Giæk, der troer aldrig at tage feil, i det han reder sig af en Vilderede i den anden, forekommet mig at ligge paa hiin Side den sande Comedies Grændser; uden at jeg dog derfor vil fragaae, at Hr. Gloy, der spilte Postmesterens Søn, paa samme Side havde et uendeligt Forspring. Dog — jeg vil ikke snakke formeget om dette Stykke, af Frygt for, man, i Forventning af, det i mere end een Henseende her torde ret blive Mad for Maans, skal faae alt formegen Appetit derpaa. Dog kan jeg ikke med Taushed forbigaae, at Hr. Schwarz overmaade vel udførte en gammel Sømand deri, og at Hr. Schäfer klædte kosteligt til en mystisk Ubekiændt, som den selvkloge Aldrigfeiler tager for en Røvercapitain, og som findes at være Sømandens længe savnede Broder, der netop har leveret Røveren i Øvrighedens Hænder.

Uagtet jeg nu, som du seer, i det Hele har truffet paa magre Dage, og har maattet døie en Deel

aandelig Fastekost, have dog ikke faa af de Forestillinger, jeg har bivaanet, saa fuldkomment sandet dit mig for fire Aar siden givne Ord, at jeg paa det hamborgske Theater vilde fornøie mig, at jeg troer at burde vise dig min Tak derfor, ved at tilbyde dig disse flygtige Optegnelser til Brug for dit mig saa kiære og velkomne Tidsskrift, der for mig er

En Røst fra bedre Aar, der ei er mere.

Rahbek.

Epilog
ved Øvelsernes Slutning i et dramatisk Selskab.

Thalia med Flore
Sig vexelviis more,
Den første med Kunsten, og hin med Natur.
Naar Boreas skralder,
Naar Sneebygen falder,
Da søge vi Ly bag beskyttende Muur.
Da Mulmet forsvinder
For lystige Kiærter,
Og blomstrende Kinder
Om Vaaren os minder.
Da sidde i Rader
De yndige Skiønne,
Med følende Hierter,
Med Smil de belønne.
Hvor er i Naturen
I lislige Grønt
Et Blomsterbed skiønt
Som her vel, bag Muren
Om Vintren i Stad
Af Piger i Rad?

Misundelig Flora
I Salen indskuer;
Hun ærgrer sig over
De søvnige Luer;
Den døsige Lampe
Med Spot seer hun dampe;

Mens hisset i Glandsen
Hun dugsprænger Krandsen.
Da sender hun Alfer;
Ei kiølige smaae,
Med viftende Vinger
I Hallen de slaae:
De puste kun mere
For Luften at hede,
De kildre, Gudinde!
Din yndige Vrede.
Da nødes de Skarer
At splitte sig ad,
Og Vognen udfarer
Af brændende Stad.
Bag skyggende Bøge,
Hvor Hiortene spøge,
Da finde vi Lyst,
Og Aftenens Himmel
Og Bladenes Vrimmel
Fornøier vort Bryst.

Ei Kunsten man svigter
I Skovenes Gang.
Os følger, o Digter
Paa Landet din Sang.
Men Hallen vi lukke,
Den er os for trang:
Da spredes de Smukke,
Som Blomster paa Vang.
Gid skiønneste Glæde
I kiølige Sæde
Du finde, Veninde,

Du finde, min Ven!
Naar Krandsene svinde
Fra tornede Stubbe,
Vi kunstige binde!
Vi atter os samle
Os Høsten den Gubbe,
Den venlige Gamle,
Forener igien!

Oehlenschlaeger.

Ved afdøde Skuespillerinde M. E. Zincks Portrait.

Her Kunstnerindens Billede Du seer
i disse Træk. — Men ak! hun er ei meer,
det hulde Væsen, skabt til at fornøie.
Taus Læben er, og lukt er milde Øie;
til Dødens Rov hun blev indviet brat,
og sover nu den lange Dødens Nat.
Ei skal hun meer fremtræde, og forkynde
sit Foredrag med Ild, Natur og Ynde;
hvad der fra Hjertet kom, igjen til Hjertet gik,
der Gjenlyd gav, og stærke Rødder fik.
Du sover sødt — ei vores Sorg og Kummer
formaaer at vaagne Dig fra trygge Slummer.
Vi sorge ved din Grav — dybt føle vi dit Savn,
og naar vi da igjen tilbage vandre,
vi tale kun om Dig, og sige til hverandre:
O! uforglemmeligt for os er hendes Navn.

W.

Blandinger.

Den 8de Junii sidstleden døde Niels Thorup Bruun efter en langvarig Nervesygdom, som i den seneste Tid havde havt en høist aandsvækkende Følge. I en Tid af omtrent 23 Aar var han Theateroversætter, og har i dette Tidsløb leveret henimod 400 Oversættelser, hvoraf en stor Deel Syngestykker. Lægger man hertil hans øvrige literaire Arbeider, deels af originale Poesier, deels af Oversættelser, og endeligen det uendeligen store Antal af Leilighedsdigte, han har forfattet, da vil man gjøre sig et Begreb om hans særdeles Lethed i at arbeide, især naar man veed, hvor liden Tid, han endda har anvendt dertil. N. T. Bruun havde en Stund en ikke saa liden Indflydelse paa den dramatiske Smag, i det næsten alt, hvad der bragtes paa Theatret, kom fra hans Pen; destoværre var denne Indflydelse aldeles ikke gavnvirkende, og den kyndige og sanddrue Iagttager vil ikke kunne nægte, at den Afdøde bør bære en stor Deel af Skylden for, at Smagen hos det kjøbenhavnske større Publicum lededes paa Afveie, og ikke længere fandt Lyst i kraftig, sund Føde, men kun yndede sammenjadskede, kraftløse Retter, som i det høieste kunne pirre Ganen, men uden at skjænke Sjælen Næring. Dog maa naturligviis Theatrets Censur og Bestyrelse dele denne Brøde, og det i en endnu høiere Grad, da det havde været dens Pligt, at prøve og veie hvad Theateroversætteren leverede, og kun at tilstede det Adgang til Forestilling paa

vort eneste offentlige Theater, som egnede sig til en værdig Nydelse, en dannende Underholdning og en forædlende Vederqvægelse. Vel er det sandt, at det er saare vanskeligt at bedømme om et Arbeide opfylder disse Fordringer hos et Publicum, som efter sin Natur maa være saa blandet, og hvis forskjellige Individuer staae paa saa forskjellige Trin af Aandscultur, og have saa høist forskjellige Anskuelser og Fordringer; men derfor vælges ogsaa udmærket kyndige og smagfulde Mænd til dette vigtige Kald, hos hvem det vel kan undskyldes, om enkelt Arbeide, som ei var værdigt dertil, gives Adgang til Scenen og underkastes Publicums Dom, men som vel bør drages til Ansvar for Smagens Domstol, naar Pluraliteten af de Arbeider, som de meddele Fripas, kunne henføres til smagløse eller smagfordærvende, et Ansvar, som endnu i høiere Grad vilde finde Sted, naar de, af Partiskhed for eller imod enkelt Kunstskole eller Kunstart, vilde stræbe at udelukke nogen saadan fra den Adgang til det Offentlige, som er dobbelt vigtig og nødvendig i Danmark, hvor saadanne Arbeider kun have denne eneste Vei til at naae deres Bestemmelse. Lykkeligviis synes denne Periode at tabe sig, og Theaterbestyrelsen at forene sig med Publicum om, atter at indsætte den rensede Smag i sine Rettigheder. — Som Oversætter betragtet har N. T. Bruun isøvrigt vist nok Fortjenester; hans Sprog er for det meste flydende og let; skjøndt han ved den Hurtighed, hvormed han arbeidede, ikke sjeldent forfaldt til udanske Constructioner. Han havde saavel ved Talent, som lang Øvelse, erhvervet sig en sjelden Lethed i Versification, og det er næsten utro-

ligt, i hvor kort Tid han f. Ex. oversatte et Syngestykke, og lagde Texten under Musiken. Enkelte af hans Sange, som ogsaa nogle af hans større Digte, blandt hvilke især et Par i Anledning af Begivenhederne i 1807, vidne om en poetisk Aand; men han manglede Fylde i sit Indre; Stoffet var der, men den tændende Gnist fra oven fattedes. Vidne herom bære ogsaa hans dramatiske Arbeider, som alle bevæge sig i den laveste Prosa, skjøndt de vidt udspændte Vinger, hvormed de paa sine Steder svæve hen ad den flade Jord, vise den kraftløse Anstrengelse for at hæve sig op til Poesiens høiere Regioner. Heller ikke have disse hans dramatiske Værker gjort Lykke, skjøndt et af dem "Hittebarnet" en Tid lang holdt sig paa Theatret, som Følge af tilfældige Omstændigheder. — Bruun var født den 19 Januari 1778, og døde altsaa i en Alder af 45 Aar. — Den Sygdom, der i de sidste Aar angreb ham, og gradeviis tiltog, nedtrykkede baade hans Legeme og hans Aand, og Døden var ham velkommen. Vist med Grund har derfor en Unævnt, der i Dagen lod indrykke nogle smukke Linier over den Afdøde, begyndt disse saaledes:

Venlige Død!
Du hørte den Jamrendes Stemme.
I Gravens Skjød
Han bad dig, sit Støv at hengjemme.

Et Skuespil, som havde mishaget Publicum meget ved den første Forestilling, skulde opføres igjen. I Parterret, som indsluttede en temmeligen blandet Folkemængde, udbrød Misfornøielsen i en saa høirøstet Larmen og Urolighed, at Politiet ikke engang kunde holde Orden, og Vagten udenfor allerede beredede sig paa at bruge sine Bajonetter, naar den fornødne Ordre dertil blev givet af Vedkommende. Da tilveiebragte to smaae Ord paa eengang Roligheden. En veludseende Mand stillede sig nemlig op paa en Bænk, og skreg med vældig Stemme: "stille Pøbel!" — og see: der opstod pludseligen en Dødsstilhed — thi selv de meest haardnakkede taug, fordi ingen vilde indbefattes under hiin djærve Benævnelse.

En Skuespiller, som i Almindelighed pleiede at mishage saa meget, at han aldrig kunde komme til at spille sin Rolle til Ende, paatog sig engang en temmeligen stor Rolle for en Kammerrat, som pludseligen var blevet syg, og spillede den, ganske imod Skik og Sædvane, med lydeligt Bifald. Den første Akt er ude; hans Venner ønske ham til Lykke; men han er i Fortvivlelse. Paa deres gjentagne Spørgsmaal svarer han endeligen ganske sønderknuset: "jeg har stolet paa mit sædvanlige Uhæld, og har kun lært første Akt udenad."

Skuespillerinde Madam *** havde det Uhæld at falde igjennem i alle sine Debutroller; endeligen spillede hun Emilie Falk i de pudseerlige Arvinger, og

var saa lykkelig at behage; men da hun gik ud, faldt hun af Uforsigtighed ned i en af de Canaler eller Render, som ere i Theatergulvet for at forandre Coulisserne. "Det kan man kalde at være uhældig!" raabte Hr. O.; "om hun endog behager paa Theatret, saa falder hun dog igjennem bag Coulisserne!"

Mad. St. Denis havde spilt Zaire; en Beundrer sagde hende adskillige Høfligheder om hendes Spil i denne Rolle. "For at spille denne Rolle godt," sagde hun, "maa man være ung og smuk." — "Ak Madame" svarede den høflige Mand strax uden at betænke sig, "De er det bedste Beviis paa det Modsatte;" —

Ligesom naar man skriver et Drama, Expositionen af Stykket er det vanskeligste Arbeide for Digteren, og den første Akt derfor ikke sjeldent bliver en Grav for de andre, saaledes netop er det ogsaa med Begyndelsen af et Skuespils Opførelse; den er vigtig og følgerig, og Fremstillerne bør anvende al deres Flid for at overvinde de Vanskeligheder, der lægges i Veien for dem. Man betragte denne Sag lidt nærmere. Saalænge Dækket endnu svæver imellem Publikum og Skuespillerne, ere begge Parter aldeles fremmede for hinanden; det flyver i Veiret og de skulle nu finde den høieste Interesse for hinanden. Naar der forekommer os en saadan Opgave i det virkelige Liv, hvor megen Umage gjør man sig da ikke for at komme den anden Part, som man vil interessere,

imøde; man forsømmer ingen Mine, ingen Accent for at indtage, og for at gjøre det, der skal forhandles, tydeligt fra alle Synspunkter. — Hvor ganske anderledes bærer man sig ikke ad paa Theatret? Saasnart Dækket gaaer op, flyver Tilskuernes Øie og Øre op til Theatret; komme Personerne dem der ikke imøde, eller træffe de endog paa Utydelighed og Mathed, saa synke de misfornøiede tilbage. Hvor megen Kunst maa nu Fremstilleren ikke anvende længere hen, og hvor megen Skjønhed maa der ikke være tilstede fra Digterens Side, naar Tilskueren atter skal kunne vindes? —

Der gives et Slags Roller, som Skuespilleren kalder utaknemmelige, og som han spiller med Ulyst eller Skjødesløshed. Deri gjør han Uret. Sand Fremstillingsevne forstaaer at finde en eller anden interessant Side ved enhver Rolle, ikke at tale om, at det er saa meget mere fortjenstfuldt at skabe noget af en Birolle. Men endog i det Tilfælde, at dette var aldeles umuligt, saa lader dog altid enhver Rolle sig fremstille saaledes, at den intetsteds viser sig til Ulyst eller Forstyrrelse for Tilskuerne. Hertil behøves ingen stor Kunstevne; kun en god Villie og en tro Hukommelse. Først da bliver saadan en Bifigur kjedsommelig, naar der staaer skrevet paa Panden af den: jeg vil ikke spille, man har bare sendt mig ud. I Almindelighed pleier man at kalde de Fortrolige og de saakaldte skikkelige Mænd for utaknemmelige Roller. De kunne rigtignok ikke imponere som Helten i Stykket, eller interessere som den første comiske Person,

og — her er Nøglen til deres Fordømmelse: paa vort Theater betragter man sig selv for lidet som en Deel af det Hele; naar man ikke kan være det Hele, saa kjøles Iveren. Hvor langt anderledes er dette ikke paa franske Theatre. Enhver Rolle, selv den ubetydeligste, gives med Iver. Deraf kommer det ogsaa, at vi staae saa langt tilbage i at give en rundet Fremstilling af Lystspillet. — Det er en feilagtig Mening, at ikkun Hovedfigurerne interessere. Handlingen kan ikke altid være lige vigtig; derfor dvæler Tilskueren ogsaa med virkelig Interesse ved Birollerne, som nødvendige Hvilepuncter, naar de blot ikke vise sig paatrængende ved at gjøre for meget, og ikke forstyrrende ved at gjøre for lidet. — Ogsaa de saakaldte anden og tredie Elskerroller kaldes utaknemmelige; dog ere netop de mere interessante end de andre Hjælperoller, thi de afhandle et Thema, som altid interesserer den største Deel af Tilskuerne: Kjærlighed. De have udelukkende den unge Verdens Deeltagelse for sig; saa meget mere Opfordring til at spille saadanne Roller med sømmelig Opmærksomhed. Naar man viser sig skjødesløs i Paaklædningen, villieløs i Spillet, og ligesom kun laant til Handlingen, saa ere de rigtigt nok kjedsommelige Personnager. Det sikkreste Middel til at erhverve saadanne Roller Deeltagelse, er det, naar den unge Mand overalt viser sig med Anstand; ikke med hiin theatralske Anstand, men med at iagttage alle Fiinheder af en god conventionel Dannelse. Naar en saaledes dannet Mand træder frem i den virkelige Verden, saa hendrages allerede vort Blik paa ham; hvor meget mere maa det da ikke være Til-

fældet paa Skuepladsen, hvor vi see ham handle, om det end er nok saa lidet. — Man fortæller om Eckhof, at en Bonde, som første Gang var paa Comedie, tog sin Hat og vilde gaae bort, da han saae denne Kunstner, klædt som en Hofmand, at træde frem paa Scenen med en anden Herre. Paa Spørgsmaalet om hvor han vilde hen, svarede han meget naivt: "Herren der (Eckhof) har vist noget vigtigt at tale om med den anden; saa sømmer det sig jo ikke at høre efter hvad de sige." — Hvilken Sandhed maa der ikke have lagt i Eckhofs Maade at træde frem paa, da han uden Ord kunde opvække en saadan Bemærkning hos Bonden. Saadan Magt udøver den rigtige Anstand. Vel er det sandt, at den da brugelige Dragt meget understøttede Repræsentationen. Den gallonerede Kjole, som ikke kunde bæres uden Chaussure og friseret, imponerede allerede i og for sig selv. Skikkelsen stod saa ærefrygtbydende for os, at enhver vel vogtede sig for at træde den fornemme Mand for nær. Ganske modsat virker vor nærværende Modedragt. Det er tidt, at man ikke kan kjende Herren og Tjeneren fra hinanden; saa meget er vist, at begge stryge Haaret eens op paa deres Titushoveder, og uden Betænkning vise sig overalt i Støvler. Dette sidste burde, hvor det paa nogen Maade kan gaae an, aldeles undgaaes. Ved Fremstillingen af fyrstelige Personer maa man især tage Hensyn paa den fineste Anstand, fordi man altid stiltiende forbinder dette Begreb med en Fyrste. Denne Bemærkning synes vel at forstaaes af sig selv og derfor at være overflødig; men mangen een troer, at han just qua Fyrste, paa Grund af sin

erkjendte Superioritet, nu og da kan tillade sig en Skjødesløshed eller Uopmærksomhed paa sig selv. Det kan gjerne være, at sligt finder Sted i den virkelige Verden; paa Skuepladsen maa man ubetinget og overalt i Fyrsten see et Monster paa Anstand; thi det er netop denne Anstand, og ikke hans Stjerne, der skal drage en adskillende Linie imellem ham og hans Omgivelse. Jo mere han forstaaer at forene det fornemme Udvortes med Humanitet, desto mere vil han vise sig endog mere forekommende og forbindtlig end hans Undergivne, og paa den Maade tiltvinge sig ikke alene Agtelse men Ærefrygt. — Dog maa man, ved at bestræbe sig efter Anstand, vel vogte sig for Dandserair. Vel er Dandsekunsten uundværlig for Skuespilleren, fordi den giver ham større Herredømme over sit Legeme; men andet maa der ikke heller laanes af Dandsekunsten. Vil man bukke sig efter Regler, løfte sin Arm eller sit Been efter Regler o. s. v., saa leder Dandsekunsten i det høieste til en pyntelig Hjerteløshed.

(Dr. Aph.).

I Anledning af en Yttring i Aftenbladets curieuse Avis maa Udgiveren bemærke, at Professor Oehlenschlägers Digt til Madam Zincks Minde, som er meddeelt i forrige Hefte af Thalia, er indrykket med Forfatterens Tilladelse og Bemyndigelse.

Om Spillet paa Privattheatre.

(Fortsættelse, see forrige Hefte.)

Om Rollens Indstudering.

Naar man paa Veien fra Ønske til Nydelse har gjennemgaaet den forhen omtalte dobbelte Selvprøvelses to Stationer, saa kommer man til Indstuderingens steile Alpepas. Haandværksmæssige Skuespillere misbruge i Almindelighed dette Navn til dermed at betegne det blotte Læren udenad. Jeg vilde gjerne for det, som jeg fordrer af Indstuderingen som et Middel til Fornøielse ved Spillet, foreslaae den Benævnelse: at gjøre sig til Herre og Mester af sin Rolle.

Flygtige som Skyggerne af ilende Skyer ere de Billeder, vor Indbildningskraft danner. Tusinde fare hen igjennem Kunstneren uden at komme til Fremstillelse, fordi han ikke holder fast paa dem længe nok til at blive fortrolig med dem, uddanne dem, interessere sig for dem, og endeligen sandseliggjøre dem. Dersom det, i Tilfælde, hvor Uddannelsen og Fremstillingen fordre Tid, virkeligen skal komme til det sidste, saa maa nødvendigviis Hukommelsen blande sig i Sagen, skjøndt den vel ikke som Phantasien forstaaer at skabe, men desto bedre at fastholde og gjemme. Uden at bruge denne Aandsevne kan Kunstneren ikke letteligen blive Herre over sin Gjenstand; uden den kan han ikke forvandle det, som Phantasien viser for hans Attraaevne, til en Gjenstand for rolig og stadig Betragtning; uden

den vilde, ved Dannelsen af Kunstværker, hverken Forstanden eller Dømmekraften nogensinde have en Stemme; Gjenstanden vilde beherske Kunstneren efter den blinde Instincts Love, og Fremstillingen, naar det kom saa vidt, vilde blive hvad den tilfældigviis kunde blive, men ikke hvad Fremstilleren vilde, at den skulde være. Naar derimod Kunstneren med sin Villies Magt fastholder de flygtige Syner, opfatter dem i alle deres væsentlige Træk og saaledes nedlægger dem i Hukommelsen, saa har han bemestret sig dem. Han kan da, saa ofte han vil, paa nyt bringe dem ind i Indbildningskraftens Værksted, forandre dem og uddanne dem mere, sammenligne deres nye Skikkelse med den gamle, og under denne indvortes Stræben efter Tankens Fuldkommenhed endog allerede begynde paa dens Udførelse. Digteren, Maleren, Billedhuggeren, Musikeren kunne ved denne Forretning komme Hukommelsen til Hjælp med Pen og Blyant, og paa denne Viis selv fængsle det, som ellers kunde staae Fare for atter at falde ud af Hukommelsen. Skuespilleren maa derimod i det afgjørende Øieblik forlade sig alene paa sin Hukommelse, og bør derfor ikke skye nogen Møie med at indpræge i den hele sin Rolle ligesaa fast som fuldstændig.

Hvad enten man nu begynder dette med først at lære blot Ordene udenad, eller man strax dermed forener og nedlægger i Hukommelsen det, man vil forbinde med Ordene, saa maa man dog altid gaae ud fra at studere hele Stykket, fordi saadant er en Betingelse for den rigtige Opfatning af hver

Rolle, som paa et eller andet Sted griber væsenligen ind i Stykket.

Digteren har — dette maa man forudsætte — gjort sig en Forestilling om den Person, som skal fremstilles, har med dens Tilværelse i Stykket havt en vis Virkning for Øie, og har søgt at gjøre begge Dele kjendelige ved Ordene og Anmærkningerne i den dramatiske Digtning. Skuespilleren er tro i at opfatte sin Rolle, naar han udgrunder hiin Forestilling og dette Øiemeed, og gjør saavel det ene som det andet til sit. Derfor skal han imidlertid ikke være Digterens blot pedantiske eller slaviske Copiist. Det staaer ham frit for at kalde den fremmede Skabelse for sin egen Smags Domstol, og med Kunstfrihed at forsøge dens Gjenfødsel i sig og paa sig. Om denne Frihed end ikke just skulde være Betingelsen for sandt Liv i Spillet, saa er den i det mindste Betingelsen for den høieste Kunstnydelse, som Fremstillingen kan skjænke den Spillende, og som især bestaaer i Følelse af egen Evne til at skabe. Da poetiske Øiemeed ikke have saa strenge Bestemmelser for Valget af Midlerne, saasom den krumme Linie tidt her er den bedste til Maalet, saa giver enhver Rolle et vist Spillerum til at bruge hiin Frihed, hvilket Skuespilleren kan udvide mere eller mindre, alt eftersom han selv er mere eller mindre Digter til, og altsaa i Stand til af egne Midler at erstatte det, som han berøver sit Mønster. Regler kan ikke gives herfor; alt beroer her paa en vis Takt, som Naturen maa have givet, og Aandsdannelse have skærpet. Den, som besidder den, har den store Fordeel, at han i mange Tilfælde, hvor hans Individualitet ikke kan føie sig efter Digterens Ord,

kan føie Rollen efter sin Individualitet. Hvem den fattes, han er ofte for et eneste Moments Skyld ikke Rollen voxen. Kun een Feil maa jeg her advare for, fordi den ogsaa begaaes af talentfulde Folk. Det er at isolere sin Rolle. Rollen er — med Undtagelse af Monodramet — altid kun en Deel af det hele Stykke. Om man endog omskaber den til den fortræffeligste Enkelthed, saa vil der dog altid blive en Følelse af Utilfredsstillelse tilbage, saavel for Skuespilleren som hos Tilskuerne, naar den ikke udføres i Samklang med det Hele. Dersom derimod Digteren selv har begaaet denne Feil, saa kan det skjænke Skuespilleren en overordentlig Fornøielse at forbedre den, naar han har Talent nok til at ombytte de Skjønheder, som disharmonere med det Hele, med andre, som ere i Harmonie dermed.

At man derved ikke maa forgribe sig paa Stykkets Text er en practisk Lov ved offentlige Theatre, og bør ogsaa følges ved Privattheatre, skjøndt den større Lethed i indbyrdes at enes om saadant, snarere der kunde undskylde sligt.

Men man kan i saa Fald ikke noksom mistroe sine Indsigter og sin Digterevne. At ville forstaae Sagen bedre end Digteren, er en Arvesyge hos Skuespillerne. Uvidenhed og Uforstand ere meest underkastede denne Sygdom.

Opfatningen være iøvrigt aldeles tro eller omskabende, saa maa man dog i intet Tilfælde ansee den for en Forretning, som lader sig fuldkomment tilendebringe førend man begynder Indstuderingen. Det opfattede Billede bliver ogsaa under Indstuderingen, under Prøverne, ja under selve Forestil-

lingen underkastet den Spillendes Kritik og mulig Forandring; thi lige indtil Opførelsens Øieblik kan hans Indsigt i Digterens Tankegang voxe, og Følelsen af egen skabende Kraft røre sig. Den sande Kunstner slutter først Regningen med sig selv i Opførelsens ugjenkaldelige Øieblik; og just deri ligger der en Nydelse, som forsøder de forudgangne Arbeiders Møisommelighed.

Saa langt kan Skuespilleren gaae alene i sin Forberedelse; det næste Skridt maa han gjøre i Forening med sine Medspillende. Det er Læseprøven. Jeg taler ikke om saadanne Læseprøver, som ere indførte ved de offentlige Theatre, hvor de i Almindelighed blot finde Sted ved utrykte Stykker, og hvor Skuespillerne blot komme sammen for at sammenligne deres skrevne Roller, som ere indrettede efter den usalige Methode med Stikord *). Denne Forretning kan ligesaa godt fuldbyrdes af et Par Copiister, som have Øvelse i at collationere. Den Læse-

*) Denne Rolleskriven efter Stikordmethoden er en af Aarsagerne til det jammerlige Haandværksvæsen, som hersker paa offentlige Theatre. Skuespilleren faaer ikkun det i Hænde, som han selv har at sige; han kan ofte ved Rollens Indstudering ikke bringe dette i Sammenhæng med de andres Repliker; han er tidt ikke engang i Stand til at forstaae det uden disse, og det er i saa Fald allerede af denne Grund ikke forunderligt, at Digterens Kunstværk bliver til en sand Fugleskræmme, som Øieblikkets Trang sammenflikker af alskens brogede Lapper. Mon det skulde koste saa farligt meget mere, naar en forstandig Direction lod udskrive til enhver Skuespiller enten hele Stykket, eller i det ringeste fuldstændigt de Scener, hvori han har noget at bestille?

prøve, som jeg mener, har en ulige vigtigere Hensigt. Da hver Rolle blot er en Deel af et Kunstværk, hvori de øvrige Dele ogsaa gribe ind, snart paa en betingende, snart paa en modificerende Maade, saa støder man, naar man søger at opfatte Rollen, sædvanligviis paa en Mængde Momenter, angaaende hvilke man ikke kan blive enig med sig selv om, hvorledes man bedst skal udføre dem, forinden man veed, hvorledes de Medspillende, hvis Roller gribe ind i disse Momenter, have opfattet samme. Det skal man erfare ved Læseprøven; denne maae altsaa være: en med Phantasie foretagen Opførelse af Stykket i levende Tale og fra Bladet (a livre ouvert), hvorved man tillige søger at enes saa meget som muligt om Sammenspillet. Kun denne sidste nævnte Bihensigt, som nu og da gjør det nødvendigt at afbryde Læsningen, gjør den forskjellig fra Oplæsning med uddeelte Roller, hvorved Venner af Kunsten, som fattes Tid og Midler til en fuldstændig Opførelse, søge at forhøie Nydelsen af dramatisk Digtekunst for hinanden, i det de vel give Slip paa Actionen, i hvis Sted Phantasien maa træde, og paa at lære Ordene udenad, hvilket gjør Rollen eller Bogen undværlig; men ingenlunde forsømme omhyggelig Forberedelse til et hensigtsmæssigt Foredrag. Saaledes behandlet er Læseprøven mindre et Arbeide end en Nydelse førend Forestillingen, og som foruden det, at man gjensidigen enes med hinanden, ogsaa har særdeles Nytte for hver Enkelt.

Paa Papiret viser Dialogen sig som blotte gjensidige Repliker, og medens den ene taler, er det som

om de andre slet ikke vare tilstede, eller som om de sov. Endog i det daglige Liv er dette anderledes, saasnart to Personer tale med Liv med hinanden. Vel pleier den ene at tie medens den anden taler, men han udtrykker ved det stumme Sprog med Miner, Stillinger og Bevægelser det, som foregaaer i hans Aand eller i hans Følelse, medens den anden taler. Hvad der her er naturligt, det bliver nødvendigt paa Theatret. Ingen af de Personer, som ere i Færd med at spille et vist Moment, maa være stum. Der hvor Munden maa tie, skal hele det Udvortes tale, eller ogsaa Personens Handling; thi just derved skal jo Fremstillingen paa Theatret løfte sig op over Fremstillingen paa Papiret, at hiin udtrykker mere og følgeligen opvækker flere Tanker og Følelser hos Tilskueren end denne. Kun hvad der lod sig udtrykke i Ord har Digteren fremsat paa Papiret, og de ubetydelige Anmærkninger, hvortil han har vundet Rum, angaae for det meste kun den, som netop taler, uden at han har Leilighed til at forklare sin Mening om de Andres stumme Udtryk. Derpaa har Digteren tidt ikke engang tænkt, fordi hans Phantasie var udelukkende beskjæftiget med den Talende. Det er ikke sandsynligt, at Shakespear, medens han digtede Hamlets Tale til Dronningen: "see her paa dette Malerie og see paa hiint o. s. v.," uafbrudt har havt Dronningen for Øie; og dog maa Dronningen uafladeligen spille medens Hamlet taler.

Naturen har sørget for at minde Skuespilleren om, at han skal tænke paa dette Slags stumme Spil. Der gives ingen piinligere Forlegenhed for ham, end

ikke at vide hvad han skal foretage sig medens en Anden fremsiger en lang Replik. Det forekommer ham, som om hele Publicum kun saae paa ham, og saae, at han er slet intet, eller i alt Fald kun noget meget Flaut. Alligevel er det svært at opnaae dette stumme Mellemspil i sit eensomme Værelse. For det meste bliver det betinget ved de Andres Tale. Man maa altsaa forelæse sig selv disse, og tænke sig dem fremsagte. Denne Beskjæftigelse gjør Fordring paa Phantasien for de Andres Roller, og gjør det vanskeligere for den, at være virksom i at uddanne sin egen. Læseprøven ophæver denne Vanskelighed. Den Tale, som vi skulle udholde, bliver fremsagt uden vor Medvirkning; en fremmed Stemme lyder i vort Øre, og vi faae Livlighed og Kraft til at forestille os vort stumme Mellemspil, og at danne det saavel efter Repliken, som efter den Maade, hvorpaa den bliver foredraget. At denne Maade senere kan forandre sig, skader ikke; thi det kan vor Forestilling ogsaa. Det hele Theaterspil er en fortløbende Vexelvirkning, som ikke i Forveien lader sig beregne med mathematisk Nøiagtighed. Alt kommer an paa, at man lærer at kjende Grændsen for dets Foranderlighed, for at være saa meget som muligt fattet paa enhver Afvigelse fra Normallinien.

Med denne saaledes beskrevne Læseprøve kan der ligeledes være forbundet et andet ligeledes ikke uvigtigt Øiemeed, om man end, for ikke at skade det ene med det andet, maatte dele den i to Gange, eller ogsaa to Gange gjentage enkelte Scener. Det er i mange Tilfælde Skuespilleren magtpaaliggende at vide, om han i et vist Moment har meget eller

lidet Rum til Bevægelse, om den Medspillende staaer paa høire eller venstre Side af ham, og overhovedet, hvor han faaer sin Plads i den Gruppe af Figurer, som danne Momentets Malerie. Man enes derom; man sætte Bordet og Stolene til Side, og forvandle efter Overeenskomst Værelset til et Theater, og læse de Scener, som have saadanne Vanskeligheder, staaende og gaaende. Theaterprøverne ville derved blive lige saa meget lettere, som Rollernes egentlige Indstudering, om hvilken jeg endnu kun har lidet tilbage at sige.

Den, som vil vorde Herre over sin Rolle, maa saa fuldstændigen som muligt i Tankerne gjennemspille alle de Scener, hvori han synlig eller hørlig skal virke med. Han maa i Begyndelsen forelæse sig de Ord, som han har at sige, men naar de ere indprægede i Hukommelsen, maa han fremsige dem udenad, og foretænke sig dem. Derhos maa han uafbrudt forestille sig det stumme Udtryk, hvormed han har i Sinde at ledsage dem. Han maa overalt, hvor han i Aanden seer sig selv taus, overtænke de Medspillendes Repliker og hvad de have at foretage sig, om just ikke ordret og nøie, saa dog i deres Omrids, Tidsfølge og Tankefølge, og derved ligeledes føre Forestillingerne om sit stumme Mellemspil forbi sit indvortes Syn. Han maa omsider saa ofte gjentage alt dette, i Begyndelsen stykkeviis, og tilsidst heelt og holdent, indtil han har indpræget det fast i Hukommelsen, og har erhvervet en Færdighed til, efter Tykke, i Aanden at kunne opvække alle disse Forstillinger i den Orden, hvori de følge efter hinanden.

Det er ligefrem, at Talen her just ikke er om de saakaldte Stikord, som gjennem Øret skulle minde os om, at Raden nu er til os at sige noget eller at gjøre noget. Man maatte da udvide dette Begreb langt ud over den vanlige Skuespillerbrug, naar det skulde være tilstrækkeligt til det angivne Øiemeed; man maatte da ved Stikord ikke blot forstaae Slutningsordene af andres Repliker, men ogsaa alle de Mellemord, som skulle erindre os om vort Mellemspil, ja man maatte der, hvor vor Action, eller Begyndelsen af vor Replik ikke beroer paa Ord men paa Handling, indføre Benævnelsen Stikhandling. Men ogsaa dermed vilde man endnu blive langt fjærnet fra et naturligt, i hinanden gribende Sammenspil. Der gives utallige Tilfælde, hvor man, for med fornøden Raskhed at lade en Handling eller en Replik følge paa en andens Handling eller Replik, maa være forberedet paa, at dette Moment skal indtræde; man tænke her f. Ex. kun paa, naar man skal afbryde sin Medspillende, eller falde ham ind i Talen. Naar man i saadanne Tilfælde først aabner Munden, naar Stikordet falder, eller vel endog først da trækker Veiret, saa fremkommer der en unaturlig Standsning, og den Betydning, som laae i Momentet, er forfeilet, dersom ikke den Medspillende muligen har den Aandsnærværelse, at vedblive den Sætning, som skulde afbrydes, ogsaa længere end til det af Digteren angivne Stikord. Man maa iforveien vide det Moment, naar Stikordet kommer, og, langt fra ved det at lade os erindre om vor Handling eller Replik, skulle vi blot opsætte at begynde paa disse, indtil vi virkeligen høre det, eller, hvis det er en Stikhandling,

see den. Saaledes at være fattet derpaa, er umuligt, naar vi ikke tilligemed vor egen Rolle have vore Medspillendes Roller i vore Scener, og hele Gangen af dem i Stykket, med i Hovedet. Naar vi indstudere Rollerne efter den ovenfor anførte Methode, bliver dette os let, og saa meget mere let, jo bedre Scenen er skrevet, og jo sandere og naturligere Alt i den griber i hinanden. De Andres Roller indpræge sig da af sig selv i vor Hukommelse, om end just ikke med bogstavelig Nøiagtighed.

Til særdeles Opmærksomhed ved Rollers Indstudering, anbefaler jeg Maaden at træde frem paa. Ikke alene den første Fremtrædelse er vigtig, fordi Indtrykket af den paa Tilskuerne har vigtige Følger; men ogsaa enhver senere Fremtrædelse er af Vigtighed, fordi den igjen forbinder den Fremtrædende med Handlingen, hvori han for en Tid har feilet. Man kan gjøre Forskjel imellem at træde frem i en Rolles Characteer, og at træde frem i en vis opgiven Sindsstemning. Hint er afhængigt af Rollens Opfatning; dette fordrer undertiden et ganske eget Studium, en Flugt af Phantasien ud over Stykkets Grændser. Den Sindsstemning, hvori vi skulle træde frem i en Scene, bliver stundom først angivet ved selve Scenens Handling. I dette Tilfælde er det tilstrækkeligt at træde frem i Rollens Characteer, ja det er ikke engang raadeligt, ved Opførelsen, umiddelbart førend man træder frem, at tænke paa den tilkommende Sindsstemning, fordi vi ellers let synes at bringe det med os, hvad vi først skulle erholde. I andre Tilfælde derimod skulle vi komme ind med en vis Sindsstemning, for enten ved denne at gribe ind i Scenens Gang,

eller for ved den at vorde sat i en anden Stemning. I saa Fald er det nødvendigt, at vi, forend vi træde ind, sætte os i den fornødne Stemning, og vi maae søge at indstudere Færdighed til at kunne saadant, ligesaa godt som enhver anden Deel af vor Rolle. Dette fordrer ikke sjeldent, at vi tænke os og foremale os Begivenheder og Scener, som kunne have frembragt denne Sindsstemning, skjøndt Digteren aldeles ikke har omtalt saadanne, men har ladet Læsernes Phantasie have frit Spillerum i saa Henseende. Vi ville anføre et Par Exempler paa hvad her er sagt.

I Broden, 2 Akt 4 Scene, træder Elvire ind i Skinsygens Raserie. Det kan ikke være svært for Skuespillerinden at sætte sig ind i den Samtale med Jerta, hvorved hun er kommet i dette Raserie, thi i Løbet af Scenen beskriver hun selv denne Samtale; men ifald hun ikke paa den ovenfor anførte Maade har indstuderet denne Fremtrædelse, saa vil det komme an paa et blot Tilfælde, om den paa Theatret erholder et skuffende Skin af Sandhed eller ikke. Mere Studium fordrer Don Valeros Fremtrædelse i den sidste Scene af samme Akt. Den Sindsstemning, som han bringer med sig, er Resultatet af de Ahnelser, med hvilke han har betraadt Spaniens Grund, og af den Retning, som de have erholdt ved det, der er forefaldet ved hans Søns Liigkiste i Tortosa. Hans egen Beskrivelse af begge Dele sparer Skuespillerens Phantasie den Umage, selv at skabe sig Detaillen, men han maa lære at kunne gjøre sig den nærværende i Aanden, for at kunne træde frem med Sandhed. Dog kan han derved let gjøre et Feilgreb. Forestiller han sig dem fra den Synspunct,

hvorfra han maa see dem ved Slutningen af Scenen, naar han beskriver dem, efter at Hugos Adfærd har forvandlet hans Anelse til Mistanke og gjort sig selv til Gjenstand for denne, saa staaer han i Fare for at fremstille en allerede medbragt Mistanke, i Stedet for at fremstille en først nu opstaaende Mistanke. En saadan Forvexling af Forestillinger kan letteligen skee, og der hører en vis Styrke i Indbildningskraften til, nøie at kunne adskille disse to Situationer. Endnu vanskeligere er Valeros Fremtrædelse i 4 Akt 6 Scene. Her kommer han ind i en Sindsstemning, som er ganske forskjellig fra den, hvormed han forlod Theatret sidst. Der er intetsteds sagt, at der i den imidlertid forløbne Tid er mødt ham noget, som kunde have foraarsaget denne Forandring hos ham. Hans Sindsstemning her er Resultatet af det Hele, er Endepunktet af den Retning, som hans Tanker og Følelser have taget. Forfatteren har her havt sine Aarsager til at overlade Læseren selv at udgrunde det Hele, saafremt det bryder ham at forstaae Spanierens Characteer, der troer at kunne jevne Striden i sine Følelser ved en Tvekamp, som om det var en almindelig Æressag. Den Skuespiller, som her vil lede Tilskueren rigtigt, maa ikke være ligegyldig ved Spørgsmaalet hvorledes om denne Sindsstemning; han maa i sin Indbildning gjennemleve de frygtelige Timer, som Valeros har gjennemlevet, efter at Hugo har udtalt sin Beslutning om at overgive sig til Skafottet, og han har her intet andet at holde sig til, end den poetiske Sandsynlighed, der ligger i den Mands Characteer, som beherskes af Faderkjærlighed, Frygt for sit Navns offentlige

Beskæmmelse og indbildt Forpligtelse til at hævne sin myrdede Søn. Omtrent de samme Vanskeligheder, skjøndt dog maaskee i ringere Grad, finde Sted ved Hugos Fremtrædelse i sidste Acts fjerde Scene, og Elvires i samme Acts lige foregaaende Scene.

En anden Omhyggelighed fordrer Indstuderingen af saadanne Steder, hvor man skal fremsige lange Repliker, som ikke blive afbrudte. Alt theatralsk Liv forsvinder i en Replik, naar vi fremsige den, ikke som noget, hvilket vi just nu tænke, men som noget, hvilket vi ordret have lært udenad. Dette skolemæssige Opramsen af Hukommelsen forkynder sig, om det end er nok saa grammatikalsk rigtigt, for Hørelsen ved en vis Monotonie, der virker saa meget mere ubehageligt, jo oftere Forfatteren har ladet Mellemtankerne imellem to ved Siden af hinanden staaende Sætninger blive uudtrykkede. Disse Mellemtanker, som Digteren ikke har gjort sig den Uleilighed at udtrykke, fordi de letteligen kunne gjættes, maa Skuespillerens Phantasie opsøge, og medens han fremsiger den foreskrevne Replik, maa han tænke dem, saaledes som Digteren har gjort det. Kun dette kan være ham en rigtig Tidmaaler for de Pauser, han skal iagttage, og bringe hiin Afvexling af Tone i hans Foredrag, som er eiendommelig for al Tale, der, uden iforveien at være lært, kommer ud af Sjælen*).

*) Hvad der her er sagt om Tanker, som ei ere udtrykkede, gjælder ogsaa om uudtrykkede Følelser. Naar en Følelse er udtrykt, og man med Sikkerhed vil træffe den næste, som bliver lydelig, er det nødvendigt, at Phantasien med sine Forestillinger ogsaa opvækker de Følelser hos os, som ligge imellem de to, der yttres. I "Pulsen" af Babo, f. Ex., elsker

For at forstaae dette rigtigt, tænke man sig først det Lettere: en rask, i korte Sætninger fremskridende Dialog, og saa det Vanskeligere: en lang Monolog, som forestiller mange afvexlende Følelser. Dialogen erholder Skin af Natur derved, at den Tanke, som den Ene udtrykker, synes at antænde hos den Anden den Tanke, som følger derpaa. Dette Skin kommer her for det meste af sig selv, fordi de forskjellige Personers Tanker vel ikke fremavle hinanden, men dog gjensidigen vække hinanden i Hukommelsen. Ved Monologen bortfalder denne udvortes gjensidige Virkning. Den udvortes Dialog forvandler sig saa at sige til en indvortes, som de forskjellige Aandskræfter og Følelser i een og samme Person føre med hinanden, og som Stemmen skal sandseliggjøre ved dertil svarende Forandring i Tone og Takt. Fornuften taler anledes end Lidenskaben;

---

den unge Greve sin Faders Brud; han har selv giort Faderen bekjendt med hendes Værd. Da han i Slutningsmonologen af første Akt siger de Ord: "mig har han at takke for sin Himmel, som blev mig et Helvede!" føler han haabløs Kjærligheds Smerte. Det første, han derefter har at sige, ere disse Ord: "nei, jeg tier, jeg benægter det!" Her føler han Kraft til at blive Herre over sin Lidenskab, og om det end var paa hans Livs Bekostning. Imellem disse to Følelser, som ikke umiddelbart berøre hinanden, ligge andre, som Skuespilleren maa gjennemløbe: fra Smerten over egen Ulykke gaaer Veien til høiere Kraftfølelse igjennem Fornemmelsen af sønlig Kjærlighed, og igjennem Følelsen af den Smerte, Faderen vilde lide ved denne Opdagelse. Naar Skuespilleren ikke i Talepauserne opvækker saadanne Forestillinger hos sig, som gjøre disse Følelser levende hos ham, saa vil han neppe træffe den rette Tone og Maal, som strax kunne forklare Tilhørerne, hvorledes han er kommet til den Beslutning, han udtaler.

Skinsygen anderledes end Kjærlighed; Vreden anderledes end Smerten. Beroer Monologen paa Forudsættelsen af en indvortes Strid imellem disse Aands og Sinds Potenzer, saa bør saavel Stemmen som Skuespillerens stumme Udtryk fremstille denne Strid, og Repliken bør indstuderes med denne Farveblanding, naar man ikke vil overlade det til Tilfældet, om den skal lykkes eller ei.

Der maa gjøres Forskjel imellem den egentlige Monolog (Talen med sig selv) og Talen til Tilskuerne hvor Skuespilleren gjør disse til sine Fortrolige, og paa en Maade til stumme Medspillende. Dog er Grændselinien imellem disse to Slags undertiden meget fiin. I mange Tilfælde beroer det paa Skuespillerens Stemning, og i mange andre Tilfælde paa den Stemning, man kan mærke hos Publicum, om det er raadeligst at foredrage et og andet enten som Talen med sig selv, eller som Talen med Tilskuerne. Der lader sig ikke give nogen bestemt Regel i den Henseende; det er i saa Fald bedst, naar man indstuderer Repliken, at berede sig paa begge Tilfælde, og saa at følge Øieblikkets Indskydelse.

Man vil af det, som her er sagt, bemærke, at man for at blive Herre over sin Rolle, har uendeligen meget mere at lære end hvad der staaer i Bogen, ja at man endog maa opfinde meget selv. Den Nydelse, som det frie Spil af vore intellectuelle Kræfter herved skjænker os, maa regnes saa meget høiere, som den ikke letteligen kan forstyrres af Andre.

(Slutningen skal følge i et af de næste Hefter).

List og Tilfælde.

Originalt Lystspil

i tre Acter.

Creditur, ex medio qvia res arcessit, habere
Sudoris minimum; sed habet comoedia tanto
Plus oneris, qvanto veniæ minus.

Horatius.

Personerne.

Christence Anke, gammel Froken.
Mathilde Molner, hendes Niece.
Lise, Kammerpige.
Theodorus Polidorus Krap.
Ludvig Rosen, Ritmester.
Henrich, hans Tjener.
Jeppesen, Birkedommer.
Makker, Forvalter.
Andreas, Skovfoged.
Peter, hans Dreng.
Lars, Kudsk.

Første Act.

(Hauge. I Baggrunden en stor Bygning, ved Siden af den et Gitterværk med en Laage).

Første Scene.

Lise

(alene, sidder paa en Bænk og lægger sit Strikketøi sammen).

Jeg kan neppe see, saa mørkt bliver det. Min Frøken venter vel desuden paa mig, og jeg faaer at forføie mig op til hende. Jeg vilde give meget til, at denne Aften var forbi. Frøken Mathilde vil vist tidligt i Seng, da hun har været paa Bal i Nat, og saa maa jeg conversere den kjedsommelige gamle Frøken Anke om hendes Skjønhed, som er falmet, om de Friere, hun i sin Ungdom har givet Kurven, eller, hvad der er det værste af alt, om hendes lærde Sager. Hvad skal man sige? jeg er nu engang i en saadan Stilling, at jeg maa taale andres Luner og Dumheder uden at turde knye, men jeg skal hævne mig, dersom jeg nogensinde kommer til at befale.

(vil gaae).

Anden Scene.

Henrich. Lise.

Henrich. Pst! Pst!

Lise. Hvem er der?

Henrich. Kjerligheds Ambassadeur. I hvo Du end er, huldtsvævende Skjønne! stat stille og modtag mit Budskab.

Lise. Uden Tvivl maa det være en Dosmer af en Gesandt, med hvem jeg har den Ære at tale, siden han betroer sine Depescher til den første den bedste, han træffer paa. I det mindste maa han kun være lidet indviet i Kjerlighedssager.

Henrich. Uagtet Tusmørket begynder at falde paa, kunde mit Øie dog ikke bedrage mig i den Grad, at jeg ikke med første Øjekast skulde kjende den elskværdige Frøken Mathildes endnu elskværdigere Kammerpige Lise. Vel har jeg aldrig seet dig før, o Engel i qvindelig Skikkelse, men den himmelske Gratie, som omsvæver dit hele Væsen, er saa caracteristisk, at jeg ikke kunde tage feil af den Beskrivelse, man har givet over din Person, i hvor slet og uøvet den Maler end var, som førte Penselen.

Lise. Hr. Ambassadeurens Galanterier gjøre mig det til Pligt at erkyndige mig om hans Navn?

Henrich. Mit Navn er det Sidste, man skulde erkyndige sig om, naar man vil lære mig at kjende fra min galante Side. Jeg hedder slet og ret Henrich, og er hverken mere eller mindre end opvartende Kavaleer hos Ritmester Rosen. Han har seet Frøken Mathilde, og er bleven dødeligen forelsket i hende.

Lise. Den Sygdom pleier at grasfere mellem de Herrer Ritmestere.

Henrich. Du kjender ikke Sagen ret, kan jeg mærke. Vi forelske os sjeldent, men derimod have vi en Glæde af at gjøre Erobringer, og at sætte alt i Brand, hvilket er en ganske naturlig Følge af vort militaire Blod.

Lise. Efter denne Tilstaaelse burde vi altsaa paa Kjønnets Vegne være saa grusomme som muligt.

Henrich. Men seer du, Knuden bestaaer netop deri, at denne Mulighed er Kjønnet saa umulig.

Lise. Monsieur Henrich begynder at blive lige saa impertinent, som Hr. Ambassadeuren var galant. Lad os nu komme til Sagen. Din Herre...

Henrich. Var i Nat paa Bal hos Baron Aldern — han seer din Frøken — hans Lidenskab er uudslukkelig — han har den hele Dag været som ude af sig selv — har sukket — slaaet sig for Panden, og vel de hundrede Gange nævnet hendes Navn. Omsider tog han en Beslutning, og skrev dette Brev, som han befalede mig strax at besørge i hendes Hænder. Da jeg ingen anden Addresse har, saa haaber jeg, at du vil undskylde, at jeg herved betroer dig vor Skjæbne.

Lise. Jeg skal levere min Frøken Brevet.

Henrich. Saa vil jeg imidlertid vente her paa Svar

Lise. Hilleskam, hvad I ere hidsige! Vi maae dog have Betænkningstid.

Henrich. Naar vi saa imidlertid doe af Kjærlighed, saa ville I dog siden fortryde det. Skaf mig blot at vide, naar vi maae komme?

Lise. Dersom I maae komme?

Henrich. Saa tyrannisk kan din Frøken dog vel ikke være, at hun kunde nægte os at tale vor Sag.

Lise. Hvorom alting er, saa kan jeg ikke i dette Øieblik faae hende i Tale, og altsaa heller ikke give dig noget Svar; men, siden din Herre haster saameget, —

Henrich. Den Stakkel sidder og tæller Minutterne.

Lise. Saa beed ham om at være her om en halv Time.

Henrich. Tak min Engel; du rører mig — det er saa sjeldent at finde følende Hjerter, der tage Deel i deres Medmenneskers Nød.

Lise. Førend du gaaer, maa jeg dog gjøre dig opmærksom paa en Ting.

Henrich. Og det er?

Lise. Min Frøken har mange Penge.

Henrich. Saameget desto bedre. Vi skulle nok bruge dem.

Lise. Det tvivler vi ikke paa; — men hun har ogsaa en gammel Tante.

Henrich. Saa ad Helvede til! — Skal vi have med saadant et Kreatur at bestille? Er den Hex en Hader af Giftermaal?

Lise. Tvertimod — Jeg troer nok, at hun selv vilde have sig en Mand. Hun har heller intet imod,

at hendes Broderdatter gifter sig, naar det kun kan skee, uden at hun giver sit Samtykke dertil.

Henrich. Forklar mig dog, hvad der synes mig uforklarligt?

Lise. Du maa vide, at min Frøken har arvet en gammel Tante.

Henrich. Der er mange gamle Tanter i den Familie. Den Døde bryder jeg mig ikke noget om; naar man bare vel havde expederet den levende.

Lise. Ulykken kommer dog egentligen fra den Døde. Den salig Kone havde været meget uhældig i Giftermaal, og hun ansaae det derfor for sin Pligt at sørge for hendes Arvingers Bedste i dette Kapitel.

Henrich. Det var en meget ungdommelig Idee af en gammel Tante. Erfaringen maatte dog have lært hende, at ethvert Ægteskab er et Lotterie, hvori de Spillende maae hazardere Udfaldet.

Lise. Hun bestemte derfor, at Mathilde ikke maa gifte sig, med mindre en gammel Cousine, Frøken Anke, giver Tilladelse til Partiet.

Henrich. Og naar hun nu gifter sig uden saadan Tilladelse?

Lise. Saa tilfalder Arven den samme Frøken Anke.

Henrich. En snurrig Maneer at tvinge din Frøken til at blive ugift.

Lise. Du indseer altsaa Nødvendigheden af, at den Gamle ikke faaer noget Nys om din Herres Kjerlighed.

Henrich. Vi komme her altsaa incognito.

Lise. Om en halv Time.

Henrich. Du er tilstede?

Lise. Paa denne Plet.

Henrich. Og din Frøken?

Lise. Kan jeg for Tiden ikke svare for. Er hun aldeles ubevægelig, skal jeg være her for at give Naadestødet.

Henrich. Det sortner for mine Øjne, naar jeg blot tænker mig Muligheden. Imidlertid ville vi saa godt, som vi kunne, slaae os til Rolighed og leve i Haabet.

Lise. Der i Kjerlighedssager er mere pikant og undertiden behageligere end selve Visheden.

Henrich. Naa, min Engel, vi sees igjen. Jeg flyver paa Kjerligheds Vinger, thi jeg troer at min Herres Sygdom er smitsom, og jeg føler Elskovs Gløg i alle mine Lemmer.

(gaaer).

Tredie Scene.

Lise (alene). See, see; saa min stille sindige Mathilde skulde have forelsket sig i en Ritmester? thi, at han ikke er hende ligegyldig, maa Knægten have mærket, da han ellers ikke vilde vove et saa afgjørende Skridt. Aftenen lader dog mod Formodning til at blive ganske interessant. Et hemmeligt Stævnemøde ved Nattetider — en gammel Tante, som skal føres bag Lyset — en ung Ritmester, der har en smuk Tjener — alt dette slaaer ind i Kammerpigefaget, og jeg haaber, at jeg skal faae Leilighed til at intriguere. Det er saa sjeldent, at Leiligheden tilbyder sig herude paa Landet, og jeg kan derfor ikke nægte, at denne lykkelige Hændelse

er mig dobbelt kjærkommen. Stille! der kommer nogen. Det er den Gamle, ledsaget af hendes værdige Forvalter og uværdige Søsterson. Nu er min Frøken alene, og jeg maa derfor skynde mig op til hende med Brevet.

(gaaer).

Fjerde Scene.

Frøken Anke. Makker. Trap.

Fr. Anke. Som sagt, Hr. Makker, De maa sandelig ikke forlade mig i Aften.

Makker. Ei ærbødige Tjener, høist forbunden! men jeg er, som man kalder det, bange for, at det siden bliver for mørkt, saa jeg ikke hitter hjem med mit gamle blissede Bæst. Maanskinnet er forbi, og Veien miserabel.

Fr. Anke. De veed, hvor interessant deres Selskab til alle Tider er mig, men i Aften — i Aften er De saa elskværdig, saa ganske fortryllende. Hvad skal jeg desuden vente mig af Dem som Mand, naar De allerede som Elsker lader dem skræmme af Mørket.

Makker (halv sagte). De burde dog ikke lade andre høre sligt, førinden det er afgjort, om vor Forbindelse kommer istand.

Fr. Anke. For min kjære Fætter har jeg ingen Hemmeligheder.

Trap. Ja, jeg kjender alle Tantes Hemmeligheder. Det er rigtig nok en Skam; jeg er kun en uværdig Person, men Tante er saa god.

Fr. Anke. Kommer Du nu igjen med Dine Complimenter og evige Lamentationer over Din egen Uværdighed. Din Beskedenhed er Dig til stor Skade i Dit Frierie.

Makker. Ja, det gaaer med en beskeden Frier, som med vor Mølleheſt. Den gaaer altid uden om, som man kalder det, og kommer aldrig til Maalet.

Trap. Jeg vilde gjerne have lidt Mod; men hvor skal man tage det fra, naar man ikke har det?

Makker. For Krudt og Kugler har man rigtigt nok seet, at det snarere løber end kommer.

Fr. Anke. Men i Amors Krig bruges andre Vaaben. En Smule Opmærksomhed — nogle Ord. —

Trap. Der have vi det! — det er just min Mund jeg frygter for. Den siger altid Eet, naar jeg mener et Andet.

Makker. Saa vil jeg give ham det Raad at tænke hurtigere og tale langsommere.

Trap. Ja vist det burde man; men Ulykken er, at jeg ikke, som Hr. Forvalteren, forstaaer at holde paa, hvad jeg har.

Fr. Anke. Jeg troer ordentligen, at Du kan være spydig.

Makker. Ivre dem ikke paa mine Vegne, min lille Frøken. Jeg er vant til at putte i Lommen, som man kalder det, og det Menneske veed jo ikke, hvad han selv siger.

Trap. Ja i denne Tid veed jeg nu slet ikke hvad jeg tænker eller siger. Om Natten kan jeg ikke sove, og om Dagen gaaer jeg i Drømme. Naar hun er tilstede, er det reent galt. Naar jeg staaer for

hende, er det som om jeg skulde staae der til evig Tid. Saa tænker jeg ved mig selv: "o min gode Mathilde! Du vil vist have en langt smukkere og nættere Person end jeg er!" — og saa kommer der saadan en kold Gysen over mig.

Fr. Anke. O min hjerte Fætter! det er Kjærlighed, som taler. Jeg veed nok hvad det betyder, naar en Herre skjelver for en ung Pige. Hvor ofte hændte det ikke mig, at en Mandsperson stod for mig, fremstammende et ynkeligt: "hvorledes befinder De Dem siden sidst — var De paa Comedie i Aftes" — eller, "har De nyelig været uden for Porten" — og naar jeg saa lod mine Øine møde hans, eller Enden af min Finger kom til at berøre ham — o! da fløi Blodet ham op i Ansigtet — det var som om en electrisk Geist gjennemstrømmede hans hele Væsen. Disse salige Øieblikke staae for mig, som om de passerede i Gaar.

Makker (sagte). Da maa det dog nok være længe siden, som man kalder det.

Trap. Tante har dog ikke forstaaet Kunsten rigtigt, siden Tante ingen Mand fik.

Fr. Anke. Jeg kan høitideligen forsikkre Dig paa, at det ikke var min Skyld; men Skjæbnen har nu villet det saa. For at komme til hvad vi talte om, — jeg har nu engang sat mig for at stifte et Partie mellem Dig og Mathilde, og det maa og skal istand. Jeg har ingen Ro, førend Hymens Lænker omslynge eder.

Trap. Ulykken er, at jeg paa ingen Maade kan sammensætte en Kjerligheds-Erklæring, men om kort Tid haaber jeg at lære det ved at læse Romaner.

Fr. Anke. I dette Tilfælde behøver Du kun at lade Hjertets Sprog tale. Mathilde er ligesaa forelsket som Du. Fætter! Fætter! Du er en lille Skjelmsmester og en Hjertetyv.

Trap. Gud give det var saa vel! men jeg kan bande paa, at jeg aldrig veed, at jeg har stjaalet noget Hjerte.

Fr. Anke. Da er det dog Tilfældet denne Gang, det kan jeg forsikkre dig paa, og jeg vil paatage mig uden mindste Uleilighed for Dig selv at skaffe Dig i Brudesengen.

Trap. Ja Tante! det kunde, Gud straffe mig, ikke være saa galt; og naar De vil paatage Dem Uleiligheden, saa troer jeg saamæn ogsaa, at jeg vil.

Fr. Anke. Alt, hvad jeg fordrer af Dig, er blind Lydighed.

Trap. Jeg skal ikke lukke mine Øine op.

Fr. Anke. Saa hør da! gaa til Kudsken, lad ham spænde for og kjøre hen til Haugeporten. Hold Dig i Nærheden af Vognen. Mathilde vil kjøre en Tour, og Du tilbyder Dig at ledsage hende. Imidlertid skal jeg overraske hende med den glædelige Tidende, at Du har tilstaaet mig Din Kjerlighed, og saa vil det gaae af sig selv. Men for alting reen Mund, saa at det kan synes, som om det Hele var et Tilfælde.

Trap. Jeg løber, jeg springer — jeg har aldrig i mit Liv været saa glad, og jeg giver Tante Lov til at kalde mig, jeg veed ikke hvad, dersom jeg ikke bærer mig fornuftigt ad.

Femte Scene.

Frøken Anke. Makker.

Fr. Anke. Hvi saa taus min Bedste?

Makker. Jeg har ærgret mig, saa jeg maatte blive sort.

Fr. Anke. Hvad er der nu paa Færde?

Makker. Ei ærbødige Tjener, jeg vilde ønske, som man kalder det, at Fanden havde Dem.

Fr. Anke. Det christelige Ønske kan snart gaae i Opfyldelse, siden jeg skal have Dem til Mand.

Makker. Er det Lønnen for den Omsorg, hvormed jeg har forvaltet Frøken Mathildes Landeiendomme?

Fr. Anke. Hvorfor De formodentligen paa anden Maade har gjort Dem betalt.

Makker. Ei ærbødige Tjener, jeg kunde springe i Flindt. Vil De ikke nu, som man kalder det, have Mathilde gift, og berøve os Arven.

Fr. Anke. Lad det være min Sag.

Makker. Sagen vedkommer rigtigt nok nærmest Dem, thi De berøver Dem derved selv alle de Fortrin, hvorpaa deres Forbindelse med mig beroer. Jeg behøver dog vel ikke at sige Dem, at deres Skjønhed, som man kalder det, ikke har fængslet mig.

Fr. Anke. Urimelige Menneske! De veed ikke hvorledes De saarer dette ømme qvindelige Hjerte, som kun slaaer for dem. Selv under Vægten af Deres Grovheder stander imidlertid min Kjerlighed urokket. Jeg hengiver mig ganske i Deres Villie, og jeg sætter mit Jeg under deres Jeg.

Makker. Ei ærbødige Tjener, jeg sidder før paa en Stol, som man kalder det. Om de nu staaer her syv lange og syv brede, og fortæller, at de er forelsket i min Ringhed, saa troer jeg dog ikke et Ord deraf. Nei, ærbødige Tjener! frygtede de ikke for mig, saa værdigede De neppe at kaste et Øie paa mig.

Fr. Anke. Stille dog! Stille! De skriger jo, som om De ville lade hele Verden høre vor Hemmelighed.

Makker. Ja skrige vil jeg, brøle som en Stud.

Fr. Anke. Det er sandeligen ogsaa det Væsen, med hvem De bedst correspondérer.

Makker. Nei ærbødige Tjener! at føre Correspondence med Stude, overlader jeg til Dem.

Fr. Anke. Saa, De har dog saamegen Forstand, at De ved at læse mine Breve til Dem har kunnet see, at jeg har Talent til at føre en Brevvexling af den Natur.

Sjette Scene.

Henrich. De Forrige.

Henrich. Bliv tilbage, Herre! lad mig recognoscere.

Makker. Jeg veed nok, at De, som man kalder det, kan snoe Dem, saa at man aldrig kan komme til Texten; men denne Gang vil jeg have en Forklaring.

Henrich (sagte). Ere vi allerede komne til Forklaringen? Efter Tonen at dømme er det imidlertid en anden Slags Forklaring end den, vi ønske os.

Fr. Anke. Urimelige Menneske! De skal faae en aldeles fyldestgjørende Oplysning om min Plan, naar de kun vil følge op paa mit Kammer.

Makker. Ja nok; men det siger jeg Dem, at jeg, som man kalder det, aldrig sætter mine Fødder der tiere, dersom De ikke gjør Alvor af Sagen.

Henrich (sagte). Jeg maa dog lytte efter. Jeg skulde aldrig troe, at det er den lille Lise, som har et Stævnemøde her for egen Regning. (lister sig frem midt paa Theatret).

Fr. Anke. Naa, min Bedste, dæmp nu deres Harme. Her kan jeg ikke tale, men, naar vi komme i Sikkerhed for fremmede Øren, skal jeg fortælle Dem en guddommelig Plan. (Idet hun vender sig, tager hun Henrich under Armen, fører ham ind i Huset, og slaaer Døren hurtigt i efter sig).

Syvende Scene.

Makker. Lise.

Makker. Loven er ærlig, men holden besværlig. Lad os da gaae.

(gaaer til Huset).

Lise (der imidlertid er kommen ud af Haugelaagen). Pst! er det Dem?

Makker. Er det nu Tid at spørge derom? lad os komme op paa Kammeret. Jeg gider ikke staae her længe.

Lise. Ei, ei, Monsieur! nu løbe vi om. Lad os først kjende hinanden lidt nøiere, førend vi tale om Sammenkomster paa mit Kammer.

Makker. Ih! see Lise! jeg troer, som man kalder det, at det er Dig.

Lise. Ei, Hr. Makker. Jeg beder om Forladelse, at jeg har taget Feil.

Makker. Ja jeg saamæn ligesaa. Jeg troede, at jeg stod og talede med Frøken Anke.

Lise. Og jeg, at jeg stod og snakkede med en ung Fyr, som nyelig har havt den Ære at gjøre mit Bekjendtskab.

Makker. Der kan man dog see, hvorledes man, som man kalder det, kan tage Feil. Hvilken Forskjel imellem en agtbar og ærlig Matrone og saadan en næsviis Tøs som Du.

Lise. Ja, og hvilken Forskjel imellem en smuk ung Person og saadan en gammel Kavaleer som De.

Makker. Imidlertid er jeg, som man kalder det, — Tys, Du seer dog vel ingen? Frøken Anke er vel borte.

Lise. Jeg seer ingen.

Makker. Imidlertid er jeg, siger jeg, ret glad ved at see Din Frøken, som jeg i dette Øieblik stod her og talede med, forvandlet til Din Person. Jeg troer, at Himmelen har villet gjøre et Mirakel for at overraske og fornøie mig, thi det er, som jeg paa eengang kom fra Helvede til Himmelrige.

Lise. Hvorledes kan De tale saaledes om Deres tilkommende Brud?

Makker. Det er nu saadan paa visse Conditioner. I al Fald er jeg ikke den første som gifter mig med en Pengepung. Siig Du mig derimod, hvorledes Du kan troe, at man kan elske nogen

anden, naar man, som man kalder det, har seet Dig. Dersom Du ikke veed det selv, saa er det en stor Lykke for vore Folk, som Jøderne sige, og vi vare alle caput, dersom Du kjendte Dine egne Kræfter.

Lise. Hilleskam, Hr. Makker kan jo ret være galant.

Makker. Du veed, hvorlænge jeg, som man kalder det, hemmeligt og ulykkeligt har elsket Dig.

Lise (sagte). Det er den eneste Maade, hvorpaa jeg kan blive ham qvit. (høit) Naar Hr. Makker engang vil gjøre mig lykkelig med sit Besøg, saa er mit Værelse i Qvisten lige over for Frøken Ankes Sovekammer. (sagte) jeg er i den dødeligste Angst for, at Henrich og hans Herre skulle komme.

Makker. Ei ærbødige Tjener — hvad hjælper det mig, at Du fortæller mig, hvor Dit Kammer er? naar Du ikke derhos, som man kalder det, giver mig et lille Vink om, naar Du er at træffe der.

Lise. Dersom De nu vilde —?

Makker. Med største Fornøielse —

Lise. Ved Hjælp af denne Hovednøgle —

Makker. Aabne det lille Hjertes hemmelige Laase?

Lise. Nei, om Forladelse, Døren til mit Kammer. Der maa et andet Slags Nøgler til at aabne Hjerter. Hoved-Nøgler gjøre det sjeldent.

Makker. Og naar jeg saa har aabnet Døren? —

Lise. Saa sætter De Dem ganske stille paa en Stol til jeg kommer.

Makker. O! Du søde, velsignede Gluttebarn. Jeg skal sidde og vente og sukke og tænke paa Dig. Jeg tør sige, at jeg med Fornøielse sad der for Din Skyld en heel Time; imidlertid saae jeg rigtigt nok helst, at det ikke varede for længe.

(gaaer).

Ottende Scene.

Lise (alene). Du kan saamæn faae længe at vente, til jeg kommer. Vel var det imidlertid, at jeg fik ham bort. Jeg var kommet i en net Knibe, dersom vor Ritmester havde indfundet sig. Ha! ha! ha! der falder mig noget ind. Naar han ikke veed, at Frøken Anke i disse Dage har byttet Værelse med mig, løber han lige ind til hende. Den arme Djævel vil gjøre store Øine, naar han saa uventet træffer paa sin Dulcinea.

Niende Scene.

v. Rosen. Lise.

Rosen. Det er mig ubegribeligt, hvor Henrich bliver af.

Lise. Det forekommer mig, som om jeg hørte nogen komme. Er det dem?

Rosen (sagte). Hvad skal jeg svare? Man maa være forsigtig, naar man ikke veed, om man taler med Ven eller Fjende. (høit) Hvem spørger?

Lise. Lise.

Rosen. Frøken Mathildes Kammerpige?

Lise. Til Tjeneste.

Rosen. Din Frøken er her ikke? Bedste Pige, skynd Dig dog at bringe mig ud af den Uvished, hvori jeg svæver.

Lise. Altsaa er det Hr. Ritmester Rosen, med hvem jeg har den Ære at tale?

Rosen. Det forstaaer sig. Kun hurtigt — har Du noget Svar paa mit Brev?

Lise. Svar just ikke — og jeg maa reent ud sige, at et saadant Brev heller ikke fortjener noget Svar.

Rosen. Hvorfor ikke?

Lise. Hr. Ritmesteren maa ret forstaae sig paa, hvad der udfordres til at gjøre Effect, siden De kan gjøre slige Mirakler.

Rosen. Jeg staaer som paa Naale. Hvad Virkning har mit Brev da gjort? —

Lise. At min stakkels Frøken, der dog ellers ikke faaer Vapeurs, faldt i Besvimelse.

Rosen. Det var uforsigtigt af mig, ikke at give hende et Vink i Forveien. Kommer hun da ikke?

Lise. Da jeg gik bort var hun bedre, og bad mig kun at lade hende vide, naar De kom.

Rosen. Og Du staaer her endnu? Kjære Lise, løb dog, spring — Du veed ikke, hvor inderligen jeg længes efter at tale med hende.

Lise. Taalmodighed Hr. Ritmester! det er jo Deres egen Skyld, at jeg er her endnu. For lutter Spørgsmaal har det været mig umueligt at komme herfra.

(løber ud).

Tiende Scene.

Rosen (alene). Saa skal jeg da see min Mathilde, som fra min tidligste Ungdom var mit Ideal og Maalet for mine Ønsker. — Jeg kan slet ikke fatte mig. Hvilken Lykke, saa uventet at gjenfinde en elsket Pige. Vee over ham, som har forvoldt mig den skrækkelige Qval, at tænke mig hende for stedse berøvet. Rolig, rolig, Rosen! hvorledes er det muligt, at din Læbe kan aande Hævn paa en Tid, da dit Hjerte opfyldes af Forventningen om det saligste Øieblik i dit Liv. Der kommer nogen, det er hende.

Ellevte Scene.

Mathilde. Rosen.

Mathilde. Min Ludvig!

Rosen. Mathilde!

Mathilde. Hvorledes er det muligt, at jeg seer Dig igjen?

Rosen. Er Du virkelig blevet Dit Løfte troe? —

Mathilde. Det Spørgsmaal tilkommer snarere mig. — I to Aar ikke en Tøddel.

Rosen. Jeg har skrevet, men intet Svar faaet.

Mathilde. Fordi jeg ikke har faaet noget Brev.

Rosen. Min Oncle —

Mathilde. Din Oncle? — Hvad han? —

Rosen. Du veed, at min Afskeed aflokkede os Tilstaaelsen om vor Kjærlighed.

Mathilde. Som om jeg kunde glemme det?

Rosen. Jeg kom hjem. I den Sindsstemning, hvori jeg befandt mig, var det mig umuligt at indeslutte min Hemmelighed i mig selv. Det eneste Menneske, med hvem jeg kunde dele min Glæde, var min Oncle. Han hørte mig med Godhed, og lovede for Din Tantes Skyld at besørge mine Breve til Dig.

Mathilde. Nogle Maaneder, efterat Du var reist, fortalte han mig, at Du var skudt i en Duel.

Rosen. Og mig meldte han, at Du havde givet en anden Din Haand. Det er mig ubegribeligt, hvad der kan have bragt ham paa den Tanke at forstyrre vor Lykke.

Mathilde. Du vil let kunne begribe Aarsagen, naar jeg siger Dig, at han nogen Tid derefter selv anholdt om min Haand.

Rosen. Under Krigen maatte jeg flakke fra det ene Sted til det andet, og det faldt mig aldrig ind at skrive til mit Hjem, som jeg ikke kunde tænke paa, uden i Forening med den sorgelige Tanke, at jeg havde mistet Dig.

Mathilde. Du søgte at glemme mig, medens intet var mig kjærere end Erindringen om Dig. Den Krands af Evighedsblomster, som jeg havde hængt om Din Silhouette, syntes uafladeligen at tilhviske mig: Din Kjærlighed er blevet til for Evigheden. — Intet var mig kjærere end det Blomsterbed, som Du havde anlagt. Jeg pleiede enhver af Dine Blomster med Omhu, og naar en af dem gik

ud, plantede jeg en Cypresse paa dens Grav, og ønskede mig i dens Sted. Nu ere de fast Cypresser alle; kun den lille Busk Kjærminder imellem lutter Gravblomster, trøstede mig med den Tanke, at Kjærligheden lever paa hiin Side Graven.

Rosen. Omsider troede jeg mig stærk nok til at see min Fødeegn, hvis tryllende Billeder kun den kan forestille sig, som har maattet tænke sig dem i Phantasien. Jeg søgte Permission, og kom til Byen for faa Dage siden. I Gaar maatte jeg kjøre med Baron Aldern paa hans Landsted.

Mathilde. Du var paa Ballet?

Rosen. Synet af disse mig fordum saa kjære Steder fornyede Mindet om Dig — jeg faldt i en dyb Melancholie, og det var mig umuligt at være i Salen. Da Dandsen var forbi, gik jeg derind. I det samme Øieblik tager Du Afsked — jeg spørger om Dit Navn — man svarer mig: Frøken Mølner — Frøken Mathilde Mølner? udbryder jeg. Ja, svarede en af de Omkringstaaende. Som forstenet bliver jeg staaende nogle Minutter — styrter ned af Trappen — men Du var forsvunden. I Dag besluttede jeg at skrive et Brev.

Mathilde. Hvis Indhold Du burde have brugt mere Varsomhed med at bibringe. Jeg kan forsikkre Dig, at Glæde og Overraskelse ganske have bedøvet mig.

Rosen. I dette Øieblik ingen Bebreidelser. Tro mig, det er vanskeligt at fatte sig i et saadant Tilfælde.

Mathilde. Kjære Ludvig, brug imidlertid mere Overlæg i Fremtiden. Vi have nu en anden

Fjende at overvinde, som sikkerligen vil gjøre alt for anden Gang at berøve os vor Fred.

Rosen. Jeg husker endnu den gamle Tante fra fordums Dage.

Mathilde. Hun maa for Alting intet mærke til vor Kjærlighed, da vi ikke uden med List kunne komme i Besiddelse af hendes Samtykke.

Rosen. Naar og hvor maa jeg da see Dig?

Mathilde. I Morgen ganske tidligt skal jeg være paa det gamle Jagtslot nede i Dyrehaugen. Den ærlige Lucas tør jeg nok betroe vor Hemmelighed. Hvor nødigen jeg skilles fra Dig i dette Øieblik, hvor jeg havde tusinde og atter tusinde Ting at fortælle Dig, tør jeg dog ikke udsætte mig for, at den Gamle skal savne mig. Kom derimod ret tidlig i Morgen.

Rosen. Jeg skal vist ikke blive den sidste. Kun en Ting har jeg at bede Dig om, førend vi adskilles.

Mathilde. Og det er?

Rosen. Et Kys til Afskeed.

Mathilde. I Aften eet, i Morgen mange.

(styrter i hans Arme med et Kys).

(Dækket falder).

Anden Act.

(Frøken Ankes Værelse. Et dækket Bord med to Converts).

Første Scene.

Henrich (alene).

Her staaer jeg da — og gid jeg gjorde det ikke. Hvordan jeg er kommet her, skal jeg have ondt ved at sige, dersom nogen spurgte mig derom. Saadant noget har nok aldrig hændet et Menneske. Nu paastaaer jeg, at der skeer Mirakler; ja jeg tør saagar sværge paa, at dette er et Mirakel. Net ligesom jeg staaer allerbedst i min Herres Ærinde, tager en usynlig Haand mig ved Armen, fører mig igjennem Dørre, op og ned af Trapper til dette fatale Hul. I Begyndelsen troede jeg, at det var Lise, som vilde narre mig — jeg tænkte, Du skal være ligesaa serieux som hun og ikke tale et Ord — men paa Trappen kom der mig en saadan Lyst over til at stjæle et lille Kys. Det Kys glemmer jeg aldrig saalænge jeg lever. Spøgelset havde bestemt Skjæg eller i det mindste noget skjægagtigt paa Hagen. I det samme

jeg kyssede det, hørte jeg en Djævel grine og hviske mig i Nakken: ikke saa hidsig, min Nare! Jeg kunde hverken mæle eller tale, thi jeg har en sælsom Aversion for Spøgelser. Omsider kom vi herop; Haanden slap mig og slog Dørren i Laas efter mig. Gud give, at jeg var vel herfra. Min Herre, der staaer nede og venter paa mig, vil vel heller ikke lade mig døe i Synden. Tys, der er nogen, som rører sig ved Døren. Jeg faaer at skjule mig her under Bordet, indtil jeg kommer efter den rette Sammenhæng. (kryber under Bordet).

Anden Scene.

Makker. Henrich.

Makker (bliver staaende ved Døren). Den lille Lise lader mig vente noget længe, som man kalder det.

Henrich (halv sagte). Mig syntes, at man nævnte Lises Navn. Skulde hun have narret mig?

Makker. Hvad befaler? Det var som om nogen sagde, at hun havde narret mig. Hun lovede mig dog saa bestemt at komme. Imidlertid har hun rigtigt nok, som man kalder det, ladet mig staae en halv Time paa Gangen.

Henrich (halv sagte). Hun er ikke at stole paa.

Makker. Hvad befaler — Ja vist! — De unge Piger nuomstunder ere ikke at stole paa. I gamle Dage var de mere ordholdende, men om denne Forandring er en Følge af, at Verden har forandret sig, eller at jeg har forandret mig, skal jeg lade være usagt.

Henrich (halv sagte). Du skulde skee en Ulykke, din gamle Snuushane.

Makker. Hvad befaler? Nu forekom det mig, som man kaldte mig en gammel Hane. Er der nogen? Ingen svarer. Formodentligen maa det komme af Blodet. Man er altid lidt underligt tilmode, naar man gaaer paa slige Veie. Det er ellers besynderligt, som man kalder det, hvorfor man altid har tituleret mig for en Hane. I min Ungdom kaldte man mig i Jydland Kokkyllingen. Jeg kan troe, at det er paa Grund af mit fyrige Temperament.

Henrich (sagte). Som jeg havde en stærk Lyst til at tæmme; men jeg maa holde mig stille. Det er en Lykke, at jeg ikke allerede er røbet, thi han har hørt mig tale.

Makker. Lise bad mig sætte mig ned, til hun kom. Naar jeg kun kunde finde en Stol. Her troer jeg, at der staaer en. See saa, jeg vil sidde her lige ved Døren.

Henrich (sagte). Jeg vil haabe, at hun ikke kommer.

Makker. Tys! der er hun. Jeg vil, som man kalder det, lægge mig paa Knæe for at tage imod hende paa en passende Maade, der kan udtrykke mine Følelser (kaster sig paa Knæe).

Tredie Scene.

Fr. Anke med Lys. Makker. Henrich.

Makker (i det Døren aabner sig). Elskede Pige, Du veed ikke, hvor inderligen jeg har længtes efter Dig.

Fr. Anke. Ei, Hr. Makker, hvorfor ligger De der?

Makker (sagte). Au for en Ulykke! Frøken Anke (springer op).

Fr. Anke. Hvem har lukket Døren op, min Bedste?

Makker. Lise gav mig en Hovednøgle. (sagte) Det er til at blive gal over.

Fr. Anke (der imidlertid har lukket Døren i Laas). Lise? Hvorledes kom De til at tale med Lise? De var jo indelukket her.

Makker (sagte). Jeg er et Fæhoved, som man kalder det. (høit) Ei ærbødige Tjener, det kan jeg ikke sige Dem.

Fr. Anke. Hvorfor ikke? Nu vil jeg vide det.

Makker. Naar De endeligen vil vide det — men ellers synes mig, at De maatte kunne begribe, at der let kan komme et Menneske noget paa. Jeg maatte dundre paa Døren, og saa kom til Lykke Lise med en Nøgle, som kunde lukke op. (sagte) Det slap jeg ganske godt fra. Forresten vil jeg lade mig hænge, om jeg kan begribe, naar hun har lukket mig inde her.

Fr. Anke. Undskyld, min Bedste, at jeg blev noget længe borte, men jeg maatte skrive denne Seddel, som absolut skal bruges til Udførelsen af den Plan, som jeg lovede at meddele Dem.

Makker. Ei ærbødige Tjener, gjør ingen Complimenter. Jeg havde, som man kalder det, slet ikke taget det ilde op, om De var blevet reent borte.

Fr. Anke. Jeg veed nok, at De er Godheden selv, naar De kun ikke bliver hidsig. Kom nu min bedste Ven, og sæt Dem ned. Vi maa tage os en lille Bid nu. Den hele Nat vil gaae med til min Plan. (sætter sig).

Makker (i det han sætter sig). De burde dog, som man kalder det, lade mig have Ro i Nat, da De veed, at jeg maatte vaage den hele forrige Nat hos Baron Aldern.

Fr. Anke. Jeg kan ikke hjælpe Dem. Det gjælder om at erobre den bevidste Arv. De veed, at jeg har den Idee tilfælleds med vor udødelige Tycho Brahe, at visse Handlinger bedst udføres paa visse Dage. Husker De hvad der skete paa denne Dag for tre Aar siden.

Makker (bliver paa engang snaksom). Hille den Ulykke, det troer jeg. Den Dag glemmer jeg aldrig, som man kalder det. Paa den gjorde jeg mit Mesterstykke med Testamentet.

Henrich (sagte). Lad os nu høre efter. Maaskee vi kunde faae noget at vide.

Makker. Jeg husker Alting, som om det var passeret i Gaar. Den salig Kone laae Liig i det gamle Skovløberhuus. — Hun havde kort før sin Død ladet sig bringe derhen.

Fr. Anke. Man siger, at hun i sin Ungdom havde havt en Kjærlighedshistorie der i Huset. Folkene her paa Gaarden paastaae endogsaa, at hun gaaer igjen dernede.

Makker. Jeg vil saamæn gjerne troe, at det er sandt — hun havde en besynderlig Kjærlighed

til dette gamle Hundehul. Men vi komme fra Historien.

Fr. Anke (sagte). Jeg har hørt den vel hundrede Gange, men jeg maa lade ham fortælle.

Makker. Vi havde været omkring paa hele Godset. Omtrent Kl. 10 om Aftenen kom vi, som man kalder det, til Skovløberhuset, hvor vi maatte tye ind for Uveir. Det var lidt ubehageligt, som man kalder det, thi da der kun er eet Værelse i hele Huset, saa maatte vi opholde os i samme Stue, hvor Kisten stod. Jeg kan tydeligt huske, at den stod paa venstre Side af Alkoven.

Fr. Anke. For mig var det en rædsom Situation. Jeg kastede mig i den grønne Lænestol, der stod paa den anden Side af Alkoven, og hyllede mig ind i min Kappe, men den Afdødes Skygge svævede mig stedse for Øie.

Makker. Det moersomste var at see Monsieur Trap. Han stod den hele Tid ved Birkedommerens Stol og rystede som et Espeløv, som man kalder det. Birkedommeren og den gamle Andreas toge dem derimod ikke Sagen saa nær. Medens jeg skrev, fik de Dem et Spil Kort.

Fr. Anke. De ugudelige Mennesker!

Makker. Men jeg — jeg var dog den største Helt, som man kalder det. Jeg skrev — og hvad skrev jeg? Den urigtige Gjenpart af den salig Kones Testamente.

Fr. Anke. Sandt er det, min Bedste, at De gjorde Deres Sager godt.

Makker. Vor gode Birkedommer er et Fæe, som man kalder det, og jeg gjorde ham saa bange

for at tage det originale Testamente til sig, at han strax besluttede at tage en notarial Affskrift deraf. Jeg tilbød mig naturligviis at skrive denne Copie. Hvad har jeg imidlertid at gjøre? Jeg sætter en heel Tirade til, hvorved den Afdøde indsætter Dem til Arving af hendes hele Formue, naar Frøken Mathilde maatte forlove eller gifte sig uden Deres udtrykkelige Tilladelse. Denne forfalskede Gjenpart forelægger jeg vor gode Birkedommer, som man kalder det, og han attesterer glat væk, at den er overeenstemmende med Originalen, uden at conferere den. Vi havde nu Spillet vundet, og vi have hidindtil hjulpet os frem med den.

Fr. Anke. Imidlertid maa De dog tilstaae, min Bedste, at Lykken her var bedre end Forstanden, thi Birkedommeren behøvede kun at have seet sig for.

Makker. Ei ærbødige Tjener, jeg kjendte ham jo — jeg vidste, at han ikke kunde see sig for. Dersom han endog havde opdaget Urigtigheden, vare vi dog ikke værre farne end før, og det er noget, man især bør tage Hensyn paa, naar man vil gjøre en Geniestreg.

Fr. Anke. Der er dog en stor Feil ved dette Mesterværk.

Makker. Ei ærbødige Tjener, og den bestaaer deri?

Fr. Anke. De burde ligefrem have indsat mig som Arving. Det ene havde været ligesaa let som det andet.

Makker. Ei ærbødige Tjener, deri bestaaer netop Kunststykket. Alle Mennesker vidste, at Frøken Mathilde var Arving, som man kalder det; derimod

kjendte man ikke Testamentet. Nu gad jeg dog vide, hvorledes jeg kunde gjøre hendes Arveret afhængig af en haardere Betingelse end den, at hun ikke maatte gifte sig. En uug Pige vil giftes, og, naar Mathilde vil giftes, maa hun nødvendigviis miste sin Arv.

Fr. Anke. Erfaringen har imidlertid senere lært dem, at der gives unge Piger, som ikke lade sig røre af Amors Pile.

Makker. Maaskee det kommer med Alderen. Det kunde De maaskee bedst give mig Underretning om?

Fr. Anke. Mathilde er kold som en Marmorstøtte, og heudes Hjerte ubevægeligt. Man maa altsaa see at bringe hende i en saadan Situation, at det for tredie Mand seer ud, som om hun havde overtraadt Testamentets Bestemmelse.

Makker. Hvorledes skulde det lade sig gjøre?

Fr. Anke. Paa den simpleste Maade af Verden. Vi behøve kun at indrette Sagen saaledes, at det seer ud, som om hun var løbet bort med en fremmed Mandsperson.

Makker. Ei ærbødige Tjener, det er ikke saa galt, som man kalder det. Hvem skulde spille Forførerens Rolle?

Fr. Anke. Dertil har jeg udseet Trap. Hans Kjærlighed til Mathilde gjør det saameget lettere at bringe Maschinen i Gang. Derfor var det, at jeg befalede ham, at holde sig ved Vognen, og tilbyde sig at kjøre med Mathilde. Det gjælder nu kun om, at faae hende vel i Vognen.

Makker. Ja det er Ulykken den, som man kalder det.

Fr. Anke. Lad De mig sørge derfor.

Makker. Hvor skal Touren gaae hen?

Fr. Anke. Jeg har instrueret Kudsken om at kjøre omkring i Dyrehaugen i et Par Timers Tid, og saa vælte dem uden for det gamle Skovløberhuus. Tør jeg nu bede, min Bedste, at sørge for, at Birkedommeren til den Tid ogsaa kommer der? Det øvrige skal jeg besørge.

Makker. Ei ærbødige Tjener, jeg skal strax ride ned til Landsbyen og slaae Allarm, som man kalder det.

Fr. Anke. See der, tag Gjenparten af Testamentet med Dem. Der kunde let blive Spørgsmaal om den.

Makker. Men hvem har da Originalen? Sørg bare for, at ingen faaer den at see.

Fr. Anke. Lad mig raade for det. Jeg gjemmer den som min Øiesteen. Den følger mig overalt. Der er desuden ingen, der spørger derom, da de troe, at den er forlagt.

Makker. Nu et Glas (drikker) — og saa adieu.

Fr. Anke. A revoir. Held og Lykke!

Makker. Ja, det maae vi sige to Gange. Held og Lykke. (Froken Anke lukker Døren op, og Makker gaaer).

Fjerde Scene.

Fr. Anke. Henrich.

Fr. Anke. Omsider gik han. Hvilken Plage for et stakkels Pigebarn, der i Phantasien svæver i de

indre Gange af Ideernes Labyrint, at maatte holde gode Miner med et saa brutalt Menneske. Alle mine Nerver bleve afficerede ved hans Insolence; og med det Menneske skal jeg vandre ad Livets Bane, med ham skal jeg dele Livets Byrder, med ham skal jeg leve og døe. Skrækkelige Tanke! Ulyksalige Christense! hvad har Du gjort, da Du betroede Dig til det Uhyre? Hvad nytter det at klage? Det er engang skeet, og lader sig ikke forandre. Mathilde skal have dette Brev. (ringer) Jeg maa ikke selv levere hende det.

Femte Scene.

Lise. De Forrige.

Lise. Var det Frøkenen, der ringede?

Fr. Anke. Det var vel, at Du kom. Jeg kan neppe tale.

Lise. Jeg skulde dog vel ikke troe, at Forvalteren —

Fr. Anke. Tænk Dig hvilken Ulykke! Du veed, at Mathilde —

Lise. For Himlens Skyld, der er dog vel ingen Ulykke tilstødt min kjære Mathilde? Jeg beder Dem — sig frem — Mathilde! hvad hun? —

Fr. Anke. Hun har en Ven —

Lise. En Ven? (sagte) Skulde hun allerede have mærket Uraad!

Fr. Anke. Du lader mig ikke tale ud. Hun har en Veninde —

Lise (sagte). Nu faaer jeg Luft.

Fr. Anke. Denne Veninde Frøken Franken ligger for Døden.

Lise. Hvorfor tager De Dem det saa nær? De har knap seet hende to eller tre Gange i Deres hele Liv.

Fr. Anke. See Du at forberede Mathilde paa denne Sorg, og leveer hende dette Brev, som Frankens Karl bragte. Han udlod sig med, at hans Herskab ønskede endnu i Nat at see Mathilde. Siig hende derfor, at jeg allerede har ladet Vognen spænde for og kjøre hen til Haugeporten.

Sjette Scene.

Lise. Henrich.

Lise. Den arme Mathilde! hvorledes skal jeg bære mig ad for at bringe hende dette Budskab?

Henrich (under Bordet). Det kan Du let blive fri for, min Engel.

Lise (udstøder et Skrig). Min Gud! hvad er det? Er her nogen?

Henrich (kryber frem). Ja, her er jeg.

Lise. Hvorledes kommer Du her?

Henrich. I mere end en halv Time har jeg maattet ligge krum under Bordet, og neppe vovet at drage mit Veir. Jeg trænger haardt til et lille Glas Viin, dersom ellers den gode Hr. Forvalter har været saa gunstig at levne en Draabe i Flasken.

Lise (skjænker). See der, drik — og skynd Dig saa at fortælle, hvorledes Du er kommen her.

Henrich. I alt andet skal jeg tjene Dig; men i den Fald maa Du rigtigt have mig undskyldt;

thi jeg er ikke den Mands Søn, som selv veed, hvorledes jeg er kommen her. Saa meget kan jeg ikkun sige Dig, at det har været Himlens Villie, at jeg skulde opdage Ondskabs mørke Planer. Jeg usle Karl! der fordristede mig til at skjælde Spøgelset ud, fordi det havde en Smule Skjæg; jeg indsaae ikke, at det var efter høiere Ordre, at det ledede mine Fjed.

Lise. Du er vist gaaet fra Forstanden, siden vi talede sammen sidst. Jeg har her et Brev, som jeg skal bringe til min Frøken. Jeg gaaer bort et Dieblik, see saa imidlertid at komme til Dig selv igjen.

Henrich. Hid med Brevet!

Lise. Hvad vil Du med det?

Henrich. Det er til mig!

Lise. Til Dig? —

Henrich. Jeg er fra nu af Frøken Mathilde.

Lise. Han bliver galere og galere. Hvad skal jeg ulykkelige Menneske gribe til? der er ingen Ting i Verden, jeg er mere bange for end for gale Mennesker.

Henrich. Som sagt — jeg befaler Dig at levere mig Brevet — det er til mig.

Lise. Dersom Du spøger, er denne Spøg meget ilde anvendt, thi Brevet er af et meget bedrøveligt Indhold.

Henrich. Jeg vil gjerne troe, at det indeholder en meget rørende Historie, men saameget er vist, at ikke et eneste Ord deri er sandt.

Lise. Hvoraf veed Du det?

Henrich. Fordi jeg har ligget under Bordet, og hørt en lang Samtale imellem den gamle Putte og hendes Elsker. Det er ret to ondskabsfulde

Kreaturer; men til Lykke haaber jeg, at det skal være os en let Sag, i Fremtiden at contraminere deres Rænker.

Lise. Jeg kan kun ikke begribe, hvortil dette Brev skulde nytte.

Henrich. Det er skrevet for at faae Frøken Mathilde i Vognen med en Mandsperson ved Nattetider. Vognen er allerede forspændt, og en vis Hr. Trap eller Rap, hvad han hedder, staaer nede for at agere Forfører; men han skal faae en lang Næse, thi som Du seer mig her, har jeg fast besluttet, at sætte mit gode Navn og Rygte samt min Dyd i Fare, og løbe bort med Junkeren. Men, førend vi gaae videre — hvorledes er denne Monsieur Trap? Jeg kan ikke sige, at jeg har saa synderlig Lyst til at miste en Arm eller et Been, naar han opdager Feiltagelsen.

Lise. Derfor kan Du være ganske rolig. Han er et godmodigt, tjenstfærdigt Stykke Menneske. Han har faaet den ulykkelige Idee at forliebe sig i Mathilde, og deraf har man vel benyttet sig, for at bestemme ham til at deeltage i en Plan, hvis egentlige Hensigt man sandsynligviis ei engang har betroet ham.

Henrich. Er han iøvrigt let at narre?

Lise. Saa let som muligt. Uagtet han ikke har det allermindste at bestille, er han saa distrait, som om al Verdens Forretninger hvilede paa ham, saa at han siger de største Dumheder, og lader sig binde de urimeligste Ting paa Ærmet. Hertil kommer, at han i den senere Tid har læst en stor Deel af de moderne Spøgelse Romaner, der ganske have forrykket hans Hjerne.

Henrich. Nu kjender jeg min Mand, og skal nok vide at tage ham paa den rette Maneer.

Lise. Du maa gjøre Dig ret smægtende.

Henrich. Imidlertid mangler der endnu det væsentligste.

Lise. Og det er?

Henrich. En Fruentimmerdragt.

Lise. Som kan passe Dig. Det er Ulykken. Dog det er sandt, paa mit Værelse hænger nogle gamle Klæder, der have tilhørt den salig Kone. Hun var temmelig corpulent, saa jeg troer nok, at Du kan faae dem paa.

Henrich. Ypperligt. Lad os da strax gaae derover.

Lise. Hjælp mig først dette Bord bort, thi her maa være roddeligt, dersom den Gamle skulde komme igjen. (de flytte Bordet).

Henrich. Lad mig nu see, at Du gjør Dit Bedste for at gjøre mit Toilette til min Fordeel.

Lise. Det vil falde vanskeligt.

Henrich. En Elskerinde maa være smuk.

Lise. I Mørke ere alle Katte graae. Nu hurtig! Den arme Trap gaaer og forkjøler sig, fordi han maa vente saalænge paa sin nydelige Princesse med den lange Næse. (de gaae).

Syvende Scene.

(Hauge. I Baggrunden en Port. Ved Siden af den et Lysthuus. I Forgrunden en Haugebænk).

Trap. Lars.

Trap. Mener Lars, at de kommer snart?

Lars. Det maa han vide bedre end jeg. Frøkenen ordinerede mig at blive til de kom.

Trap. Jeg fryser noget forskrækkeligt; og jeg vilde ønske, at jeg havde noget at varme mig paa. En liden Kop Kaffe kunde opmuntre og forfriske Sindet. Kaffe er dog en Gudernes Drik.

Lars. Drikke de Folk ogsaa?

Trap. De gamle Guder drak Amphion, som der staaer i Visen.

Lars. Jeg holder mere af Viin. Frøkenen var saa gratieus i Aften at fylde mig denne Lærke til Trøst og Husvalelse paa Veien. (sagte) Det er Stikpenge for at vælte rigtigt. (høit) Vil han smage en Taar?

Trap. Lars er alt for god, men det kunde ikke være saa galt (drikker). Ah! det gjorde godt. (sagte) Det er dog ubehageligt, at jeg ikke har en Skilling hos mig. Jeg maa dog give ham lidt. (høit) Hør min gode Lars, vil Lars laane mig en 8 à 10 ß?

Lars. Der har han en Mark. Jeg har ikke andet.

Trap. (sagte) En Mark er formeget for den Smule Viin. (høit) See der min gode Lars har han den Mark. Deraf kan han tage 8 ß. i Drikkepenge for den Viin jeg fik, og saa skylder han mig 8 ß.

Lars. Men saa skylder han mig da en Mark.

Trap. Jeg har jo betalt.

Lars. Med mine Penge.

Trap. Det er Gud straffe mig ogsaa sandt. Vi lidt, jeg troer, at jeg ligesaa gjerne vil skylde Lars 8 ß., saa er vort hele Mellemværende afgjort.

Lars. Vil han drikke endnu engang, maa han gjerne.

Trap. Nei Tak — Nu har jeg faaet Mod.

Lars. Han skal ikke genere sig. Der gaaer en god Dosis i denne Flaske. Jeg har fundet den engang paa Fælleden, da Borgerskabet havde exerceret.

Trap. Jeg troer, at Lars beskylder Borgerskabet for at drikke. Vel ere vi gode Venner, men det kan jeg som Bombardeer ikke taale.

Lars. Naar Guderne drikke, som han før sagde, behøver en Skomager eller Skrædder vel ikke at skamme sig derved.

Trap. Jeg gidder ikke disputere med ham. Jeg har andet at tænke paa. Gaa nu til Vognen, min gode Lars. Nu kan den gode Mathilde vel ikke blive længe borte, og vi maae være færdige til at kjøre, naar hun kommer.

Lars. Ja vel da. (gaaer).

Ottende Scene.

Trap (alene).

Jeg maa dog have lidt Ro til at betænke mig, hvorledes jeg skal bære mig ad med mit Frierie. Tante siger vel, at man skal lade Hjertet tale, men det er vanskeligt at bringe det dertil. Naar jeg er allermeest forelsket, saa Hjertet slaaer Slag i Slag, saa kan jeg ikke faae et eneste Ord frem. Var jeg endda en vakker, net, ung Cavaleer, saa havde det ingen Nød; men saadan en uværdig Person som jeg er. Godt begyndt er halv fuldendt, siger man for et gammelt Ordsprog; men Begyndelsen har altid sine Vanske-

ligheder. Det er en stor Lykke, at Mathilde ikke er kommen endnu, thi dersom hun nu stod her for mig, er jeg sikker paa, at jeg igjen lod Leiligheden gaae fra mig uden at sige et eneste Ord. Jeg kan jo sige det ganske ligefrem, som for Exempel: vil min gode Mathilde have mig til Mand. Nei det gaaer dog ikke an. Bi lidt — jeg vil sætte mig engang her paa Bænken, og see paa Stjernerne. Maaskee jeg saa kunde komme til at sværme. (Han sætter sig). Gud give nu, at Aanden vilde komme over mig, og at der endnu gaves saadanne usynlige Stemmer, som de, der saa ofte ledede de gamle Riddersmænd i deres Kjærligheds Bedrifter. (Lægger Hovedet tilbage mod et Træ, og stirrer mod Himmelen).

Niende Scene.

Rosen. Trap.

Rosen. En uimodstaaelig Magt fængsler mig til alt hvad der omgiver Dig, min Elskelige, og gjør mig det umuligt at forlade disse Steder.

(Han sætter sig i Lysthuset).

Trap (sagte). Himlen være lovet! den har hørt min Bøn. Hvad enten det nu er en rigtig Aand, eller en Geist i menneskelig Skikkelse, saa var det nydeligt, hvad den sagde. Jeg maa holde mig stille, og lytte efter, om jeg kunde høre noget mere.

Rosen. I Tanken om Dig bestaaer min hele Tilværelse.

Trap (sagte). Det er alt for deiligt.

Rosen. Siden jeg fandt Dig, har jeg intet Ønske tilbage.

Trap (sagte). Hvor rørende!

Rosen. Naar jeg tænker paa min forrige Tilstand. Jeg var ligegyldig ved Alt. Hele Naturen var saa tom, saa øde —

Trap (sagte). Nu kommer jeg snart til at græde.

Rosen. Dødens Rædsler mægtede ei engang at vække mig af min Sløvhed.

Trap (sagte). Døden har jeg rigtigt nok aldrig tænkt paa — men det forstaaer sig — saadant noget maa der til for at gjøre Tingen mere romantisk.

Rosen. Min hele Stræben skal fra nu af være Dig helliget.

Trap (sagte). Jeg skal saamæn ikke see til noget andet Pigebarn, om det saa var nok saa smukt.

Rosen. Jeg skal gjøre Alt for at see Dig lykkelig.

Trap (sagte). En god Mand skal jeg blive.

Rosen. Hver Time paa Dagen skal være for Dig.

Trap. Jeg skal selv staae op om Morgenen for at lave Kaffe.

Rosen. Hvilken Salighed at tænke sig Dig som Moder.

Trap (sagte). O ja, hvilken Glæde! hvor jeg skal ride Ranke med de smaa Trapper! (høit) Hilledød! der er hun!

Rosen (sagte). Jeg er ikke alene! Naar der kun ingen har hørt mig.

Tiende Scene.

Henrich (forklædt). Lise. De Forrige.

Henrich (afsides til Lise). Er det her, at den lykkelige Elsker staaer paa Post?

Lise (sagte). Ja. Gjør nu Dit Bedste, og anvend alle Midler for at erobre.

Henrich (sagte). Lad Du mig sørge derfor. Han nærmer sig uden Tvivl.

Lise (sagte). Saa maa jeg løbe, for ikke at forstyrre denne salige Hyrdetime.

Rosen (sagte). Jeg maa lytte efter, — her ere flere!

(Lise gaaer).

Ellevte Scene.

Rosen. Henrich. Trap.

Trap (sagte). Hvorfor mon hun bliver staaende? (høit) Er det min gode Mathilde?

Rosen (sagte). Mathilde! Hvad kan det betyde, at hun er her saa silde om Aftenen?

Henrich. Ah! Fætter Trap! det er mig meget kjært, at jeg træffer Dig. Jeg er i den Nødvendighed at maatte gjøre en lang Reise i Mørke. Hvilken Glæde at kunne nyde Dit behagelige Selskab.

Trap. Jeg beder — Fornøielsen og Æren ere paa min Side. Jeg har saamæn staaet her i en Times Tid bare for at have den Fornøielse at følge med.

Henrich. Hvoraf vidste kjære Fætter, at jeg skulde reise. Først i dette Øieblik erfarede jeg det selv.

Trap (sagte). Au! der fortalede jeg mig nok. (høit) En Ahnelse, en Indskydelse fra Himmelen sagde mig det. Saadant hænder mig saa tidt. Endnu i dette Øieblik var her en usynlig Stemme, som lærte mig at frie.

Henrich. Gaaer kjære Fætter da paa Frierie?

Trap. Det har jeg desværre gjort saalænge.

Henrich. Tør man spørge, hvem den Lykkelige er?

Trap (sagte). Nu er det Tid. Hun har selv lagt mig Svaret i Munden. Au vee! nu kan jeg intet huske af, hvad Stemmen sagde — Er jeg dog ikke ulykkelig. Jeg troer, at jeg vil svare med Baggesens deilige Vers (falder paa Knæe og synger):

Blik ned, det er mig,
jeg elsker, jeg elsker,
jeg elsker, jeg elsker,
jeg elsker, jeg elsker, jeg elsker, jeg elsker
kun Dig.

Henrich. Hvor rørende! Disse hulde Harmonier gaae lige til Hjertet — og jeg føler —

Trap (springer op). Min gode Mathilde føler?

Henrich. At jeg maa have Betænkningstid. Denne Erklæring kommer mig saa uforberedet.

Trap. Jeg har længe beredt mig paa den, og jeg kan sværge paa, at den har ligget som en Steen paa mit Hjerte. Hvortil Betænkningstid? Vi kjende jo hinanden. Jeg skal blive saadan en god Mand. Tænk dog bare hvilken Fryd, naar vi faae en lille Trap?

Henrich (sagte). Dermed skal jeg ikke kunne tjene Dig?

Trap. Slaa til! hvad! gjør det?

Henrich. Sandeligen kjære Fætter, det er altid en betænkelig Sag at lade sig lægge i Lænker.

Trap. I Lænker! Det har jeg aldrig tænkt paa. Min gode Mathilde skal ikke genere sig, fordi jeg bliver hendes Mand.

Henrich. Hvilken herlig Grundsætning for en Ægtemand! Den har ganske ladet mig seire over alle Betænkeligheder. See der, Fætter, der er min Haand.

Trap (kysser ham paa Haanden). Herre Gud! hvor jeg er rørt! jeg maa græde! den Kjærlighed, den Kjærlighed er dog en underlig Ting. Hvilken Følelse fortryller mig, naar jeg trykker denne nysselige Haand til mit Hjerte.

Henrich. Skal ikke et Kys beseigle vor Pagt?

Trap. Nei, det tør jeg, Gud straffe mig, ikke. Man maa ikke være altfor næsviis.

Henrich. Kjære Fætter! fra nu af ere vi eet Legeme og een Sjel.

Trap. Lad gaae da, siden det er mørkt; men ellers turde jeg ikke være saa dristig.

Henrich. Evig Din! (kysser ham).

Rosen. Nei det gaaer for vidt! Hvilken Troløshed! (støder Trap tilside) I det samme Øieblik, De fortæller mig om Deres Bestandighed, nedværdiger De Dem til en saadan Kjærlighedsforstaaelse.

Henrich (sagte). Himmel, min Herre! — Han vil fordærve os den hele Historie.

Trap. Au vee, jeg er dødsens!

Rosen. Hvormed kan De undskylde en saadan Fremfærd?

Henrich (sagte). Der er intet andet for — (han besvimer i Rosens Arme).

Rosen. Hun er besvimet. Skaf Hjelp!

Trap. Paa Øieblikket (gaaer op i Baggrunden).

Henrich (til Rosen). Stille Herre, det er mig. Jeg er forklædt for at narre det Tossehoved.

Trap. Lars! Lars! vil Lars være saa god at løbe ind at faae et Glas Vand. Den gode Mathilde har faaet ondt.

Henrich. Spørg mig ikke om noget, thi jeg har ikke Tid at svare. Kort at fortælle: man har opspundet forræderske Planer for at styrte os; man fører mig bort istedet for Mathilde. Alt staaer paa Spil, og jeg ønskede derfor at have Dem med paa Raad. Hør, veed De hvad, De kan gjerne følge med.

Rosen. Som Du vil. — Jeg forstaaer intet af det Hele.

Henrich. De skal nok faae Sammenhængen at vide. Vær blot paastaaelig og følg med.

Trap (kommer tilbage). See her er Vand. Jeg kan ikke sige min gode Mathilde, hvor jeg er ulykkelig.

Henrich. Nu er det forbi, men det er ikke Ret saaledes at forskrække mig.

Trap. Hvad kan jeg gjøre dertil. Hvem er den gode Herre, som saaledes altererer min halve Sjel? Jeg burde lære ham noget andet.

Henrich. Vær rolig kjære Fætter. Lad det nu være glemt. Det er Frøken Frankens Broder, der skal kjøre med os tilbage; han har hørt vor Samtale, og fundet en Fornøielse i at forskrække os.

Rosen. Det er mig en Fornøielse at gjøre Deres Bekjendtskab, min Herre.

Trap. Mig iligemaade. Imidlertid vilde jeg ønske, at dette Bekjendtskab var stiftet paa en anden Tid, da jeg saa gjerne vilde være lidt alene med min lille Kjæreste. Man har saa mange Ting at sige hinanden, naar man nyligt er blevet forlovet, og, siden De har hørt vor Samtale, veed De, at Forlovelsen først gik for sig i dette Øieblik.

Rosen. For at tjene Dem, skal jeg sætte mig hos Kudsken.

Trap. Det vilde saamæn være en Skam. Naar jeg rigtigt betænker Sagen, saa kan jeg endeligen faae Leilighed nok til at tale med hende, naar vi først blive Mand og Kone.

Henrich. Lad os nu komme afsted.

Trap. Maa jeg byde min gode Mathilde min Arm. Hvor det dog er deiligt at være saa nær det lille Hjerte. Jeg kan høre det slaae.

Henrich. O! lille Skjelmsmester! Det er intet Under, at et Hjerte slaaer for Dig.

(De gaae).

(Dækket falder).

Tredie Act.

(En Bondestue. I Baggrunden en Alkove. Paa venstre Side en stor Kiste, paa høire en stor grøn Lænestol. I Forgrunden tvende Borde. Paa det ene en Lampe).

Første Scene.

Andreas. Peter.

Andreas
(gjør en Bøsse istand).

Er Du snart færdig Dreng?

Peter (ligeledes). Paa Øieblikket, Husbond, jeg skal blot sætte denne Skrue fast.

Andreas. Det er brav, min Dreng. Kun munter! hvem veed, om vi ikke komme til at bruge disse Instrumenter i Nat.

Peter. Skulle vi da ikke i Seng? Lad os dog være frie for at gaae paa Nattejagt. Jeg var oppe i Morges Klokken 4, og er saa søvnig, saa søvnig — (gaber).

Andreas. Jeg er selv søvnig (gaber). Du faaer mig til at gabe Dreng.

Peter. Man pleier at sige: den ene Abe faaer den anden til at gabe.

Andreas. I Nat skulle vi paa en egen Jagt. Dersom Du vil love mig, ikke at røbe Hemmeligheden, skal jeg fortælle Dig, hvad der skal gaae for sig.

Peter. Jeg gad vide, hvem jeg skulde betroe den Hemmelighed. Porthunden Sultan er det eneste levende Væsen, hvem jeg paa denne Tid af Dagen, eller rettere af Natten, kan komme til at snakke med.

Andreas. For kort siden fik jeg dette Brev fra vor Birkedommer. Hør nu efter (læser): "Høist-"ærede Hr. Foged! Som Rettens Foged maa jeg "herved anmode Skovens Foged om at være mig "assisteerlig med at afværge et Jomfrueran, som i "denne Nat vil blive begaaet her i Egnen. Denne "skrækkelige Forbrydelse er opdaget derved, at Kud-"sken, som kjører for Ransmanden, har røbet Gjer-"ningen, og man har været saa lykkelig, ved Bestik-"kelse, at overtale ham til at vælte uden for det Huus, "som min Hr. Ven beboer. Vær nu ved Haanden, "og grib Gjerningsmanden paa ferske Gjerninger. "Forbrydelsen er af den største Farlighed; thi, der-"som den blev almindelig, vare vi intet Øieblik sikkre "paa vore Koner og uskyldige Pigebørn. Jeg haaber "derfor, at min Hr. Ven af yderste Evne vil afværge "den Skjændselsdaad. Henimod Midnat kommer "jeg selv. Med Agtelse Deres forbundne o. s. v." Der hører Du Peter, at vi have alt i Vente, thi saadan en Herre har ingen Respect for skikkelige Folk.

Peter. Lad ham nu komme. Jeg skal nok vide at træffe ham, saa han aldrig mere skal tænke paa slige Historier.

Andreas. Der hører man nu strax, at Du er et ungt Blod. Altid i Gallop. Det skal nu være saa rask. Bilder Du Dig ind, at saadan en Karl staaer for Skud. Mærker han i mindste Maade Uraad, skyder han os strax paa Pelsen, og saa ligge vi paa vore Gjerninger. Vi maae lade, som om der ingen Ting var paa Færde, og faae ham lukket ind i Huset. Er han først kommen herind, kunne vi siden vise Myndighed. Lad Du nu Dit Gevær — jeg vil ogsaa ladde mit — og saa lægge vi dem derhen i Kisten ved Døren, for at de ikke strax skulle falde ham i Øinene. Saa kunne vi altid i Nødsfald spærre ham Udgangen.

Peter. I er en forsigtig General.

Andreas. Jeg er af samme Mening som hiin gamle General, der forbød sine Soldater at skyde paa Fjenden for ikke at irritere ham.

Peter. Hvad har jeg nu at gjøre?

Andreas. Du gaaer ned paa Veien, og passer paa, naar Vognen kommer. Saasnart Kudsken har væltet Dem, som der staaer i Brevet, løber Du til, og byder Dem ind i Huset. Forresten maa Du passe paa ethvert af mine Vink. Kom nu først og følg med mig op paa Loftet. Vi maae see om alt er i Orden, thi siden vi skulle have Fremmede, maae vi sørge for, at De ikke skulle have Grund til at klage over Opvartningen.

Peter. Jeg veed dog, at I ikke vil indqvartere Jeres Fremmede paa Loftet?

Andreas. Jeg har, som Du veed, ikke flere Værelser end dette, og de maae derfor tage til Takke med Leiligheden, som den falder. Luk nu Kisten op (lægger Gevæhrerne deri), og kom saa med. (De gaae).

Anden Scene.

Mathilde. Lise.

Lise. Her er ingen.

Mathilde. Besynderligt.

Lise. Saameget destobedre. Vi ville jo ikke være seete.

Mathilde. Jeg kan ikke begribe, hvad Du har for. I Mulm og Mørke faaer Du mig til at kjøre en halv Miil ved Nattetider.

Lise. Sandt at sige, veed jeg ikke selv, hvad her skal foregaae. Henrich har sagt mig, at der her i Huset skal spilles en Intrigue, som er sammensat af Deres Tante. Han er selv ført bort istedet for Dem af den kjære Fætter Trap. Saadanne Curiositeter oplever man ikke hver Dag, og det er altsaa intet Under, at et stakkels Pigebarns Nysgjerrighed kan forlede hende til at ville see Udfaldet, allerhelst da Sagen lader til at være af Vigtighed for Dem, min Frøken.

Mathilde. Naar vi kun ikke skade Henrichs Plan ved at træffes her. Det var høist uforsigtigt af mig at følge med.

Lise. Vi maae holde os skjulte; den gamle Andreas vil sikkerligen være af vort Partie, om ikke for andet, saa fordi han har et godt Øie til Forvalteren.

Mathilde. Karlen, der kjørte os herhen, kan let i Uvidenhed røbe os.

Lise. Ham gav jeg Ordre til strax at kjøre hjem. Vi have iøvrigt ikke nødigt at befrygte, at de andre allerede ere komne, thi efter Deres Tantes Ordre skulde de først kjøre en Tour rundt i Dyrehaugen, for at hun kunde faae Tid til at gjøre de fornødne Forberedelser.

Mathilde. Andreas her kan imidlertid af Dumhed fortælle, at vi ere her — og i saa Fald —

Lise. De har Ret — der kommer nogen — hurtigt lader os skjule os her i denne Alkove. Ikke engang Andreas maa vide, at vi ere her.

Mathilde. Himlen staae os bie.

(De skjule sig i Alkoven).

Tredie Scene.

Andreas. Peter.

Andreas. Nu er alt i Orden der. Gaa saa ned paa Veien, og pas paa, naar Vognen kommer. Lad mig see, at Du bærer Dig fornuftigt ad, saa jeg kan have Ære af Dig.

Peter. Det var underligt, om I skulde have den Ære, som jeg fortjener. Gjør jeg noget Klogt, kan jeg sige Jer, at jeg vil beholde Æren for mig selv.

Andreas. Klodrian! veed Du ikke, at i Feldten tager den Commanderende al Æren for sig. Jeg kjender en Mand, som har faaet en Orden for sin Tapperhed, omendskjøndt han var flere Mile fra Bataillen. Var det gaaet galt, havde han natur-

ligviis givet sine Folk Skylden, men, da det gik godt, var han saa fornuftig, selv at have været med. I saadant Fald kommer det for det meste an paa at skrive en god Rapport. Men skynd Dig nu — der ere de. — Jeg hører en Vogn.

Peter. Jeg løber, og jeg skal gjøre mit Bedste, men saa maa I ogsaa give mig en lille Deel af Æren.

Fjerde Scene.

Andreas (alene).

Det forekom mig, som om jeg hørte et Pidske-skrald (gaaer til Vinduet). Natten er fæl og mørk. Jeg kan slet intet see. Tys! jeg troer at de klammres. Han truer med at prygle Kudsken. Han vilde sagtens ikke lade det blive derved, dersom han vidste, at han havde væltet ham med frit Forsæt. Det bliver stille igjen. Peter er kommet til, og styrer dem tilfreds. Nu komme de herind. Frisk Andreas! viis Dig som en Mand, der har lugtet Krudtet. Cavalieren lader just ikke til at være af de føieligste; men det faaer intet at sige. Jo større Vanskeligheden, jo større Æren, naar den vel er overvunden. Der komme de.

Femte Scene.

Rosen. Trap. Henrich (forklædt). Peter. Andreas.

Peter. Her have vi dem da?

Rosen. Ventede De os?

Andreas. Jeg saae Vognen vælte, og saa befalede jeg min Dreng at hjælpe Dem herop. (sagte til Peter) Gaa Din Vei, Dit Fæ, Du fordærver mig ellers den hele Sag.

Peter. Saadant gaaer det altid. Naar man gjør alt hvad man kan, faaer man Skam til Tak. (gaaer).

Sjette Scene.

Rosen. Trap. Henrich. Andreas.

Andreas (sagte). Der er mig for mange. Mon det ogsaa skulde være Dem? (høit) Tør jeg spørge om nogen af det høie Herskab er kommen til Skade?

Trap. Jeg siger saamange Tak, — jeg har saamæn brækket min Ryg.

Henrich (der imidlertid har kastet sig paa en Stol). O Gud! jeg døer!

Trap. Der have vi det saa godt. Nu døer hun oven i Kjøbet.

Rosen. Fat Dig, kjære Datter.

Trap. Hvad for noget! Er det Deres Datter? Hun har jo aldrig havt hverken Fader eller Moder.

Rosen. Unge Menneske, dæmp Din Heftighed. Er det ikke nok, at Du har stillet min Datter blot for Verdens Omdømme? Vil Du endog haane hendes Fader?

Trap. Jeg siger Dem, at De ikke er hendes Fader. Hvor skulde den Fader være kommen fra?

Rosen. Han er kommen paa en Tid, da De mindst ventede og ønskede det; han skal lære Dem, hvad krænket Faderfølelse og faderlig Myndighed formaae at udrette.

Trap. Faderlig Myndighed kjender jeg ikke noget til, thi min Fader torde, mellem os sagt, neppe tale, naar min Moder ikke vilde tillade ham det.

Rosen. Deres Hr. Fader stod altsaa under Tøffelen?

Trap. Det samme vil jeg ogsaa gjøre. Jeg har lovet Deres Datter, at jeg skal blive en god Mand.

Rosen. Efter Deres Opførsel, min Herre, maa De ikke gjøre nogen Regning paa at erholde min Datters Haand. Iøvrigt ønsker jeg Deres tilkommende Kone af ganske Hjerte til Lykke med Deres gode Forsæt.

Trap. Jeg kunde vel faae mig en anden Kone; men den gode Mathilde elsker mig saa inderligen, og jeg elsker hende endnu høiere, saa at vi begge to gaae i Jorden af Sorg, naar vi ikke faae hinanden.

Rosen. De maa selv indrømme mig, min Herre! at den Maade, hvorpaa De har taget denne hele Sag, just ikke maa eller kan indtage mig for Dem. Ved min Tilbagekomst efter flere Aars Fraværelse træffer jeg min Datter ved Nattetider paa et eensomt Sted i Haugen, omfavnende en fremmed Mandsperson. Hun har aldeles ikke underrettet mig om, at hun havde nogen Kjærlighedsforstaaelse, ligesaalidt som hun dertil har indhentet mit Samtykke. Døm nu om min Harme ved et saadant Syn.

Jeg farer til, og Deres Lykke var det, at min Datter faldt i en Besvimelse, som gjorde mig det nødvendigt at komme hende til Hjælp, thi ellers skulde denne Kaardespidse have gjennemboret Deres Hjerte.

Trap. Da var det en stor Lykke, at hun besvimede.

Rosen. De gaaer bort efter Vand. Dette Øieblik benytter jeg mig af for at tale med min Datter. Hun fortæller mig, at hun af Dem var overtalt til at flygte, fordi hendes Tante ikke godvilligen vilde samtykke i Deres Forening. For at see, hvorvidt Deres Dumdristighed kunde gaae, fatter jeg den Beslutning, at lade mig Dem forestille som en fremmed, ubekjendt Person, og saaledes at følge med. Det tilstødte Uhæld har gjort mig det nødvendigt, at give mig tilkjende, forinden jeg fik Udfaldet at see paa Deres skjændige Plan. Efter alt dette overlader jeg Dem selv at bedømme, om jeg har Grund til at elske, agte, eller til at forbande Dem.

Trap. Hvor man dog kan tage feil! Jeg kan forsikkre Dem, at jeg aldrig har havt til Hensigt at løbe bort med min gode Mathilde. Vi skulde heller ikke løbet langt, da jeg ikke har en Skilling i Lommen. Jeg var i Haugen, for, efter Tantes Befaling, at følge med, og passe paa hende paa Veien.

Rosen. En anden Gang vil jeg raade Deres Tante til at vogte sig for at sætte Ulven til at vogte Faar.

Trap. Da vi nu kom ned i Haugen, saa kom Følelsen over mig, og saa kom Følelsen over Deres Datter, og saa kom, som Hr. Obersten eller Capitainen, hvad De er, nok veed, — naar man er ung —

Rosen. Naar De kan give mig nogen Vished om, at De har handlet efter Deres Tantes Ordre, vil jeg see, hvad jeg kan gjøre for Dem. Gaa nu bort, lad os være alene.

Andreas. Vil naadige Herre behage at læse dette Brev, som Birkedommeren har skrevet mig til, saa vil De see, at den gode Ven bruger Krumspring for at bringe Dem fra det rette Spor.

Rosen. Himmel! hvad seer jeg! En oplagt Plan, som allerede er kommen til Øvrighedens Kundskab! Nei, det gaaer forvidt! Skaf mig ham af Veien, eller jeg gjør en Ulykke paa ham.

Trap. Au! Lad mig være. Jeg har ingen Ting gjort. Jeg har aldrig tænkt paa at føre noget Menneske bort — og saa kommer den Fader —

Rosen. Til Din Ulykke. Pak Dig, eller Du er dødsens.

Trap (til Andreas). Skjul mig — ellers myrder han mig.

Andreas. Dersom naadige Herre tillader det, vil jeg lukke ham inde i Brændeskuret, til Birkedommeren kommer. Jeg maa derhos gjøre Dem opmærksom paa, at der staaer en Seng for Deres Frøken Datter derinde i Alkoven, og for Dem selv har jeg indrettet alting paa det Bedste oppe paa Loftet der. (gaaer med Trap).

Syvende Scene.

Rosen. Henrich.

Henrich. Uf! vel var det, at de gik. Jeg har siddet i den dødeligste Angest. De har ikke mindste

Genie til at spille en Intrigue. Hvorledes kunde De dog falde paa den — med Respect at sige — taabelige Idee at give Dem ud for Mathildes Fader? Deres Alder og hele Udvortes passede jo aldeles ikke til Deres Rolle.

Rosen. Jeg stolede paa min Modstanders Taabelighed. Du maa imidlertid have mig undskyldt, thi den dueligste Skuespiller maa forstyrre Ensemblet, naar han ikke kan sin Rolle. Grunden, hvorfor jeg paatog mig at agere Papa, var fornemmeligen den, at faae Leilighed til at tale med Dig i Eenrum. Dertil udfordredes for det første, at jeg maatte kunne befale den ulykkelige Elsker at fortrække. For det andet maatte jeg indrette det saaledes, at jeg uden Mistanke kunde blive hos Dig. Du seer saaledes, at jeg ikke har handlet aldeles uden Overlæg. Skynd Dig nu, Tiden er kort, lad os høre, hvad Du har at sige.

Henrich. For det første maa jeg aflægge Dem min forbindtligste Taksigelse.

Rosen. Hvorfor?

Henrich. For Deres lange Tale. Den har givet mig Tid til at fatte en Idee — en Idee, som er mig værdig. Naar jeg skal tilstaae den rene Sandhed, havde jeg slet ingen Plan, og jeg fulgte kun med Monsieur Trap for at tilintetgjøre Frøken Ankes; — men det gaaer mig, som det saa ofte gaaer i denne Verden. Man kan udrette store Ting, naar man kun forstaaer at føre sig Hændelsen til Nytte. De vil imidlertid allerede strax have bemærket, at jeg ikke har noget Genie til at blive en stor Mand; thi i de fleste Tilfælde faaer man Navn heraf, fordi

man stiller sig an, som om alt, hvad Tilfældet fører med sig, var forud beregnet.

Rosen. Dersom Du ikke snart bliver færdig med Dine Anmærkninger, forudseer jeg, at man overrasker os, forinden jeg faaer nogen Underretning.

Henrich. Seer De Herre! I Dag for tre Aar siden — omtrent ved denne Tid — blev Testamentet skrevet — her paa dette Sted.

Rosen. Hvilket Testament?

Henrich. Tantens, hvis Klæder jeg har paa.

Rosen. Hvilken Tante?

Henrich. Og Kisten der —

Rosen. Hvad den? —

Henrich. Nei Herre! naar De slet ikke veed den allerringeste Besked i Forveien, kan jeg ikke faae Tid at fortælle Dem, hvad jeg har i Sinde. Kun een Ting mangler mig.

Rosen. Og det er?

Henrich. Et Fruentimmer, som i mit Sted kunde spille Frøken Mathildes Rolle, thi jeg skal fra nu af være en anden Person. Det er galt, at jeg saaledes reent forsvinder, men det faaer nu gaae som det kan, og bliver der Spørgsmaal om Mathilde, maa De hitte paa Raad. Kryb nu ind der i Alkoven, og skjul Dem der.

Rosen. Jeg har ingen Tro til Din Plan. Du forekommer mig ikke ret at vide, hvad Du selv vil.

Henrich. Mit Hoved er saa fuldt af Ideer. Men skynd Dem nu Herre! Jeg er bange, at der kommer nogen.

Rosen. Jeg faaer vel at forlade mig paa Dig (vil gaae ind) Himmel! der er nogen!

Ottende Scene.

Mathilde. Lise. De Forrige.

Rosen. Mathilde! Du her?

Henrich. Lise! Du her?

Mathilde. Desværre ere vi her. Lises utidige Nysgjerrighed har bragt os herhen.

Henrich. Det er maaskee første Gang, at Fruentimmer Nysgjerrighed er kommet saavel tilpas. Jeg kunde gjerne kysse Dig, Lise, af lutter Glæde.

Lise. Fy! Henrich! Du maa vænne Dig til at moderere Dine Lidenskaber.

Henrich. Hvorledes skulde jeg kunne det, naar jeg seer Dine deilige Øines fortryllende Straaler, og det i et Øieblik, da jeg er beruset af Glæde over hvorledes alt forener sig for at fremvirke et forønsket Udfald?

Lise. Hvormed kunne vi bidrage dertil?

Henrich. Jeg stod just og ønskede mig en Person til at spille Deres Rolle, min Frøken, og det kan naturligviis ingen gjøre bedre end De selv.

Mathilde. Jeg seer helst, at jeg maatte blive uden for Comedien, thi jeg har aldeles intet Talent.

Henrich. Man paastaaer rigtigt nok, at det er vanskeligst at spille sin egen Person; men i dette Tilfælde vil det, som jeg haaber, nok gaae godt. For det første maa De holde dem skjult derinde i Alkoven.

Mathilde. Den Deel af Rollen kan i det mindste ikke være vanskelig.

Henrich. Naar man kalder Dem frem for Birkedommeren, maae De ikke indlade Dem paa at besvare hans Spørgsmaal, men kun forlange, at man kommer frem med Deres afdøde Tantes Testament.

Lise. Hvad har jeg at gjøre?

Henrich. Du bliver en ganske stum Person, og holder Dig saa skjult som muligt inde i Alkoven.

Lise. Jeg behøver altsaa ikke at være bange for at fortale mig.

Henrich. Du faaer ikke mere Indflydelse paa Handlingen end en Heltinde i en italiensk Opera, og det er kun Skade, at Du ikke maa lade Din Stemme høre; thi ellers havde Du god Leilighed til at more Dig med en Bravourarie. Dem, Herre, udnævner jeg herved til Maschinist. Hjælp mig den Kiste lidt frem. De maa beqvemme Dem til at ligge bag ved den for at hjælpe mig Laaget op.

Rosen. Hvor vil Du selv være?

Henrich. I Kisten, det forstaaer sig. Tys! der gives Signal! Herskabet kommer — Symphonier begynder. Enhver paa sin Plads! (springer i Kisten. Rosen kryber i Skjul bag den. Mathilde og Lise løbe ind i Alkoven).

Niende Scene.

Jeppesen. Andreas.

Jeppesen. Hr. Ven havde vel ikke ventet at see mig her saa sildigt?

Andreas. Jeg kan ikke nægte, at Deres Brev forundrede mig.

Jeppesen. Man er activ, man er paa sin Post.

Andreas. Det har jeg længe vidst.

Jeppesen. Imidlertid var jeg dog ikke kommet i Aften, naar man ikke fra Gaarden havde givet mig Ordre og Befaling dertil. Herskabet maa man adlyde, Hr. Ven, saalænge man vil have Brødet. Man kunde ogsaa gjøre det med Fornøielse, naar man fik Betaling i Forhold til de betydelige og vigtige Embedspligter, som paaligge Een. Men saadant, som det nu er, kunde man gjerne give Herskabet Døden og Djævelen, og leve det foruden.

Andreas. I saa Fald kunde Hr. Birkedommeren tage sin Afsked.

Jeppesen. Det kunde jeg ogsaa. Men hvad skulde jeg saa leve af? Man lever ikke af Luften med Kone og Børn. Her er saa mørkt Hr. Ven, skaf Lys paa Bordene. Man skal holde Retten her, og jeg vil altid, at man skal holde den med en Slags Værdighed.

Andreas. Nu skulle vi strax faae Lys. (tænder Lys).

Jeppesen. Ere Delinqventerne komne?

Andreas. Ja.

Jeppesen. Veed man, at jeg kommer?

Andreas. Jeg troer det ikke.

Jeppesen. Saameget desto bedre; saa have de ikke kunnet belave sig paa Svar. Hvor er Ransmanden? Hvorledes giver han sig til Taals?

Andreas. Han staaer ganske rolig nede i Brændeskuret, hvor jeg har lukket ham inde.

Jeppesen. Hvorledes fik Hr. Ven ham ind?

Andreas. Han var meget føielig, og da jeg rigtigt fik ham at see, opdagede jeg, at det var min meget gode Ven Hr. Trap deroppe fra Gaarden.

Jeppesen. Seer man det! Ja, som Dommer er man vant til, at faae baade med Venner og Fjender at bestille, saa man tilsidst ikke tænker derpaa. Man maa sige med Tydsken: Thu das Recht, und scheu den Teufel nicht.

Andreas. Skal jeg hente ham herind?

Jeppesen. Man kan ikke begynde Forhøret, førend Frøken Anke og hendes Consulent Forvalteren komme. Man lader mig vel som sædvanlig vente et Par Timers Tid. Har Hr. Ven ingen Kort? saa kunde man imidlertid faae sig et Slag Rambousse.

Andreas. Jeg har dem, vi spillede med sidst, men de ere kun maadelige.

Jeppesen. Skader ikke. Man kan sætte sig her. (Sætter sig ved Bordet paa høire Side af Theatret med Ryggen imod Coulissen. Andreas sætter sig lige over for). Vi spille vel som sædvanligt?

Andreas. Det forstaaer sig. Jeg betaler med Brænde —

Jeppesen. Og jeg med Gebyhrer i Skovsager. Man spiller paa en Maade for fremmed Regning (de spille). Hvor er Pigebarnet?

Andreas. Jeg formoder, at hun er der inde. (peger paa Alkoven).

Jeppesen. Er hun smuk?

Andreas. Jeg fik hende ikke at see.

Jeppesen. Man har dog altid nogen Kjærlighed for det smukke Kjøn, naar man i sin Ungdom har gjort Lykke hos dem.

Andreas. Saa det har været Tilfældet med Dem?

Jeppesen. Hvorledes kan Hr. Ven spørge om det? Man kan see paa mig, at jeg har været smuk i min Ungdom. Man har endnu den høie slanke Figur, noget vist caracteristisk her ved Næsen, og den høie Pande. Man var en Adonis. Damerne gjorde Vers om Eens Skjønhed. Derfor viser jeg dem og al mulig Høflighed, og jeg haaber, at Hr. Ven har behandlet Damen med Delicatesse?

Andreas. Saa galant som muligt. Jeg har deelt min egen Seng med hende.

Jeppesen. Saadant Galanterie fortryder man aldrig, saalænge man lever. Jeg kan med Sandhed sige, at jeg paa den Maade er kommet i Levevei, der, i hvor daarlig den er, dog er bedre end intet.

Andreas. Hvorledes gik det til?

Jeppesen. Hr. Ven kjendte vel den gamle Grevinde, som har eiet Godset.

Andreas. Det forstaaer sig. Jeg kom til Embedet i hendes Tid.

Jeppesen. Dengang levede de fornemme Folk paa en anden Maade end nu. Man maatte holde sig tre Skridt fra Livet. Alting gik saa statieux til. Nu derimod seer man fornemme Folk ligesaa krumryggede som Tiggere.

Andreas. De fleste af dem ere heller ikke stort rigere.

Jeppesen. Den gamle Grevinde var, som han vel kan huske, af den gamle Verden. Hun holdt strængt paa Stand og Værdighed. Imidlertid havde man dog den Lykke at see hende i min Faders Huus, da han var hendes Sjelesørger. En Dag kommer hun i et saadant Besøg, og træffer mig alene. Man var ung og mere smidig i Ryggen end nu; man gjør Complimenter — kort man iudtager. Det bliver Regnveir. Hvad har man at gjøre? Man lader den gamle Chaise spænde for, og hjælper Grevinden i Vognen. Men nu var der en Ulykke. At lade saadan en Dame kjøre alene med Kudsken, gik ikke an, at sætte sig i Vognen, torde man ikke, Tjener havde man ikke; jeg besluttede derfor, uden Hat paa Hovedet at springe bag paa Vognen, og at paatage mig en Tjeners Skikkelse.

Andreas. Det kan man kalde at drive Høfligheden vidt.

Jeppesen. Hør nu videre: Da jeg kommer op til Gaarden, var jeg bleven drivvaad af Regn. At røre hendes Naade med den blotte Haand var imod Etiquetten — række Armen hen kunde man ikke, da Kjolen var vaad. Kan Hr. Ven nu sige, hvad man skulde gribe til i saadan Kattepine?

Andreas. Nei, det er ingen let Sag.

Jeppesen. Man tager sit Lommetørklæde, der til al Guds Lykke var reent, op af Lommen. Man breder det ud over Kjoleærmet og rækker Armen til. Hendes Naade lægger sin høie Haand paa Tørklædet, og triner ud af Vognen med et Smiil, der røbede hendes høieste Naade for min galante og fine

Levemaade. — Kort efter blev man Birkedommer. Saaledes blev man befordret.

Andreas. Det var en net Historie.

Jeppesen. Onde Mennesker have fortalt den med adskillige Tilsætninger, som f. Ex: at jeg, da hendes Naade var steget ud af Vognen, skulde have sprunget ind, kastet mig paa Knæe, og kysset det Sted, hvor hun havde siddet, men det kan jeg forsikkre, ikke at være Tilfældet.

Andreas. Hvor kunde man falde paa det?

Jeppesen. Man sagde, at jeg vilde insinuere mig paa den Maade, da jeg saae, at Frue Grevinden endnu stod paa Trappen.

Andreas. Hvilken Dumhed! —

Jeppesen. Som sagt man blev befordret paa Grund af den Opmærksomhed, man viste hendes Naade; og Hr. Ven seer altsaa, at saadanne smaae Galanterier ikke ere uden Nytte. Jeg kunde have søgt i mange Aar, dersom ikke en saadan Leilighed havde tilbudet sig, hvormed man kunde distinguere sig.

Tiende Scene.

Peter. Fr. Anke. Makker. De Forrige.

Peter. Her have vi den naadige Frøken og Hr. Forvalteren.

Jeppesen. Hilledød! saa maae vi lægge Kortene bort et Øieblik; men lad dem ikke komme i Uorden.

Fr. Anke. God Aften, min gode Andreas. Tjenerinde Hr. Birkedommer, — De har dog vel ikke ventet længe?

Jeppesen. Den eneste Grund, hvorfor jeg har beklaget, at man har maattet vente lidt, er den, at man ikke i saa lang Tid har havt den Lykke, at see min naadige Frøkens milde og vederqvægende Aasyn, hvorfor Tiden rigtigtnok faldt mig lang, omendskjønt jeg neppe har været her i 10 Minutter.

Fr. Anke. De er altid saa fuld af Complimenter, min Hr. Birkedommer, saa man knap veed, hvad man skal svare. Hvorledes staaer det sig med Helbreden? —

Jeppesen. Jeg takker Gud; det er det eneste, man har, siden man ingen Penge har.

Fr. Anke. Min Guddatter, den lille Pauline, befinder sig dog ogsaa vel?

Jeppesen. Hun slægter sin Gudmoder paa i Skjønhed og Dyder, saa at man ikke noksom kan skattere hende lykkelig.

Makker. Lader os nu, som man kalder det, begynde paa Forhøret. Vi have ingen Tid at spilde.

Jeppesen. Ei see, god Aften, Hr. Ven! jeg var saa occuperet, saa jeg ikke saae Dem. Hvordan staaer det sig? Jeg har ikke seet Dem i en fjorten Dages Tid. Min Hr. Ven er blevet feed.

Andreas (sagte). Han bliver ikke feed af intet, den Karl.

Makker. Ei ærbødige Tjener! min Fedme rager jo ikke Dem, som man kalder det. Lader os komme til vore Forretninger.

Jeppesen. Paa Øieblikket, det forstaaer sig. — Bring Personen herop.

Peter. Strax. (løber ud).

Ellevte Scene.

De Forrige (uden Peter).

Fr. Anke. Jeg er ganske echaufferet af denne Nattereise. (kaster sig i den grønne Lænestol).

Jeppesen. Man maa tage sig i Agt for Forkjølelser; det er en farlig Aarstid. Min naadige Frøken burde ikke have udsat Deres dyrebare Helbred.

Fr. Anke. Sagen er mig desværre alt for vigtig. De vil selv indsee det, naar jeg siger Dem, at den Bortførte er min kjære Niece Mathilde.

Makker. Jeg mærker nok, at vi for lutter Snak aldrig komme til at begynde. Hvor er Deres Protocol?

Jeppesen. Den ligger der henne paa Bordet, Hr. Ven.

Makker. Skal jeg som sædvanligt føre Protocollen?

Jeppesen. Jeg er Dem meget forbunden. Man har et svagt Syn, og skriver derfor ikke gjerne ved Lys. Maaskee Hr. Ven vilde have den Godhed, at forelægge Delinqventen de sædvanlige Qvæstioner.

Makker. Meget gjerne. (sætter sig ved Bordet paa venstre Side).

Jeppesen. Lader os fortsætte vort Partie. Man er saa vant til Forretninger, at man alligevel kan styre Forhøret. (sætter sig paa sin forrige Plads).

Makker. Han burde sige, at han er saa vant til at være uden Hoved, at han ikke engang veed, naar han har det paa.

Jeppesen. He, he, he! Man vil ordentligen være vittig, troer jeg.

Makker. Jeg befatter mig aldrig med Vittighed, som man kalder det. Vittighed og Dumhed er i Grunden det samme, og Forskjellen bestaaer kun deri, at den Vittige siger for Spøg, hvad Tossen mener for Alvor.

Jeppesen. Kom nu, lille Andreas!

Andreas. Dersom den naadige Frøken tillader det? —

Fr. Anke. Geneer han sig ikke, min gode Andreas! (Andreas sætter).

Makker. Nu sidde vi, som man kalder det, accurat, som vi sad for tre Aar siden ved denne Tid.

Fr. Anke. Den fæle Liigkiste er her dog ikke. Det gyser i mig, naar jeg tænker derpaa.

Tolvte Scene.

Peter. Trap. De Forrige.

Peter. Her er han, Hr. Birkedommer! — (gaaer).

Jeppesen. Godt min Søn! —

Trap. Dersom Hr. Birkedommeren vilde tillade mig at tale et Ord.

Jeppesen. Man har ingen Tid. Man er just i Trækket her. Henvend sig til Hr Makker, og svar paa, hvad han spørger om.

Makker. Kom her hen. Hvad hedder han?

Trap. Det veed Forvalteren nok: Theodorus Polidorus Trap.

Makker. Hvor er han fød?

Trap. Ved Gammelstrand.

Makker. Hvad er han?

Trap. Bombardeer og Balinspecteur i Klubben de forenede Venner.

Makker. Hvad lever han af?

Trap. Af ingen Ting.

Makker. Ei ærbødige Tjener! det er et godt Levebrød, som man kalder det. Hvor gammel er han?

Trap. 23 Aar.

Makker. Staa nu stille, imedens jeg tager hans Signalement. Lang af Vext — lyst Haar — Ansats til at blive skaldet — graae Øine — smalskuldret — og tynd af Laar og Been. See saa, Hr. Birkedommer, nu er jeg færdig, som man kalder det, med de almindelige Spørgsmaal.

Jeppesen. Kom her hen til mig, unge Mand!

Trap. Siig mig dog bare, hvad skal alt dette betyde?

Jeppesen. Lover han, paa Ære og Samvittighed at besvare det Spørgsmaal, som man nu maatte forelægge ham til Besvarelse.

Trap. Ih! det forstaaer sig selv.

Jeppesen. Har han aldrig før gjort sig skyldig iden Forbrydelse, hvorfor han nu tiltales? —

Trap. Det kan jeg gjøre min Eed paa.

Jeppesen. Vil Hr. Ven nu føre til Protocollen: "Tiltalte tilstod aabenhjertigen, at han havde forført Pigebarnet qvæstionis, og at han havde ranet hende mod hendes Foresattes Tilladelse, hvorhos han erklærede, at han aldrig før havde gjort sig skyldig i den samme Forbrydelse."

Trap. Det har jeg aldrig sagt. Jeg er saa uskyldig, som Barnet i Moders Liv.

Jeppesen. Naar han siger, at han aldrig før har gjort sig skyldig i Forbrydelsen, saa ligger ligefrem i dette Udsagn hans Tilstaaelse for, at han denne Gang har gjort sig skyldig deri.

Trap. Det har jeg aldrig meent. Hele Ulykken var, at jeg ikke kunde holde mig længere.

Jeppesen. Der har man det! Hold Mund! ikke et Ord mere. Hvad man engang har tilstaaet for Retten, kan man ikke kalde tilbage. Lad Frøkenen komme frem! Man maa have Ende paa den Sag. (til Andreas) Hr. Ven, bring hende frem. (Trap græder).

Trettende Scene.

Mathilde. De Forrige.

Andreas. Kom kun nærmere Frøken!

Jeppesen. Man er nødsaget til at gjøre sin Pligt, og jeg maa bede Dem være overbeviist om, min naadige Frøken, at man kun af Nødvendighed, fordi det er Eens Pligt, forelægger Dem de Spørgsmaale, som udfordres for at komme efter Sandheden i denne Sag, hvori man har sat Dem under Tiltale.

Mathilde. Jeg er mig ikke bevidst, at have gjort mig skyldig i nogen Handling, som berettiger Dem til at behandle mig paa denne Maade.

Jeppesen. Naar man rigtigt betænker det, har De Ret. De er persona læsa, og jeg kan i dette Øieblik ikke begribe, hvorledes man kan anklage Dem. Det maa man have en nøiere Forklaring om. (til Makker) Hvorfor har Hr. Ven forlangt Sag foretaget for den naadige Frøkens Vedkommende?

Makker. Fordi hun er løbet bort med en fremmed Mandsperson, som man kalder det, hvorved hun har overtraadt hendes afdøde Tantes Testamente.

Mathilde. Jeg kan ikke erkjende, at Testamentet indeholder en saadan Bestemmelse, og jeg erklærer herved høitideligen, at jeg paa ingen Maade besvarer noget af Deres Spørgsmaal, med mindre De, ved at lade Dem forevise Dokumentet, overbeviser Dem om, at man er berettiget til at anstille en saadan Undersøgelse.

Jeppesen. Dersom De ikke var en Dame, min naadige Frøken, skulde man vel lære Dem, uden videre at besvare mine Spørgsmaale, men, da De nu er en Dame, saa vil jeg af særdeles Galanterie opfylde Deres Begjering. (til Makker) Har Hr. Ven Testamentet hos sig.

Makker. Ja.

Jeppesen. Leveer mig det.

Makker. Her er det til Tjeneste; men Frøkenen vil, som man kalder det, ikke have nogen Nytte deraf.

(I det Øieblik, han leverer Birkedommeren Testamentet, giver Henrich tre stærke Slag i Kisten).

Makker (farer sammen). Ha! hvad var det? (bliver staaende, som forstenet, med Øinene henvendte paa Kisten).

Fr. Anke. Gud forbarme sig! det var i Kisten! — (styrter paa Knæe med foldede Hænder og Ansigtet mod Kisten).

Trap. Det banker! (seer mod Døren).

Andreas. (I det han gaaer mod Døren) Kom ind!

Disse Replikker maae siges næsten paa samme Tid.

Besynderligt. Jeg seer ingen (gaaer uden for). (En kort Pause, hvori Henrich langsomt reiser sig op af Kisten med et af Geværerne i Haanden, hvormed han sigter paa Birkedommeren).

Jeppesen (der imidlertid har læst i Testamentet). See her er det, min naadige Frøken! (I det han kaster Øinene op, seer han Henrich, og standser forskrækket).

Trap (der har sin Opmærksomhed henvendt paa Birkedommeren, vender sig, i det han standser, for at erfare Aarsagen; han skriger da han seer Henrich) Jesus, vor gamle Tante! (falder bedøvet i en Stol); (kort Pause).

Henrich (med huul Stemme). Tilintetgjør det falske Testamente! Hvis ei, da er Din Time kommen! —

Jeppesen (holder bævende Testamentet i Lyset).

Henrich (lader Geværet synke, og vender sig efter et kort Ophold til Frøken Anke). Du, hvem jeg engang skjænkede mit Venskab og min Tillid, og hvis Ondskab nu nøder mig til at stige frem af Gravens Mørke — skjelv for min Hævn! Vort Slægtskabsforhold tillader mig ikke at see Dit sorte Blod flyde, men Helvedes Piinsler skulle fra dette Øieblik forfølge Dig, hvis Du ei strax opfylder min sidste Villie.

Overleveer min kjære Broderdatter den originale Disposition, som Du bærer hos Dig.

Fr. Anke (tager skjelvende Dokumentet frem, og leverer det til Mathilde).

Henrich (kaster Klæderne, og springer ud af Kisten). Omsider har Kjerlighed seiret over List og Ondskab.

Makker. Hvad betyder det?

Fr. Anke. Det var intet Spøgelse.

Trap. Gud skee Lov! jeg var saa bange.

Jeppesen. Men hvem er han da min kjære Ven?

Henrich. Hverken mere eller mindre end en stakkels Tjener, der har havt den Fornøielse, at tilintetgjøre et Bedragerie, som var kommet istand ved Hr. Vens Dumhed. Dersom nogen af de Tilstedeværende ønsker at gjøre Bekjendtskab med min Herre, Ritmester i fransk Tjeneste, Ludvig Rosen, saa ligger han bag ved Kisten. Kom kun frem, arme Herre! Leiet har sagtens ikke været meget beqvemt; men i Feldten har det vel undertiden været værre. (til Mathilde) Min Frøken! De er nu aldeles raadig over Deres Haand og Deres Formue — der staaer min Herre. Mere forbyder Anstændigheden mig at sige.

Mathilde. Kjære Rosen, jeg har forlængst givet Dig mit Hjerte. Modtag herved min Haand og min Formue.

Rosen (kysser hendes Haand). Glæden forbyder mig at tale.

Henrich. Lise! kom ud. Nu er Din Rolle forbi.

(Lise kommer).

Fr. Anke. Jeg er endnu saa aldeles consterneret ved dette skrækkelige Syn. Mine svage Nerver tillade mig ikke ikke at samle mine Tanker. Jeg har tabt Formue — Elsker — Alt, Alt har jeg tabt! — Forbandet være Jorden og dens Forfængelighed. (gaaer).

Makker. Hun har nok tabt sin Smule Forstand, som man kalder det; men mig skal I ikke narre saa let. Veed han Monsieur Person, hvad det gjælder efter Loven at øve Troldomskunster?

Henrich. Veed han Monsieur Forvalter, hvad det gjælder efter Loven at forfalske Dokumenter, som man kalder det.

Makker. Ei ærbødige Tjener! Jeg skal forfølge Sagen til det Yderste. Jeg har Penge nok, som man kalder det, og jeg blæser Jer allesammen et Stykke. (gaaer).

Jeppesen. Jeg kan ikke komme til mig selv igjen. Skal Forhøret continuere?

Rosen. Det er vel det bedste, at udsætte det indtil videre.

Jeppesen. Man maa dog have Ende paa Alting, og saaledes kan man dog ikke lade det staae til evig Tid. Jeg faaer at skrive en Forespørgsel til Cancelliet. Forinden jeg gaaer, maa jeg gjøre tusinde Undskyldninger, fordi man ikke kan undlade at gjøre hvad der er Eens Pligt. Man anbefaler sig i de høie Herskabers fremtidige Gunst og Bevaagenhed, og, naar Bryllupsdagen kommer, skal man ikke lade det manquere paa et pynteligt carmen paa Velinpapir med forgyldt Snit. (gaaer).

Trap. Men min gode Mathilde, siig mig dog, hvorledes alt dette hænger sammen. Jeg forstaaer ikke det Mindste af det Hele; men hvad der gjør mig meest ondt er, at den gode Mathilde har givet mig sin Haand, og at De nu tager Dem en anden Mand.

Henrich. Det gjør mig ondt, at jeg ikke kan holde det Troskabsløfte, som vi have givet hinanden, thi den lille Lise havde allerede i Forveien prænumereret paa mit Hjerte.

Mathilde. Jeg beder Dem, kjære Fætter, være overbeviist om, at jeg med inderlig Bedrøvelse tænker paa, hvorledes man har misbrugt Deres Godhed for mig til at gjøre Dem latterlig. Der har De min Haand paa fremtidigt Venskab.

Trap. Saa er jeg, Gud straffe mig! vel fornøiet. Det er nok for en uværdig Person, som jeg er.

Mathilde. Denne Mand har et ældre Krav paa min Kjærlighed.

Rosen. Som han skal betale med den ømmeste Gjenkjærlighed.

Lise. Tillader Herren og Frøkenen, at jeg bevidner Dem mine bedste Ønsker for Deres Fremtids Vel.

Rosen. Tak, min Pige, jeg skal vide at belønne saavel Dig som Henrich.

Henrich. Fordi han vidste med List at benytte Tilfældet.

Det kjøbenhavnske Theater.

(Οὔτε ἐκ τοῦ κόσμου τὸν ἥλιον, οὔτε ἐκ τῆς ὁμιλίας ἀρτέον τὴν παῤῥησίαν).

Plutarch.

Den 26 August 1823.

Min Ven!

Allermindst af dig havde jeg ventet nogen Bebreidelse for den Frimodighed, hvormed jeg har meddeelt dig mine afbrudte Bemærkninger over det kjøbenhavnske Theaters Fremstillinger; de ere skrevne efter min Overbeviisning, for at opfylde det Løvte, jeg gav dig om at lade dig følge med dette Theaters Gang; og da jeg er overbeviist om den subjective Sandhed af hvad jeg meddeler dig, har jeg vist heller ikke Uret i at offentliggjøre disse Breve til dig, som et lidet Bidrag til at lære kjende en Indretning, saa vigtig som Theatret er i hver Stat, baade som virkende til Culturens Fremgang eller Tilbagegang, og som et temmeligen usvigeligt Tegn paa det Trin af Smag og Dannelse, dets Publicum staaer paa. Lad end være, at du har Ret i, at mine Yttringer mishage mange, saa vilde saadant snarere gjøre mig stolt, end det skulde nedslaae mig. "At ville behage mange, er at mishage de Vise" siger den grandtskuende Plutarch; og lykkes det mig end ikke, at erhverve slige ædle Vises Bifald, saa skal jeg i det mindste vogte mig for at fortjene deres Mishag paa denne Grund. Hvorledes kunde du overalt være tjent med en Beretning

fra mig, hvor jeg dulgte noget af det, som synes mig vigtigt eller værdt at bemærke? nei! dersom det, som du siger, er dit Ønske, at jeg fremdeles skal meddele dig Efterretninger om Theatret her, saa maa du tage dem saaledes, som jeg kan give dem. Jeg tør desuden troe, at du har fundet, at jeg ingensinde letteligen hensætter en Mening eller Dom, uden at anføre Grunde for den; med disse vil altsaa min Mening staae eller falde; finder du, eller nogen anden, at min Dom ikke er rigtigt motiveret, vel, saa forkaste han den; den er kuns enkelt Mands, og at feile er menneskeligt; dog tør jeg paastaae, at saadanne Feil hos mig ingensinde udspringe af forudfattet Mening; men det er naturligt, at man maa komme til forskjellige Resultater, naar man gaaer ud fra forskjellige Grundsætninger og Fordringer; hvorvidt mine ere objectivt rigtige, kan jeg naturligviis ikke bestemme; jeg fremsætter dem ved hver given Leilighed til din og andres Drøftelse; kun saameget tør jeg paastaae, at de for det meste ere Frugten af Overveielse og Tænkning over en Kunst, som fra min tidligste Ungdom har været mig kjær, og udgjort min Beskjæftigelse i alle de Timer, som Kaldsforretninger have levnet mig. — I det jeg saaledes haaber, at have afbødet din Bebreidelse, vil jeg fortsætte mine Bemærkninger over Theatrets Forestillinger, og vil jeg denne Gang især meddele dig Efterretning over de Skuespil, som ere givne her i Sommer af en Deel af Theatrets Personale. De faa nye Stykker fra afvigte Saison, som jeg ikke har havt Leilighed til at omtale endnu, vil jeg gjemme til mine næste Breve, da de sandsynligviis ville fremkomme paa nyt i Be-

gyndelsen af den tilstundende Saison. — Der er i alt i Sommerens Løb givet 9 Forestillinger, nemlig:

Julii.

Tirsdagen den 15. Prolog af Dr. Ryge; Peter og Paul, Lystspil i 3 Akter af Castelli; de borgerlige Stevnemøder, Comedie i 1 Akt af Hoffmann.

Tirsdagen — 22. Saragossas Beleiring, Lystspil i 4 Akter af Kotzebue; den Forsigtige, Lystspil i 1 Akt af Kurlænder.

Tirsdagen — 29. Det stille Vand har den dybe Grund, Lystspil i 4 Akter af Schrøder; Postmesteren, Skuespil i 1 Akt af Hagemann.

August.

Tirsdagen — 5. Den skinsyge Kone, Lystspil i 2 Akter af Kotzebue; den Forsigtige; de borgerlige Stevnemøder.

Tirsdagen — 12. Det stille Vand har den dybe Grund; Numer 777, Lystspil i 1 Akt af Lebrun.

Fredagen — 15. Røverne, Sørgespil i 5 Akter af Schiller.

Tirsdagen — 19. Røverne.

Torsdagen — 21. De to Frimurere, Skuespil i 3 Akter af Volmeranges; Geert Vestphaler, Lyst-

spil i 3 Akter efter Holberg ved Rahbek.

Løverdagen den 23. Postmesteren; beskæmmet Skinsyge, Lystspil i 3 Akter af Fru v. Weissenthurn; Epilog.

Foreløbigen er jeg glad ved at kunne sige dig, at dette Foretagende med disse Sommerforestillinger vandt meget Bifald hos vort Publicum, og at jeg tør formode, at de Skuespillere, som havde forenet sig i denne Hensigt, have fundet en saadan Løn for deres Bestræbelser, at man kan haabe, at denne Sommer ikke vil blive den sidste, hvori de søge at skaffe det skuespilsøgende Publicum en ønskelig Nydelse. Denne Paaskjønnelse og dette Tilløb til Forestillingerne er saa meget mere glædelig, da du af den ovenfor anførte Fortegnelse vil see, at der ingen Syngestykker ere givne. Det kan altsaa deraf sees, at det ingen uundgaaelig Nødvendighed er, at kjæle for Syngeraseriet, og at denne Modesygdom kun egentligen frodigen blomstrer der, hvor man bygger Drivhuse eller Hospitaler for den, medens man lader den bramløsere Skuespilkunst urøgtet staae som et vildt Skud, udsat for Veir og Vind, og til Spil for kaade Drenge. Ja, jeg er saa vis paa, at den Mængde Musik og Sang, som proppes ind paa det danske Theaters Repertoire, tildeels under Paaskud af, at det er nødvendigt for Theatret, da det er det eneste, Folk løber efter, er saa langt fra at gavne Theatrets Indtægter, at jeg tvertimod torde driste mig til at paatage mig at bevise, at det netop er den store Mængde Syngestykker, som skade Theaterkassen. Naar man

seer hen til de Udgivter, som foranlediges ved disse Stykker, og især til den Aftagelse i Sands for Skuespil og Skuespilkunst, som de fremvirke, vil min Paastand ikke synes saa underlig, og det vil maaskee ikke vare længe, førend Bestyrelsen kommer tilbage fra den Tanke, at det er gavnligt at omdanne Skuepladsen til en Concertsal. Hver Ting er god for sig; men der er draget en alt for skarp Grændselinie imellem disse to Ting, til at man kan vove paa ustraffet at overtræde den. — Angaaende Valget af Skuespillene i det Hele, som ere givne i Sommer, da bør man billigen bedømme samme med Skaansel: Tidens Kortshed efter at disse Forestillinger vare bestemte, det mindre betydelige Personale, som der kunde disponeres over, Hensyn til Udgivter, som det var uvist om hvorledes de bleve erstattede, og flere Betragtninger bør her komme under Overveielse. De fleste af de opførte Stykker høre til de middelmaadige, og jeg tør derfor gaae saa meget løsere hen over den. Skulde Peter og Paul virkeligen have interesseret nogetsteds saa meget, som det staaer at læse i adskillige Beretninger fra tydske Theatre, saa maa saadant have havt sin Grund i en aldeles mesterlig Udførelse; og saaledes tør man ikke kalde den, som dette Stykke oplevede her. Jeg vil ikke kjede dig med at fortælle dig Stykkets særdeles ubetydelige Fabel; hele Handlingen indeholder intet andet, end at Peter Czar gjækkes med en hollandsk Skipper, hvis Jalousie over hans fraværende Kone han opvækker. Czaren og Skipperen ere Hovedpersonerne; dog bør ogsaa Skipperens Svigerinde Lisbeth, som han har bragt med sig, for at gifte hende bort, hidføres til disse. Dr. Ryge har af Naturen

saa meget, som gjør ham skikket til at spille Czaren, at det just ikke er nogen særdeles Triumph for hans Kunst, om han end fremstiller ham saare godt; og dette gjorde han heelt igjennem. Peters kjække, ædle, djærve Væsen var fuldkomment harmonisk blandet med den Lunefuldhed, som Rollen i dette Stykke fordrer. — Hr. Frydendals Skipper Paul var derimod vel characteristisk, men neppe var det den rigtige Characteer, som Skuespilleren her havde truffet. Du vil være enig med mig i, at det er en svær Opgave, at fremstille en skinsyg Hollænder; især er det vanskeligt i dette Stykke, hvor Forfatteren har lagt virkeligen modsatte Elementer i hans Rolle; saaledes fordres der af denne Rolle: snart hollandsk Rolighed og Phlegma, snart Uro og Skinsyge; snart lader han sig tage ved Næsen paa den plumpeste Maade, snart er han en tænkende, fornuftig Mand. Ved al Frydendals sjeldne Talent, ved alle hans store Evner til en ypperlig Skuespiller, kan han dog af den upartiske Dommer ikke frikjendes for, at han jo ofte afviger fra Personens og Fremstillingens Eenhed og Heelhed. Hans Følelse af, at han er i Stand til at interessere mere for Øieblikket, faaer ham ikke sjeldent til at glemme Rollens Sammenhæng, og vi see ham da at give os et Qvodlibet af morende, fortræffelige Brudstykker, men som ikke passe sammen, eller udgjøre noget Heelt. Denne Feil finde vi endog undertiden i denne Kunstners meest yndede Roller; man erindre blot f. Ex. Maler Grøndal i 1ste Akt af Ungdom og Galskab, og samme Mand i den 2den Akt; Grev v. Scharfeneck i Skumleren o. m. fl. Vel er det sandt, at Forfatterne hyppigen give An-

ledning til saadan Uovereenstemmelse, fordi de ikke have tegnet deres Personer med Sandhed, og ladet Begivenhederne udspringe af Personernes Tænkemaade og Handlemaade, men tvertimod indrettet disse efter de forud bestemte Begivenheder; men paa den anden Side er det igjen netop den tænksomme og geniale Kunstners Triumph, at kunne ved fine Traade forbinde saadanne Fragmenter til et Heelt, og ved sin Kunst bøde paa Forfatterens Mangler. Ikke kan man gjøre denne Fordring hos den almindelige Haandværksskuespiller; men af Frydendals glimrende Talent tør man fordre, at han anvender det paa den skjønneste og bedste Maade. Een Bemærkning maa jeg endnu gjøre i Anledning af denne Rolle. Ethvert Talent, selv det meest udmærkede, har sine Grændser; saaledes troer jeg virkeligen, at denne Rolle ligger uden for Hr. Frydendals Omfang. Striden imellem Skinsygens Piinsler og den hos Hollænderen medfødte Rolighed kan bedre tegnes af en yngre Mand, end Hr. Frydendal var i Stand til at vise os. Ogsaa har det udentvivl været Forfatterens Mening; og denne Mangel, som naturligviis ikke kan regnes Skuespilleren til Brøde, var vel for en stor Deel Skyld i, at Rollen ikke ret vilde lykkes for Hr. Frydendal. — Om Madam Spindler, som var den skalkagtige Lisbeth, torde den samme Bemærkning gjælde; hendes Skalkagtighed fattedes den ungdommelige, naive Godmodighed. — Med smuk Anstand og en særdeles rigtig Tact for Forholdet til Czaren, endog naar han deeltager i hans Spøg, spillede Hr. Stage Lefort. — Den ikke betydelige Elsker Gollowin havde vist vundet, naar den var

blevet spillet med mere Udtryk og Følelse af Hr. Liebe, som behandlede den temmeligt koldt. — Om end min Mening om dette Stykke syntes at stemme med den lunkne Modtagelse, det nød, saa afveeg det almindeligen yttrede Bifald over det andet Stykke samme Aften saa meget mere fra min Overbeviisning om dette Stykkes Værdie. — Jeg kan med Hensyn til det være saa meget kortere, som du kjender det fra den Tid, et fransk Skuespillerselskab af iøvrigt megen Fortjeneste opførte det paa Theatret her, under Titel: les rendezvous bourgeois. Det er virkeligen et saare jammerligt Product, og vilde ikke være at udholde, naar det ikke hævedes ved nogle Rollers fortræffelige Udførelse. Saaledes maa man blot tilskrive Hr. Frydendals og Hr. Stages Spil al det Bifald, som syntes at ydes Stykket; især var Stage som den tossede Karl, Bertrand, særdeles hældig i paa en høist pudseerlig, men derhos aldeles sand, Maade at tegne den overvættes Angst, da han seer de to skjulte Elskere at kigge ud hver af sin Dør. Nogle vel uskjønne Væltninger og gymnastiske Øvelser paa Gulvet, da Dugravier og Bertrand ville skjule sig af Frygt, kunde nok have taalt at modereres lidt, skjøndt den glanende Haabs Frydeskrig over saadant viste, hvor meget det gottede en Deel af Tilskuerne. — Mad. Spindler var i dette Stykke brav som en nysselig, munter, fiffig og elskværdig Soubrette. — Ikke heller bør jeg forbigaae at nævne Jfr. Brenøe, der gav den unge Lises mere barnagtige end barnlige Rolle særdeles hældigt, i det hun fuldkomment udtrykkede det characteristiske i den, uden at lade sig forlede til at ville vække Latter ved at fremdrage og

udpege enkelte Steder, som let kunde give Anledning dertil, men dog kun paa Characterens Bekostning. — Saragossas Beleiring eller Forpagter Feldkümmels Bryllupsdag er en Fortsættelse af Kotzebues i Tydskland bekjendte Farce: "Forpagter Feldkümmel", hvoraf vi ogsaa her have seet Brudstykker i den Tid, da de med Uret saa kaldte Declamatorier grasserede. Saragossas Beleiring vil være dig i Minde fra den kun i Statscalenderen endnu levende dramatiske Skoles Forestillinger. Om Stykkets Mangel af Værd vil der neppe være to Stemmer; ogsaa yttredes der lydeligt Mishag efter Forestillingens Slutning. — Den Forsigtige, som opførtes efter Saragossas Beleiring, ligesom det ogsaa er givet en Gang siden, maa ene takke Frydendals høist morende og originale Udførelse af den gamle Musikgjæk Dorau for det Bifald, hvormed den blev modtaget. Det er interessant at sammenligne de forskjellige comiske gamle Mænd, som Frydendal spiller; derved kan man først tydeligen overbevise sig om denne Kunstners sande Mangfoldighed. Ikke alene spiller han med Sandhed og Skjønhed i høist forskjellige Rollefag; men ingen forstaaer saaledes som han at afvinde hver enkelt Rolle en original Side, og derved sætte den ud fra alle andre lignende Roller. De fleste Skuespillere ere glade ved at finde en nogenlunde antagelig Maneer for et heelt Rolleslags, og spille saa friskt løs paa alle de Roller, som kunne henføres derunder, alt efter samme Melodie; kun faa ere de af Naturen saa hældigen udrustede Skuespillere, der, saaledes som Frydendal, forstaae at variere Roller, som ligge hinanden nær;

men desto mere bør deres Fortjeneste ogsaa paaskjønnes; ogsaa er dette Tilfældet med Frydendal, der med Rette er vort Theaterpublicums Yndling, og som ved sit Spil ofte har gjort et forresten værdiløst Stykke til Yndlingsskuespil, og skaffet det fyldte Huus en morende Nydelse der, hvor samme Rolle, anderledes besat, maaskee kun havde bragt Abonnenterne og Frigængerne, som ex officio indfinde sig, til at gabe. Den forsigtige Mand i Stykket, som, efter Titlen, borde være Hovedpersonen, blev staaende vel meget i Skygge ved Hr. Eenholms Behandling af den. Vel synes Rollen ikke at egne sig til en glimrende Effect; imidlertid er det dog en Characteerrolle, som fra den Side betragtet kunde interessere, og sikkert ogsaa vilde kunde afvindes en interessantere Synspunct, end den, hvorfra Fremstilleren her lod den see. Ikke heller er Hr. Eenholms stundom vel hurtige Diction, som han ikke er nok Herre over, passende til den saa høist forsigtige og overveiende Person, som her skal fremstilles. — Det stille Vand har den dybe Grund er en Oversættelse af Schrøders Bearbeidelse af Beaumonts og Fletchers rule a wife and have a wife, et Stykke, som endnu lige til vor Tid er et Yndlingsstykke paa det engelske Theater. Du, kjender jo den danske Oversættelse fra den dramatiske Skoles Forestillinger, og du vil vist med mig være enig i, at dette Stykke har særdeles mange Fortrin, som berettiger det til at henføres blandt de meget gode Theaterstykker. Vi finde i dette Stykke baade Characteertegning og hældige Situationer, forbundne med en ret god Dialog. I vore Tider maa man især sætte Priis paa det første, fordi vi saa

saare sjeldent mere faae Skuespil, hvor der er lagt an paa sand Tegning af nye eller ualmindelige Characterer. Ligesom dette dog er det ypperste for Comedien, saaledes er det vist nok ogsaa det vanskeligste, og fordrer af den, som med Hæld skal kunne udføre det, ikke alene philosophisk Tænkning, forenet med levende Phantasie, men ogsaa dyb Kjendskab til det menneskelige Hjerte, og Livets mangfoldige Forhold. Hoved Characterene i det Stykke, jeg her har nævnet for dig, ere hældigen opfundne og satte i Forbindelse med hinanden; derimod torde man vel kunne hist og her finde adskilligt at udsætte paa den Maade, hvorpaa Forfatteren har udført dem. Jeg vil til Beviis for denne Paastand knn nævne de to Hovedpersoner i Stykket: Baronen og Baronessen. Hiin er skildret som en Mand af den fineste Æresfølelse og af usmittet Retskaffenhed; men neppe passer hans hele List, hvorved han tilsniger sig Baronessens Haand til denne Characteer, som dog nødvendigen maa forudsættes, naar vi skulle interessere os for hans Lykke; ligesaalidet kan man forsvare den ikke alene usine, men endog høist uanstændige Tone, hvori denne Mand, som skal være ømtfølende for sin Kones Ære, tiltaler hende i de af hende indbudne Gjæsters Nærværelse. I Baronessens Characteer hersker der en afgjort Uovereenstemmelse imellem hendes frivole Grundsætninger og hendes øvrige Tænkemaade og hele Adfærd; endeligen finde vi intetsteds i hendes Characteer tilstrækkeligt Motiv til hendes uventede Omvendelse, og endnu mindre til den Kjærlighed, som pludseligen kommer over hende til den Mand, som hun nyligen har for-

agtet og forbandet, og som intet Øieblik før har indskudt hende nogen velvillig Følelse. En Deel af disse Mangler kan man imidlertid vel hidlede derfra, at Stykket er forplantet fra engelsk Grund, og at Schrøder, som satte Scenen i Tydskland, derefter har modificeret de originale engelske Characterer. Saadanne Omdannelser lykkes næsten aldrig, naar det er gode Originaler, de prøves med. Især gjælder dette om engelske Characterer, som have en saa høi Grad af Eiendommelighed, at man ikke kan berøve dem det oprindeligen Nationale, uden ganske at ødelægge dem. At localisere et Skuespil er overhovedet et særdeles vanskeligt Arbeide, og torde ofte være lige saa vanskeligt som at digte et originalt Stykke. Jeg taler naturligviis her ikke om de almindelige Localisationer, som bestaae i at sætte Kjøbenhavn i Stedet for London eller Paris, Hendrik i Stedet for Frontin o. s. v. Er et Skuespil tegnet med nationale Characterer, da maae jo ved Localisationen Charactererne omdannes; af disse flyde imidlertid Motiverne og Begivenhederne; altsaa blive disse unaturlige og urigtige, naar Charactererne ere forandrede; der maa følgeligen ogsaa i Stedet for dem sættes andre, og deraf fremstaaer tilsidst et heelt nyt Værk. Fordi vore Oversættere saa sjeldent have indseet dette, er det, at vi jevnligen støde paa de største Urimeligheder og Ubegribeligheder i Skuespil, som af den anførte Grund let lade sig forklare, men som man maatte ønske bortrøddede, fordi de ikke alene stride imod sund Sands, men og kunne have en skadelig Indflydelse paa den mindre Kyndige, ved at forvirre Begreberne, og tilintetgjøre den svage Antydning af

Nationalcharacteer, som vi endnu have beholdt tilbage. For nærværende Tid synes det imidlertid ikke, at man bryder sig om at gaae saaledes i Rette med hvad der forelægges Publicum, og jeg vil derfor ikke gaae videre i de Undersøgelser, som man kunde ledes til i den Henseende, men angaaende det her omhandlede "stille Vand har den dybe Grund" bemærke, at det vandt fortjent Bifald ved begge Forestillinger, og at det sandsynligen vil komme paa Theatrets Repertoire, og der holde sig, trods en Deel af Modens Døgnstykker, især naar det ved en noget forandret Besætning kunde vente hældigere Fremstillinger. Hr. Liebes Baron Wiburg bar sandeligen ingen Skyld for, at Forestillingen ikke var saa aldeles god, som man havde kunnet ønske den. Han var meget brav i denne Rolle, og jeg troer at torde sige, at den er den bedste, som jeg har seet af denne flittige Skuespiller. Man sporer altid Anstrengelse og god Villie hos Hr. Liebe; han er ogsaa understøttet af et fordeelagtigt Udvortes; derimod savner man hyppigen sand Ild, Begeistring, og dristig Flugt, hvortil hans Rollefag dog især indbyder, og som ere væsentlige Betingelser for den Skuespiller, som skal udfylde en første Elskers Plads ved et velbesat Theater. Med sand Fornøielse bemærkede jeg derimod i Udførelsen af Baron Wiburgs Rolle Følelse og Kraft. Kunde end maaskee Gradationerne imellem hans forskjellige Scener have været endnu kraftigere, eller rettere effectfuldere betegnede, saa fortjener Skuespilleren dog hæderlig Erkjendelse af det, han gjorde. Jo mere indvortes, rolig Kraft Skuespilleren er i Besiddelse af, jo bedre, sandere og mindre stødende vil han kunne give de Sce=

ner, hvori han vrister Herredømmet fra Baronessen; ogsaa for Udførelsen af disse Scener fortjener Skuespilleren Tak, og syntes hans Adfærd paa enkelte Steder end vel haard og udelicat, da torde Brøden mere falde paa Digteren end paa Skuespilleren. Jeg vilde glæde mig hjerteligen, ved tidt at kunne berette dig, at have seet saa gode Frembringelser af Liebe; naar han blot vil søge at skærpe sin Følelse, kun lade den raade, og forsøge paa at lade Rollen virke indenfra udad, da vil han vist efterhaanden mere og mere nærme sig til det Maal, hvortil hans Flid og udvortes Fortrin stræbe hen. — Meget vanskeligere end Baronens brillante Rolle er Baronesse Holmbachs Partie. Det forudsætter en Lethed i alle de selskabelige Forhold, en paa Grundsætninger støttet Letsindighed, som staaer lige paa Grændsen af Frivolitet, men dog ikke tør overskride den, en Blanding af Reenhed og Vildfarelse, som der fordres en fuldendt Kunstnerinde, der har sin Rolle, sig selv og Theatret fuldkomment i sin Magt, til at fremstille paa en tilfredsstillende Maade. Skjøndt nu Jfr. Brenøe, som fremtraadde i denne Rolle, ingenlunde fyldestgjorde eller kunde fyldestgjøre disse Fordringer, saa maa jeg dog tilstaae, at jeg glædede mig ved at see ikke alene den Flid og Umage, Skuespillerinden havde anvendt paa denne vanskelige Rolle, men ogsaa den gode Vei, ad hvilken hun stræbte til Maalet, i det hun hellere opoffrede det Letfærdige, som dog var vissere paa Bifald, og som giver Rollen sin Glands, end den gode rene Grund i Baronessens Hjerte og Tænkemaade, som er nødvendig for at give Characteren sin rette Holdning,

men som er mindre vis paa at paaskjønnes af den flygtige Tilskuer. Med saare megen Fornøielse kan jeg overalt berette Dig, at denne unge Skuespillerinde, efter min Overbeviisning, i Sommer synes at være kommet paa en langt bedre og rigtigere Vei end forhen. Vel kunde man ønske hende større Kraft, maaskee ogsaa fyrigere Phantasie, imidlertid har hun flere Gange viist sand og skjøn Følelse, hvoraf der intet mærkedes ved hendes første Fremtræden, og vil hun vedblive at lade sig lede af denne sin Følelse under Smagens Veiledning, vil hun blive meget vigtig for vort Theater, som er saa fattigt paa yngre Skuespillerinder med indvortes og udvortes Talent. Paa et udmærket Trin i Stykket staaer ogsaa Lieutenant Wallen og Antoinette; dette Par er særdeles morende, men fordrer en meget omhyggelig Behandling, naar det skal beholde sit rigtige Forhold til de andre Personer. Wallen er en Mand med Talenter og gode Anlæg, heller ikke uden Dannelse; ved Kjækhed og Conduite har han, skjøndt en simpel Haandværksmands Søn, svunget sig op til en Officierspost ved et Fricorps; da dette ei mere brugtes, blev det afskediget, og Wallen med det. Udsat for Nød har han siden den Tid slaaet sig kummerligen igjennem, men hans naturlige, godmodige Jovialitet, og den Verdenskundskab og Erfaring, han har erhvervet, have lært ham, at det er den mindst smertefulde Maade at lide Ondt paa, naar man spøger med sin Ulykke, og betragter sig selv mere som Tilskuer af Lykkens Omvexlinger end som Gjenstand for dem. Han skjemter derfor med sin Skjæbne og med sig selv, og sløver derved Uhælds Braad. Uagtet sin ulykke-

lige Stilling er han derfor erkjendt for en ærlig og duelig Mand, hvilket Vidnesbyrd ogsaa Capt. Honnfeld med Varme giver ham. Første Gang har han nu begaaet en uædel Handling, i det han, for at gjøre et formeentligt godt Giftermaal, udgiver sin Stand og Omstændigheder for høiere og hældigere end det er sandt. Disse Elementer danne Wallens Characteer, hvori det humoristiske overalt maa stikke frem; ogsaa bør han, hvor Leilighed gives, lade see, at han bærer virkelig Godhed for sin Kone, fordi dette taler til nogen Undskyldning for hans Bedragerie, der saaledes kommer i mindre Strid med hans iøvrigt retsindige Tænkemaade. For det meste viste Hr. Stage ogsaa Wallen fra disse Synspuncter; hældigst var han der, hvor han lod Godmodigheden skinne frem; mindre hældig hvor han overgav sig aldeles til Railleriet; dette drev han undertiden vel vidt, saa at det udartede til Maneer, i det man paa nogle Steder savnede Spor af den fornuftige Mand, og ikke mærkede, at Wallen blot spøger med sin Skjæbne; det lod da, som om han virkeligen ikke var aldeles rigtig i Hovedet, og dette torde neppe være Meningen. Rollen vinder unægteligt i Interesse, jo mindre uværdigt der lægges i den, og Skuespilleren bør vogte sig meget for, ikke at skride ud over Sandhedens Grændse, og derved berøve Personen, som fremstilles, den Interesse, det har været Forfatterens Hensigt at opvække for ham. En Rolle som denne Wallen fordrer Studium og Tænksomhed, især da det er en usædvanlig Characteer, som vi her kun kjende lidet til. I den engelske Original er det en spansk Hverveofficier, som maa henregnes til Tallet af Lykkeriddere, saaledes som de i Mængde

findes i England, og derfor hyppigen forekomme i denne Nations Comedier. Saadanne blandede Characterer ere unægteligen de vanskeligste at fremstille med Sandhed, fordi man saa let forledes til at hælde for meget til den ene eller den anden Side, saaledes som jeg troer, at det tildeels var Tilfældet med Hr. Stage, hvis Udførelse af Rollen forresten med Hensyn til Lune og Livlighed, havde sine Fortjenester. — De samme Fordringer, som kunne gjøres paa Wallens Fremstiller, gjælde ogsaa for den Skuespillerinde, som skal vise os Antoinette. Der maa endeligen ikke glemmes, at denne Pige er opdraget af Baronessen, og skjøndt Letsindighed er et Hovedtræk hos hende, maa den dog aldrig ganske skjule hendes gode Egenskaber. Dette blev ikke iagttaget af Mad. Spindler, som gjerne er tilbøielig til at lægge lidt vel meget an paa Effecten, og derfor tidt opoffrer Sandheden. Hvor ofte have vi ikke været enige i at nævne Md. Spindler som den Skuespillerinde, der af alle, vi kjendte, var den, for hvem Naturen havde gjort meest, for at danne en fuldkommen Kunstnerinde for Lystspillet. Phantasie, Livlighed, Lune, et herligt, bøieligt, skiønt Organ, talende Ansigt, udtryksfulde Øine, derhos Theatervanthed og Aandsnærværelse, alt findes forenet hos hende; men ikke altid kan hun i den sidste Tid frikjendes for den store Feil at spille for sig selv, og forsømme Ensemblet. Det lader næsten, som om denne Skuespillerinde ikke kjendte alle sine Fortrin og Evner, eller som om hun troede, at Tilskuerne fattedes Evne eller Villie til at følge og fatte hendes Spil, saaledes søger hun tidt at anvende alle Midler paa

enkelte Momenter, som for at vække en Opmærksomhed, der dog, uden saadant, mere villigen vilde ydes hende. Foruden disse Bemærkninger, som med Føie kunne anvendes paa Antoinettes Rolle, havde et Anstrøg af Fiinhed gjort god Virkning. Antoinette har Kjendskab nok til Baronessens Cirkler, for med Held at kunne præsentere sig som Dame, og Wallen maa have en antagelig Grund til at kunne lade sig narre. At de Repliker om Grevindens Klæder, som Antoinette har benyttet sig af, ikke vare forandrede, var en Mangel paa Eftertanke, som let borde opkommet her, hvor de to Skuespillerindes Udvortes ere saa høist forskjellige. — Til de taknemmelige Smaaroller i dette Lystspil høre Capt. Honnfeld, Kammerjunker Dornhelm og Hr. v. Rehberg. Doctor Ryge gav den første af disse med den ædle Djærvhed, der er ham egen; Hr. Eenholm var i den sidste særdeles morende, og uden al den Overdrivelse i Udvortes og i Spillet, hvortil Rollen let kan forlede, men som er et hæsligt Misgreb, da Rehberg dog bør fremstilles som en Mand, der kan taales i saakaldte gode Selskaber. Hr. Schmidt, som spillede Kammerjunkeren, er en ung Skuespiller, hos hvem jeg med Fornøielse har sporet megen Flid; denne Rolle var meget over hans Kræfter. For med Held at kunne fremstille en saadan fornem Kobbler, maa Skuespilleren være aldeles Herre over sig selv og alle sine Omgivelser; dette er det eneste Fortrin, disse adelige Skurker med Føie kunne rose sig af; men til at faae det, hører der en Øvelse i Livet, og en Vanthed paa Theatret, hvilke en Begynder naturligviis ei kan have, og som man heller ikke med Billighed kan

fordre af ham. — Onkelens ubetydelige og tørre Rolle fik Liv og Interesse ved Hr. Frydendals fine Behandling. — Madam Eisen spillede Therese mere declamatorisk end Rollen syntes at fordre det. De Roller, jeg har seet denne Skuespillerinde udføre i Lystspillet, give i Almindelighed mere eller mindre Anledning til samme Anke, og det vilde være meget at ønske, at den talentfulde Madam Eisen vilde bestræbe sig for at undgaae denne Feil, hvortil Grunden dog maaskee for en Deel ogsaa ligger i hendes Organ, der vistnok er mere skikket for Tragediens dybere Alvor, end for Comediens lette Spøg. Hr. Overskou var en Kammertjener, og gav som saadan et nyt Beviis paa, hvor ilde det tager sig ud, naar man vil gjøre mere af en Rolle, end den er bestemt til: en Feil, for hvilken yngre Skuespillere, især naar de føle noget Talent hos sig, ikke noksom kan advares. — Om end den hele Udførelse af dette Stykke lod adskilligt tilbage at ønske, saavel med Hensyn til enkelte Roller, som og til en flydende, rask Dialog og i hinanden gribende Spil, saa opfyldte derimod Efterstykket Postmesteren eller den ædle Hævn enhver billig Fordring. Det vil være vanskeligt at finde mere Sandhed i Udførelsen af nogen Rolle end den, hvormed Doctor Ryge gav sin Postmester. Den Mængde Nuancer, hvortil denne Rolle giver Skuespilleren Leilighed, i det han snart er opfarende og støiende, snart godmodig og hjertelig, nu inderligen rørt ved Mindet om sin ulykkelige Søster, nu lidenskabelig og rasende efter blodig Hævn, og tilsidst ædelmodig tilgivende sin ydmygede Dødsfjende, alle bleve benyttede af Kunstneren med en Kraft og en

Sandhed, som henrev hver tænkende og følende Tilskuer, og bragte til at glemme, at det var Skuespil, man saae. Har end Doctor Ryge ofte viist os Kunstværker, som fortjente større Anerkjendelse, fordi de fordrede mere Fornægtelse af Individualitet, større Kunstfærdighed og mere Studium, saa tør jeg dog frit paastaae, at denne Rolle, absolut betragtet, gjør hver af Kunstnerens Værker Rangen stridig. Det kan naturligviis ikke falde mig ind, at ville detaillere hans Spil for dig; deri veed jeg, at du er enig med mig, at saadant ikke kan beskrives; det vil sees og føles; og Kritiken maa tie. — Madam Spindler udmærkede sig i dette Stykke i et nyt Rollefag, som en gammel, snaksom Tante, der i Stykket staaer i aldeles Modsætning til Postmester Paul. Skuespillerinden gav denne Rolle med træffende Sandhed, og derhos saa yderst morende, at det har vakt det Ønske, oftere at see hende i saadanne Roller. — Blandt de andre Roller, som alle gaves godt, bør især nævnes Hr. Stage, som spillede Postkarlen Bastian særdeles characteristisk, og bidrog meget til det Hæld, hvormed hans Scene blev givet. — Dersom du end, som rimeligt, kun flygtigt har kastet Øiet paa den Fortegnelse, som jeg ovenfor har meddeelt dig over Forestillingerne i Sommer, saa er jeg dog temmeligen vis paa, at Titlen "den skinsyge Kone" har vakt din Opmærksomhed. Colmanns sande Lystspil "den skinsyge Kone" har altid været et af dine som og af mine Yndlingsstykker, og har skjænket os mangen Nydelse, saavel i forrige Tider, da det gaves udmærket paa Theatret, som og senere i vor liden Kreds, hvor vi nogle Gange have glædet os ved at forsøge vore Kræfter paa denne her-

lige Comedie. — Men behag at see nøiere efter i Fortegnelsen. Du vil finde bemærket ved Titlen: "Lystspil i 2 Akter af Kotzebue." — Altsaa et ganske andet Stykke? — Ingenlunde! Nærværende Stykke er en Forkortelse, en Omarbeidelse, en Kraftextract, eller hvad jeg skal kalde det af det gode engelske Stykke. Hvad der er udeladt er ikke andet end alle Motiverne, hele den sanddrue Characteertegning, og den mesterlige Combination imellem forskjellige Intriguer og Handlinger, som synes uafhængige, men dog tilsidst virke saa vel til eet Maal, og samle sig i et Punct; hvad der er beholdt tilbage er et Par af de effectfuldeste Steder, men som miste Mening, Sammenhæng og Interesse saaledes som de her ere løsrevne. — Vi see i denne uhældige Sammenflikning blot Maskinerne virke, men, ubekjendte med deres indvortes Indretning, uden at have seet de mange fine Traade, hvorved de ere indrettede til en vis Hensigt, gjøre de intet Indtryk paa os, thi vi vide jo ei, hvorfor alt dette skeer, ei heller hvorledes det skeer. Blandt Kotzebues dramatiske Synder regner jeg denne hans Forgribelse paa Colmanns indholdsrige Værk for en af de groveste. Paa det, at du kan faae Leilighed til at dele min Mening i saa Henseende, sender jeg dig herved den dramatiske Lommebog, hvori Kotzebues skinsyge Kone staaer. Colmanns Comedie behøver jeg ikke at sende dig; den kjender du nøie nok. Læs nu, sammenlign — og harmes! — Forestillingen af dette Stykke skal jeg ikke opholde mig længe ved. Den var ubetinget den uhældigste af alle dem, som ere givne i Sommer. Madam Spindler var mere en arrig Kone end en skinsyg Kone; thi hos denne

sidste forudsættes dog Kjærlighed til sin Mand, som Aarsag til Heftigheden, men heraf bemærkedes intet hos vor Fru von Uhlen. For Skuespillerinden taler imidlertid rigtigt nok, at her i disse to smaa Akter ere samlede næsten alle lidenskabelige Udbrud af den skinsyge Kone, uden at hun faaer Leilighed til at vise nogen gradviis Stigen, saa at hun altsaa med Magt maa kaste sig ind i den lidenskabelige Stemning, og at det følgeligen er saa meget mere vanskeligt at passe Maal og Grændse. Hertil kom, at Skuespillerinden assisteredes meget maadeligt af sine Medspillende, blandt hvilke især Hr. Frydendal greb mægtigt feil af Hr. v. Uhlen. Dette forundrede saa meget mere, som Skuespilleren begyndte Rollen aldeles rigtigt og i Characteren, som en fornuftig, tænksom, ædel Mand, der blot af Ømhed og Kjærlighed for sin Kone lader sig forlede til den Svaghed og Eftergivenhed for hendes skinsyge Lune, hvoraf al hans Qvide har sin Oprindelse. Men langt anderledes var Slutningen; her saae vi en Gjæk, vredladen og kraftløs, uden mindste Skin af den Følelse af Bedrøvelse, som maa vækkes hos den kjærlige Mand ved at anvende Strenghed imod sin Kone. Vel vakte Hr. Frydendal Latter hos en Deel af Tilskuerne, men at en Kunstner som Hr. Fr. skulde opofre Sandhed og Kunst for at kildre Mellemgulvet paa nogle utænksomme Klaphanser, er en Tanke, som jeg aldrig kan give Rum; Hr. Fr. Kunstsands og Dannelse hæve ham over en saadan Mistanke; snarere vil jeg tilskrive denne Udførelse Mangel paa Kjendskab til Rollens Aand, en Formodning, som grunder sig i Skuespillerens Mangel paa Kjendskab til dens Ord. I Colmanns skinsyge

Kone har Hr. Frydendal spillet Major Oakly særdeles godt og med det ham egne Humor; det havde vist været bedre, saavel for Hr. v. Uhlen, som for Majoren, om han havde udført samme Rolle i nærværende kotzebueske skinsyge Kone, og overladt sin Rolle til Hr. Stage, som rimeligviis havde givet den bedre end han gav Majoren, der ved hans Behandling kom til at mangle al Fiinhed, og var mere burlesk end humoristisk. Doctor Ryges Hr. v. Bosen var bedre end alle de andre Roller, men Characteren har ved Omarbeidelsen tabt den største Deel af sin Originalitet, og saa maadeligt understøttet, som Kunstneren var, kunde han intet betydeligt frembringe af den. — Schillers Røvere blev givet efter en Oversættelse af Hr. Doctor Ryge. Det var meget vel betænkt, ikke at benytte sig af den usigeligen maadelige og mange Steder ganske meningsløse Oversættelse, som er trykt. Kun nogle enkelte Steder havde Oversætteren forandret og forkortet, og disse vare vel valgte; Oversættelsen syntes i det Hele flydende, for saa vidt man kan bedømme det efter at høre den foredrages; enkelte Constructioner vare ikke ganske danske; udanske Ord som "svælge" (schwelgen) forekom kun sjeldent. At Skuespillerne havde valgt dette Stykke finder jeg meget rimeligt; det var med Sandsynlighed at forudsee, at det vilde skaffe fuldt Huus, og Udfaldet har retfærdiggjort denne Forudsætning. Iøvrigt er jeg af den Mening, at dette Schillers Ungdomsarbeide hverken er dramatisk eller theatralsk. Unaturlige Fostre af en brændende Phantasie fremtræde som i en laterna magica uden Holdning, uden Fordeling af Lys og Skygge; overalt sees der

Mangel af Kjendskab til Mennesker og disses Forhold, som til Theatret og dets Fordringer; Motiverne ere unaturlige; Begivenhederne slet forberedte; hele Stykket har kun været en Leilighed for den unge Digter til at komme frem med Tanker, hvoraf hans Bryst svulmede, men som hans endnu ikke modnede Evner ei tillode ham at modificere efter Tragediens ueftergivelige Fordringer. Det er bekjendt, at Schiller selv fuldtvel indsaae dette, og at han i sin sildigere Levetid ingenlunde gjerne saae, at man bragte Røverne paa Theatret. — Den Rolle, som meest holder Stykket, fordi den er et Studium for den Skuespiller, som deraf vil forsøge at danne en menneskelig Characteer, er Frands Moor. Tydsklands største tragiske Skuespillere have forsøgt deres Kræfter paa denne med mere eller mindre Hæld. Iffland har leveret en udførlig Characteristik over den, og hvad han selv gjorde af den kunne vi see af Bøttchers Udvikling af hans Spil i denne Rolle. En kraftig Understøttelse for den Mening, jeg har yttret om Rollens Unatur, troer jeg at finde i de tildeels væsentlige Forandringer, hvilke Iffland har foretaget i den, for dog at gjøre den noget menneskelig, og derved talende til det menneskelige Hjerte. Er det en unægtelig Sandhed, hvad den franske Encyclopædie anmærker: rien n'est plus difficile, que d'etre naturel dans un rôle, qui ne l'est pas, saa skylde vi Doctor Ryge dobbelt Anerkjendelse af den Kunst og det Studium, hvormed han gav denne topmaalte Skurkerolle. — Ifflands Advarsler om ei at lade sig forlede til ogsaa at danne et udvortes Uhyre af Frands havde Skuespilleren samvittighedsfuldt efterlevet.

Hans Hyklerie i de første Akter var mesterligen tegnet; saaledes fremsagde han f. Ex. i første Akt det Udraab: "med foldede Hænder takker den kolde, tørre og klodsede Frands dig, o Himmel, for at han ei er blevet som denne!" med et Skin af Sandhed og hykklet Følelse i Stemmen, som kun modsagdes af hans skulende, lurende Blik, saaledes, at man maatte gyse over denne vidtdrevne Forstillelse. Hvor det var muligt, uden at forandre Digtet, at mildne Rollen, gjorde Doctor Ryge det redeligen; jeg nævner blandt disse Steder fortrinligen Scenen i 2den Akt, hvor han forlader sin Fader, og hvor den Skuespiller, som ligefrem vil følge Digterens Forskrivt, uden at mildne noget deri, næsten ikke kan undgaae at skeie ud over Grændsen af hvad der er menneskeligt. Efter den gamle Moors Død lod Kunstneren sin Kraft mere og mere stige; de Baand, som indknebe den, ere jo løsnede. Gjennem den opvaagnende Samvittigheds Qvaler og Frygt for Broderen førte Kunstneren os ind i de rædsomme Lidenskabers skumle Labyrinth, og derfra op til Fortvivlelsens høieste Spidse i sidste Akt. Aldeles mesterlig var Frandses Fortælling om sin Drøm til den gamle Daniel; den forestaaende Ulykkes Taage syntes allerede at have leiret sig over hans Forstand; halv forvildet, snart som et glubende Dyr, snart som et villieløst Barn, fortalte Ryge den rædsomme Drøm, som halvt i Vanvid; man gyste ved at høre deu, især ved den første Forestilling, hvor Skuespilleren kom ind i femte Akt næsten afklædt, med blottet Bryst, og de lange, sorte, stride Haar hængende ned omkring det dødblege Ansigt. Skjøndt dette Natcostume vist er rigtigt, og skjøndt det virkeligen ogsaa forhøiede Effecten, saa

maa jeg dog give Doctor Ryge Ret i, at han ved den anden Forestilling forandrede det, og kom ind paaklædt, blot uden Kappe. Situationen og Frandses Ord ere her saa rystende, at man, ved at lægge noget til, let kan komme udenfor de Grændser, som ere dragne for de theatralske Fremstillinger. Naar jeg undtager, at det maaskee torde være rettest at tænke sig Frands Moor som en liden, af sine fule Planer hentæret og visnet Skabning, fordi en saadan lettere kan forfalde til at søge at opnaae sine Hensigter ved nedrige Midler end den Mand, som Naturen har udrustet med et kraftfuldt Legeme, der byder ham bedre Midler, saa troer jeg, at Doctor Ryges Fremstilling af denne Characteer driftigt tør maale sig med de meest udraabte tydske Tragikeres Præstationer; i det mindste er jeg vis paa, at man kunde finde Anledning til at gjøre opmærksom paa vel saa mange fine og hældige Træk i Ryges Frands, som man finder i Bøttchers Udvikling af Ifflands Spil i denne Rolle, dersom det ellers i nogen Henseende kunde lønne Umagen at udbrede sig saa vidtløftigt derom. — Det har sandsynligviis været Schillers Mening, at gjøre Carl Moor til den Person i Stykket, som skulde interessere meest; gjennem hans Mund har Digteren udtalt det Meste af hvad der laae ham paa Hjertet, og han er derfor overalt behandlet med Forkjærlighed; dog har denne valgt en urigtig Vei til Maalet; thi Carl Moor handler næsten intetsteds; alt det, som skulde indskyde os Interesse for ham, kommer fra de andre Personers Beretninger, og vi tvivle med Grund om hans høitpriste Egenskaber, da vi ved saa mange Leiligheder see ham, i Stedet for at handle, blot at

græde og snakke. Det er derfor unægteligen en meget vanskelig Opgave at fyldestgjøre denne Rolles Fordringer. En Hovedfornødenhed maa der i det mindste ikke savnes, det er flammende Ild og kraftig, ukunstlet Natur, som netop er kommet paa ulykkelige Afveie ved at trodse og bryde igjennem Conveniencens og de vilkaarlige Forholds Baand; dog savnede jeg dette Hovedtræk hos Hr. Stage, som i det Hele i denne Rolle gav forøget Grund til Frygt for at han let kan forfalde til manierert Spil. Carl Moor er saa langt fra at kræve kunstlet Spil, at den meget mere aldeles ikke tillader noget sligt, hverken i Diction eller Legemsbevægelser; Hr. Stage syntes at nære den modsatte Overbeviisning, og stræbte at spille denne Rolle paa en Maade, som — naar den udførtes hældigen og værdigen — maaskee kunde have staaet paa sit Sted i en versificeret Tragedie af den ældre franske Skole, men som her forekom mig urigtigt anbragt. Derhos var Skuespilleren faldet paa at trække Ordene frem med en vis Langsomhed, at bære Tonen paa enkelte Steder længe og omsider slutte med et Tonefald, saaledes, at Dictionen ikke blev ulig den Maade, hvorpaa Præsterne messe. Jeg er vis paa, at Skuespilleren har valgt denne hele Maade med Overlæg, maaskee fordi han har seet den anvendt ved en eller anden Leilighed med Hæld af nogen anden Skuespiller; men jeg kan ikke overbevise mig om andet, end at dette Valg her var ganske urigtigt, og at den Maneer, hvori Hr. Stage fremstillede Carl Moor, staaer i aabenbar Strid saavel med Rollens Characteer, som med dens Situationer. Dersom du havde seet disse Forestillinger vilde jeg, til

Prøve paa den Maneer, som blev brugt, og til Beviis for min Mening, især gjøre Dig opmærksom paa Scenen med Amalia i 4 Akt, hvor de give hinanden deres Ringe tilbage, en Scene hvis høie Lidenskabelighed hos Carl Moor blev opløst til en slap Jamren og Striden efter Graad og Qvide, som næsten grændsede til det Parodiske; Du kjender jo iøvrigt Stage og hans Talent; han er en af de meest haabefulde Skuespillere, vi have, og er i Besiddelse af en Deel Fortrin, som gjøre ham skikket til sin Kunst; især udmærker han sig i Lystspillet, skjøndt jeg ogsaa nogle Steder i Tragedien har seet ham træde frem med Held; han gaaer rask fremad, og hører til den lille Kjærne i vor ellers snart hule Theaterskal; dog give adskillige af Hr. Stages sildigere Fremstillinger Anledning til at advare ham for at henfalde til Maneer, denne Sandhedens slemme Fjende. — Fremfor de andre Røvere, som ikke tilfredsstillede meget, og af hvilke især den vigtige Spiegelberg var faldet i meget maadelige Hænder, viste Schweitzer sig i et bedre Lys. Hr. Holm lagde al den vakkre Hengivenhed for Vennen, al den Trofasthed og Mandighed i den, som Rollen kræver. Om der maaskee var skinnet lidt mere frem af Studenten, som har forladt Høiskolen, havde det ikke skadet, uden for saavidt, at Schweitzer derved havde hævet sig endnu mere over sine andre Fæller. Som Kosinsky vandt Hr. Schmidt meget Bifald; han fremsagde ogsaa sin Fortælling i 3 Akt med Følelse og Flid. Madam Wexschall — saaledes hedder nu Jfr. Brenøe efter hendes Giftermaal med vor vakkre musikalske Kunstner Wexschall — gav i

sin Amalia en nye Prøve paa sin Fremskriden ad Kunstens Bane; med Glæde bemærkede jeg paa enkelte Steder Glimt af større Kraft end jeg havde tiltroet denne unge Skuespillerinde, i hvem Qvindelighed og Ømhed især synes at have fundet en følende Fremstillerinde. Jeg forbigaaer de andre Roller i Stykket, hvis Udførelse ikke frembyde Interesse nok til at erindre dem; kun vil jeg dog underrette Dig om, at Hr. Frydendal spillede den gamle Moor; var end hans Smerte og Svaghed maaskee ikke aldeles rigtigt characteriserede i Begyndelsen af Stykket, saa udmærkede hans Scene med Frands og hans derefter følgende Forbandelse over ham sig desto mere. — "De to Frimurere" er et meget kjedsommeligt, utilbørligt vandet Stykke, og her et nyt Beviis paa, at en god Forestilling, ja undertiden blot den fortrinlige Udførelse af een eneste Rolle, kan holde et Stykke, og med alle honores bringe det igjennem den offentlige Doms Skjærtsild. Madam Liebe, Hr. Eenholm, men især Doctor Ryge have saaledes egentligen holdt dette Stykke fra at synke. Madam Liebe har i dette Skuespil viist sig i Rollefag, hvori vi ikke før have seet hende, som en god, øm, lidt snaksom Moder; og jeg kan forsikkre Dig om, at Skuespillerinden særdeles vel udfyldte sin Plads, saa meget mere, som hun paa en god Maade vidste at sammenblande den moderlige Ømhed med den lidt trættekjære Hustrue, uden at lade nogen af disse Sider staae i Skygge, saa at Madam Dorlange ved denne Behandling vandt et mere pikant Physiognomie, end maaskee Forfatteren selv har ventet. Doctor Ryges godmodige Jovialitet, især imod Md. Dorlange, hans faderlige

Ømhed mod sin Datter, hans trofaste Hengivenhed og erkjendtlige Venskab imod Forcrennes, hans dybe Agtelse for den Orden, han havde at takke for Liv, Velstand og Glæde, alt skildredes fortræffeligt af ham, med livfuld Sandhed. Aagerkarlen Polyphemus Melchior havde i Hr. Eenholm fundet en god Fremstiller, der med rolig comisk Kraft spillede denne Person, hvis Mage man forresten kan finde i et Par Dusin maadelige Comedier. Det elskende Par i Stykket fremstilledes af Hr. Liebe og Madam Eisen; af hiin med Flid, og af og til med Følelse, hvorhos hans Udvortes retfærdiggjorde Augustas Lidenskab; af denne vel declamatorisk, men dog med Følelse og Ynde. — Professor Rahbeks særdeles hældige Sammensætning af adskillige af de i Geert Vestphaler i 1 Akt udelukkede Scener fra Femactsstykket, hvilken Du kjender fra dens tidligere Forestillinger, morede ogsaa denne Gang. Dig, som kjender vort Theater saa godt, behøver jeg ikke at sige, at vor classiske Lindgreen især bidrog til Stykkets Virkning. Alt længe har han været, man torde næsten sige, den eneste, som har afspeilet den store Holbergs Vittighed og Lune, med Sandhed og Kraft. Han er ganske saaledes, som man maa ønske sig det i disse Roller; og vist er den Deel ikke ringe, som denne smagfulde Comiker har havt i den lidenskabelige Varme, hvormed vi — til Ære for Smag og Vid — endnu bestandigen see de holbergske Comedier, denne herlige Nationalskat, at modtages. Troligen rakte Dr. Ryge som Tobias Procurator og Hr. Frydendal som Flensborgeren Haanden for at frembringe Stykket værdigen; Du har jo tilforn seet disse Kunstnere i

samme Roller, og jeg behøver derfor ikke at minde Dig om deres fortjente Roes for denne Fremstilling. Værten gaves af Hr. Overskou, og det ret vel, uden Overdrivelse, og med comisk Tørhed; jeg tør af denne Hr. Overskous Rolle, mere end af nogen anden, jeg har seet af ham, formode, at han vil kunne give adskillige Roller godt i holbergske Stykker, dersom han kan vogte sig for Overdrivelse og Higen efter at høre Skoggerlatter. Hr. Werlighs Byfoged var Mage til samme Skuespillers Spiegelberg; den var kun maadelig. — Jeg slutter herved min Beretning om Sommerskuespillene, da jeg ikke saae beskæmmet Skinsyge, hvormed Du vil finde at disse Forestillinger endtes. Vort skuespilsøgende Publicum har med Interesse besøgt disse Forestillinger, og paaskjønnet den Opmærksomhed og Anstrengelse, som Selskabet har viist, og som visseligen vilde have glædet Dig, dersom Du havde været tilstede, lige saa meget som mig, der ved denne Leilighed har styrket min Overbeviisning om hvad vore Skuespillere vilde kunne udrette, naar de altid arbeidede med god og reen Villie, og styredes med Indsigt og Kraft.

Din

Den 2 October 1823.

Min Ven!

Vel er der kun forløbet en meget liden Deel af det nys begyndte Theateraar, og Du venter neppe endnu nogen Beretning fra mig om hvad den ene Maaned har givet; da der imidlertid just findes en passende

Leilighed, saa vil jeg herved sende Dig den forløbne Maaneds Repertoire til Din Efterretning. Om end Tiden for Øieblikket forbyder mig at udlade mig over enkelte af Forestillingerne, saa vil det dog maaskee kunne more Dig at see, hvorledes vi hidtil ere blevne beværtede i Thalias Hal. Du vil erindre, at de understregede Titler betyde nye Stykker; til disse har jeg ikke henført de Stykker, som ere givne i Sommerens Løb af den Afdeling af Theaterpersonalet, som underholdt Publicum i Ferierne; Theaterbestyrelsen selv antager dem ikke for nye, i det mindste benævne de dem ikke saaledes i Annoncerne. Det er ellers en besynderlig Brug, som det er blevet Skik her ved Theatret at gjøre af Benævnelsen nye. Som nyt Skuespil anmeldes tidt Sager, som ere en Snees Aar og mere gamle, ja dette Udtryk bruges endog, om de have været trykte og bekjendte i lang Tid. Dersom Theaterdirectionen f. Ex. skulde falde paa at give af deres antagne Stykker "Voltaires Mahomet", eller "Gengischan i China", eller "Schillers Wallenstein" eller "Fiesko", saa vilde det upaatvivleligen komme til at hedde "nye Tragedie"; i saa Fald kunde det see moersomt ud at see en saadan anmeldt f. Ex. som Mahomed, nye Tragedie i 5 Akter af afdøde Voltaire. Paa fremmede Theatre bruger man at bemærke, at et saadant Stykke gives for første Gang; dette er rigtigt, og hentyder til at Forestillingen er nye, hvorimod dette Tillægsord her urigtigen henføres til Stykket. Her følger Fortegnelsen over de opførte Skuespil:

September.

Mandagen den 1. Agnese.

Tirsdagen den 2. Barselstuen; Balletten Amors Luner.
Torsdagen — 4. Agnese.
Fredagen — 5. Ungkarlen og Egtemanden; Virtuosen No. 2.
Løverdagen — 6. Den vovelige Prøve; Indtoget.
Mandagen — 8. Axel og Valborg.
Tirsdagen — 9. Don Juan.
Torsdagen — 11. Den lige Vei er den bedste; Jean de France; Divertissement.
Fredagen — 12. Viinhøsten.
Løverdagen — 13. Fugleskydningen; Divertissement.
Mandagen — 15. Den lille Rødhætte.
Tirsdagen — 16. Ungkarlen og Egtemanden; de to Frimurere; Entree.
Torsdagen — 18. Tancredo.
Fredagen — 19. Gulddaasen; Divertissement.
Løverdagen — 20. Agnese.
Mandagen — 22. Dyveke.
Tirsdagen — 23. Bortførelsen af Seraillet.
Torsdagen — 25. Beskæmmet Skinsyge; De pudseerlige Arvinger; Divertissement.
Fredagen — 26. Agnese.
Løverdagen — 27. Den pantsatte Bondedreng; Ungkarlen og Egtemanden; Divertissement.
Mandagen — 29. Chinafarerne; Den Forsigtige.
Tirsdagen — 30. Den hjemkomne Nabob; Balletten den nye Narcis.

Siden du er en Ven af Theaterdands, vil du maaskee bemærke, hvad der ellers let kunde undgaae Opmærksomheden, at man har begyndt, ved adskillige Forestillinger af Syngestykker at udelukke Entreerne. Jeg troer, at Bestyrelsen har gjort vel deri. Dandsen staaer ikke paa noget saa høit Trin hos os, at der ved disse daglige Entreer kunde gjøres Fordring paa Erkjendelse af sjelden Kunst, og deri skulde dog vel den egentlige Nydelse bestaae ved at see dem, der ene kunne være beregnede for Øiet, siden de næsten altid lade Sjælen ubeskjæftiget. Især synes det hensigtsmæssigt, at denne Dands udelukkes efter Syngestykkerne, da den for det meste trivielle Dandsemusik da skurrer dobbelt ilde i Øret, som nyligen har nydt de ofte saare skjønne Compositioner. Ikke engang den Dands, som du vil finde anført, vilde vi sandsynligen have faaet, dersom ikke et Dandserpar fra Stockholm i denne Tid gjæstede os, og med Directionens Tilladelse dandsede her. Saaledes have Hr. og Madam Carrey viist sig den 25, 27 og 30 September. Særdeles mærkeligt troer jeg ikke, at dette Par er; mindst Fordring paa sjelden Kunst tør nok Hr. Carrey gjøre; hans Bevægelser ere ikke altid yndefulde, og synes at koste ham Anstrengelse, noget som efter min Meuing aldeles maa undgaaes, naar Tilskuerens Øie med Behag skal nyde Bevægelsernes og Stillingernes Skjønhed; derhos er han vel liden, og har et uskjønt, ubevægeligt Ansigt, hvori intet Udtryk speiler sig. Jeg har seet ham nogle Gange dandse ved Siden af vore egne Dandsere, og, for saa vidt mit uindviede Øie kunde bemærke, overgik han ingen af disse; tvertimod forekom disses, især

den unge Bournonvilles Bevægelser mig rundere, lettere og yndigere. Uden paa nogen Maade at kunne gjøre billig Fordring paa Smukhed har Madam Carrey dog i sin Præsentation noget særdeles gracieus, derhos talende Øine, og en skalkagtig Ynde, som indtager for hende. Hendes Fod og Been forekomme mig særdeles proportionerede og smukke, skjøndt dette ingenlunde kan sammenlignes med vor Madam Schalls sjeldent skjønt formede Been. Desuden har Madam Carrey nok større Sikkerhed og Fasthed end hendes Mand. Mere vil og kan jeg ikke sige dig om dette Par, hvis Kunstes Bedømmelse jeg gjerne og villigt erkjender at ligge udenfor mine Evner. Man taler om, at disse Dandsere forgjæves have søgt om Engagement her; jeg veed ikke hvorvidt dette forholder sig saaledes. Unægteligt er det, at der trænges til nogle gode Solodandsere og Solodandserinder, dersom Dandsen fremdeles skal udgjøre en Deel af Theatrets Forestillinger. Saadanne maatte ogsaa vel søges fra andre Steder, naar de skulde træde frem med nogen Dannelse og Duelighed; imidlertid vilde man vel kunne træffe et hældigere Valg end med de nævnte. — Foruden de to nye Stykker, som ere givne, ønsker jeg endnu at underholde Dig om et Par af de andre Forestillinger i afvigte Maaned; men Omstændighederne gjore, at jeg maa opsætte dette til mit næste Brev, som snart skal følge.

Din

Prolog

forfattet og fremsagt af Doctor Ryge ved Sommerforestillingernes Begyndelse.

(Skov-Decoration. I Baggrunden Søe. En Baad lander, ligesom Dækket gaaer op. En Matros stiger ud af den, og siger):

Tillader Deres Høiærværdigheder,
At jeg i nogle Kammeraters og
Mit eget Navn tør tale et Par Ord
En Smule i Fortrolighed med Dem.
Det er Dem sagtens jo bekjendt, vi tjene
Tilsammen paa det kongelige Fartøi:
Den danske Skueplads, men at man gjerne
Mod Sommeren, naar man formedelst Dampskibs,
Casortis eller Dyrehaugs-Commercer
Bemærker Trang paa smukke Passagerer,
Da har for Skik at takle Skuden af,
Hvis Skrog desuden for det meste trænger
Til at kalfatres og fortømres lidt.
Ved denne Leilighed, som standser Farten,
Faaer da vort hele Mandskab Permission,
Som En benytter til at styrke med
Lidt Landluft sine Lunger, eller til
At gjæste Venner i Provindserne,
En Anden til at reise udenlands,
Ja somme finde undertiden Hyre
Paa mindre Skibe, og saaledes styrer
I saadan Tid Enhver sin egen Cours.
Men denne Gang blev et Komplot tilbage

Af Nogle, som saa nødigt vilde gaae
Fra Skuden, deels fordi de elske den
Som deres eget Hjem, deels og maaskee —
Men ikke mine Ord igjen — fordi
De haabe, at galante Passagerer,
Og fremfor Alt ret mange smukke Damer
Imellemstunder ville gaae ombord
Hos dem, istedetfor at styre til
Charlottenlund og Bellevue hver Dag.
I allerunderdanigst Ydmyghed
Vi derfor bad om Lov — og fik den ogsaa —
Til at forblive paa vort Element,
Og til ved egne Kræfter at forsøge,
Hvorlunde Skuden uden Kapitain
Og Styrmænd vilde lystre v o r Commando.
Vel ere vi kun faa, og ikke alle
Udvalgte just; — men, Herre Gud! naar man
I flere Aar har været vant at lystre,
Saa maa der sagtens hænge Noget ved
Af det, som hører til at styre, og
Ifald de gode Passagerer blot
Ei vilde kigge os for dybt i Kaartet,
Ei heller holde Øiet med Kompasset,
Og fremfor alting ikke blive vrede,
Hvis Skuden skulde slingre lidt imellem,
Saa maatte det gaae til med Fandens Kunster,
Om de Par Klude, vi kan sætte til,
Dog ikke skulde drive den afsted
Til alle Parternes Fornøielse.
Men jeg staaer her og passiarer, jeg,
Og tænker ikke paa, jeg Sneglehoved,
At Deres Høiærværdigheder vist

For længe siden ere kjede af
At høre paa min lange Faddersladder.
(Han raaber imod Baggrunden):
Sei Manne — hen til Spillet, raske Gutter!
Nu vil vi til at lette! (til Publikum) Leiligheden
Er god — et Øieblikks Taalmodighed!
Saa driver Skuden strax for fulde Seil.

(Han springer i Baaden og Dækket falder).

Da Maria Elisabeth Zinck døde.

(Indsendt).

Stem din Harpe, Skjald! til Sørgeklang!
Rør med Kraft de gyldne Strænge!
Træd til Graven med din dumpe Sang,
Lad den tone dybt og længe!
Saae du ei en sjelden Blomst paa Jord,
Sød af Lugt og skjøn af Farve,
Spiret op i Kunstens Have stor,
Vogtet tro for graadig Larve?
O, en Flok af Bier stedse sad
Ret som glædedrukken om dens Bæger,
Og de fandt, ved Nydelsen saa glad,
At uskyldig Munterhed os qvæger.
Denne Blomst ved Ormens skjulte Braad
Til en Støvhob nu er vorden!
Ak! — dens Navn vi nævne nu med Graad:
Den Maria heed paa Jorden.
Derfor stem, o Skjald! til Sørgesang
Harpen med de gyldne Strænge!
Træd til Graven med din dumpe Sang,
Lad den tone dybt og længe!

Blomster! I, som trindt Maria stod
I en broget Farvevrimmel,
Som i Kunstens Have fæsted Rod,
Skjermed' af dens milde Himmel:
Slyng en venlig Krands om hendes Navn,
Dæk fortroligt hendes Tue,

Og lad Mindet om Marias Savn
Brænde med en stadig Lue!

Stærke Eeg hist ved den dunkle Grav!
Du, som med den bedste Villie
Ly og Fred og venlig Skygge gav
Til den søndertraadte Lilie:
Hvor sørgmodig bøiet stander du,
Skjøndt sig Vaaren snarlig nærmer!
Ak, du er saa saare mod i Hu,
Du ei Lilien meer beskjærmer!
Faa kun føle hvad du tabte her,
Færre kan din Kummer fatte;
Uden Trøst og uden Fryd du er,
Ingen kan dit Tab erstatte! —
Dog — før Lilien lød Naturens Bud,
Før den gik til Lys og Seier,
Planted' den saa ømt med Bøn til Gud
Tvende skjønne Glemmigeier.
Disse smile gjennem Taarer smaae,
Savne Moderhaand og Pleie;
Disse Minder i din Skygge staae,
Dem du Savnet maa opveie! —
Naar da Stormen fælder dig og dem,
Gid du da med salig Glæde
Dem ledsage til Marias Hjem,
Hvor ei Taarer Øiet væde.

B.

Blandinger.

Naar man betragter den Legion Fordringer, som haves paa Skuespilkunstneren, saa viser sig det først tydeligt, hvor uendeligen vanskeligt hans Hverv er. Med Rette mistvivlede den berømte Demoiselle Dumesnil næsten, da hun i tyve Aar have spillet Merope med Roes, og dog ikke blev fri for Voltaires Sarcasmer. Han fandt, at denne Actrice ikke lagde Eftertryk og Ild nok i Scenen med Poliphant, og martrede den arme Kunstnerinde gjennem alle Tonearter, uden at blive tilfreds. Endeligen tabte hun Taalmodigheden, og sagde: "il faudroit avoir le diable au corps, pour attraper le ton, que Vous voulez." — "Oui, oui, Mademoiselle," svarede Voltaire, "pour exceller dans un art quelconque, il faut avoir le diable au corps." — Gid unge Enthousiaster, som drømme om en uovervindelig Tilbøielighed til Theatret, overveie og fortolke disse Ord. Lyst til Konsten er ikke Borgen for Talent, Fornøielse derved er ikke Genie, Iver derfor ikke Flid; alt dette tilsammen endnu ikke sandt Kald, og derfor er det lettere at staae foran Theatret end paa det.

Formedelst Mangel af Plads i dette Hefte kunne de i forrige Hefte omtalte Betragtninger over nogle Hindringer for det danske Theater i at hæve sig til nogen betydelig Kunsthøide, ikke meddeles førend i næste Hefte. Samme Aarsag har hindret Udg. i her at optage nogle flere Stykker, som ere ham meddeelte til Indrykkelse.

Om Spillet paa Privattheatre.
(Slutning.)

Om Theaterprøverne.

Det er overalt i Verden lettere at tilvinde sig Herredømme, end at vedligeholde det. Saaledes er det ogsaa Tilfældet med vor Aands Herredømme over en Rolle. Saasnart vi træde frem med den paa Brædderne iblandt Medspillende og Theaterreqvisiter, om det endog kun er til en Prøve, støder den frie Flugt af vor Indbildningskraft paa alle Sider mod den fattige Virkeligheds indknibende Skranker. Theaterprøven har især den Hensigt, at vi skulle lære deels at beherske denne Virkelighed indtil et vist Punct, deels frivilligen at rette os efter dens uforanderlige Skranker. Herved kommer det fremfor alt an paa, at vi søge at væbne os imod alle forstyrrende Indtryk udvendigen fra, medens vi gjøre os Umage for at lade vor Følelsesevne møde alle befordrende Indtryk.

Det er en sædvanlig Vildfarelse hos Begyndere, at de holde Theaterprøven for lettere end Opførelsen, fordi der ingen Tilskuere ere ved hiin. Netop Tilstedeværelsen af disse er det, der skal sikkre os en Sindsfrihed, som vi ved Prøven hvert Øieblik staae Fare for at tabe ved den forstyrrende Indvirkning af mangelfulde Omgivelser, og ved vor Tvivl om den mulige Virkning. Af Bevidstheden om at virke paa andre udspringer Hovedkilden for Nydelsen ved Spillet, og denne kunne vi ved Prøverne ikke lette-

ligen aabne os paa anden Maade end derved, at gjøre vore Medspillende til Gjenstand for vor Indvirkning, for saa vidt som Sagens Natur tillader saadant. Det forstaaer sig af sig selv, at dette ikke maa blive til en Vane, som ved Opførelsen kunde unddrage Tilskuerne vor Opmærksomhed og vort Øie, og tilveiebringe det kjedsommelige Profilspil, som kun under Publikum Øren og Næser i Stedet for Ansigter og disses Udtryk. Der maa med Hensyn til hiin Indvirknings Maade gjøres Forskjel imellem de Medspillende, med hvilke vi just have at bestille, og dem, som for Øieblikket ere ubeskjæftigede. Disse sidste ere, forsaavidt som de skjænke vort Spil deres Opmærksomhed, lige frem vore Tilskuere, om de end ikke staae lige foran Theatret. Den Deeltagelse, som vi indskyde dem, har, ligesom hos Tilskuerne, sine Tegn, som kunne tjene til Prøvesteen for vort Spil, uden at derfor vore Øine have nødigt, altid at opsøge deres, for at læse Velbehag i dem. Men mere vigtig er Indvirkningen paa de Medspillende, som netop have at bestille med os. Da de ere beskjæftigede med deres eget Spil, kunne de sjeldent skjænke vort Spil megen Opmærksomhed; men de ere fra en anden Side udsatte for dets Indvirkning. Vort Spils Sandhed kan være dem behjælpelig til at sætte sig dybere ind i deres Rolles Aand; vi kunne der, hvor de efter Digterens Mening skulle være rørte, skulle opløftes, eller skulle lee, virkeligen røre dem, opløfte dem, eller faae dem til at lee; vi kunne, med eet Ord, gribe dem ved vort Spil, og indtil et vist Punkt ligesom tvinge dem til, at vise sig saaledes, som deres Roller leve i vor Indbilningskraft. Det

behøves ikke at omtales hvad denne Indvirkning forudsætter paa den anden Side. Hvor der fattes Deeltagelse, Receptivitet og Talent, der kan den ikke lykkes. Lykkes den derimod, saa have vi erhvervet os Herredømme over netop den Deel af Virkeligheden, som kunde meest hindre den høiere Flugt af vor Genius.

Det er allerede ovenfor bemærket, at det sande Liv i en Forestilling beroer paa en uafbrudt hældig Vexelvirkning. I det Skuespilleren derfor kæmper efter det her beskrevne aandige Herredømme over sine Medspillende, maa han villig hengive sig til det samme Øiemeed for dem. Han maa med Sandser og Sjæl møde Indtrykket af deres Spil; men han maa tillige være betænkt paa, at afværge dette Indtryk fra sig, naar han erkjender det fremmede Spil for forfeilet. Hertil gives der intet andet Middel end den vanskelige Kunst, at see og ikke at see, at høre og ikke at høre, at tilintetgjøre og erstatte en flau Virkelighed ved Magten af vor Indbildningskraft.

Imidlertid maa denne Magt til at trække os tilbage i os selv ved Spillet ikke misbruges, og Forholdet af en hældig Vexelvirkning maa ikke overilet ophæves af Smagsegensindighed. En anden kan spille godt, og alligevel virke utilfredsstillende paa os, fordi hans Spil ikke netop stemmer overeens med den Forestilling, som vor Indbildningskraft har skabt sig om Sammenspillet. Det maa man see at komme i det Rene med, og søge at jevne saadan Disharmonie ved Meddelelse og ved Opofrelse af egne Anskuelser. Hiint Tilbagetrækken i sig

selv er kun det sidste Middel til at redde en Fornøielse, som aldrig kan være fuldkommen uden den ofte omtalte Vexelvirkning.

Foruden denne aandige Reciprocitet paa Theatret finder der endnu en anden Sted, som man kan kalde den legemlige, og hvorom der allerede i det Foregaaende er talt i Anledning af Læseprøven. Naar der i Livet forefalder en Scene imellem flere Personer, saa er i Almindelighed enhver Deeltagende Herre af Rummet, der omgiver ham, til alle Sider, for saavidt ikke en anden indtager dette. Paa Theatret er denne naturlige Frihed, hvis Benyttelse i Livet blot staaer under en conventionel Høflighed, indskrænket ved den Omstændighed, at Scenen skal forestilles for Tilskuere, som alle befinde sig foran den ene Side af Theatrets Fiirkant, og som fra dette Standpunct ville betragte Handlingen paa Scenen som et bevægeligt Malerie, hvori hver enkelt Figur er ordnet efter Malerkunstens Regler, og saa lidet som muligt maa dække de andre, hverken naar den staaer stille eller bevæger sig. Ved denne Omstændighed indskrænkes Benyttelsen af Theatrets Dybde, og Vigtigheden af dets Bredde forhøies; der opstaaer en Forgrund, en Mellemgrund og en Baggrund, og den nye Hensigt opvækker en Følelse hos os om hvad der er passende, der gjør ganske andre Fordringer end dem, vi i Livet ere vante til at gjøre eller at opfylde.

Den talentfulde Skuespiller seer sig selv i Aanden fra Tilskuerens Synspunct, og har en Forudfølelse af det Indtryk, han kan gjøre paa denne. Jo mere ægte hans Talent for Theatret er, saa me-

get mere bestemt føler han, at Tilskueren ikke seer ham alene, og at det Indtryk, han kan gjøre, tildeels er afhængigt af det Indtryk, som Synet af hele det sceniske Malerie er istand til at frembringe. Der knytter sig derfor til Forestillingen om hans eget Udseende en Forestilling om hele Theaterbilledet; han seer sig paa et bestemt Sted paa Theatret, i visse bestemte, maleriske Forhold til de andre; han føler det Ønske at realisere denne Forestilling, og naar de Medspillende afvige fra den, føler han deres Tilværelse som en Skranke, der hindrer hans Frihed, fordi han ikke kan bevæge og standse disse fremmede Skikkelser efter egen Villie, som Lemmerne paa sit eget Legeme. Det, som den egne Villie ikke her umiddelbart er i Stand til, det kan tilveiebringes ved Overeenskomst og Overeensstemmelse, hvilke altid ville være saa meget lettere at fremkalde, jo tydeligere alle de Spillende indsee, at i Almindelighed ethvert Moment af det sceniske Malerie har sin Hovedfigur og sine Bifigurer. Hvor denne Overeenskomst fattes, der opstaaer en Slags lille Krig om Sted, Rum og Berørelse, hvis Fordele altid pleie at komme den tilgode, som har størst Sindighed, Aandsnærværelse, Betænksomhed og Øvelse. Hvad man kan sige derom, løber mere ud paa Exempler end paa Regler. Med Hensyn til den Side, hvor Skuespilleren staaer hos den anden, har i Almindelighed den, som allerede er paa Scenen, Fordelen over den, som træder ind. Det kommer an paa den Stilling, hvori han staaer ved den andens Indtrædelse, ofte kun paa en blot Vending af Overkroppen, om han vel modtage den Indtrædende paa sin høire eller sin venstre Side. Ulige vanskeligere er

det at undvige den kjedsommelige Byden Skak, som mange Skuespillere ere i Vane med. Naar de enten ikke ere eftertænksomme nok til at føle, hvor de netop skulle staae, eller naar de ere for frygtsomme og for forlegne med sig selv til gjerne at ville danne en selvstændig Figur, saa trænge de, medens de sige deres Replik, et Skridt efter det andet ind paa den Medspillende, gribe vel endog som Børn fat paa ham i Haanden eller Armen, standse paa denne Maade hans Bevægelsers Frihed, og blive, ogsaa efter at de have udtalt, staaende i den ubevidst erobrede Stilling som ubevægelige Blokke, fordi de ikke føle Nødvendigheden af at forandre Plads. Med saadanne Folk er der intet andet at gjøre, end enten selv saa vidt muligt at holde dem i Skak, eller at undgaae deres Skak med saa liden Opoffrelse af Theaterconveniencen som muligt.

Men ligesom der i Kunstens Rige kun gives faa Ting, der ubetinget kunne kaldes rigtige eller urigtige, saaledes gives der ogsaa Momenter, som fordre eller tillade hiint Byden Skak. Øvede Skuespillere betjene sig hyppigen af denne Ret til at forstærke Indtrykket ved deres Bortgange. De nærme sig til den Medspillende, afgive med Eftertryk deres Ultimatum af Samtalen, og vende sig derpaa saaledes, i det de gaae, at den Skulder, som er vendt imod den Medspillende, beskriver en Bue imod Tilskuerne, og disse endnu engang faae den Bortgaaendes hele Ansigt at see *).

---

*) De fleste Skuespillere af Profession have en sand Graadighed efter effectfulde Bortgange, og lægge sig

Iøvrigt maa man i de fleste Tilfælde anbefale en passende Afstand imellem Figurerne. Paa de offentlige Theatre er det som oftest Souffleuren, der med sin magnetiske Kraft trækker dem hen imod Midten. Paa private Theatre, der sjeldent ere saa brede, at jo Souffleuren med dæmpet Stemme kan naae begge Ender af dem, naar han mærker, at man trænger til ham, (thi forinden borde han aldrig lade sig høre), maa denne tiltrækkende Kraft være ringere. Jeg gjør derfor her kun endnu opmærksom paa, at den undertiden vel ringe Bredde af Privattheatre kan blive synligen og føleligen forstørret, naar de Spillende vænne sig til at spille i en krum Linie, som i Forhold til det Rum, der behøves, kan bøies mere og mere indad imod Theatrets Dybde. Ti Personer, som vilde genere hinanden, naar de vare opstillede i en lige Linie over Bredden, kunne mageligen staae i en Halvcirkel, der desuden er behageligere for Tilskuernes Øine. En Skuespiller, som vil gaae raskt hen fra den ene Side til den anden, og dog ikke vil være der ved det tiende Skridt, kan gjøre femten Skridt, naar han gaaer i en Halvcirkel, som i dette Tilfælde, efter Omstændighederne, ogsaa kan være bøiet ud ad imod Tilskuerne. Naar de Personer, som tale med hinanden, bestandigen staae meget nær ved hinanden, saa fremkommer iøvrigt ogsaa i

---

ret efter den Konst at afpresse Publicum lydelige Bifaldstegn, naar de gaae ud af Scenen. Da denne Hensigt falder bort ved private Selskabers Theatre, saa forbigaaes her de Kunstgreb, som Histrionerne pleie at betiene sig af for at naae dette Øiemeed.

de Tilfælde, hvor Naturlighedens Love fordre, at de skulle see paa hinanden, eller maale hinanden med Øinene, den Ubehagelighed, at der unddrages Tilskuerne for meget af Ansigtet, eller ogsaa at Øiestenene paa en unaturlig Maade blive skudte skelende hen i Øiekrogen.

Fra den aandige og legemlige Vexelvirkning imellem de Spillende komme vi nu til Brugen af de saakaldte Reqvisiter. Mangel af en Ubetydelighed, af et Brev, som vi skulle tage op af Lommen, af en Nøgle, hvormed vi skulle lukke et Skab op, kan frembringe en Forlegenhed, som tilintetgjør hele Forestillingen. Det er derfor høist nødvendigt, at alt, hvad der skal bruges, er paa sit rette Sted. De Mangler, som finde Sted ved Prøverne, vise i Almindelighed de Forholdsregler, som man bør tage i saa Henseende. Men det er ikke nok, at Reqvisiterne ere tilstede; vi maae ogsaa øve os i at bruge dem og omgaaes med dem paa en hensigtsmæssig og naturlig Maade. Dette er undertiden ikke saa let, og kræver Øvelse endog før Prøven. Det kan endog være nødvendigt, at man for eet eneste Moments Skyld maa tage overflødig Underviisning hos en eller anden Professionist. Men selv det letteste kan sætte uøvede Skuespillere i Forlegenhed. Udelukkende beskjæftigede med det, hvad de ville sige, miste de let den fornødne Rolighed og Eftertanke for det, som de skulle gjøre. De komme enten for tidligt eller for sildigt med det, eller ogsaa slet ikke, eller paa en ubehændig Maade, blot fordi det ikke mere er deres eget, men et fremmed, som ofte livløst Legeme, som de skulle bevæge og bruge. Ulykkeligviis er der som oftest

hundrede og hundrede Omstændigheder, som forhindre, at alle Reqvisiter ere fuldstændigen tilstede ved Prøven. Man maa i saa Fald søge at hjælpe sig med Surrogater saa godt som muligt, maa i Nødsfald gjøre en Sypose til en Lygte, og en Hat til et Fad. Noget lignende gjælder ogsaa om Costumet. Den, som skal spille i en usædvanlig Paaklædning, gjør vel i at vænne sig dertil ved Prøverne, og især at gjøre sine Hænder bekjendte med Lommerne. Er den rette Kjole eller Vest end ikke færdig, saa kan man dog som oftest faae en anden af lignende Facon.

En Gjenstand, der er ikke mindre vigtig for den Spillendes Opmærksomhed, er det at fylde Theatersalen med Stemmen, hvilket vel maa skjælnes fra at fylde den med den blotte Lyd. At være høirøstet virker ofte lige imod dette Øiemeed, eller forstyrrer Opnaaelsen af andre Hensigter. En omhyggelig, tydelig Udtale af ethvert Ord og ethvert Bogstav (især af Consonanterne), hvilken meget vel kan forenes med en fornuftig og naturlig Betoning, er i den Henseende en ueftergivelig Betingelse. Derved bliver det muligt at blive forstaaelig selv i de Tilfælde, hvor man maa dæmpe Stemmen, d. e. berøve Udtalen af Consonanterne sin Metalklang. Metriske Stykker ere her af stor Nytte, fordi de drage Skuespillerne bort fra Hverdagslivets skjødesløse Taletone. Det behøver neppe at bemærkes, at det før omtalede slemme Profilspil ogsaa skader Tydeligheden. Overhovedet ere Begyndere gjerne uforstaaelige, fordi det synes dem unaturligt, at tale høiere og anderledes med Personer, som staae nær ved dem, end de ellers ere vante til i et Værelse.

Man kan i Almindelighed give dem det Raad, at tale saaledes, som man pleier, naar man ønsker, at vor Samtale ikke blot skal høres af dem, der tager Deel i den, men tillige af en Tredie, som staaer langt borte. Dette er jo virkeligen Hensigten paa Theatret, og man bør altid erindre sig den. Vil man vænne en Begynder til at tale saaledes, saa maa f. Ex., den Medspillende ved Prøven gaae bort fra Theatret, og stille sig paa et fjærnt Sted paa Tilskuerpladsen, og saaledes prøve Scenen; dette er en ypperlig Hjælp til at vænne begyndende Skuespillere til at tale passende høit.

Imidlertid er det, som meest ufeilbarligt hjælper til Talens Tydelighed, ikke at faae for saa godt Kjøb. Det er nemlig et sandt og udtryksfuldt Spil med Øinene, Minen, Gebærderne og Modulationen, hvorved ofte først Ordene forklares for Tilskuernes fængslede Opmærksomhed. Naar Tilskueren kun forstaaer hvad han skal, saa pleier han kun lidet at bryde sig om, hvad enten det er hans Øren eller hans Øine, han har at takke derfor. Det er utroligt, hvor vidt man kan gaae med at lade Tonen synke og svinde hen, naar Tilskuernes Opmærksomhed er fængslet. Den tiltagende Stilhed skærper i saadanne Momenter deres Hørelse saaledes, at de, i det de holde deres egen Aande til sig, høre eller dog troe at høre den Spillendes Aandedræt.

Alle disse Vanskeligheder maae overvindes ved Prøverne, for at man kan faae den nødvendige Aandsrolighed ved Forestillingen. Derfor kan man ikke bestemme noget vist Antal af Prøver. Gavnligt har jeg altid fundet det, at den sidste Prøve holdes Af-

tenen førend Forestillingen. Dog bør denne ikke være en med Anstrengelse foretagen Øvelse, men blot en rolig Gjentagelse af hvad der allerede er indstuderet, hvorved Legemets og Aandens Kræfter saa vidt muligt maa skaanes, og det Indstuderede ikke saa meget skal fuldstændigt udøves, som snarere roligt betegnes, for at overbevise sig selv og andre om, at man ikke har glemt noget væsentligt. Af denne Methode betjene de offentlige Skuespillere sig i Almindelighed ved forhen opførte Stykker, som de pleie at prøve om Formiddagen førend Forestillingen, da de vistnok vilde gjøre meget ilde i at bortødsle Kræfter, som de langt mere trænge til om Aftenen, eller at opvække Tvivl hos sig, som ikke længere godt kunne hæves i den korte Mellemtid. Iffland har et Sted meget træffende sagt, at man aldrig kunde tage Tvivl nok med sig fra en Forestilling, men heller aldrig bringe lidt Tvivl nok med sig til den. Tilliden til os selv formaaer at flytte Bjerge.

Om Opførelsen.

"Den høieste Nydelse" siger Schiller i Fortalen til Bruden fra Messina, "er Sjælens Frihed i det levende Spil af alle dens Kræfter." Hiin Nydelse er det, her eftertragtes, og denne Frihed er det, som Skuespilleren, der søger hiin paa Theatret, maa tragte efter at bringe med sig og bevare. Foruden de Fjender, som han i den Hensigt har skullet lære at overvinde ved Prøverne, træde endnu i Almindelighed tre nye ham imøde ved Opførelsen: Paaklædningsværelset, den altfor levende Lyst, og Tilskuerne.

Allerede i det daglige Liv kan den Forretning at klæde sig paa blive piinlig ved Mangel paa Orden, Magelighed og Tid, og hvem der saaledes som f. Ex. unge Fruentimmer, der pynte sig til Bal, klæder sig paa med Phantasie (med Forestilling om en vis Effect), en saadan kan de mindste Synder af Skrædderen og Skomageren, Modehandlerinden eller Friseuren forvolde stor Ærgrelse. Ved Paaklædningen til Fremstillelse paa Theatret finder alt dette Sted i en forhøiet Grad. Phantasien føler sig her berettiget til at gjøre de egensindigste Fordringer, og man maa derfor iforveien sørge for Midler til at tilfredsstille den med Fuldstændighed og Lethed. Sikkrest handler man, naar man iforveien har prøvet hele sin Dragt, og saa lægger alle de enkelte Dele af Costumet sammen til Brug i Paaklædningsværelset. En ikke uvigtig Ting ved den Metamorphose, som skal frembringes i Paaklædningsværelset, er Ansigtsmaleriet, en Kunst, som fordrer et eget Talent og egen Øvelse, og hvorom der kun lader sig sige lidet i Almindelighed, fordi det der kommer meget an paa hvorledes Theatret er oplyst, samt paa mange andre Omstændigheder, som ere forskjellige ved næsten hvert Privattheater. Hvo som hertil maa betjene sig af en fremmed Haand, mangler et stort Middel til at komme sit Maal nærmere, og det er derfor meget at tilraade Skuespillerne, at øve sig i, selv at give deres Ansigt det Udtryk, som stemmer med deres Begreb om Rollen, der skal fremstilles.

Jo mere bestemte de Fordringer ere, som en Rolle gjør paa den Persons ydre Skal, som vil fremstille den, saa meget mere antager Forvandlingen i

Paaklædningsværelset Characteer af en særskilt, foreløbig Kunstdannelse. Naar nu Selvforvandleren seer sig i Speilet, og finder sit Værk tilfredsstillende, saa pleier ikke sjeldent Lysten til Nydelsen af Forestillingen at yttre sig med et Liv, der, som alle Begjærligheder, er i Stand til at tilintetgjøre Sindets Frihed, som det nu især kommer an paa at vedligeholde. Det er Characterens Sag at sørge for, at denne i sig selv gavnlige, begeistrende, livlige Lyst ikke voxer til Affect, og i disse Øieblikke mere at beskjæftige Indbildningskraften med Forestillinger om Vanskeligheden ved Opførelsen end med Forestillinger om vor Nydelse derved.

Tilskuerne skulle forhøie denne Nydelse ved deres Mednydelse; de skulle være Vidner til hvad vi udrette, og ved deres Mednydelse tillige Borgen for at vort Værk lykkes os. Derfor ere de indbudne. Der er altsaa her lagt an paa et nyt Forhold af Vexelvirkning, i hvis Bølger Skuespilleren maa kæmpe for at beholde sin Kunstfrihed. Allerede den blotte Forestilling om en forsamlet Mængde pleier at virke paa Begynderen med en trykkende og foruroligende Magt; det virkelige Syn forøger denne Virkning. Ynglinge, som begynde at træde ind i Verden, føle altid en vis Ængstlighed hver Gang de træde ind i et talrigt Selskab. De Øiekast, som vendes hen imod Døren, der aabnes for dem, forekomme dem som lige saa mange Spyd, der ville forhindre dem fra at komme ind; de have ikke Mod til at møde noget af disse Blik med deres Øine, naar de løfte dem i Veiret efter at have hilset, og den, som først taler til dem, er en Engel fra Himlen for dem.

Sammenlignet med denne Anstødssteen, er det en Klippe, som Begynderen paa Theatret skal stige over og ligesom tvinge ned under sig. Fra Isse til Fodsaal er han stillet blot for en Forsamling, der er kommet med den Fordring, at han skal skaffe den Fornøielse. Enhver Feil, han begaaer, vil finde Øine, der mærke den, og den Forlegenhed, hvori denne Følelse sætter ham, er den største Feil, han kan begaae. Imod denne Forlegenhed, som kun den selvtilfredse Daare kan være fri for at overfaldes af, gives der intet andet Forebyggelsesmiddel end Indbildningskraftens Styrke, som i det farlige Øieblik, da man skal træde frem paa Scenen, aldeles beskjæftiger Sindets Receptivitet og Aandens Virksomhed blot med Rollen. Officieren i Feldten kan saa ivrigen beskjæftige sig med sit Compagnies eller sit Regiments Evolutioner, at han ingen Opmærksomhed har tilovers for Fjendens Kanonild, og Kanoneren pleier over sine Bestræbelser efter at træffe, at glemme den Mulighed, at han kan træffes. En saadan Fremtrædelse har den ufeilbarligen hældige Virkning at gribe Tilskuerne; dette vil Skuespilleren snart kunne mærke, og i det han føler, at Tilskuerne ere i hans Hænder, har han ogsaa overvundet al Frygt for dem. Fra dette Øieblik af er han fri, og Veien er banet til at træde i det Forhold af Vexelvirkning med Tilskuerne, som er Hovedkilden til hans Nydelse ved Opførelsen. Alle Beskjæftigelser med Rollen, som gaae forud for den virkelige Opførelse, skjænke Nydelser, som for saavidt ere ufuldkomne, som ingen fuldstændig Virkning endnu er Borgen for at Kunstbestræbelserne ere lykkedes. Overladt alene

til sin Indbildningskraft, gaaer Kunstneren bestandigen tilværks med en hemmelig Følelse af Uvished ved denne vanskelige Kunst, som gjør Fordring paa alle hans Kræfter og Evner paa eengang. Men saasnart han kan læse paa Tilskuernes Ansigter, eller paa den forøgede Bevægelse eller Rolighed iblandt dem kan mærke, at han virker paa dem saaledes som han vilde, saa virker denne Virkning tilbage paa ham selv, hans Mod voxer, Phantasien stiger fra det virkeligen Opnaaede trinviis op til det muligen Opnaaelige, og hans Genius, som nu flagrer med sine Vinger i et levende Element, bærer ham op til en Høide af Udførelse, som Indbildningskraften ikke var i Stand til at naae i det døde Rum af det Tænkelige. Jo talrigere Forsamlingen er, jo mere opfyldt Rummet foran Theatret er, desto mere mærkelige og utvetydige blive Tegnene paa et hældigt Udfald af Skuespillerens Anstrengelser; deri maa man vel søge Aarsagen til, at Skuespillere sjeldent ere i Stand til at fremstille noget ret fortrinligt, naar Huset er tomt.

Jo vigtigere imidlertid Tilbagevirkningen fra Tilskuerne er paa Skuespilleren, desto farligere vilde det være for denne sidste, naar han ubetinget vilde overlade sig til den, og udsætte sin Frihed for Tilfældet af en saadan Vexelvirkning. Iblandt de lykkelige Virkninger paa Tilskuerne, vil der ogsaa vise sig ulykkelige, og paa en Skuespiller, som gjør sig ganske afhængig af dem, vil en saadan mislykket Virkning have en forstyrrende Indflydelse, ligemeget om han selv eller Tilskuerne ere Skyld deri. At blive Herre over sig selv i dette Reciprocitetsforhold, at trække sig til-

bage fra en ubehagelig Virkelighed i vor Phantasies Kreds, ikke at synke, naar Tilskuerne ikke ere i Stand til at hæve os, det er den svære Opgave, som der allerede er peget hen til i Afdelingen om Prøver. Hvad der er omtalt om Vexelvirkningen imellem de Spillende, gjælder ogsaa om Forholdet imellem den Spillende og Publicum, der skal bringes til at være en uvilkaarlig Medspillende. Spiller det sin Rolle slet, maa Skuespilleren derfor ikke opgive sin Rolle; saa spille han den for et Publicum i hans Indbildning, saaledes som en berømt Kunstnerinde fortalte, at hun altid spillede Lady Macbeth med en Macbeth, som kun levede i hendes Phantasie, uden at hun brød sig noget om den, der stod ved Siden af hende, eller rettere, at hun i sin Phantasie udstyrede denne med hvad der levede i hende, men fattedes Repræsentanten ved hendes Side.

Det ere ofte smaalige, tilfældige, uundgaaelige, og for Øieblikket uudforskelige Omstændigheder, som drage Tilskuernes Deeltagelse fra vort Spil. I Almindelighed gives der intet virksommere Middel til at fængsle dem end en hensigtsmæssig Brug af Øinene. Præsterne ved de offentlige Kunsttempler, som beile til al Slags Bifald, gjøre i Almindelighed formeget heraf; Skuespillerne paa Privattheatre for lidet. Hine udfordre med deres Øine tillidsfuldt Tilskuernes Blik til at betragte deres Skikkelse og Spil, eller med synlig Erobrelyst. Disse hefte deres Øine paa Coulisserne, paa de Medspillende, paa Lamperne i Prosceniet, eller paa Luftcoulisserne, uden at betænke, at det allerede i det daglige Liv formindsker Tilhørerens Deeltagelse, naar

den Talende ikke tilsteder ham at see sig i Øiet, dette Sjælens Speil. Paa de Steder, som ovenfor ere omtalte under Benævnelse "Talen med Tilskuerne," fordi de ere digtede i den Hensigt, at den Spillende skal gjøre Publicum til sin Fortrolige, er dette aabenbart urigtigt. Men det maa ogsaa dadles i alle de Tilfælde, hvor det maa være Tilskuerne om at gjøre, i den Spillendes Øie at kunne læse hvad der foregaaer i hans Indre. Der er en Maade at henvende Øinene paa Tilskuerne, uden at nogen Eneste føler, at man seer paa ham, ja endog uden at man virkeligen seer nogen Eneste, det vil sige, erkjender ham, og er sig dette Syn og denne Erkjendelse bevidst. Opfyldt af den indre Anskuelses Liv, afbryder Bevidstheden for Øieblikket sin Forbindelse med Synsnerverne, og Blikket gjør Indtryk, uden selv at modtage noget. I saadanne Momenter er det raadeligst at vende Blikket hen paa de Tilskuere, som ere længst borte, hvor man saa alligevel i Almindelighed ikke ret kan skjælne noget, hvorved man kunde forstyrres i sin Selvskuffelse. Ved Steder derimod, som have Characteer af Talen med Tilskuerne, knyttes Fortroligheden lettest med de nærmeste Tilskuere, som igjen synligen kunne besvare den. Trangen til Deeltagelse skjænker os en vis Tact til hurtigen at finde de Ansigter, som forraade meest Deeltagelse.

Det er overhovedet meget mere Tilskuernes Deeltagelse end deres Bifald, hvorefter Skuespilleren maa stræbe, naar han vil blive fri og selvstændig i Vexelvirkningen med dem. Bifaldet er tilfældigt, og Tegnene paa det ere afhængige af Publicums gode Villie. Ogsaa pleie Tilskuere ved Privattheatre

at afholde sig fra disse vilkaarlige Tegn, fordi det vilde synes anmassende, at ville drage det, som kun er beregnet paa gjensidig Fornøielse, for en lydelig Dom. Deeltagelsen derimod er et nødvendigt Product af Modtagelighed paa den ene og Kunstvirken paa den anden Side. Uvilkaarlige og ustandselige, som den selv, ere dens Tegn, og ikkun de kunne tilfredsstille den Kunstners Selvkjærlighed, der vil nyde Følelsen af sin frie Skaberkraft, og altsaa vil beherske den Virkelighed, der omgiver ham, med sin Genius's Tryllestav, men ingenlunde vil modtage en Gunst af nogen. Den, som paa Theatret beiler til Mængdens Bifald, opoffrer sin Aands Frihed, for flygtigen at kildre sin Egenkjærlighed; og ved at give Publicum det, hvad det ikke behøver, men vel ønsker, fornedrer han sig til adlydende Tjener der, hvor han skulde være befalende Herre. Vel vil Kunsten gjerne behage, men ikke som en letfærdig Flane, der forekommende møder vor Attraa, men som en ædel Skjønhed, der triumpherende drager ind i Hjerterne. Hiin servile Forekommenhed er det, som har Overhaand paa de offentlige Theatre, fordi den der føder sin Mand. Deraf kommer den Modbydelighed, som den store Hobs høitpriste Yndlinger opvække hos Folk af Smag; deraf kommer den ulykkelige Indskrænkning af den fordeelagtige Indflydelse, som offentlige Theatre kunde have paa den offentlige Dannelse. Den Undskyldning om Fordeel, som finder Sted der, falder bort ved Privattheatre, og da de Spillende her som oftest have den Fordeel, selv at kunne vælge deres Publicum, saa er det altid et Tegn paa lav og Kunsten uværdig

Tænkemaade, naar de mere hige efter at erholde Bifald end efter at erhverve den Deeltagelse, som forhøier Nydelsen af Selvtilfredsstillelse.

Selvtilfredsstillelse er altid Hovedøiemedet for den sande Kunstner. Han er intet i sine egne Øine, naar han ikke behager sig selv, om han endog henrykkede alle andre. I den Henseende er Skuespilleren, ligesaavel som Dandseren, Sangeren og Musikeren, langt værre faren end Digteren, Maleren og Billedhuggeren. Hvad disse skabe har en vis Varighed; intet Strøg paa Maleriet er ubetinget uigjenkaldeligt; først da, naar Skabelsen er fuldendt, vorder det fremstillet for Smagens Definitivdom, og ved Synet af det hældige Hele tænkes ikke paa Manglerne, som fandt Sted ved Sammensætningen. Men hist falder Begrebet om at skabe sammen med det Skabte; Kunstens Fordringer gjøres ikke alene paa Værket, men ogsaa paa Arbeidet; man belurer Kunstneren medens han danner sit Billede, og ethvert Feilgreb derved bærer for saavidt Uigjenkaldelighedens Præg paa sig, som det forfeilede Moment ikke kan komme tilbage. Denne Omstændighed udsætter Skuespilleren for den Fare at see sin Aandsfrihed strande paa sig selv, paa sin Kunstnersamvittighed, om jeg saa maa sige. Hvor meget Talent han end har, hvor grundigt han end har forberedet sig, saa vil der dog komme Momenter, hvilke han føler som Feilgreb, og intet er vissere, end at de foranledige nye Feilgreb, naar han tager Selvbebreidelsens hemmelige Uro med sig over i det næste Moment. I den Evne, hurtigen og i Feilgrebets Øieblik strax at kunne afryste den paatræn-

gende Følelse af egen Mangel, træffer Letsindighed og Aandsstyrke sammen. Men hiin undviger sin Samvittighed; denne løskæmper sig fra den med den Beslutning at forsone den, og et forfeilet Moment kan blive Aarsag til et andet, hvori Kunstneren overgaaer sig selv.

* * *

Ved de foresstaaende Betragtninger vil den opmærksomme Læser have erholdt den Overbeviisning, at Spillet paa Privattheatre er en mangesidet og samstemmende Øvelse af Legemets, Aandens og Hjertets Kræfter. Denne Overbeviisning fritager for at berøre det ofte opkastede Spørgsmaal om Privattheatres Nytte og Skade. Naar der skal fremkomme noget skadeligt af, at Mennesket lærer at være Herre over og med Aandsnærværelse at kunne bruge alle sine physiske og intellectuelle Evner, saa kan Grunden ene og alene ligge i, at man bærer sig hensigsløst og urigtigt ad dermed.

Digtervenskab.

Oversat Lystspil i een Act.

Personerne:

Prindsen af **
Blomstring
Wardner } Digtere.
Mad. Sallner, Skuespillerinde.
Gribsen, Fogedens Fuldmægtig.
Eiegod, Retsbetjent.

(Handlingen foregaaer i en Residencestad paa Blomstrings og Wardners Værelse).

Første Scene.

Wardner (sidder ved et Bord, med Hovedet støttet paa Haanden) Blomstring (ved et Bord paa den anden Side af Theatret.)

Blomstring. Jeg troer, Du har ikke sovet ud endnu?

Wardner. Sovet ud? som om jeg havde kunnet sove ind siden iforgaars Aftes.

Blomstring. Hvorfor da ikke?

Wardner. Igaar Nat kunde jeg ikke lukke et Øie af Utaalmodighed efter at faae fat paa den Placat, hvorpaa jeg skulde læse vore Navne som Forfattere til det nye Lystspil; og igaar Aftes (i vemodig Tone) efter Lyst — for os Sørgespillet, da var det reent ude med al Søvn.

Blomstring. Ja med Lystspillet selv er det ogsaa reent ude. Det faldt tilligemed Dækket.

Wardner. Det forekom mig hele Natten, som om jeg var i en Skov med Slanger, som hvislede, og Rovfugle, som pebe, for jeg hørte bestandigen hvislende Hyssen og hvinende Piben.

Blomstring. Saa haard en Skjæbne havde det dog ikke fortjent. Characterere ere godt tegnede, Handlingen er simpel og naturlig.

Wardner. Ja det var just Ulykken; havde den været unaturlig, saa havde den gjort langt mere Virkning. Jo mindre Natur, desto større Bifald. For nogle Aar siden vilde man bestandigen have den kjære Natur ganske nøgen og ligefrem, men efterat den saa fremstillede sig ganske splitternøgen, maa den slet ikke mere faae Lov til at komme paa Theatret. Enhver Tilskuer betragter den som en afskediget Elskerinde, som man ikke gjerne vil træffe sammen med; men naar Lystspillet er ret plat, Skuespillet ert taarerigt, og Sørgespillet ret fuldt af Mord, Drab og Røverie, saa vræle Tilskuerne i deres Sandsers Ruus et høit Bravo!

Blomstring. Iforgaars havde disse Betragtninger været ret gavnlige; idag nytte de ikke mere end en Almanak fra ifior.

Wardner. Skuespillerne fordærvede ogsaa meget for os. Stikmann vilde bestandigen sige hele Rollen paa een Gang, og begyndte af bare Iver allerede i første Act paa Replikerne i tredie Act.

Blomstring. Saa holdt Frydner saamæn Ligevægten med ham; thi han kunde ikke et eneste Ord af sin Rolle.

Wardner. Vore vittigste Indfald gik reent tabte.

Blomstring. Nei, tvertimod; Publikum fik dem at høre to Gange; første Gang meget tydeligt fra det underjordiske Fuglebuur, og siden af Skuespilleren.

Wardner. Dersom de alle havde spillet, som den herlige Madam Sallner, saa havde jeg sikkert ikke behøvet at have en søvnløs Nat.

Blomstring. Ja, hvis alle Skuespillerinder vare saa smukke som hun, saa vilde mangt et Stykke behage mere. Man lægger mindre Mærke til Dumheder, naar de siges af en smuk Mund; det er en Forret, vore Øine have over vore Øren.

Wardner. Hun er en herlig, allerkjæreste Skabning.

Blomstring. Man kan ikke see hende, uden at fortrylles af hende.

Wardner. Hvad for noget? er Du da ogsaa fortryllet? det er noget besynderligt!

Blomstring. Hvori ligger da det besynderlige?

Wardner. Det ligger i Dine 36 Aar.

Blomstring. O, det er en Egenskab, som jeg kun har erhvervet 12 Aar tidligere end Du, og som Du med hver Time mere og mere søger at opnaae.

Wardner. Men det smukke Kjøn seer hellere, at man først skal opnaae denne Egenskab, end at man allerede har opnaaet den.

Blomstring. Mad. Sallner er en Undtagelse; hun holder af det Solide.

Wardner. Det har jeg dog Aarsag til at tvivle om, thi —

Blomstring (falder ham i Talen). Du maa vide, at —

Wardner. Thi Du maa vide at, — —

Begge. Nu?

Blomstring (afsides). Det er dog nok bedre, at jeg ikke siger ham, at jeg venter hende.

Wardner (afsides.) Hvorfor skal jeg aabenbare for ham, at hun har lovet mig at komme herhid?

Begge. Ja hvad jeg vilde spørge om, det var —

Blomstring. Hvor Du var medens Stykket blev spillet?

Wardner. Det var netop det, jeg ogsaa vilde spørge Dig om. Jeg stod ganske skjult i en Loge i øverste Etage, og vovede i to Timer hverken at lee eller at sukke, skjøndt ethvert Bravo og ethvert Hys foer mig gjennem Marv og Been; omsider, da denne piinlige Tilstand var forbi, sprang jeg ud af Logen og ned ad Trappen, da til al Ulykke vor Vertinde fik Øie paa mig i Forsalen, og med sin Basstemme raabte til mig:" god Nat Hr. Vardner!" Neppe havde hun talt mit Navn ud, førend jeg saae mig omringet af Hovedmændene for vore Ikke-Yndere; man gav sig til at pibe paa nyt, og ledsagede mig saaledes ud paa Gaden.

Blomstring. Saa slemt gik det dog ikke mig. Jeg stod i Parterret, og var endnu ved Slutningen af første Act fuld af Haab og veltilmode.

Wardner. Ja, den første Act behagede ogsaa: den er af Dig alene; den anden duer mindre; den have vi begge to været om; men den tredie var aldeles af min Opfindelse, og den var ogsaa Skyld i hele Ulykken.

Blomstring. Intet Spøg; vi have begge to lige stor Deel i Værket, og vi ville ogsaa ærligen dele Publikums Mishag. Men Du veed endnu ikke hvad der især knusede os?

Wardner. Jo, min slette tredie Act.

Blomstring. Nei, et blot Tilfælde. Hør engang: midt inde iblandt de ivrigste Modstandere af vort Lystspil stod der en høi Mand, som ragede frem over alle de andre; han fandt ethvert Ord ganske fortræffeligt. De Steder, som fik de andre til at gabe, klappede han rasende af: begge hans Hænder vare som en Stampemølle i bestandig Bevægelse. En af dem, der stod i Nærheden, siger: "jeg troer det Menneske har faaet Betaling for at klappe"; da svarer den lange Mand ganske høit: "Ja det troer saa min Sjæl jeg med, en Daler for hver Haand."

Wardner. Hvad for noget? hvem har taget saa stor Deel i vort Værk?

Blomstring. Det skal Du strax faae at høre. Over denne Opdagelse kom man i saa stærk Latter, at man gik ganske glip af Opdagelsesscenen paa Theatret. Man spørger ham om hvem det er, som betaler ham saa ædelmodigen? og nu nævner han Hr. But, vor Pengemand, som vi have lovet at betale med Indtægten af den tredie Forestilling af det nye Lystspil. Han har sendt den høie Mand tilligemed hans Kone, tre Børn og to Fættere paa Comedie for at skaffe Stykket en gunstig Modtagelse.

Wardner. Den forbandede Aagerkarl!

Blomstring. Under Tilskuernes Latter og Hyssen, og hele den betalte Families utrættelige Klappen gik nu Comedien sin sørgelige Ende imøde.

Wardner. Havde vi blot havt flere ligesaa omhyggelige Creditorer, saa var Stykket blevet reddet. For Pokker! vi maae gjøre mere Gjæld, dersom vi igjen ville skrive for Theatret.

Blomstring. Jeg er ikke oplagt til at spøge; thi naar vort Stykke ikke oplever den tredie Forestilling, hvoraf skulle vi da betale vor Gjæld? Vexelen paa de 600 Rdl. er forfalden; jeg vover neppe at gaae ud paa Gaden, og har da ogsaa været saa forsigtig at lukke vor Dør i Laas, for at være fri for ubudne Gjæster.

Wardner. Men vi kan jo dog ikke lukke Døren i for vore Venner.

Blomstring. Vær Du kun rolig; jeg har boret et lidet Hul i Døren, hvorigjennem jeg først kan see, om det er Ven eller Fjende, der vil ind, paa det at man derefter kan tage sine Forholdsregler.

Wardner. Stille! jeg troer det banker!

Blomstring. Vær rolig! jeg vil see hvem det er. (kiger ud.) Det er en ung Officier.

Wardner. Kjender Du ham?

Blomstring. Jeg veed aldrig, at jeg har seet ham i mit Liv.

Wardner (gaaer hen og kiger ud). Luk kun op; ham kjender jeg ret godt.

Blomstring. Hvem er det da?

Wardner. Ja det veed jeg ikke; men luk kun op; jeg kjender ham alligevel ret godt.

Blomstring (lukker op).

Anden Scene.

De Forrige. Prindsen (i en militair Overkjole).

Wardner. Hjerteligen velkommen! Jeg smigrede mig ikke med at see Dem saa snart igjen.

Prindsen. Det er aldrig for tidligt at takke for Høflighed, man har modtaget.

Wardner (til Blomstring). Du seer i denne Herre en særdeles behagelig Selskabsmand og min bedste Ven.

Prindsen. Jeg kan ikke andet end være stolt af denne Titel.

Blomstring. De staaer ved Prindsens Regiment?

Wardner. Han har gjort hele det sidste Feldttog med Prindsen, og er først for faa Dage siden kommet tilbage fra Armeen.

Prindsen (afsides). Ingen af dem kjender mig; desto bedre. (høit) Ja, jeg tør nok, uden at smigre mig selv, paastaae, at Prindsen ikke vel kan undvære mig, og at han betroer mig alting.

Blomstring. Men Du har aldrig talt til mig om denne Din Ven?

Wardner (til Blomstring). Vort Venskab er endnu noget nyt. For to Dage siden veed Du, at der var en stor Høitid, som blev holdt sex Mile herfra, og hvor jeg da, som Du ligeledes veed, ogsaa var taget hen til; pludseligen om Aftenen brød der et stærkt Uveir løs, og intetsteds var der mere Plads at faae i noget Huus; ved Hjælp af en nydelig Glut af Opvartningspige fik jeg dog Fingre paa det allersidste Qvistkammer; jeg var just i Færd med

at sætte mig til mit tillokkende Aftensmaaltid, da denne Herre, hvis Vogn var gaaet i Stykker, og som intet Sted kunde finde Natteleie, bankede paa hos mig, og bad om Tilladelse til at hvile sig ud efter Reisen, og være min Gjæst for den Nat. Jeg modtog naturligviis med Glæde dette Tilbud, og med Latter og Spøg forgik Natten ved nogle Flasker Viin.

Prindsen. Af nogle af denne Herres excentriske Udtryk sluttede jeg mig til, at han var Digter. Soldater og Digtere blive snart Venner; thi begge stræbe efter det samme Maal, Hæder, og Laurbærkrandsen smykker Begges Tinde. Vi kjørte sammen tilbage her til Byen; jeg fik ved Afskeden at vide, at der iaftes skulde spilles et nyt Lystspil, hvortil han var Forfatter i Forening med Dem; jeg lovede at see det; jeg har holdt Ord, og jeg kommer nu for at ønske Dem til Lykke med det hældige Udfald.

Wardner. Der hører virkeligen megen Føielighed til, at kalde den Maade, hvorpaa vort Stykke blev optaget, for et hældigt Udfald.

Prindsen. Kan det krænke Dem, at nogle Enkelte, for hvem Intet i Verden er godt, hyssede lidet?

Blomstring. Aa ti dog! De river vore Saar op paa nyt.

Prindsen. Nei, mine Herrer! værer De rolige. Deres Lystspil "den store Verden" er et fortræffeligt Malerie af vor Tidsalder; alle Characterer ere tegnede med Sandhed og Menneskekundskab; deres Satire er noget stærk, og just derfor ikke glædelig for alle dem, som føle sig trufne af den; det

har nok ogsaa især været Aarsagen til Urolighederne i tredie Akt, der overalt, efter min Mening, ikke heller har fuldt saa meget Liv, som de to første.

Wardner. Ja, den tredie Akt — ak! den er destoværre mit Arbeide.

Prindsen. Men hvorledes — dersom jeg uden Ubeskedenhed tør spørge dem — hvorledes bærer De Dem ad med at skrive en Comedie i Fælledsskab?

Blomstring. Den herligste Forbindelse imellem det Nyttige og det Behagelige hersker ved en saadan Udarbeidelse; hvor meget lettere gaaer det ikke fra Haanden, naar man, efter først at have lagt Planen, strax kan raadslaae med hinanden ved hver Scene, om den ogsaa griber godt ind i det Hele, og om den kan være af tilbørlig Virkning. Maleriet erholder friskere Farver, da den Ene maa være den Andens strenge Censor. Falder een af os paa en lykkelig Vending eller en overraskende Overgang, saa er der intet, der ligner vor Glæde; en vittig Tanke henrykker os, som om det var en funden Skat, og en overraskende Slutning paa Stykket er for os ligesaa-meget som for Verdensomseilerne Opdagelsen af en ubekjendt Øe. Naar nogen saae os i saadant et Øieblik, vilde han holde os for to Daarekistelemmer; vi springe i Veiret, ønske hinanden til Lykke, lee og græde sammen. Faaer Stykket Bifald, saa hæver det os begge til Skyerne; faaer det intet, saa smerter et deelt Mishag mindre, og enhver bærer sin Deel deraf; thi saa stor er Venskabs Magt, der forsøder Alt, at den mildner hver Smerte, og fordobbler hver Glæde.

Prindsen. I Sandhed! Deres Venskab er ligesaa henrykkende som sjeldent. Og De leve saaledes ganske alene, uden at have nogen til deres Opvartning?

Wardner. Ja, i den Henseende have vi vore egne Grundsætninger. Man bliver aldrig opvartet saa godt, som naar man ingen har til at opvarte sig. Vi bære os ad med vor Middagsmad, som med vore Comedier: vi tillave den i Fælledskab.

Prindsen. Dersom den lykkes Dem lige saa vel som Comedierne, saa maa man spise meget godt hos Dem.

Wardner. Dersom De vil forsøge paa det, saa vær vor Gjæst til Middag.

Blomstring (affsides til Wardner). Er Du fra Forstanden? vi have jo ikke een Skilling, og Du byder Gjæster.

Wardner (sagte). Lad mig kun sørge derfor.

Blomstring. Digteres Maaltider bestaae kun af faa Retter, og De er rimeligviis vant til bedre Taffel; thi Prindsens Bord er vel ogsaa deres?

Prindsen. Ja, vi spise altid sammen.

Wardner. Prindsen, siger man, holder meget af at være i Selskab med Digtere.

Prindsen. Han udmærker dem efter Fortjeneste.

Blomstring. Han regner sig jo ogsaa selv med i deres Tal?

Prindsen. Det just ikke; men han hører gjerne deres Domme, for at lære noget deraf.

Wardner. Saa raad De ham til, aldrig mere at skrive Vers. Jeg har læst nogle, han har skrevet, som vare jammerlige.

Prindsen (afsides). Bravo! Uden dette Incognito vilde jeg have holdt dem for taalelige, thi alle Mennesker sagde mig, at de vare fortræffelige.

Wardner. Hvorfor trænger ogsaa han, denne Fædrelandets Helt, til nogen anden Berømmelse? kan Krigsgudindens Yndling være saa vankelmodig, at han ogsaa vil beile til de ni Søstres Gunst?

Blomstring. Vel er han en værdig Søn af Mars; men det lykkes ham ikke saa let at indtage Parnasset, som at erobre en Fæstning.

Wardner. Det skulde hans Venner sige ham; men Lessing siger: Fyrster have sjeldent Venner.

Prindsen. Jeg tør dog indestaae for, at Prindsen vil faae disse velmeente Raad at vide; og jeg kjender ham nøie. Der har De min Haand paa, at han ikke oftere i sit Liv skriver Vers. Men nu, adieu, mine Venner! til vi sees igjen ved Middagsmaaltidet. (gaaer).

Tredie Scene.

Blomstring. Wardner.

Wardner. Nu vel, er det ikke en særdeles elskværdig Mand?

Blomstring. Naturligviis, han roste jo vort Stykke.

Wardner. Han talede fornuftigt, og jeg troer, at han meente hvad han sagde.

Blomstring. Saadan Roes gjør jeg ikke meget af. Han lader til at leve meget med de Store; det er maaskee hans Studium at smigre dem, og nu har han af Vane ogsaa sagt os noget forbindtligt. Men hvorledes kunde Du falde paa at indbyde ham til Middag, da vi hverken have Penge eller Credit mere.

Wardner. Bryd Du Dig ikke om noget, men stol paa mig. (afsides) Klokken er næsten tolv — hun maa ikke træffe os begge her.

Blomstring (afsides). Nu kommer hun uden Tvivl strax — jeg maa see at faae ham afsted.

Wardner (afsides). Naar jeg blot vidste en skikkelig Maade til at faae ham ud af Huset. (høit) Hvad det er for et deiligt Veir idag!

Blomstring. Ret indbydende til en Spadseretour. — Kom ikke for sildigt hjem.

Wardner. Kjære Ven! gaa Du ud at spadsere; jeg er ikke i Stand dertil. (sætter sig) Jeg er syg.

Blomstring. Snak! Du seer jo ud som Sundheden selv. Smukke, røde Kinder, et muntert Blik.

Wardner. Ak, mit Udseende lyver — jeg har ikke sovet i to Nætter — og saa Reisen, Uroligheden for Stykket.

Blomstring. Saa vil den friske Luft være Dig ret tjenlig; prøv kun paa det.

Wardner. Jeg er ikke i Stand til at kunne gaae ud; overalt skal vort Lystspil jo gives i Aften

igjen; jeg maa forkorte den tredie Akt; Du er nok saa god, imidlertid at gaae hen paa Prøven; Klokken er allerede mange, og en udpeben Autor maa aldrig lade vente paa sig.

Blomstring. Hvorledes? Du vil kaste denne Byrde paa mig? er det da ikke nok, at jeg, medens Du var borte, tog hele den Helvedes Plage paa mig, at faae Stykket frem paa Theatret. Og hvilken en Plage? snart maatte jeg stryge et Sted ud hos Elskeren, snart sætte en øm Replik til hos Elskerinden; Bedrageren vilde være en ærlig Mand; den anden Elskerinde vilde ikke tillade, at man maatte tale om hendes Alder. Og nu, efterat jeg har maattet føiet mig efter alle disse Luner, vil Du ikke gjøre et Skridt for mig. Nei, i denne Punct giver jeg ikke efter; jeg bliver her. (sætter sig).

Wardner. Kjære Ven! Du maa ikke blive vred; men jeg kan ikke gaae ud.

Blomstring. Det er ikke andet end Egensindighed.

Wardner (springer op). Jeg hører nogen komme; hvis det var hende!

Blomstring (afsides). Der er intet andet for; jeg maa sige ham Aarsagen, hvorfor jeg bliver hjemme; saa haaber jeg vel, at han gaaer. (høit) Jeg maa betroe Dig noget: jeg ønskede gjerne at være alene.

Wardner. Saa? nu, det er netop ogsaa mit Ønske.

Blomstring. Jeg venter nogen her.

Wardner. Jeg befinder mig just i samme Tilfælde.

Blomstring. Men, Du min Gud, siig mig, er den Person, som Du venter paa, generis foemenini eller masculini?

Wardner. Den hører til Qvindekjønnet.

Blomstring. Og netop paa samme Tid som jeg!

Wardner. Hvad skal vi nu gjøre?

Blomstring. Een af os maa vige Pladsen.

Wardner. Naturligviis; men det bliver ikke mig.

Blomstring. Jeg, som den ældste, bliver her ganske vist.

Wardner. Hør, jeg faaer et Indfald; vi kunne træffe en Overeenskomst.

Blomstring. Lad høre.

Wardner. Lover Du mig, strax at lade mig være alene, dersom den, jeg venter, kommer først?

Blomstring. Under den Forudsætning, at Du, i modsat Fald, ogsaa strax overlader mig Valpladsen, indgaaer jeg det.

Wardner. Saa ere vi enige. (de give hinanden Hænderne).

Blomstring. Det banker. (kiger ud gjennem Hullet) O, hvilken Glæde! det er hende! det er hende! gaa nu, min Ven, gaa!

Wardner (kiger ogsaa ud). Hvad? hvilket Indfald? har Du ikke lovet, at lade mig være ene, naar hun kom? holder Du saa slet Ord?

Blomstring. Jeg forstaaer Dig ikke. Saa skynd Dig dog. (lukker op) Det er hende, som jeg venter, der kommer.

Wardner. Min Gud! Du kunde allerede være borte. Det er hende, jeg venter, som kommer.

Fjerde Scene.

De Forrige. Mad. Sallner.

Mad. Sallner. De seer, at jeg holder Ord. Jeg kommer for at melde Dem —

Wardner. Kjære Mad. Sallner — (afsides) Jeg bliver ikke af med ham.

Blomstring. Det glæder mig usigeligen — (afsides) Han er utaalelig med det, han bliver her.

Wardner (afsides). Skulde hun maaskee ogsaa have lovet ham —? (sagte til Blomstring) Er det hende?

Blomstring. Ja vist er det saa.

Wardner. Hun holder Dig for Nar. En Rendezvous med 36 Aar.

Blomstring. Sladder!

Mad. Sallner. Jeg har en behagelig Efterretning at meddele Dem. Mod! mine Venner; hele Byen er opbragt over den Maade, hvorpaa nogle Urostiftere have opført sig igaar ved deres nye Lystspil; de ville ved Forestillingen iaften erholde den skjønneste Hævn. Ogsaa Prindsen, denne Kjender og Beskytter af Kunsterne, som for to Dage siden er kommet tilbage, har skjænket Deres Arbeide sit Bifald. Men, hvad fattes Dem? De lade til at være forlegne; De svare mig slet ikke, og vise aldeles ingen Glæde over hvad jeg forkynder.

Blomstring. Jo, nu seer jeg tydeligt, at De er falsk; denne Adfærd —

Wardner. De er lige saa troløs som smuk; saaledes at narre mig.

Mad. Sallner. Er det mig, De sige alle disse Smigrerier?

Blomstring. De spørger endnu? har De ikke lovet mig, at komme herhid idag?

Mad. Sallner. Nu? og har jeg ikke nøiagtigen holdt Ord?

Wardner. Og har De ikke lovet mig det samme?

Mad. Sallner. Jo.

Wardner. De vidste altsaa, at vi begge tilbede Dem?

Mad. Sallner. De spøge vel kun; begge to? De ville altsaa have alting tilfælleds? endog Deres Elskede? det er sandeligen meget comisk, og er dog at drive Venskabet lidt vel vidt. Men har De da ikke tænkt paa, at Hjertets Rolighed er den høieste Fornødenhed for en Digter? jeg venter kun faa fornuftige Steder af en Skribent, som skriver i forelsket Ømhed.

Wardner. Efter Deres Forskrivt torde en Digter altsaa slet ikke elske? Forstode da Ovid og Horats ikke hvad Kjærlighed er? og naar Petrarca stemmer os til Sværmerie, er det da ikke fordi han taler ud af sit eget Hjertes Inderste?

Blomstring. Guddommens skjønneste Gave er Qvinderne; at elske dem, er at være lykkelig.

Wardner (affsides). Han er alvorligen forelsket.

Mad. Sallner (smilende). Hvor meget beklager jeg ikke de ulykkelige Elskere i alle forbigangne Tider, saavel som i den nærværende.

Blomstring. Vi havde sandeligen heller ikke kunnet anvende vor Ømhed paa nogen værdigere Gjenstand.

Mad. Sallner. Deres Veninde er jeg og bliver jeg, men ikke Deres Elskerinde. Hvorledes kunde jeg beskjæftige mig med Kjærlighed, da jeg er nedbøiet af Sorger, og da Smerten maler sig i alle mine Ansigtstræk?

Blomstring. Hidtil har der kun været liden Kummer at læse i Deres Ansigt; med mindre at Latter skulde være et Udbrud af Smerte.

Wardner. Hvad skulde der ogsaa vel kunne foraarsage Dem Kummer?

Mad. Sallner. Gjæld, mine Venner!

Blomstring. Hvorledes? ogsaa De —

Mad. Sallner. Ja, ogsaa jeg har Gjæld.

Wardner. Ak, hvilken Sympathie i Hjerterne!

Mad. Sallner. Dog haaber jeg, ikke at miste noget af Deres Agtelse, naar jeg siger Dem, hvorledes jeg er kommet i denne Stilling. Min Mand, som ikke alene spillede Huustyrannen paa Theatret men ogsaa hjemme, havde den Syge, at ville fordunkle Alle; men da Muserne bare sig saa grusomt ad imod ham, at hverken hans Spil eller hans Stykker virkede paa Tilskuernes Hjerter, saa vilde han indtage deres Øine ved et glimrende Costume. Denne Tanke var destoværre et Tab for vor Kasse. Han hængte nu saa meget Stads paa sig, at man ofte

rigeligen havde kunnet pynte hele Personalet, ja undertiden ogsaa Theatret dermed. En nye Skuespiller, som især gjorde Opsigt ved sit fortræffelige Minespil, opvakte hans Misundelse i den Grad, at han, for at denne Kunstner ikke skulde staae over ham, faldt paa, igjen at indføre de Gamles Comedie med Masker. Efterat Tilberedelserne hertil ganske havde ødelagt vore Financer, viste vi os da med Masker; men den store Mængde Tilskuere, vi havde ventet, kom ikke. Af Græmmelse over igjen at maatte tage Masken af, opgav min speculative Gemal Aanden, og efterlod mig alt Costume og alle Masker, men ingen Penge. Langt fuldere end Skuespilhuset om Aftenen var min Bolig om Dagen; den bestormedes af en Sværm Creditorer, som jeg havde forpligtet mig til at betale, for at min Mand kunde ligge i Graven som en ærlig Mand. — Fordøm mig nu, om De kan.

Blomstring. Nei; i denne Punkt ere vi meget tolerante; ikke sandt, min Ven?

Wardner. At ville fordømme En, fordi han har Gjæld, var at udsige en Universalfordømmelse over hele Menneskeslægten. Nei, kjære Mad. Sallner! derved bliver De netop langt mere interessant; og her, i Nærværelse af min faderlige Ven —

Blomstring (trækker i ham). Er Du gal? — med Din faderlige Ven?

Wardner. Tilsværger jeg Dem evig Kjærlighed.

Mad. Sallner. Digternes Evigheder kjender jeg nok.

Blomstring. Ah, hvad det angaaer, saa vær De vis paa, at Digternes Kjærlighed er uforgængelig som Deres Kunst.

Wardner. De trofasteste Elskere hos alle Nationer ere Digtere.

Mad. Sallner. Virkeligt? nu saa hør da engang hvad en af vore Dages franske Digtere mener derom:

Aujourd'hui l'amour commode
Ne Vous donne que des fleurs,
On en bannit la methode
Des vains soupirs et des pleurs.
A Paris telle est la mode:
Trois jours durent nos amours;
Ils finissent en trois jours.

Ce nombre est très necessaire;
Le premier c'est pour l'aveu,
Le second est ùn mystère,
Le troisieme est pour l'adieu,
Aimer, vaincre, et se deplaire,
C'est l'histoire des amours;
Elle finit en trois jours.

Blomstring. Den Mand har været fra Forstanden; thi jeg forsikrer —

Wardner. Daarekistegal! thi jeg sværger Dem til —

Mad. Sallner. Stille derom, dersom De vil have, at jeg skal blive.

Blomstring. Ja, naar man blot kunde vide, hvem af os to dette Besøg egentligen gjælder?

Mad. Sallner. Egentligen gjælder det en tredie Person, min Advocat, som jeg havde noget at tale med, og som boer her i Huset; for nemlig at

kunne betale de af mine Creditorer, som virkeligen have deres Penge nødige, har jeg leveret ham alle mine Smykker og Pretiosa, med Undtagelse af denne Ring.

Wardner. Saa? den er sandsynligviis et dyrebart Pant fra en Person, som er interessantere end vi?

Mad. Sallner. Jeg har faaet den af en af de største Helte, af Kunsternes ædelmodige Beskytter — af Prindsen, som et Tegn paa hans Tilfredshed den Dag, da vi spillede "Fædrelandets Befrielse."

Wardner. En af Prindsens Venner, en stor Kunstynder spiser til Middag hos os idag. Hvor vilde det ikke overraske ham, naar han her traf Thalias hædrede Præstinde.

Blomstring (til Wardner). Men saa husk dog paa, at vi slet ikke ere indrettede paa Gjæster.

Wardner (sagte). Snak! hvor der kan spise tre, kan der ogsaa spise fire.

Blomstring (sagte). Hvor der kan spise tre? ja! — men her er der ikke Mad til een eneste.

Mad. Sallner. Jeg tager imod Deres Tilbud for at see, om de forstaaer at kryddre deres Retter ligesaa godt som Deres Digte. Men det er nok paa Tid, at vi gaae paa Prøven. Blomstring følger jo vel med?

Wardner. Imedens Du gjør Dig Umage for at skaffe vort yngste Foster en hæderligere Modtagelse i Verden end den, det nød igaar, skal jeg sørge for Ganen.

Blomstring. Glæden over Kunsten besjæler mig ikke meer som før; enhver Forbedring vil blive frugtesløs.

Mad. Sallner. Kan deres Modstanderes tilsyneladende Fordeel gjøre Dem saa frygtsom, at De vil kaste Deres Vaaben fra Dem? og fordi nogle af de Kunstdommere, som ikke have nogen Mening om et Stykke, førend de vide hvem Forfatteren er, og som efter hans Navn og deres Bekjendtskab til ham afveie deres Roes og Daddel, falde paa at synes ilde om Deres Stykke, derfor vil De give Spillet tabt? Nei, min Ven! Digteren maa ligesaa lidet som Krigeren tabe Modet; han ile paa nyt til Valpladsen for at tilkæmpe sig nye Laurbær; den, som stræber med Alvor efter det høieste, vil sikkert ogsaa opnaae det. (gaaer med Blomstring).

Femte Scene.

Wardner (alene).

Hvilken herlig Skabning! — Men, min gode Wardner, behag nu at tænke paa Middagsmaden og ikke paa smukke Fruentimmer. Taffel til fire Personer — hvorfra skal jeg faae noget? mine sidste Penge har jeg fortært paa Reisen. Lad os engang see. (søger i Lommerne med begge Hænder) høire Haand? intet; og venstre Haand — ogsaa Intet — gjør tilsammen — Intet! Mine Lommer ligne Arabiens Ørkener, intetsteds spirer der noget. Credit har jeg ikke mere af end den listige Patalia — mon jeg ogsaa ligesaa let vil komme til Penge, som han til en Klæd-

ning! Denne Patalia vilde ellers være et fortræffe-ligt Æmne til et Lystspil: denne Gavtyv vilde være en herlig Figur for Theatret.

Siette Scene.

Wardner. Gribsen.

Gribsen (i Baggrunden). Ja, her er jo Hu-set. — Her seer forbandet usselt ud.

Wardner (i Tanker). Mig synes, at jeg allerede seer Personen for mine Øine.

Gribsen. Aha! der er han nok! Han staaer i Tanker — naturligt — hvem der ingen Penge har, speculerer altid paa, hvor han skal faae nogle fra.

Wardner (som før). Men hvor skal man finde en Skuespiller fra, hvis Mæle, Gang, Ansigt og Blik kunde være tilpas?

Gribsen. Jeg vil skride til Værket.

Wardner (som for). Han maa med et sne-digt, lumsk Blik, og med en blid og beskeden Tone dog tillige have Udseende af en ordentlig Kjeltring.

(Imidlertid have de nærmet sig til hinanden).

Gribsen. Ak, min Herre! deres ydmygste Tjener! jeg kommer, og sværger Dem til, at det skjærer mig i mit Hjerte, at det er mig.

Wardner. Ak, hvilken herlig Figur! ganske saaledes som jeg behøver den. Han er fundet! han er fundet!

Gribsen. Hvad mener De? hvem er fun-det?

Wardner. Hele Udseendet er just efter mit Ønske; netop denne Maske maatte han have.

Gribsen. Hvad vil De sige med Deres Maske? jeg er en ærlig Mand med mit eget Ansigt.

Wardner. O, De er gandske fortræffelig!

Gribsen. De er alt for god. Men behag at sige mig: hedder De Blomstring?

Wardner. Hvad vil De Blomstring?

Gribsen. Hvad jeg vil ham? Ak! man maa slet intet Hjerte have i Brystet —

Wardner. Hvormed kan jeg tjene Dem?

Gribsen. De mig? det torde blive vanskeligt. Det Umenneske, den Corsar, den Sælhund!

Wardner. Hvem er det, som saaledes har fornærmet Dem?

Gribsen. Ih, hvem taler da om mig?

Wardner. Nu, hvem taler De da om?

Gribsen. Om Deres Creditor, om den afskyelige Aagerkarl, der uden Barmhjertighed paastaaer Betaling.

Wardner. Og De er? —

Gribsen. Af Guds Naade Fuldmægtig hos Underfogeden.

Wardner (afsides). Jeg gjætter den sørgelige Sammenhæng.

Gribsen. Han har requireret personlig Arrest, og det er min Pligt at føre Dem hen i Arresten; men De maa sandeligen ikke tage mig det ilde op.

Wardner. Gjør De Deres Pligt; jeg er Blomstring, og jeg følger med Dem. (afsides) Hvor vel var det ikke, at jeg blev hjemme. (tager Papir og Penne ud af Pulten) De tillader dog, at jeg tager dette med mig? andet behøver jeg ikke. Arbeide

skal forvandle mig mit Fængsel til et behageligt Opholdsted.

Gribsen. Tro De mig; jeg vilde langt heller indspærre Deres Creditor; for det gjør mig saa grumme ondt for Dem.

Wardner. Hvorfor det? jeg er lykkelig. Nu indvier jeg mit hele Liv til Digtekunsten. Jeg har aldrig været en Ven af megen Bevægelse; nu er jeg fri for at gaae ud; kun mine sande Venner ville for Fremtiden besøge mig; jeg behøver nu ikke mere at lukke min Dør i Laas, for at blive fri for kjedsommelige Besøg.

Gribsen (afsides). Det er den første, jeg har truffet paa, som glæder sig over at blive spærret ind.

Wardner. Vær nu saa god at opfylde en Bøn endnu: lad os uden videre Opsættelse spadsere hen i Fængslet.

Gribsen. Paa Øieblikket skal min Ledsager, som staaer udenfor, bringe Dem derhen. De vil finde Dem tilfreds med ham; det er et elskværdigt Menneske, som arresterer Folk paa den bedste Maade af Verden. Han er ligesaa medlidende og ærlig som jeg selv, og alle de, som vi have arresteret, elske os ogsaa som deres sande Venner.

Wardner. Det er mig en stor Glæde at høre med til det Antal.

Gribsen. Ja, De veed jo nok, at Deres Effecter ere pantsatte; jeg maa altsaa forfatte et Inventarium derover.

Wardner. Dertil behøver De ikke meget Papir.

Gribsen. Er det alt, hvad De har af Meubler, Løsøre og Effecter?

Wardner. Naar jeg undtager disse fire Penne og disse sex Ark Papir, saa hører der ikke mere til min Eiendom.

Gribsen (kalder). Eiegod! lille Eiegod! vær saa god at komme ind.

Eiegod (kommer ind).

Wardner. Er det den elskværdige Herre, som skal ledsage mig?

Gribsen. Ja, det er. Har De ellers noget Ærende til Deres Venner? De har at befale over mig.

Wardner. Dersom De vil være saa god, saa undskyld mig hos de Personer, som jeg venter til Middag, og som nok snart komme.

Gribsen. Dersom De ønsker det, skal jeg holde Deres Gjæster med Selskab i Deres Sted.

Wardner. Aa ja; De vil virkeligen rive mig ud af en stor Forlegenhed, dersom De vil forestille Vært her, og sørge for Middagsmaaltidet.

(gaaer med Eiegod).

Syvende Scene.

Gribsen (alene).

Hvorledes mener han det? sørge for Middagsmaaltidet — det betyder hos Digterne vel saa meget som at fortære det; thi, siden Gjæsterne skal komme snart, saa maa det da vel være tillavet. Men jeg seer slet intet her af Værdie — gamle Bøger — Manuscripter — og et Par Bůster; det er de Herrer

Terents og Plautus; ja, dem tager Creditor ikke for en Fjerdedeel af Gjælden. De stakkels Poeter! det er dog dumt af dem, saaledes at pine sig, for først at komme til at leve efter Døden; thi førend de ere begravede, bryder man sig aldrig om dem; det er først siden, naar de i Gibs og Marmor staae paa et Skab eller en Kakkelovn, at man yder dem sin Hengivenhed og Ærbødighed.

Ottende Scene.

Gribsen. Blomstring.

Gribsen (sætter sig). Jeg vil strax begynde at skrive Forretningen.

Blomstring (affides). Hvad mon det Menneske vil. Wardner har vist ladet Døren staae aaben.

Gribsen (skriver). Efter foregaaende Reqvisition, som er taget til Følge, har Undertegnede begivet sig hen i Carl Blomstrings Bopæl —

Blomstring. Hvad hører jeg?

Gribsen (skriver). Og strax ladet ham henbringe i Gjældsarresten.

Blomstring (træder frem). Velan, saa udfør Deres Ærinde.

Gribsen. Hvad vil De?

Blomstring. Jeg er bereed til at følge Dem.

Gribsen. Jeg forstaaer Dem ikke. Hvor vil De følge mig hen?

Blomstring. Hvorhen ellers uden i Fængslet.

Gribsen. Ja saa; de er een af Digterens Gjæster; ja han har talt til mig derom. De vil besøge ham i Arresten? ja gjør de det; han er det nok værd.

Blomstring (afsides). Hvilken Formodning!

Gribsen. Det er saamen en brav Herre; de andre, som blive puttede i Arrest, veed tidt og mange Gange ikke hvor forbandet de ville stille sig an; de hyle og græde; men han var saa lystig, som om han skulde spadsere ud til Dyrehaugen.

Blomstring (afsides). Det er klart; Wardner er blevet arresteret i Stedet for mig. (høit). Vid da, min Herre, at jeg er Blomstring.

Gribsen. Saa De er ogsaa en Hr. Blomstring?

Blomstring. Jeg er den Blomstring, som der er Dom over, og som skulde bringes i Fængsel.

Gribsen. Men den Fyr, jeg traf her, har ogsaa sagt, at han heed Blomstring. Er De maaskee hans Broder?

Blomstring. Han er min Ven, og har paataget sig mit Navn.

Gribsen. Hvad behager? han har ladet sig sætte i Slutteriet af bare Venskab? Saadant et Tilfælde er der endnu ikke forekommet os i vor Praxis; Jeg kan næsten heller ikke troe det.

Blomstring. Den, som selv er i Stand dertil, troer det let. Men siig mig hurtigt, hvor er Fængslet?

Gribsen. Det er lige tæt herved; paa den anden Side af Gaden, paa venstre Haand.

Blomstring. Jeg iler hen at befrie min Ven. Intet Laas, ingen Muur skal holde mig tilbage. Jeg alene er den Skyldige, og jeg vil ogsaa alene bære Straffen.

Niende Scene.

De Forrige. Prindsen.

Blomstring (som møder Prindsen). Undskyld, min Herre! en vigtig Forretning —

Prindsen. Et Øieblik kun —

Blomstring. Det er mig umuligt! hvert Øiebliks Tøven er Fornærmelse mod min Pligt imod det ædleste Menneske. (styrter ud).

Tiende Scene.

Prindsen. Gribsen.

Prindsen. Besynderligt! hvad skal det betyde? (faaer Øie paa Gribsen, som sidder og skriver). Det er sandsynligviis en af Gjæsterne; han seer ogsaa ret ud som en trængende Musesøn. — Min Herre!

Gribsen. Vent kun et Par Øieblikke med Deres Anliggende; nu kan jeg ikke lade mig forstyrre.

Prindsen (afsides). Det er som jeg tænkte: ogsaa en Digter.

Gribsen. Jeg er strax færdig med Indledningen.

Prindsen (affides). Med Indledningen? ah? det er nok ogsaa et Lystspil, han arbeider paa. (høit). Lad Dem ikke forstyrres; saadanne begeistrede Øieblikke maa man benytte.

Gribsen (reiser sig). See saa, nu er Tid, Sted, og Personer nøie angivne.

Prindsen. De arbeider efter alle de Gamles Regler.

Gribsen. Ja, de gamle Formularer ere de bedste.

Prindsen. Jeg frygter for, at jeg ved mit Komme har skilt Efterverdenen ved en interessant Scene.

Gribsen (affides). Hvad mon han vil sige med sin Begeistring og med Efterverdenen?

Prindsen. Dersom jeg maaskee har afbrudt Dem i Deres Indledning, saa beder jeg Dem om at blive ved.

Gribsen. Egentligen var Alting allerede indledt, førend De kom — men nu er det Hele færdigt.

Prindsen. Hele Stykket i saa kort Tid!

Gribsen. Ja, til saadanne Stykker behøver jeg i det høieste en halv Time.

Prindsen (affides). Den Comedie gad jeg dog see. (høit). Til hvad Slags hører Stykket? til de lystige eller —

Gribsen. Om Forladelse! det, jeg har skrevet, har endnu aldrig bragt nogen til at lee.

Prindsen. Jeg forstaaer Dem. De vandrer i hine ædle Tragikeres skjønne Spor, og virker kun ved Rædsel paa Mængdens Hjerter.

Gribsen (afsides). Jeg troer, saa Gud, at han er gal.

Prindsen. De har vist allerede ofte udpresset Taarer?

Gribsen. Det fordrer min Stand.

Prindsen. De arbeider altsaa udelukkende for Melpomenens Alter.

Gribsen (afsides). Hvem Fanden mon han antager mig for?

Prindsen. De gjør os vel den Fornøielse, efter Bordet at forelæse os Deres Værk?

Gribsen. Jeg gjør saamen ingen Hemmelighed af det. De kan strax læse det. Vær saa god. (giver ham Papiret).

Prindsen. Hvad seer jeg?

Gribsen. En beskreven Arrestforretning.

Prindsen. Blomstring er hæftet?

Gribsen. Ja, og det paa den løierligste Maade; thi ellers pleie Folk at sætte sig derimod med Hænder og Fødder — men her have to ladet sig indespærre for Een.

Prindsen (afsides). Hvem havde kunnet ane, at de vare i saa stor Nød? (høit). Denne Sag angaaer mig.

Gribsen. De er maaskee en tredie Digter af samme Familie?

Prindsen. Iil, løb, flyv hen at befrie ham. (tager Pen og Papiir). Dette Document indeholder min Caution.

Gribsen (barsk). Aa, her snakke vi hverken om Document eller Caution — Penge vil vi have; og

dersom De ingen Penge har, saa bliver Herren der-henne i sit Buur.

Prindsen (som imidlertid har skrevet, giver ham Documentet). Troer han endnu ikke, at denne Caution er tilstrækkelig?

Gribsen (forskrækket). Min Gud! hvad seer jeg? Deres Høihed! hvor vil ikke Hr. Digteren glæde sig, naar han faaer at vide —

Prindsen. For ham maa mit Navn ikke nævnes.

Gribsen (bukkende). Naar Deres Høihed ønsker, at —

Prindsen. Jeg befaler det. — Blomstring skal gives tilbage til Kunst og Venskab. Skynd Eder!

Gribsen. Angst og Overraskelse lamme alle mine arme Ledemod. Havde jeg bare seet en Stjerne, eller saa meget som en lille bitte Orden, saa havde jeg for Gud aldrig været saa uhøflig.

Prindsen. Det vil jeg gjerne troe; men husk paa for Fremtiden, at man ikke maa være uhøf-lig imod nogen, og at man ogsaa skal vise Agtelse imod dem, der ingen Stjerne bære; saaledes er det Kongens Villie; efterlign ham, som behandler selv den ringeste af sine Undersaatter med Godhed og Venlighed.

Gribsen (bukker dybt og gaaer; i det han gaaer siger han). Saa havde jeg dog Uret i at troe, at Digterne først efter deres Død bleve hædrede. Herre Gud! Prindsen paa dette usle Kammer! Deslige er ikke forekommet mig før, saalænge jeg har havt den Ære at gjøre Arrester og Executioner. (gaaer).

Ellevte Scene.

Prindsen (alene).

Forsynet synes at have bestemt mig til at freise disse to sjeldne Venner; jeg skal opfylde dets Kald, og forsøde deres tilkommende Liv. Hvilken salig Følelse at frelse dem fra Elendighed! o der er dog intet, som kan sammenlignes med den Følelse: at hjælpe den lidende Menneskehed, og at aftørre hemmelig Kummers Taare.

Tolvte Scene.

Prindsen. Wardner.

Prindsen. De er fri? jeg ønsker Dem til Lykke.

Wardner. Beklag hellere mit Lod; thi Blomstring er nu hæftet. Han gav sig tilkjende, og mig jog man ud som — en Løgner.

Prindsen. Hvorledes? De vilde blive i Fængsel for Deres Ven? en saadan ædel Handling —

Wardner. Maa ikke forundre Dem; thi han vilde i mit Sted have gjort det samme. Kunde Livet vel have nogen Ynde, naar enhver bestandigen kun vilde raadspørge sin egen Fordeel? naar han ikke var mere bekymret for sin Vens Skjebne end for sin egen? det Navn "Ven" er jo den skjønneste Titel for vor Tilværelse — for Menneskets Skyld være Mennesket til.

Prindsen. Deres Tænkemaade vil, ja den maa blive belønnet. Der vil blandt Deres Bekjendter nok findes en, som redder Blomstring.

Wardner. Den Ulykkelige trænger til Venner, ikke til Bekjendter; ingen kjender os i vor Nød.

Prindsen (afsides). Han bliver saa længe borte, at jeg selv vil see efter hvad der foregaaer. (høit) Jeg maa forlade Dem; dog skilles jeg fra Dem med den Forsikkring, at jeg tager inderlig Deel i Deres Stilling, og at vi snart skulle sees igjen. De vil da, haaber jeg, komme til ved Deres Vens Side at nyde al den Lykke, hvorpaa Deres Fortrin kunne gjøre Paastand. Deres Skjæbne skal forsone Lykkens Gudinde med den sande Fortjeneste.

Trettende Scene.

Wardner (alene).

Han syntes at tage Deel i vor Skjæbne, og forlader mig dog i denne Tilstand? Hvad, om han maaskee — ak nei, der maler Haabet atter en Gjøglebillede for mig; — men han lovede at komme igjen — hvad skulde det vel betyde, dersom han ikke — ja, ja, han er gaaet hen for at hjælpe os. Jeg vil sætte Liid til Dig, smilende Haab! ak, om Du end bedrager os ni og halvfemtesindstyve Gange, saa stønne vi dog aandeløse atter den hundredende Gang efter Dig.

Fjortende Scene.

Wardner. Mad. Sallner.

Wardner. O, min Veninde! dersom De endnu ikke skulde vide Blomstrings Skjæbne — mon

jeg da har Kraft nok til at forkynde Dem den? og dersom De allerede veed den, mon vi da skulle finde Trøst og Hjælp?

Mad. Sallner. Jeg veed Alting, og kommer for at sige Dem, at han bliver fri om faa Øieblikke.

Wardner. Fri? fri? hvo har kunnet redde ham?

Mad. Sallner. Alt, hvad jeg endnu eier, er bestemt til at betale hans Gjæld; jeg gaaer i Borgen for ham.

Wardner. Denne Handling er rigtignok Dem værdig; men —

Mad. Sallner. Ingen Smiger; den taaler Venskab ikke.

Wardner. Men — efter Deres egen Tilstaaelse før, har De selv Gjæld; hvorledes kunne vi antage, at De i saa Fald vil gaae i Borgen for fremmed Gjæld, og hvorledes kunne vi haabe, at denne Borgen vil være tilstrækkelig til at befrie Blomstring?

Mad. Sallner. Har De allerede glemt den Ring, som jeg havde tilbage?

Wardner. Hvorledes? De vilde skille Dem ved dette Smykke? ved denne Ring, som De har modtaget af en saa stor Mands Hænder?

Mad. Sallner. Og kunde jeg vel nogensinde gjøre en skjønnere, Giveren værdigere Brug deraf?

Wardner. De vilde ikke tillade os at elske Dem; tilsted nu, at vi efter denne Handling tilbede Dem som en frelsende Engel.

Mad. Sallner. Nu udtrykker De Dem igjen paa Digtermaneer; det holder jeg ikke af. Skynd Dem hen til Blomstrings Creditor med denne Diamant; jeg har allerede iforveien skrevet til ham, at han endnu idag skal faae sine Penge; giv ham Ringen, der er tre Gange saa meget værd, som hans Fordring udgjør.

Wardner. Kun min Vens Skjæbne kan bestemme mig til at modtage Deres Offer.

Femtende Scene.

De Forrige. Gribsen.

Gribsen. Ah ha! der er jo min uægte Arrestant.

Wardner og Mad. Sallner. } Hvorledes er det med Blomstring? Bliver han snart fri?

Gribsen. Han er allerede paa fri Fod, og kommer strax bag efter.

Mad. Sallner (til Wardner). Mit Brev har havt hurtigere Virkning end jeg selv tænkte.

Gribsen. En meget betydende Person har sagt god for ham.

Wardner (til Mad. Sallner). Ja sikkert; høist betydende er det Hjerte, der føler saaledes.

Mad. Sallner. Altsaa var Creditor fornøiet med den blotte skrivtlige Forsikkring?

Gribsen. En saadan skrivtligt Forsikkring agtes høiere end klingende Mønt.

Mad. Sallner. Dersom det var fandt, saa vilde jeg sidde hele Dagen ved Skriverbordet.

Gribsen. Naar jeg havde saadan en Underskrivt i Lommen, saa vilde jeg reise den halve Verden rundt.

Mad. Sallner. Min gode Mand, deri torde han dog vel tage feil; saa stor Credit har jeg neppe.

Gribsen. Jeg har ikke den Ære at forstaae Dem tilfulde.

Wardner. Bedste Veninde; der kommer nogen. Ja, det er ham.

Sextende Scene.

De Forrige. Blomstring. Prindsen (som bliver i Baggrunden).

Wardner (styrter i Blomstrings Arme). Min Ven!

Blomstring. Før kunde jeg kun studse og forbauses over dit Offer; nu kan jeg takke for det.

Wardner. Intet mere derom; hen, hen til den Engel —

Blomstring. Der befriede mig, og gjorde os lykkelige. Kom!

Wardner. Du veed altsaa allerede hvem der har forenet os paa nyt? og paa hvilken ædel Maade?

Blomstring (trækker ham hen imod Prindsen). Du veed det altsaa ogsaa? Velan — for Fødderne af —

Wardner (trækker ham hen til Mad. Sallner). For Fødderne af —

Begge.	Den ubekjendte Velgjører! Den ædelmodige Veninde!

Mad. Sallner (kjender Prindsen, som træder frem). Deres Høihed her?!

Blomstring og Wardner.	Hvorledes? denne sjeldne Menneskeven skulde være —

Gribsen. Vor naadigste Prinds, som De har at takke for Deres Befrielse.

Mad. Sallner (til Wardner). Undskyld min Feiltagelse.

Prindsen. Deres Hensigt var saa ædel, at jeg er stolt af at træffe sammen med Dem til samme Øiemeed.

Mad. Sallner. Om ogsaa Deres Høihed ikke var kommet mig i Forkjøbet, saa havde De dog været den eneste og egentlige Frelser; thi jeg vilde have udvirket Blomstrings Befrielse ved hiin kostbare Gave, som Deres Høihed engang bestemte til Opmuntring for Talentet. Jeg vilde have været uværdig til at besidde den, dersom jeg under disse Omstændigheder eet eneste Øieblik havde kunnet betænke mig paa at anvende den i Giverens Aand.

Blomstring. Jeg vil aldrig være i Stand til at gjøre mig den ædle Givers Gave værdig.

Wardner. Deres Høihed vil tilgive, at jeg imorges talede om Versene —

Prindsen. Stille! bort med alt, der minder om Prindsen; det er kun Deres Gjæst fra iforgaars, som her staaer for Dem, og som ikke vil

blive i Deres Gjæld. De gav ham Natteleie; nu har han ladet indrette for Dem en beqvem Bolig, hvor De skulle leve alene for Kunsten. (til Mad. Sallner) De elskværdige Kunstnerinde, som forstod saa skjønt at fortolke mine Ord, modtag denne Bagatel (tager en Ring af Fingeren). Erindringen om Deres ædle Handling vil give dette Minde mere Værd end den kolde Steen. Ikke de, som gjøre Fyrsterne til Gjenstand for Frygt, fortjene Belønning; men vel de, der erhverve os Kjærlighed og Hengivenhed i Verdens Øine.

(Dækket falder).

Hvorfor daler det kjøbenhavnske Theater?

(On n'est pas digne 'deplaire, lorsqu'on ne s'expose jamais a deplaire).

Esprit des esprits.

I næstforegaaende Hefte af dette Tidskrivt er der fremsat adskillige Aarsager til den dramatiske Kunsts Aftagelse, som med Føie kunde anvendes paa vort eneste offentlige Theater; men da Udgiveren vel følede, at dette vort Theaters Svækkelse var alt for stor, og at dets sygelige Tilstand havde grebet alt for vidt om sig, til at der jo maatte antages, at disse Symptomer kun kunne være fremvirkede af end flere ødelæggende Aarsager, saa forbeholdt han sig den Gang, endvidere at nævne nogle af disse, som efter hans Overbeviisning ere uoverstigelige Hindringer for at erholde et fortrinligt, ja selv blot et godt Theater her, saalænge de vedvare, og det er nogle faa Bemærkninger over denne Gjenstand, som her meddeles.

Vi maae begynde, ligesom i de sidstmeddeelte Betragtninger med at antyde det vi savne ved vort Theater, ved at nævne Mangel paa gode Skuespil, og Mangel paa gode Skuespillere. Med Hensyn til den første Mangel, da har Udgiveren udtalt sin Mening derom tilforn. Med Erkjendtlighed maa man tilstaae, at det Honorar, som Theaterbestyrelsen giver for originale Stykker, er anstændigt og opmuntrende til at prøve paa at fortjene det. Fra denne Side torde der intet være tilbage at ønske; og at ogsaa Censuren af indleverede Skuespil foretages med Upartiskhed og Smag, derfor bør man have

Borgen i de af Regjeringen ansatte Censorer, hvis erkjendte Smag og Indsigter ligesaa vel ville sikkre Theatret for ikke at oversvømmes af maadelige og slette Producter, som de med Skaansomhed ville tage sig af og veilede den talentfulde Begynder paa den vanskelige dramatiske Forfatterbane. Da det imidlertid af lang Erfaring er beviist, at vort Theater ikke kan undvære Hjælp af Oversættelser af fremmede gode Skuespil, saa borde det være en vigtig Gjenstand for Theatrets Bestyrelse, at forvisse sig om at erholde saadanne. Dette troer jeg for Tiden ikke at være Tilfældet. Man maa ikke indvende, at der jo er Overflødighed af Oversættelser forhaanden i Theatrets Archiv, og at der jevnligen tilbydes mange flere Oversættelser end der behøves; thi dette beviser ingenlunde, at der skeer noget smagfuldt Valg iblandt den Mængde fremmede Skuespil, som bestandigen fremkomme. Seer man hen til Pluraliteten af de nye Oversættelser, som her blive opførte, saa kan man vist ikke med Grund antage, at disse skulde være de bedste og for os meest passende dramatiske Værker, som tilbydes af fremmed Literatur. Naar der til Theatrets Bestyrelse indleveres en Oversættelse, saa bedømmes den, eller rettere Stykket, blot i og for sig selv med Hensyn til, om det, uden at støde imod al Smag eller Sands, kan bringes paa Theatret eller ei, og derefter antages eller forkastes det. Men denne Fremgangsmaade kunde dog vist give Plads for en bedre og rigtigere, hvorved Bestyrelsen havde større Vished om at erholde ikke alene taalelige Skuespil, men endog de bedste Arbeider af dette Slags. Det vilde vist nok være for meget fordret af Theatrets

Censorer, efter deres nærværende Forhold, at de selv skulde gjøre sig bekjendte med hvad der offentliggjordes af Skuespil i fremmede Sprog, for deraf at gjøre et skjønsomt Valg for det danske Theater; men det kunde synes meget passende og hensigtsmæssigt, at der til dette Arbeide ved Theatret ansattes en Mand, til hvem dette Hverv betroedes under Censorernes Opsyn. Theatret har tilforn havt en Oversætter, og med denne Post synes saadant passeligt at kunne og borde forenes. Det kunde da gjøres til Pligt for ham, at gjennemgaae de nye dramatiske Værker, der udkom andetsteds, og at forelægge Censorerne sine Bemærkninger derom, og Forslag til hvad der syntes værd at omplante paa dansk Grund. I denne Henseende kunde en Oversætters Embede blive af megen Vigtighed for Theatret, og vilde vist rigeligen erstatte de dermed forbundne Udgivter, ifald man vil antage, at dermed var forbundet større Bekostning end den, som nu tildeels iflæng finder Sted for de oversatte Stykker, som uden Valg indkomme fra forskjellige Sider. Der er neppe Tvivl om, at en saadan Foranstaltning vilde have den gavnligste Indflydelse paa Theatrets Repertoire, og derved paa hele Indretningen. Skulde der imidlertid, som det synes, være Aarsager, hvoraf Theatrets Bestyrelse havde noget imod, at en Oversætter igjen som tilforn blev ansat, saa borde det dog være en vigtig Gjenstand for dens Opmærksomhed at forvisse sig om at erholde Oversættelser af de bedste fremmede Skuespil. Et temmeligen hensigtsmæssigt Middel hertil kunde det ogsaa være, om Theaterdirectionen aarligen bekjendtgjorde, at den ønskede et bestemt Antal

af Oversættelser, og indbød til Concurrence, saaledes, at den forbeholdt sig, af de indkomne Stykker at vælge det fastsatte Antal med Hensyn til deres Værd og Passelighed for vort Theater. Der vilde sandsynligviis ogsaa i saa Tilfælde indkomme en saa stor Mængde, at Censorerne kunde gjøre et hældigt Valg, og det Ydmygende, som nu finder Sted ved at see et Stykke forkastet som absolut slet, vilde ogsaa da falde bort, da et Stykke gjerne kunde være godt, uden at blive antaget, fordi der vare bedre, og det samme Stykke maaskee ved en nye Concurrence kunde komme i Betragtning til Antagelse. Endog med det Honorar, Theatret nu tilstaaer for Oversættelser, vilde sikkert mange concurrere, især naar Honoraret, som billigt, blev betalt strax ved Antagelsen eller Oversætterens Cession af sin Ret til Theatret, da den nu gjældende Maade, at Honoraret først erlægges, naar Stykket er opført, uden al Modsigelse kan give Anledning til alt for megen Vilkaarlighed og Partiskhed, hvoraf selv Skinnet bør undgaaes. Det er sandt, at Censorernes Arbeide maaskee for en Tid vilde blive mere besværligt, men saa havde de ogsaa hele den øvrige Tid, naar Valget var gjort, saa meget mindre Arbeide. — Det er en upaatvivlelig Sandhed, at selv Skuespillernes Dygtighed staaer i nøie Forbindelse med hvor gode eller slette de Skuespil ere, som de skulle opføre, og denne hos os saa lidet agtede Grund har derfor den væsenligste og vigtigste Indflydelse paa Theatrets Fremskriden eller Tilbageskriden.

Men om vi end havde lutter fortræffelig Skuespil, saa er det endnu ikke nok; vi maae ogsaa have

gode Skuespillere til værdigen at fremstille dem. At faae saadanne er vistnok langt vanskeligere i Danmark end i de fleste andre Stater; thi vi have kun eet eneste offentligt Theater; der er altsaa ingen anden regelmæssig Leilighed til at danne sig, og Theatret her maa derfor i Reglen selv tillære og opdrage sine Skuespillere. Nu er det imidlertid neppe muligt for nogen Instructeur eller Directeur i Verden, med Bestemthed at afgive en Dom om, hvorvidt der kan blive en brugbar eller god Skuespiller af den, som, uden tilforn at have øvet Kunsten, føler sig dreven til at søge om at ansættes ved Skuepladsen. Finde Vedkommende, at den Attraaende har et nogenledes veldannet Legeme, et smukt, bøieligt Organ, et udtryksfuldt Ansigt, hvad er da rimeligere, end at de antage et saadant Subject for at forsøge, hvorvidt der hos det kan udvikles et Talent, som blot trænger til Veiledning og Næring, for at bryde ud af sit Hylster? Dette skeer ogsaa ved vort Theater. Men nu kommer en saadan Begynder frem; han veiledes, underviises, advares; forgjæves — den indre Ild fattes; der er intet Talent; han kan intet fremmedt Billede opfatte i sin Phantasie, eller han fattes Evne til at fremstille det opfattede Billede; hvad borde saa skee? man borde fjærne ham fra en Bane, hvortil han intet Kald har, fra en Kunstindretning, hvor han ikke kan virke uden til Skade for det Hele. Dette skeer ikke ved vort Theater. Skuespillerne ere her ansatte som Embedsmænd; de kunne ikke afskediges uden for saadanne Forseelser, hvormed et Embedes Tab er forbundet, og hertil kan Mangel af Evne ikke henføres i dette Tilfælde, da de endnu have samme Evne, som da de bleve antagne. Altsaa bli-

ver en saadan Skuespiller staaende ved Theatret; — da han nu engang er der og lønnes, skal han ogsaa arbeide for sin Løn; der tildeles ham altsaa Roller; han spiller saa godt eller saa slet, han kan, fordærver Rollen, skader Stykket, keder Tilskuerne. Ikke destomindre bliver han ved, og naar han siden kan beraabe sig paa at have tjent i saa eller saa mange Aar, stiger han efterhaanden til høiere og høiere Gage, og erhverver sig, ved at skade Theatret, samme Ret og Fordeel, som er lovet den duelige Skuespiller til Belønning for tro og ivrig Opfyldelse af sine Pligter. Der er, naar man nøie undersøger det, neppe nogen større Hindring for vort Theaters Fremblomstren end den, at man her har søgt at gjøre Skuespillerne til Embedsmænd, ja endog at indføre Anciennetetssystem i Kunstens Rige. Utallige ere de skadelige Følger, som fremspringe heraf; ved sin alt for sikkrede Stilling og den høiststandsynlige Udsigt til ved Tjenesteaar at erstatte Mangel paa Talent og Flid, taber Skuespilleren alt for let den Iver for sin Kunst, som er saa aldeles nødvendig for ham, naar han vil bringe det til nogen Høide, og som er lige saa fornøden hos ham for at virke som Deel af det Hele. Heraf kan saare let forklares næsten alle de Vanskeligheder, som saa hyppigen møde for Theaterstyrelsen med at iværksætte deres Hensigter, især med Hensyn til Repertoirets Bestemmelse; heraf kommer den Magelighed og Døsighed, hvortil mangen Skuespiller henfalder, heraf den snart aabenbare snart hemmelige Opsætsighed imod Foresatte. Ingen misforstaae her disse Yttringer, og troe, at jeg dadler de Fordele, som falde i de danske Skuespilleres Lod.

Dette er saare langt fra min Mening; jeg under dem af fuldeste Hjerte disse, og ønsker inderligen, at der maatte skjænkes dem end flere, kun at disse betinges saaledes, at de opmuntre til Studium og Fremskridt i Kunsten, og ikke qvæle disse. Fri maa Kunsten kunne hæve sine mægtige Vinger, naar den skal svinge sig op til sit fjærne, høie Maal; intet kan indgyde den høie, vældige Kraft, hvorved den bevæger sin Kjæmpeflugt opad i Veiret, uden det venlige Vinkenaf Maalet selv; ethvert Baand hindrer den fra sin frie Virksomhed, og naar den skal lystre Hverdaglivets Tøile og Spore, da flagrer den i det høieste som Strudsen hen ad Jordens Overflade, men aldrig svæver den paa kraftige Ørnevinger op mod Begeistringens Himmel. Derfor passe Embedsforhold, Tjenestetid, Bestallinger, Ansøgninger, og alle disse vigtige Smaaligheder ikke for Kunsten og et Samfund, som er indviet til den; skulde de med Held kunne indpodes der, maatte det være i en Samling af lutter udmærkede og ædelttænkende Kunstnere, og en saadan ublandet Samling lader sig vel neppe tænke ikke engang i Theorien. Den væsentligste Hindring for vort Theaters Kunstfuldkommenhed søger jeg derfor i den Omstændighed, at de derved ansatte Skuespillere ere engagerede saa at sige for Livstid, og at deres nærmeste Foresatte lige saa lidet have Ret til at afskedige dem, som de selv have Ret til at paastaae deres Afskeed. Med Skjønsomhed maa man erkjende den velgjørende og opmuntrende Foranstaltning, som er truffet for den Skuespiller, der med Flid og Duelighed har tilbragt en Række Aar i Theatrets Tjeneste, at der sikkres ham et forholdsmæssigt Udkomme, naar Svag-

hed eller Alderdom nøder ham til at forlade sin Bane; men ogsaa kun under saadanne Omstændigheder borde Understøttelse finde Sted; den, som vilde forlade Theatret af Indfald, Ulyst, eller Vrangvillie, eller som ikke fandtes værdig til at betræde det, formedelst Mangel af Talent, Mangel paa Flid, Umoralitet eller Formindskelse af borgerlig Agtelse, skulde være aldeles udelukket fra denne Belønning for den fortjente Kunstner. Heller ikke synes den gradvise Fremskriden i Gage rigtig; den giver alt for megen Leilighed til at — endog uvitterligen — Tjenestetid og Anciennetet komme i Betragtning; disse ere i Kunstens Rige næsten intet, og Iffland har upaatvivleligen høieste Ret, naar han i Embedsiver lader Fyrsten sige: "lang Tjeneste er ingen Undskyldning for slet Tjeneste;" endnu mindre, kan man lægge til, bør den være en Anbefaling. Man fastsætte et vist Antal Klasser, — maaskee tre eller fire torde være tilstrækkeligt, — og ansætte Skuespillerne i dem efter deres Duelighed, og bestemme Gagen for hver Klasse. Udvikling af Evne, forenet med Flid, forøget Theatervanthed, og deslige kunde vel føre en Skuespiller op i en høiere Klasse; men den, hvis Talent anviste ham Plads i den sidste, borde aldrig, om han en tjente i hundrede Aar, komme engang i den næstsidste. Derimod kunde man vel tænke sig det Tilfælde, at en Skuespiller, som søgte Ansættelse, strax kunde optages i den første Klasse, noget som er uhørt ved vort Theater, hvor man ikke synes at gjøre mange Vanskeligheder med at antage tilsyneladende maadelige Begyndere med en ganske liden Gage, medens det vist vilde holde heelt tungt for en særdeles duelig Skuespiller at erholde et an-

stændigt Engagement her, med mindre han tillige var Sanger. Engagement efter Contract med Opsigelse, større Agtelse for Talent og Flid, mindre for Tjenestetid, ingen Overbærelse med Vrangvillie og erklæret Mangel paa Evne, derimod større Belønning for den sjeldne Kunstner, som i en Række af Aar med Iver har anvendt sit Genie, dette er Hovedpuncter for vort Theater, naar det skulde stige opad. Vel veed jeg ret godt, at det er langt lettere at anbefale saadanne Midler end at udføre dem; jeg veed endogsaa meget vel, at dette for en Deel ikke lader sig forene med Theatrets nærværende Organisation som et Hoftheater, og sætte i Forbindelse med de Forhold, der ere opgivne for det; men det er heller ingenlunde — hvilket jeg beder bemærket — min Hensigt, ved disse Linier at ville gjøre et Forslag til nogensomhelst Forandring ved vort Theater; jeg vilde i saa Fald vist have valgt en anden Vei dertil. Det er kun mit Ønske, her at pege hen til de Aarsager, som efter min Overbeviisning hindre den danske Skueplads fra at være det, som den borde, uden at jeg derfor paastaaer, at disse Aarsager ere af en Natur, at de saa let kunne bortryddes.

Foruden de af disse Hindringer, som allerede ere berørte, kommer jeg endnu her til en vigtig, det er Mangel paa Concurrence. Kappelyst er visseligen et af de virksomste Midler til at frembringe det Gode, og det er endog saare vanskeligt, for ikke at sige næsten umuligt, at give noget denne Benævnelse, naar det ei ved en Sammenstilling med noget andet mindre godt har erhvervet sin Ret dertil. Naar det kongelige kjøbenhavnske Theaters Privilegier monopolisere denne Kunstindretning, og forbyde al

anden Opførelse af Skuespil i Hovedstaden ikke alene i det danske, men, hvis jeg ikke feiler, ogsaa i det tydske, franske, og italienske Sprog, saa har denne Begunstigelse vist nok havt Theatrets Fordeel for Øine. Maaskee at en saadan Bestemmelse ogsaa den Gang kan have været nødvendig, for saa vidt det kjøbenhavnske Theater da var nyligen indrettet, ikke rigtigt i Gang endnu, og letteligen kunde ødelægges ved mægtige Medbeilere, som allerede havde fast Fod her. Men nu skulde man troe, at disse Aarsager ikke længere gjældte. Vort Theater har nu i saa lang Tid nydt godt af sit exclusive Privilegium, at det vel maa have rodfæstet sig saa dybt, at ikke den første den bedste Entrepreneur, som vilde opføre Skuespil, skulde kunne rive det af Pinden. Skulde det frygte for at udholde Concurrencen med nogen privat Entreprise, da maatte det ene være Stykkernes Valg og fortrinlige Skuespillere, der skulde kunne skade det; det maatte da sørge for, selv at erholde de samme Fortrin, blev derved forbedret, og Concurrencen havde saaledes — langt fra at skade, tvertimod yttret sin velgjørende Virkning. I ingen anden Henseende kunde det kongelige Theater have noget at frygte af et andet Theater her; thi der vilde neppe findes nogen Entrepreneur, som vilde kunne maale sig med det kongelige Theater med Hensyn til hvad der kan frembringes af pragtfulde Decorationer, Garderobe og andet Theaterstads, som er en farlig Lokkemad; et endnu ulige større Fortrin vilde det kongelige Theater beholde i sit udmærkede Orchester, og den derved begunstigede Leilighed til at give Syngestykker, i sine Balletter og meget mere. Det er derfor vanskeligt at fatte Nød-

vendigheden af, at Theaterbestyrelsen saa nøie har haandthævet sit Monopol, thi det er ikke ubekjendt, at der har været projecteret privat Oprettelse af nok en Skueplads i Kjøbenhavn. Hvorvidt den rene oeconomiske Betragtning om en muligen formindsket Indtægt bør have afgjørende Stemme hos en Direction, hvis Bestemmelse vist mere er at virke gjennem Theatret paa Udbredelse af Smag og Cultur, end at gjøre denne Indretning til en lucrativ Gjenstand, tør jeg ikke afgjøre, men jeg troer derimod, at det ikke vilde være vanskeligt at bevise, at Theatret vilde høste ikke alene æsthetisk, men endog oeconomisk Fordeel af, at der var endnu en anden offentlig Skueplads her i Staden. Ved en saadan Concurrence vilde rimeligviis den nu næsten henslumrede Lyst til at besøge Skuepladsen atter faae Liv, og jo mere levende den er, jo mere Fordeel vilde Theatret høste, naar det ikke stod tilbage for sin Medbeiler. Ved denne Kappen vilde det, som før bemærket, ogsaa naae et høiere Trin af Fuldkommenhed, og altsaa ogsaa derved drage flere Skuespilbesøgende til sig; endeligen blev der aabnet nye Leilighed for Skuespillere til at prøve og danne deres Talent, hvorved det maatte blive lettere for det kongelige Theater at erholde brugbare og dannede Skuespillere. Oprettelsen af en Skueplads under privat Bestyrelse torde saaledes blive et meget kraftigt Middel til at bringe den dramatiske Kunst her til et høiere Standpunct.

For ikke at blive for vidtløftig og udbrede os over de Grændser, vi have bestemt, forbigaaes her en Deel Bemærkninger over det kjøbenhavnske Theaters nærværende indre Væsen og Indretning, som

muligen ogsaa passende kunde anføres her; ved forefaldende Leilighed skulle de efterhaanden blive berørte, ligesom ogsaa hvad der fra Publicums Side kunde bidrages til Theatres Kunsttarv! Kun een Omstændighed ville vi her endnu omtale, der ogsaa torde være kun lidet gavnende for Theatrets æsthetiske Fremskriden, skjøndt den maaskee, fra den oeconomiske Side betragtet, ansees som en Hovedstøtte for Skuepladsens Tilværelse, det er nemlig det usalige Abonnement, og den endnu mere usalige Maade, hvorpaa det iværksættes. Vi ville ikke her opholde os ved, hvor lidet det stemmer med Kunsternes liberale Aand, at bortforpagte Nydelsen af den næsten eneste offentlige ædle Fornøielse til dem, som have Raad og Villie til hver Uge at nyde den, eller hvor lidet værdigt det synes for en offentlig Indretning, bestemt til at danne Smag og Sæder, kun at søge den, som kan og vil betale meest; vi ville blot her see hen til de Følger, Erfaringen jevnligen viser os. Den vigtigste af disse er den Ligegyldighed, som vises for Repertoiret; Contracten er en Gang sluttet med Abonnenterne; disse skulle betale; og da denne Indtægt er den ulige største, Theatret har, saa behøver det ei at være Bestyrelsen saa vigtigt, ved et smagfuldt valgt og vel ordnet Repertoire, at forskaffe Theatret Tilskuere. Anderledes vilde det være, naar der intet Abonnement var; Theatret maatte da bestræbe sig for at give Publicum Lyst til at komme, og dette vilde nødvendigviis virke til Skuepladsens Forbedring. Uden Abonnement dannedes der ogsaa et bedre Publicum; thi der kom da i Almindelighed ingen hen, uden de, som havde Interesse for det, der blev opført, hvilket

tilveiebragte et for Skuepladsen ønskeligt nøiere Forhold imellem Theatret og Tilskuerne end det nu kan være Tilfældet, da ofte de ni Tiendedele af Tilskuerne gaae hen i deres Loger blot fordi de en Gang have betalt dem, og dog ikke ville have givet Pengene ud for intet. Indskrænkning af den Mængde Frigængere, som staae i et eller andet eller ogsaa i intet Forhold til Theatret, vilde bidrage til denne velgjørende Virkning, og tillige hjælpe til at gjøre den offentlige Stemme mere reen og sand. Dog dette sidste hører med til de Betragtninger om hvad Publicum kan virke til Theatrets Tarv, som en anden Gang nærmere skulle vorde meddeelte. Udgiveren slutter disse korte Hentydninger med Ønske til sine Læsere om, at de maae sættes i Forbindelse med hvad der om denne Gjenstand er sagt i 2det Hefte af dette Tidskrift, og med det Haab, at ingen af hans Yttringer maae blive mistydede eller ilde udlagte.

Det kjøbenhavnske Theater.

Arte opus est; — —
Perficit ars quidquid repperit ingenium.

Den 17 Januar 1824.

Min Ven!

I Forbindelse med Repertoiret over Forestillingerne paa det kjøbenhavnske Theater i September Maaned, som jeg sidst meddeelte Dig, følger her Fortegnelse over de hvad der er spillet i de tre derpaa følgende Maaneder.

October.

Torsdagen den 2den.	Slottet Montenero; Balletten: Nina.
Fredagen — 3die.	Han blander sig i Alt; det paadigtede Galskab; Divertissement.
Løverdagen — 4de.	Figaros Giftermaal (Syngestykket).
Mandagen — 6te	Beskæmmet Skinsyge; den lige Vei er den bedste; Balletten: den nye Narcis.
Tirsdagen — 7de	Barberen i Sevilla (Syngestykket).
Torsdagen — 9de	Ungkarlen og Ægtemanden; de to Frimurere, Balletten: den eenfoldige Familie.
Fredagen — 10de	Ungdom og Galskab; Entree.

Løverdagen den 11te.	Godset Sternberg; Divertissement.
Mandagen — 13de.	Figaros Giftermaal (Syngestykket).
Tirsdagen — 14de.	Godset Sternberg; Divertissement.
Torsdagen — 16de.	Røverborgen.
Fredagen — 17de.	Skumlerne; Entree.
Løverdagen — 18de.	Sovedrikken.
Mandagen — 20de.	Criminalprocessen.
Tirsdagen — 21de.	Røverborgen.
Torsdagen — 23de.	Godset Sternberg; Postmesteren.
Fredagen — 24de.	Den lille Rødhætte.
Løverdagen — 25de.	Jacob v. Tyboe; Balletten: den eenfoldige Familie.
Mandagen — 27de.	Ulysses von Ithacia; Balletten: den eenfoldige Familie.
Onsdagen — 29de.	Skovens Sønner.
Torsdagen — 30te.	Skovens Sønner.
Fredagen — 31te.	Palnatoke.

November.

Løverdagen — 1ste.	Ungdom og Galskab; Entree.
Mandagen — 3die.	Niels Ebbesen.
Tirsdagen — 4de.	Jægerbruden.
Torsdagen — 6te.	Criminalprocessen.
Fredagen — 7de.	Skatten; Godset Sternberg.
Løverdagen — 8de.	Salomons Dom.
Mandagen — 10de.	Barberen i Sevilla (Syngestykket).
Tirsdagen — 11te.	Criminalprocessen.

Torsdagen	den 13de.	Sovedrikken.
Fredagen	— 14de.	Den politiske Kandestøber; Balletten: den eenfoldige Familie.
Løverdagen	— 15de.	Jægerbruden.
Mandagen	— 17de.	Braun & Compagnie; de borgerlige Stevnemøder; Entree.
Tirsdagen	— 18de.	Figaros Giftermaal (Syngestykket).
Torsdagen	— 20de.	Feil paa begge Sider; Educationsraaden; Entree.
Fredagen	— 21de.	Joseph og hans Brødre; Entree.
Løverdagen	— 22de.	Correggio.
Mandagen	— 24de.	Ungkarlen og Ægtemanden; de to Frimurere; Entree.
Tirsdagen	— 25de.	Fugleskydningen; Entree.
Torsdagen	— 27de.	Den Forsigtige; han blander sig i alt; Entree.
Fredagen	— 28de.	Salvator Rosa; Braun & Compagnie; Divertissement.
Løverdagen	— 29de.	Tro ingen for vel; Chinafarerne.

December.

Mandagen	— 1ste.	Ildprøven; Indtoget.
Tirsdagen	— 2den	Bagtalelsens Skole; Entree.
Torsdagen	— 4de.	Munterheds Triumph; Entree.
Fredagen	— 5te.	Apothekeren og Doctoren.
Løverdagen	— 6te.	Hakon Jarl.

Mandagen den 8de. Det paadigtede Galskab; Godset Sternberg; Entree.
Tirsdagen — 9de. Apothekeren og Doctoren.
Torsdagen — 11te. Kjærlighedsintriguen i Vinduet; Doctor og Kok i Compagnie.
Fredagen — 12te. Medbeilerne; Divertissement.
Løverdagen — 13de. Criminalprocessen.
Mandagen — 15de. Postmesteren; Skatten; det tilmurede Vindue.
Tirsdagen — 16de. Kjolen fra Lyon; Balletten: den nye Narcis.
Torsdagen — 18de. Niels Ebbesen.
Fredagen — 19de. Beskæmmet Skinsyge; de borgerlige Stevnemøder; Balletten: Fanden er løs.
Løverdagen — 20de. Barberen i Sevilla (Syngestykket).
Mandagen — 22de. Nonnerne; Balletten: Carnavallet i Venedig.
Tirsdagen — 23de. Hvilken af dem er Bruden; Balletten: den eenfoldige Familie.
Løverdagen — 27de. Kong Valdemar; Balletten: Carnavallet i Venedig.
Mandagen — 29de. Intermezzet.
Tirsdagen — 30te. Ungdom og Galskab.
Onsdagen — 31te. Juta.

Fra min sidste Skrivelse skylder jeg Dig endnu Regnskab for et Par nye Stykker, som jeg da blot nævnede, uden at gjøre Dig videre bekjendt med dem. Det første af disse, Syngestykket Agnese med Musik af Paer, vilde jeg ønske at kunne undgaae at

omtale, thi det er ikke Omtale værd som dramatisk Digtning, og at det er nok for et Syngestykke at være en blot Vehikel for Musik, veed Du, er ikke min Mening. Vi have tilforn afhandlet denne Gjenstand med hinanden, og jeg haaber, at have overbeviist Dig om, at der ikke er nogen, som groveligere fornærmer den ædle Musik, end de, der, for at lade som de kjendte og yndte Musiken, paastaae, at Texten er ligegyldig, og at der kan være en fortryllende Musik til en flau Text. Jeg skatter Musiken langt høiere; den skal, efter min Tro, ikke blot kildre Øret, men den skal tale til Sjælen, og for den udtrykke hvad ei Ord formaae. Theatermusiken især maa altid være en Udmaling af Følelser, hvortil Æmnet og Behandlingen skulle give Leilighed. Man feiler derfor vist meget, naar man bilder sig ind, at ethvert dramatisk Værk kan blive et Syngestykke, naar man blot sætter et Par store Arier, nogle Duetter og et Finale ind i det. Valget af Æmnet til en Opera eller Operette er ikke saa ganske let; men hertil kommer endnu en vigtig Ting, det er nemlig Digterens Behandling. Denne maa være forskjellig fra hvad der fordres af det reciterende Skuespil; kun Omridsene maae tegnes, men disse maae være dristige og kjendelige; Udmalingen og Nuancerne skulle komme fra Componistens Aand, og derfor er det saa meget vigtigt, at Digter og Componist, med Hensyn til det Værk, hvorpaa de skulle arbeide tilfælles, have samme Anskuelse og samme Følelse. Skal Componisten nu levere noget stort, aandrigt, ædelt, da maa Grundtanken i Værket begeistre ham, og han udtrykker da i harmoniske Toner hvad der kun kan

føles, men ei siges; han virker da ved sin Kunst umiddelbart paa Følelsen, uden at gaae igjennem Forstanden, saaledes som det maa, der udtrykkes ved Ord. Har derimod Digtet aldeles ingen Interesse, kan Componisten ikke finde nogen Side hos det, som kan vække hans Begeistring, saa maa enten hans Composition, naar den skal passe til Texten, blive lige saa mat, flad og flau som denne, eller ogsaa skaber han sig selv et Digt i sin Phantasie, og componerer det, og da komme Musik og Text til at passe sammen som Purpurkaaben til Mølleræslet. Det vilde være saare let, ved Exempler at godtgjøre hvad her er fremsat, men de ligge saa nær, at enhver, som vil see, let kan gribe dem, og den, som med Halstarrighed har besluttet, at han vil blive ved at gaae iblinde, hjælper intet for. Hvad nu angaaer Æmnet til Agnese, da tør jeg ikke nægte, at det vel kunde være ret musikalsk. Handlingen, for saavidt der er nogen saadan, dreier sig om en afsindig Mand, der har mistet Fornuften af Fortvivlelse over en elsket Datters Flugt, og der nu er indspærret i en Daarekiste, hvor han omsider bliver cureret. Maleriet af Afsindighed kan vistnok være en rig Gjenstand for en phantasirig Kunstner, og Componisten af dette Syngestykke har ogsaa tildeels viist sin Genialitet paa denne Maade; men derimod er denne Mangel af Guddommens skjønneste Gnist hos Mennesket meget vanskelig at behandle for Skuespildigteren. Denne frygtelige, sjælerystende Tilstand tør kun fremtræde under store, ædle Forhold, og aldrig bør Digteren derhos glemme at agte Menneskeværdigheden. Vi kunne vel paa Theatret see en

alt for stor Overspænding, som Følge af sjeldne, uventede, store Ulykker, men aldeles brudt bør det, som udgjør Mennesket, ikke vises for os; thi da ophører al Consequence og giver Plads for en Vilkaarlighed, som strider imod Principet for Skjønhed; ikke heller er Slappelse i Forstandsevne poetisk skjøn, naar man vil tilstede at bruge denne Benævnelse i Modsætning af Overspænding; thi vi fordre paa Theatret Activitet ikke Passivitet. Midt i sin Aands unaturlige Spænding hæver Lear os med sig; han staaer stor i al sin Forvirring, medens Grev Uberto, saaledes hedder den Vanvittige, som er Agneses Fader, i det høieste kun indgyder os medlidende Bedrøvelse. Og selv en saadan Følelse vil denne Vanvittige neppe opvække overalt; her troer jeg i det mindste, at han skyldte Hr. Cetti det meste af det Indtryk, han har gjort. At tegne en saadan affindig Person med Farver, som ere stærke nok til at gjøre det fornødne Indtryk, uden at træde over den Grændse, som det Skjønne og Anstændige have foreskrevet de sceniske Kunstnere, er uden Modsigelse allerede en særdeles vanskelig Opgave. Men i dette Syngestykke bliver den endnu vanskeligere, deels derved, at Affindigheden hos Greven til forskjellige Tider viser sig paa forskjellig Maade, men især ved det, at Greven i Stykkets Løb skal helbredes, og Fornuften vende tilbage, noget, som ikke alene af Skuespilleren maa forberedes fra Begyndelsen, men som gjør Fordring paa en meget tænksom Behandling paa de Steder, hvor Fornuftens Lys atter tændes. For Hr. Cetti kunde denne Rolle have saa meget større Vanskelighed, som den ligger uden for det Fag, hvori han oftest

viser sig, og derfor fortjener Hr. C. ogsaa dobbelt Anerkjendelse af den tænksomme Flid, som han med Hæld anvendte paa Grev Ubertos Behandling. Hr. Cetti er i det Hele en Kunstner, hos hvem man aldrig savner velanvendt Flid. Den naturlige Livlighed og den, som det synes, letvakte Følelse, der ere ham egne, bidrage saameget mere til det Hæld, hvormed han fremtræder, og den Yndest, hvori han staaer, som disse Egenskaber just ikke ere almindelige ved vort Personale, og mindst findes hos dettes syngende Deel. Madam Wexschall lod sin Agnese fremtræde med Følelse og Ynde, og lod denne Rolle, hvormed hun aabnede sin sceniske Virksomhed for Saisonen, være et skjønt Løvte til det danske Publicum om stadig Fremskriden paa sin Bane, et Løvte, som jeg med inderlig Fornøielse kan sige, at hun hidtil troligen har holdt. Jeg skulde ikke opholde Dig længere ved Agnese, hvis øvrige Personer i ingen Henseende fortjene Opmærksomhed, dersom det ikke var for at gjøre dig bekjendt med en nye Skuespiller, som for første Gang fremtraadte i dette Stykke, som Doctoren i Daarekisten, der curerer den Afsindige. Hr. Kirchheiner vandt ved denne Fremtrædelse Bifald for sin Sang, hvortil hans naturlige Stemme nok ogsaa gjorde ham fortjent. Dersom jeg ikke siden havde seet denne unge Skuespiller nogle Gange træde frem, skulde jeg vist vogte mig for, paa nogen Maade at omtale hans Præstation her, da Rollen, uagtet dens Indflydelse i Stykket, dog er særdeles ubetydelig; selv nu, efter flere Gange at have seet Hr. K., vover jeg ikke nogen afgjørende Dom med Hensyn til hans Skuespillertalent; thi deels have de Roller, hvori jeg har seet ham, just

ikke givet megen Leilighed til at vise det, deels er det forekommet mig, som om en Slags Frygtsomhed eller Uvanthed til Theatret hidtil endnu har forhindret denne Skuespiller i at udvikle hvad der maaskee ligger i hans Indre. Hr. Ks. Udvortes er ikke uhældigt for Theatret, dog fattes hans Ansigt for en Deel det Udtryk, som gjør det til Sjelens Speil, og bringer Tilskuerne til at troe paa Sandheden af hvad Skuespilleren siger, i det Ansigtet stemmer overeens med Ordenes Indhold. Taleorganet er ikke bøieligt nok, eller maaskee Skuespilleren endnu ikke forstaaer den rigtignok vanskelige men dog nødvendige Kunst, behørigen at behandle det. Ikke heller er Hr. K. fri for en vis Provincialisme i sin Udtale; denne vilde han dog let kunne overvinde ved at beflitte sig paa at udtale Ordene mere nøiagtigen, og især vogte sig for Udeladelse af Consonanter i Midten af Ordene. En mere bestemt almindelig Mening vover jeg for det første ikke at fremsætte. Kjært skulde det være mig, om jeg engang kunde melde Dig, at han ogsaa som Skuespiller fortjente den Erkjendelse, han har fundet som Sanger. — Ungkarlen og Ægtemanden, Lystspil i 3 Akter, oversat af Professor Kruse efter den hamburgske Skuespiller Lebruns Omarbeidelse af Vafflards og Fulgences franske Original, hører med til den vel lette franske Skuespilkost, som vi have faaet adskilligt af i den sidste Tid, og hvoraf jeg her især vil nævne Feil paa begge Sider, og Braun et Compagnie, begge ligeledes 3 Akts Stykker, oversatte efter det franske. Alle disse Stykker ere, som dramatiske Arbeider, aldeles Bagateller af den Natur, som de meget skrivende franske

Lystspildigtere nu jevnligen frembringe. Charateertegning er det, man i disse Stykker mindst maa vente, og Handlingen udspringer derfor ingenlunde i dem af de Handlendes Tænkemaade, hvorved den kommer i nærmere Berørelse med Tilskuerne; tilfældige Omstændigheder frembringe her kun et Par pudseerlige Situationer, paa hvilke hele Stykket er beregnet; det Øvrige udfyldes med Hverdagssnak, for saavidt som ikke Slibrigheder ere Gjenstanden for det. Et Yndlingsthema for disse Lystspil er en høist frivol Behandling af Ægtestanden, hvilken her jevnlig skildres med Træk, som vel kunne hos den sædelige og ufordærvede Ungmøe retfærdiggjøre det Forsæt, aldrig at fornedre sig til en saadan Forbindelse. Den letsindige Anskuelse af et af Menneskelivets helligste Baand synes mig virkeligen oprørende. Jeg har intet imod, at et destoværre ikke ualmindeligt Onde, som Letsindighed i Ægteskab og fræk Fornærmelse af Ægteskabets Pligter, gjøres til Gjenstand for dramatisk Behandling; men Brøde skal fremstilles som Brøde, og det er et attenteret Snigmord paa Sædelighed og Moralitet, naar man skjuler Lastens dræbende Gift under et Udvortes af Lystighed og Spøg, ja vel endog hænger munter Elskværdigheds Kaabe om den. Hvad nu angaaer Ungkarlen og Ægtemanden, saa er dette just ikke af de værste i denne Henseende; thi vel behandler Ægtemanden her sin fraværende Kone med Skjødesløshed og Kulde, men dette er kun Biting i Stykket, og Handlingen, som gaaer ud paa en Forvexling af de to Hovedpersoner, hvorved den ene, tildeels som Følge af sin Forfængelighed, kommer i Fængsel i Stedet for

den anden, er dog fri for den Slibrighed, som udgjør Hovedæmnet for de andre to nævnte Stykker. Hvorfor iøvrigt dette Skuespil har faaet netop den Titel, det har, kan jeg ikke indsee. Man maatte efter Titelen vente at see en Fremstilling af de forskjellige Forhold, som fandt Sted for en Ægtemand og for en Ugivt, og disses Stillinger i Livet fremsatte ved Siden af hinanden. Men derom findes ikke det ringeste i Stykket; vel er den ene af Hovedpersonerne givt og den anden ugivt, men det gjør aldeles intet til Sagen med Hensyn til Stykkets Gang; de kunde lige saa godt være ugivte begge to; og paa en Maade fremstilles de ogsaa saaledes, thi Ægtemandens Kone kommer aldeles ikke frem, ja fortælles endog at boe paa et andet Sted, saa at Manden for saavidt er aldeles Ungkarl. Hr. Stage spillede Ægtemanden, Welmer, og gav ham et meget moersomt Anstrøg. Welmer er en Mand paa 40 Aar, som gjerne vil bære sig ad som en yngre Mand; han finder sig selv interessant nok til at gjøre sig gjældende, og sætter sit Livs Nydelse i munter Selskabelighed, og i at kildre sin Forfængelighed. Denne Characteer er nu vist nok meget almindelig og ubetydelig, og det er derfor saare undskyldeligt, om Skuespilleren, for at hæve den mere frem, tegnede sin Fremstilling med vel stærke Træk, i det han lod hans Forfængelighed og Selvtillid gaae over til Naragtighed og dum Indbildskhed. Denne Bemærkning gjælder især om den første Akt af Stykket, hvorimod Skuespilleren i de andre to Akter mere hengav sig til en ironisk Tone, hvormed han persiflerede sig selv, og som havde en meget morende Virkning, om den end paa

fine Steder neppe var aldeles rigtig. Hr. Stage er upaatvivleligen i Lystspillet en af vore bedste Skuespillere, og jeg har med stor Fornøielse seet ham i Vinter at give adskillige Roller med fortrinligt Held; saaledes har han, f. Ex. i den hjemkomne Nabob fremstillet den unge Rapid med et Liv, en Lune og en Genialitet, som maatte overtyde enhver om hans ikke almindelige Talent. Hvad der kommer denne Skuespiller meget til Fordeel er ogsaa hans Herredømme over Scenen, som han godt forstaaer at benytte, og hvorved han ofte snildt veed at dække enkelte Feil, som undertiden kunne indtræffe, især som Følge af hans Memorering, der ikke altid synes at være ganske nøiagtig og sikker. I Lystspillet af samme Suurdeig Braun & Compagnie, som jeg vil omtale ved denne Leilighed, gav Hr. Stage Hovedpersonen, Consul Braun. Denne er en ordentlig Ægtemand, som inderligen elsker sin meget skinsyge Kone, og aldeles ingen Grund giver hende til nogen Mistanke, men som, ved Forvikling af Omstændigheder, kommer til for al Verden at staae i Mistanke for alle de Utroskaber, hvori hans letsindige Handelscompagnon, Agent Lemberg, gjør sig skyldig imod sin elskværdige, mistankefrie Kone. Dette er hele Indholdet af Stykket, hvis Fortjeneste du saaledes seer, ikke kan søges i en interessant Handling, men i det høieste kun i en vittig, livfuld Dialog, og nogle moersomme Situationer, som dog tabe en Deel af deres Virkning derved, at Tilskuerne bestandigen, lige fra Begyndelsen, ere inde i Hemmeligheden, og der altsaa slet intet er, som kan spænde deres Forventning. Hr. Stages Behandling af

denne Rolle havde ligeledes megen Fortjeneste, og den Rolighed og mercantile Tørhed, hvormed han fremstillede Braun, maatte nødvendigen gjøre en god Virkning, netop fordi denne Characteer er saa aldeles modsat de Beskyldninger, som uafladeligen gjøres ham. Kun maa jeg ogsaa ved denne gjentage en ovenfor fremsat Bemærkning, at Skuespilleren undertiden drev denne tørre Rolighed saavidt, at det blev Ironie, hvorved Brauns Characteer faaer et ganske andet Udseende, og vel giver Rum for Tvivl om hans Uskyldighed. Jeg tilstaaer gjerne, at den rette Grændse ikke er saa let at træffe, og det saa meget mindre, som den for en stor Deel betinges af de Medspillendes Anskuelser og deres Præstationer, ligesom ogsaa, at det er fristende for en Skuespiller, naar han mærker, at Tilskuerne more sig ved hans Maneer, da at forstærke den endnu mere, for at vedligeholde og forøge Indtrykket, men jeg har ogsaa Grund til at formode, at Hr. St. er en saa smagfuld Kunstner, at han ikke vil foretrække Øieblikkets Nøgelse for Sandhedens varigere Løn. — I begge de Stykker, jeg her meddeler dig Underretning om, har Hr. Liebe spillet de to andre Hovedroller, i Ungkarlen og Ægtemanden nemlig Maleren Palm, og i Braun & Compagnie, Agent Lemberg. Du kjender denne Skuespillers Flid og roesværdige Bestræbelser ved alt hvad han fremstiller, Egenskaber, som, i Forening med hans smukke Udvortes, ofte lade Tilskuerne glemme den Eensformighed, som man ikke kan nægte, at der hersker i en Deel af hans Roller. En ubetydelig Ting, men som ikke lidet bidrager til at gjøre denne Eensfor-

mighed bemærkelig, er Hr. Liebes Armbevægelser; disse ere næsten uforanderligen de samme, og skade endog tidt hans fordeelagtige Udseende. Jeg er vis paa, at det vilde ikke koste Hr. Liebe megen Umage, at vænne sig til større Mangfoldighed af Armbevægelser, hvorved det især vilde være ham nyttigt, saa lidet som muligt at bevæge begge Armene paa eengang, hvilken Gestikulation kun sparsomt bør bruges, ligesom ogsaa Afvexling i Bevægelserne lettere kan tilveiebringes, naar kun den ene Arm bruges ad Gangen. Disse to Roller, jeg her nævner for dig, udfordre begge, især den sidste, en vis Grad af Livlighed, og det vilde være uretfærdigt at nægte, at man tydeligen kunde skjønne Skuespillerens Bestræbelse og det ikke uden Held for at fremstille den; men lige saa lidet kan man paa den anden Side fragaae, at netop denne synlige Bestræbelse maa skade det lette Spil, som saadanne Roller udfordre. Heldigst var uden Tvivl Palm, især kan jeg nævne en Scene af denne Rolle, som gik med megen Lethed og Lune for Hr. Liebe. Det er en Scene i 2den Akt hvor Welmer, som har været sat i Gjældsarresten i Stedet for Palm, er bragt hjem af en Retsbetjent i sit eget Huus, hvor han har indbudet Gjæster, og hvor Palm i hans Sted gjør Husets honneurs; tilfældigviis finder Palm Retsbetjenten, som han ikke kjender, men antager at være en af Gjæsterne, hvorfor han indlader sig i Samtale med ham, byder ham en Kop Iis, og søger at underholde ham, indtil han efterhaanden opdager, at den formeentlige Gjæst er en Retsbetjent, som skal anvende Rettens Middel imod Maler Palm ɔ: ham

selv, hvorpaa han i Angst hurtigen løber bort. I denne Scene lod Hr. Liebe intet tilbage at ønske, og han understøttedes ogsaa meget godt af Hr. Schmidt som Retsbetjent, hvilken unge Skuespiller i det Hele gav denne liden Rolle overmaade godt, og hævede den ved en lykkeligen truffen Mellemvei imellem comisk Lune og alvorlig Embedsaand. Foruden de to Hovedpersoner i Ungkarlen og Ægtemanden, som jeg har gjort dig bekjendt med, er der endnu en Hr. v. Schøn med Frue, og en Elskerinde, der hedder Elise, og som da til Slutningen bliver Maleren Palm til Deel. Hr. v. Schøn er en Ægtemand, som bøier sin Nakke dybt under Ægtefruens Spiir, dog med den lyksalige Overbeviisning, at han selv er den styrende Kraft. Denne Birolle vandt meget i Interesse ved at fremstilles af Hr. Eenholm, der havde opfattet den fra en meget moersom Side, og gjengav sin Opfatning med sand comisk Kraft ligesaa langt fra Mathed, som fra Overdrivelse. Jfr. Jørgensen var den regjerende Frue, og viste sig saaledes, at man ikke kunde tvivle derom noget Øieblik efter at have hørt hende sige blot to Repliquer. Hvorvidt Skuespillerinden i Henseende til Udvortes og Paaklædning harmonerede med sin Mand, kunde maaskee være et Spørgsmaal, som jeg imidlertid ikke tør indlade mig paa at besvare. Elise er meget ubetydende. Det sædelige, uplettede lykkes altid godt for Madam Eisen, som spillede denne Rolle; mindre hældig vare Udbrudene af Kjærlighed, hvilke fattedes Varme, og af Skinsyge, der fattedes Kjærlighed. Meget bedre lykkedes, i Braun & Compagnie, den skinsyge Fru Braun for Madam Eisen, men

her er Rollen ogsaa skarpere tegnet. Den godtroende Fru Lemberg i dette sidste Stykke blev spillet af Madam Andersen. Jeg tør ikke frikjende denne tænksomme Skuespillerinde for i denne Rolle at være noget paa samme Vei, som jeg bemærkede hos Brauns Fremstiller, nemlig at tegne sin Godtroenhed og Tillid til sin Mand saa stærkt, at det noget nærmede sig til det ironiske. En Fru v. Falkenberg, som fremtræder i dette Lystspil, og som er den hemmelige Gjenstand for Lembergs utilladelige Lidenskab, mislykkedes for Madam Nielsen (forrige Madam Rind), der ikke lagde Grazie og Verdenstone nok i denne Rolle, og derved berøvede den sin Virkning i Stykket. Skuespillerindens egen godmodige Elskværdighed erstattede vel tildeels det, som med Rette kunde fordres, men den gav dog noget andet end det, som der skulde være. Jeg troer overalt ikke, at denne eller saadanne Roller høre til dem, hvori denne Skuespillerinde vil være hældig. Hvorledes hun kan fortrylle med naturlig Ynde og yndig Natur, derpaa har du jo seet talende og overtydende Beviser, især i den lille Rødhætte, som er et sjeldent Exempel paa en Fremstilling af en naiv Rolle uden Tilblanding af mindste Affectation, Coquetterie eller Stræben efter at gjøre mere end hvad netop den skjønne Natur giver Midler ihænde til. Da jeg netop er kommet til at omtale Madam Nielsen kan jeg ikke forbigaae at nævne hende for dig i en anden Rolle, hvori jeg i Vinter har seet hende med megen Fornøielse; det er som Lotte i Fugleskydningen. Du har jo udentvivl seet vor saa tidligt tabte elskværdige Madam Zink i denne Rolle; og du veed hvor smukt

hun gav den, og hvor aldeles hun bragte os til at glemme, at hun dog maatte være mere end de sexten Aar, Stykket tillægger hende. Mine Fordringer paa Udførelsen af denne Rolle vare derfor ikke saa ringe, men jeg fandt mig ikke desto mindre særdeles vel tilfredsstillet af Madam Nielsen. Uskyld, godmodig Naturlighed, forenet med en Dosis Skalkagtighed og inderlig Kjærlighed til sin Barndoms Ven, vare saa skjønt blandede hos hende, at man let saae, at hun i denne Rolle var kommet paa sit rette Sted, hvor hun som Prindsessen ikke havde staaet tilforn. Skjøndt nu iøvrigt Madam Nielsen virkeligen fyldestgjorde enhver billig Fordring i denne meget ungdommelige Rolle, saa kan jeg dog ikke finde andet, end at det havde været hensigtsmæssigere af Theaterdirectionen at bære Omsorg for, at der til saadanne Roller og i saadanne Roller opdroges og dannedes unge Elevinder. Fra Arilds Tid har det været Sædvane paa vort Theater, at see de meest ungdommelige qvindelige Roller, ofte femten til sextenaarige Piger, spillede af Skuespillerinder, mod hvis Talent der vel i Almindelighed intet kunde indvendes, men hvis Udseende hindrede al Illusion. Saadanne Roller, som denne Lotte, som, for at nævne et Par Exempler til, Gurli, Cecile i Silkestigen, Cendrillon o. m. fl., bør jevnligen besættes paa nyt med unge qvindelige Elever, som give Haab om at kunne dannes for Theatret. Ikke alene vinder man derved, at den enkelte Rolle er mere passende besat, men Bestyrelsen vilde af disse Forsøg ogsaa kunne lære, hvorvidt den kan vente noget af disse Unge, som var værdt at dyrke, og da det er sand-

synligt, at der ved denne Leilighed vilde findes mangt Talent, som fortjente at opelskes, vilde Directionen ikke være i den Forlegenhed for Elskerinder, som ellers jevnligen har trykket Theatret, skjøndt den for Øieblikket ved Madam Eisen og Madam Wechschall for en Deel er hævet. — Men tilbage til vort Braun & Compagnie, om hvis Udførelse jeg dog ikke har videre at tilføie, end at Jomfrue Nissen deri anvendte megen Flid paa en Modehandlerinde, hvilken Rolle desuagtet ingenlunde vilde lykkes hende af Ukjendskab til sit eget Organ. Denne Skuespillerinde har overalt til de yngre Roller meget imod sig, da hendes hele Figur, Ansigt og Organ fattes Ungdommelighed. Hvor Ungdom ikke udtrykkeligen fordres, eller hvor Skuespillerinden ikke lægger an derpaa, er hun hældigere; i den vovelige Prøve har jeg saaledes seet hende upaaklagelig at fremstille Konen, hvorimod jeg i samme Stykke fandt Jomfrue Rongsted som Datteren vel ubetydelig. — Blandt Nyhederne paa Theatret kommer jeg, efter den Fortegnelse, som staaer foran i dette Brev, nu til Godset Sternberg eller den nye Herremand, Lystspil i 4 Akter af Fru v. Weissenthurn, oversat af Hr. Skuespiller Rosenkilde. Dette Stykke hører med til de Ubetydeligheder, som man gjerne kan see paa en Tid, da der intet bedre er forhaanden, men som i ingen Henseende fortjener nærmere at drøvtes for Critikens Domstoel. Det er et af utallige Situationsstykker, hvoraf den nyere dramatiske Literatur vrimler, fordi det er ligesaa let at sammensætte dem, som det er vanskeligt at forfatte en ægte Comedie, hvor Personerne skulle fremtræde med bestemte Cha-

racterer, og i Forhold, hvorunder der, som Følge af de vedligeholdte Characterer, maa danne sig en Knude, der til Slutning, alt ved Hjælp af Traade, som udspindes af Personernes Tænkemaade, atter løses. Ligesom jeg med faa Ord har angivet Indholdet af et Par franske Situationsstykker for Dig, saaledes kan jeg ogsaa korteligen her anføre, at nærværende Lystspil omhandler en ung, letsindig Mand, som har forødt sin Formue, og nu uventet i Lotteriet vinder et Gods, som der er sat paa Spil; han skynder sig ukjendt ud paa Godset, befindes der mistænkelig af Fogeden og arresteres; ved denne Leilighed erfarer han, at Forvalteren og Huusholdersken paa Gaarden i Forening have bestjaalet Eieren, hvorfor han afstraffer dem Dagen efter, da han giver sig tilkjende som Godsets nye Eier. — Du vil heraf let see, at der i dette Stykke ikke er at tænke paa Handling, Knude, Opløsning og saadant; men Du vil ogsaa see, at der vel gives Leilighed til at anbringe nogle ret pudseerlige Situationer, og dette har Forfatterinden gjort med Held. Imidlertid møde vi saavel i Charactererne, som endog i Samstillingen paa Theatret adskillige gamle Bekjendter, navnligen ere Huusholdersken og Forvalteren gamle Venner fra flere Steder, og deres Aftensmaaltid sammen, minder os vel stærkt om Kotzebues "de to Brødre." — Samme Humor, som jeg alt ofte har omtalt for dig at have truffet hos Hr. Stage, vidste han ogsaa at udbrede over denne Rolle, og jeg er ingenlunde enig med dem, som vare af den Formening, at Skuespillerens Glædesudbrud i første Akt, hvor han erfarer at have vundet Godset, vare

for voldsomme. Bolzheim er, efter Hr. Stages Tegning, et meget sanguinisk Menneske, og Overgangen fra den Nød, hvori han befinder sig, til den Lykke, der aabner sig for ham, maa hos ham frembringe næsten krampagtig Yttring af den uventede Glæde, der griber ham. Heller ikke forfeilede hans raske Spil sin Virkning, men det greb Tilskuerne og rev dem med sig; selv den Virkning, som Skuespillerens ikke noksom beregnede Oeconomie med Aandedrættet havde, skadede ingenlunde, men forhøiede snarere Effecten. I de andre Akter viser Bolzheim mere jovialsk Lune, og denne traf Hr. Stage meget godt, saa at hele Rollen med Føie kan kaldes hældig, og er et nyt Beviis paa denne gode Skuespillers Duelighed. Blandt de andre mindre betydelige Roller i Stykket, er Fogedens Kone paa Godset en af de bedst skildrede. Hun forener i sig en Blanding af Ømhed for sin Familie og sit Huus med en Portion Gnavenhed, som er egen for gamle Folk, især naar de ikke ville lade deres Ømhed mærke; dette, parret med Bondesæder og et Stænk af Bigotterie, dannede Mad. Liebe til et vel sammenhængende Heelt, der greb saare vel ind i den Skildring af Landsbytone og Landsbyliv, som Forfatterinden med raske Træk har tegnet i 2den Akt, hvor en Scene imellem Fogedens Hustrue, hans Datter (Mad. Nielsen) og tre Bønderpiger (Mad. Poulsen, Mad. Winsløv og Jfr. Irrgang) er høist træffende skildret, og ligesaa fortrinligen blev spillet. Hr. Lindgreens Forvalter var et ypperligt Sidestykke til hans flere lignende Roller, og Mad. Rongsted fortjener skjønsom Anerkjendelse af hendes Udførelse af Huusholdersken, en Rolle, der

ikke interessérer stort, da den er iforveien for vel kjendt. Ved en senere Forestilling har Mad. Spindler, i Mad. Rongsteds Sygdom, givet denne Rolle, men jeg saae den ikke. — Større Opmærksomhed end de sidstnævnte Theaternyheder vakte det borgerlige Sørgespil Criminalprocessen, som et originalt Værk. Forfatteren er den flittige Balthasar Bang, af hvem Du jo kjender flere Arbeider. Denne Forfatters fleste dramatiske Værker henhøre til Lystspillets Kreds, dog har han, som Du vel mindes, ogsaa forsøgt sig i det Tragiske, saavel ved det uopførte Sørgespil Knud Lavard, som ved Laura, der i sin Tid blev modtaget med Bifald. Criminalprocessen er nu udkommet i Trykken med de Forandringer og Forkortninger, hvortil Forfatteren, efter den første Forestilling deraf, fandt sig foranlediget, og jeg sender Dig det herved. Naar Du har gjennemlæst det, vil Du sikkert med mig sande, at det indeholder adskillige meget smukke Enkeltheder, baade med Hensyn til Opfindelse og Udmaling, saasom f. Ex. Scenen i 3die Akt imellem Greven af Corunna og Rodrigo, der er lige saa vel beregnet for Theatereffect, som i sig selv høist dramatisk og tænksomt anlagt. Derimod forekommer det mig, at man, ved at betragte dette Arbeide som et Heelt, maa føle mindre Tilfredshed med den alt for løse Sammenstilling og den Mangel paa Motiver, som kjendeligen falder i Øinene. Den vigtigste Grund til at dette Sørgespil ikke behager, maa først og fremmest søges i Æmnet. Dette er en Undersøgelse om et Mord, som for lang Tid siden er begaaet paa en Person, for hvem vi aldeles ingen Interesse have, da han ikke engang

staaer i noget Forhold til nogen af de Personer, som fremtræde for at hævne hans Mord, ei heller ved sine Handlinger, medens han levede, er sat i Forbindelse med det, vi nu see foregaae for vore Øine. Denne Gjenstand kan ingenlunde vække vor Deeltagelse; vi føle slet ingen Attraa efter at see Drabsmanden udfundet, og staae kun som ligegyldige Tilhørere ved en Undersøgelse af en Materie, som ikke har nogen sær Interesse for os. Forfatteren synes ogsaa selv at have fundet hvor utilstrækkelig denne Hovedgjenstand for Stykket var til at vinde Tilskuernes Medfølelse, og har derfor sat den i Forbindelse med gjensidigt Had og Cabale imellem Greven af Corunna og Overpræsident de Manarez, hvilken sidste bruger Undersøgelsen af det for længst begangne Mord, som et Middel til at styrte den første fra sin høie Post og selv at svinge sig op paa den. Men heller ikke denne Strid vækker vor Deeltagelse. Saavel den ene som den anden af disse Medbeilere ere slettænkende, onde Mennesker, og naar Kampen er imellem saadanne, kan det være os aldeles ligegyldigt, hvilken af dem der seirer; der er jo intet vundet eller tabt ved, om den ene Skurk eller den anden er Minister. Hertil kommer endnu en Feil i Behandlingen, som jeg forundrer mig over, at Forfatteren har overseet, nemlig at han ikke, ved en motiveret Fortælling om det Mord, som er Stykkets Hovedgjenstand, og om Forholdene imellem Ministeren og Overpræsidenten har søgt at interessere os mere for Begivenheden og Hovedpersonerne. Denne ulykkelige Mangel paa Interesse for det egentlige Object for Digtningen er naturligviis af uberegnelig Skade heelt igjennem, og

tilintetgjør alle de Hensigter, Forfatteren har søgt at opnaae. Lader nu Stykkets Grundvæsen Tilskueren kold, saa seer han saa meget desto lettere alle Værkets Svagheder, og det staaer ikke til at nægte, at jo den altfor løse Forbindelse, men især de utilstrækkelige Motiver, som ere anvendte, fortjene denne Benævnelse. Allerede den Mængde Bipersoner, der ere brugte som skjøre Forbindelsestraade til at forene de enkelte Dele, viser, at der iblandt disse fattes den nøie indvortes Sammenhæng, som fordres for at concentrere Virkningerne af alle Begivenheder i eet Punct; men denne Eenhed savne vi for smerteligen; thi naar vi have gjennemlæst Stykket, eller seet det opføre, og da spørge, hvilket Øiemeed er det, Digteren ved denne Sammenstilling af Begivenheder har bestræbt sig for at opnaae; da svæve vi endnu i Uvished derom, thi Stykkets Gang og dets Slutning især gjør os tvivlsomme om ikke Kjærligheden imellem Rodrigo og Camilla skulde have fortrængt Criminalprocessen og de ved den foranledigede Forhold, og opkastet sig til Hovedgjenstand. Ligesaa uforklarlige staae ogsaa de enkelte Begivenheder for os; vi see dem foregaae for vore Øine, men fatte ikke nogen tilstrækkelig Aarsag til dem, thi Motiverne ere kun sjeldent hentede fra de handlende Personers Tænkemaade og Characteer, men forekomme mig endog undertiden at staae i Modsigelse med disse. Jeg vil nævne et Par Beviser for denne Mening. Overpræsidenten er skildret som en snedig, underfundig Mand, der i en lang Række af Aar har anvendt alt, og opoffret alt, blot for at ødelægge Ministeren Corunna, for at træffe ham dødeligt,

som han selv siger; han har nu fundet Midler til at opnaae denne Hensigt, i hvor ubegribelige disse Midler end ere for Tilskueren, og just som han skal høste Frugten af sin Anstrengelse, just da han har grebet sin Fjende for at bibringe ham det dræbende Stød, slipper han ham og lader sine Vaaben falde; og hvorfor? — for at faae sin skjønne, af alle tilbedede Datter giftet med en ung Advocat, om hvem han veed, at han ikke elsker denne Datter, men blot tilbyder hende sin Haand for at faae ham til at standse med Criminalprocessen! Saadan en Adfærd, saadan en Opoffrelse af alt hvad han har stræbt efter i saa mange Aar synes dog vel usandsynlig af en saa hævngjerrig Mand som denne Overpræsident. — Og nu Don Rodrigo, denne Yngling, som er smykket med alle udvortes og indvortes ædle Fortrin, hvor bliver der af hans Beskedenhed, hvorfra faaer han den sikkre Overbeviisning, at Overpræsidenten, nu den mægtigste og første Mand i Staten, med Glæde vil give Slip paa alle sine Anslag og Planer, naar han blot kan faae ham, den unge Advocat, til Svigersøn? og dog er hele Stykkets Opløsning grundet paa dette Motiv. Ligesaa uforklarlig er hele Stykket igjennem Corunnas Adfærd. Overpræsidenten yttrer intet Sted nogen Slags Vished, ei engang Formodning, om at Ministeren er Morderen; dette hviler aldeles i Mørke; thi selv Rodrigo, som har gjennemgrandsket de ældre Undersøgelser, som vel maa kjende meest til Sagen, aner ikke denne Ministerens Forbrydelse, og knuses derfor næsten af at erfare den, da han tillige faaer at vide, at Forbryderen er hans Fader. Hvorfra kommer da nu al den overvættes Aabenhjertethed hos

den mægtige Minister? hvorfor falder han paa, selv at skrifte sit Brodermord for den unge Advocat, som han jo endnu havde Midler nok til at knuse? Alt dette begribe vi ikke; thi Forfatteren har gjort et alt for udvidet Brug af sin Ret til at troes paa sit Ord, at det er saaledes og ikke anderledes. Sørgespillets Natur fordrer, at vi skulle see den tragiske Knude knyttes og løses af Traade, som ere udspundne af Conflicten imellem de handlende Personers Characteer og Situation, og dette Syn maa ikke berøves os. Ikke mindre ubegribelig end det ovenstaaende bliver Rodrigos sælsomme Forgiftelse for os. Vi see i fjerde Akt Munken Nicolo tilberede Gift til at rødde Rodrigo af Veien med; dette putter han til sig og gaaer ned ad en Lem i sit Kammer ind i en stor Hule, som han selv har gravet (!!), for der at slagte Emanuel; vi forlade ham ved Aktens Slutning, som en Flygtning og Morder, der bliver forfulgt, og som redder sig ved en lille underjordisk Gang, som han, hældigviis, har for sig selv ind til Ursulinerklosteret. Men alligevel kommer han dog i Begyndelsen af 5 Akt ind til Ministeren, og har i den Mellemtid paa sin Flugt forgivtet Rodrigo, Gud veed hvorledes; thi derom siges intet, og det er vanskeligt at udfinde hvorledes det skulde være gaaet til. Det vilde ikke være vanskeligt at fremføre mange flere Exempler paa den Mangel af Omhu for Sammenføiningen, som findes i dette Sørgespil, men Du vil selv let finde dem, og disse kunne være Dig Beviis paa, at min Forkjærlighed for Forfatteren, som Du undertiden har bebreidet mig, dog ikke har gjort mig blind for Feilene i hans Arbeide. Blandt de enkelte Characterer i

Stykket holder jeg meest af Camilla; hun er tegnet med en reen Pensel, og maa vække Interesse hos hver følende Tilskuer, om hendes Vanvid end minder lidt om Ophelia i Hamlet. Af de tyve Personer, som iøvrigt ere brugte i dette Stykke, høre ellers kun fire eller sex egentligen til det, og blandt alle ere, foruden den nævnte Camilla, kun Ministeren Corunna, Luduisca, Rodrigo og Nicolo udhævede som Characteertegninger. Uhældigst blandt disse ere ligefrem den sidste, Munken Nicolo. Ligefrem at gjøre Ondt blot for at være ond, tør jeg haabe, ikke at være nogen menneskelig Characteer, og skulde end en saadan Abnormitet kunne fremkomme iblandt i menneskelig Skikkelse, saa er den dog sikkert ingen Gjenstand for Fremstilling paa Theatret. Intet bør være vigtigere for den dramatiske Digter, end nøie at udpege og vise de virkende Aarsager til hans dramatiske Personers Forbrydelser; gjør han ikke det, saa tør vi med Rette, til Menneskehedens Ære, erklære hans Digtning for usand og upoetisk. Samsøes Munk i Dyveke synes at have svævet Forfatteren for Øinene ved Tegningen af Nicolo, men han har kun grebet Virkningen, uden at have angivet saa naturlige Motiver, som de, der finde Sted for hiins Handlemaade. Intet menneskeligt Træk hos Nicolo viser os hans Slægtskab med os, og vi vende derfor med kold Afsky Øinene bort fra ham. De andre Characterer ere bedre lykkedes, skjøndt vi vel ikke overalt hos dem kunne finde den Consequence, som dog bør ligge i enhver Characteertegning. Hvad den theatralske Bearbeidning angaaer, da har Forfatteren vel synligt nogle Steder anlagt det paa Effect;

til disse Steder regner jeg Lynstraalen i anden Akt og det utidige Munkechor i 4de Akt; men fremfor alt den oprørende stygge Scene, hvor Nicolo formeligen slagter den blinde Olding Emanuel paa sit Straaleie. I det Hele har dette Stykke ellers bestyrket min Mening om, at Forfatterens Talent er afgjort hældigere for Lystspillet end for den alvorlige Digteart. Jeg veed nok, at denne Mening strider imod den almindelige; men jeg har i næsten alle Hr. Bangs Lystspil fundet mange Glimt af Genie, som jeg tilstaaer at have savnet ei alene i Criminalprocessen, men endog i hans mere yndede Sørgespil Laura. At disse ere modtagne med mere Bifald beviser intet; jeg har tilforn yttret, og Du har med mig været enig i den Erfaringssætning, at vort Publicum med Taalmodighed lader sig byde maadeligt Arbeide af alvorlig Slags, medens det viser urimelig Haardhed og ubillige Fordringer imod originale Lystspil. Om Stykkets Udførelse kan jeg være temmeligen kort; den var ret hældig, uden dog at give Anledning til nogen særdeles Betragtning. Mærkeligst var Hr. Stage som Ministeren, fordi denne Rolle ligger saa langt fra det Rollefag, hvori denne Skuespiller som oftest viser sig, og derfor har hans Anstrengelse for at udføre denne Rolle ogsaa dobbelt Krav paa skjønsom Erkjendelse. Lykkedes det end ikke Hr. Stage overalt lige godt at vise den ældre Mand, martret af pinende Samvittighedsnag, saa er dette meget undskyldeligt, og forringer ikke hans Fortjeneste af Udførelsen paa de fleste Steder, hvor han vidste harmonisk at forene Corunnas sønderrevne Indre med det fornemme kolde Udvortes. Fortrinlig forekom han mig i Begyndelsen

af 5te Akt, hvor han især sagde den Replik: "man bliver dog gammel, mærker jeg," ganske fortræffeligt; i hans Tone kæmpede den indvortes Angst med det kolde Spøg, hvorunder Corunna vil skjule den sande Aarsag til sin Tilstand, og gjorde et stærkt Indtryk. Det er glædeligt at see en saadan usædvanlig Rolle af en Skuespiller som Hr. Stage; thi det er et Beviis paa et fleersidigt Talent, saaledes som det bør være hos en Skuespiller, og som ikke maa mangle, om han end helliger sig kun til et enkelt Rollefag. — Vor flittige Skuespiller Clausen fremstillede Overpræsidenten med den Nøiagtighed og Sikkerhed, som altid have været et hæderligt Særkjende hos ham. Et mere imponerende Udvortes vilde vel have gjort Indtrykket af Rollen mere betydelig, men denne Mangel kan naturligviis ikke tilregnes Skuespilleren. Hr. Nielsens Følelse og Hjertelighed gave hans Fremstilling af Rodrigo megen Interesse, som dog vilde have været endnu større, naar hans Bevægelser og Stillinger havde havt mere af den gracieuse Frihed, som han vist bliver Herre over at give sine Roller, naar han faaer den længere Øvelse, som er aldeles nødvendig dertil. Hr. Nielsen har med Hensyn til sit Herredømme over sit Organ allerede gjort mærkelige Fremskridt, og jeg kan ikke tænke mig noget mere smukt eller rørende end den hjertelige, gribende Tone, hvori Skuespilleren f. Ex. sagde i 2den Akts sidste Scene "Camilla! — og Du kunde forlade mig?" Saadanne vemodige Steder lykkes altid denne Skuespiller bedst, hvorimod man paa Steder, hvor der fordres megen Anstrengelse og Heftighed, vel kunde ønske ham større Kraft.

Dog denne vil nok komme, naar Hr. Nielsen med samme roesværdige Flid som hidtil vedbliver at overvinde de Hindringer, der uden Undtagelse optaarne sig for enhver begyndende dramatisk Kunstner, og som man ikke saa snart kan rødde tilside. Reen og skjøn, kun besjælet af øm Kjærlighed for Fader og Elsker, fremstillede Madam Wexschall sin Camilla. Man har bebreidet Skuespillerinden, at hun lagde for liden Styrke i sine vanvittige Scener, men jeg maa tilstaae, at jeg, langt fra at dele denne Mening, snarere i den Maade, hvorpaa Mad. Wexschall gav disse Scener, finder Beviis paa en sjelden Tænksomhed og fiin Følelse. Jeg vil ikke her udvikle mine Tanker om Fremstillingen af Vanvid paa Theatret; naar vor talentfulde Digter Heibergs "Nina, eller den Vanvittige af Kjærlighed" snart kommer paa Theatret, som man kan vente, haaber jeg at finde en passende Leilighed dertil; kun maa jeg her bemærke, at det altid er skjønt og nok ogsaa rigtigt, naar Vanvidens Udbrud sættes i Forbindelse med den Persons Characteer, hos hvem den viser sig, og dette var Tilfældet med Camillas Vanvid her, som havde netop det barnlige og ømme Anstrøg, der ved denne Rolle maa passe bedre end voldsom Kraftytring, om saadan end maaskee kunde have gjort meer særskilt Effect. — Med Luduiska var Madam Eisen ikke ret hældig; hun fattedes, især i Scenen med Rodrigo i 3die Akt, den Kraft, som maa lue hos den lidenskabelige Spanierinde, der fortæres af en brændende Lidenskab i den Grad, at hun selv tilbyder sit Hjerte og sin Haand til den elskede Gjenstand. En særdeles vigtig Gjenstand for Skuespilkunstnerens,

især for Tragikerens Opmærksomhed, er Oeconomie med Stemmen. Nøie maa man vide hvad man kan fordre og vente af den, og man maa endeligen vogte sig for at forlange mere af den end den kan præstere. Forsømmer Skuespilleren denne Kjendskab til sin Stemme, beregner han ikke iforveien, hvor og naar hans Aandedræt vil glippe, da har han en farlig Fjende at kæmpe med ved sine Fremstillinger; det vil da ofte hændes, at han maa standse midt i en Sætning for at drage Aande; dette iværksættes da med alt for stor Iil, og deraf kommer en pibende eller stønnende Lyd, som ubehageligen afbryder Foredraget. Denne slemme Vane har f. Ex. Madam Andersen i ikke liden Grad, og Madam Eisen kan heller ikke noksom advares for den, saameget mere, som hun i Almindelighed spiller med Varme og Følelse, der ogsaa virke paa Aandedrættets Oeconomie. Denne Skuespillerindes lidenskabelige Spil bevæger hende ogsaa ikke sjeldent til at udtrykke sin Følelse under de Medspillendes Repliker ved en stærk Bevægelse med Brystet, en kort og hastig Respiration; dette vilde jeg fraraade hende, ikke fordi at det jo ved mange Leilighed kan være et særdeles rigtigt udvortes Udtryk af Bevægelsen i det Indre, men fordi hun derved sætter sig en Tilstand, som udmatter hendes Bryst, og gjør hendes Aandedræt kortere end ellers, naar hun skal begynde en lidenskabelig Replik efter denne Anstrengelse. Man maa ikke foragte saadanne Bemærkninger; de ere meget vigtige; det er dem, som skulle lære Skuespilleren at bruge de Midler, han har ihænde; og paa Maaden, hvorpaa disse bruges, er det som

ofteſt at Virkningen af deres Brug beroer. Hr. Haſs var Nicolo, og ſaae man hos ham end ingen Beſtræbelse for at bringe denne Characteer nærmere til Menneſkeligheden, ſaa torde dog vel Digteren bære mere Skyld herfor end Skueſpilleren. De andre Biperſoner, hvortil jeg med Føie troer at kunne regne endog den blinde Emanuel, fik ikke ved den ſceniſke Behandling nogen Fordring paa at bemærkes videre. Over Foreſtillingen til Ære for H. M. vor elſkede Dronnings Fødſelsdag har denneſinde deſtoværre atter ſvævet den uhældige Stjerne, ſom i lang Tid ſynes at have havt en afgjørende, beklagelig Indflydelse paa Directionens Valg af dramatiſke Digtninger til Opførelse paa Dannerfolkets Høitidsdage. Skovens Sønner er den Titel, ſom er tillagt den Overſættelse af et italienſk Syngeſpil, i fuorosciti, hvilken med Paers Muſik var udvalgt til at feſtligholde denne Høitid. Vor ſtore Digter Oehlenſchlägers Navn ſom Overſætter gav et grundet Haab om, at dette Syngeſtykke vilde have hævet ſig over de maadelige Producter, ſom i de ſidſte Aar have indſneget ſig paa den danſke Scene til ligeſaa liden Ære for Beſtyrelſens Smag ſom til liden Fordeel for Theaterkasſen, men dette Haab bedrog ved denne Leilighed. Derſom Du kan holde ud at gjennemlæſe dette ved ſin flade og upoetiſke Behandling af et ubetydeligt Æmne aldeles værdieløſe Product, ſaa vil Du ſandſynligviis tiltræde min Mening om, at det er for ſlet til at ſtedes for Critikens Domſtol, og at den Forkaſtelſesdom, ſom Piben udtalede over det, var vel grundet. Der findes nogle, ſom anke over, at vort Publicum er ſaa vanſkeligt at tilfredsſtille

ved de Stykker, som gives i Anledning af de kongelige Fødselsdage. Mig forekommer saadant meget rimeligt og let forklarligt. Frederiks og Marias Fødselsdage ere Nationalhøitider for de Danske; med skjællig Grund venter man da, at Theatrets Bestyrelse, naar den anmelder Forestillinger i den Anledning, med Flid og Skjønsomhed vil have valgt et dramatisk Værk, der saa vidt som muligt er Dagens Høitid værdt; og naar man saa finder sig skuffet i saa høi Grad, som det jevnligen har været Tilfældet i de sidste Aar, saa er det ingenlunde at undres over, naar Dommen med saa meget større Skarphed afsiges over et Stykke, der fremtræder med de Fordringer, som skulle retfærdiggjøres af et Værk, bestemt til at feire en saadan Høitidsdag. Det er sørgeligt, at vore danske Digtere enten saa lidet concurrere til den Ære at bidrage til saadanne Fester, eller saa aldeles tilsidesættes, at næsten aldrig et originalt Værk i denne Directions Tid er stedet paa Scenen ved disse Leiligheder. Man pleier at indvende, at de Stykker som skulle vælges til disse Anledninger, især bør være Syngespil af en Natur, som tilsteder at udfolde Pragt i Costume og Decoration, fordi Skuepladsen paa de Aftener besøges af de fremmede Magters Gesandtskaber, som tildeels ikke kjende Sproget, og derfor blot maae lade sig nøie med at mætte Øre og Øie; men om jeg endog vilde antage, at denne Synspunct var saa vigtig, at Dagens egentlige Anliggende skulde underordnes den, hvorom jeg dog har stor Tvivl, skulde den da ikke kunne opnaaes af Fædrelandets Digtere og Componister? eie vi da slet ingen Digter, som er i Stand

til at frembringe en Opera? lever der da ingen Componist i Danmark, som kan fyldestgjøre billige Fordringer? Var der nogen Udsigt til at faae et originalt Arbeide antaget til Opførelse ved en slig høitidelig Anledning, vilde det sandeligen ikke fattes paa Concurrence, og vilde Theaterdirectionen lade udgaae en Opfordring dertil, med Bestemmelse af hvad den ønskede iagttaget med Hensyn til Udarbeidelsen, saa vilde den vist faae rigelig Mængde at vælge iblandt, og neppe vilde der af alle de indkomne Arbeider være noget saa maadeligt, som de Skovens Sønner, hvortil Directionen har taget sin Tilflugt. Det maatte være saa meget lettere at faae værdige Stykker til Opførelse paa disse Festdage, da Directionen jo altid har Tid nok, hele Aar om den vil, til at vælge og bestemme. Det er derfor saare vanskeligt at begribe hvorfor Valget ved disse Leiligheder gjerne falder saa uhældigt ud. At vor Oehlenschläger har behandlet Oversættelsen af nærværende Product med saare liden Interesse er ligesaa rimeligt som i Dine faldende. Det har jo næsten slet intet Sted kunnet tiltale hans poetiske Aand; de faa Leiligheder har han ikke forsømt; læg saaledes f. Ex. Mærke til Oggeros Replik pag. 30 "Vi har dig Troskab lovet" o. s. v. og enkelte saadanne Steder, hvor hans Digterkraft har fundet Leilighed til at frembryde. Derimod tilstaaer jeg, at de Tilsætninger, Oversætteren har gjort paa adskillige Steder i Giannis Rolle forekomme mig uhældige, fordi de stræbe efter at gjøre noget af intet, og derved endnu mere blotte Jammerligheden i det Hele. Sprogfeil, som Forbarmen for Forbarmelse, alt hvad h u n behager, i

Stedet for hvad hende behager, Barten for Skjægget, frygt dig ikke, for frygt ikke, at børste sig for at reise sig til Børster (om Haaret), Tærre for Terning, at forgaae sig, for at forsee sig o. s. v, ere tildeels fremkaldte ved Versification og Riim, men borde vel være undgaaede af en Digter, som har saa rige Hjælpemidler i sig selv, at han ikke behøver at gjøre Vold paa Sproget. Jeg vil ikke opholde mig længere ved dette Product, hvis Mangel paa Værd er alt for indlysende til at det skulde behøves nærmere at godtgjøres, og som paa en for den Uindviede ganske uforklarlig Maade er kommet i Besiddelse af den Critikens og Smagens Passeerseddel, som Theatrets Censorer have forsynet det med. Hvad Udførelsen angaaer, da var Cetti som Uberto Ardinghelli den eneste, som kan gjøre Fordring paa at nævnes; thi han bestræbte sig med roesværdig Flid for at bringe en sammenhængende Characteer frem af de Stumper og Laser, hvoraf Rollen er sammenjadsket; at det alligevel ikke lykkedes ham, var vist ikke denne duelige Kunstners Skyld; Aarsagen maa alene søges i den maadelige Gjenstand for hans Anstrengelse. Hr. Kirchheiner lod sin Oggero fattes den Kraft og Dybde, som vi med Rette vente hos Ubertos Ven og Fortrolige, og hos en Høvding for Skovens Sønner. Dersom det skulde være muligt, at Edoardo kunde indskyde nogen Interesse, maatte det være ved en ualmindelig livfuld Fremstilling, og ved varm, lidenskabelig Yttring af Kjærlighed til Isabella; at dette oversteeg Hr. Zincks Evne er ingen Bebreidelse for ham, thi der ligger saa lidet i Rollen, at ved den angivne Behandling af den, det

meste maatte udspringe af Skuespillerens egen Phantasie. Denne Edoardo maa iøvrigt, efter Stykkets Plan, være en Elsker til Aars; det er, efter Ubertos Fortælling, jo ham, som for 21 Aar siden ved sin Indflydelse har fordrevet Uberto, der den Gang lod sit spæde Barn tilbage, det samme Barn, som denne Edoardo nu har givtet sig med. Da han forjog Uberto maa han alt have været Mand, i det ringeste imellem 20 og 30 Aar; da der efter den Tid ere forløbne over 20 Aar, saa maa denne unge Ægtemand, der her viser sig som kjælen Hyrde, nok være henimod de 50 Aar. Dog det er kun Smaating i dette Stykke. Jfr. Zrza sang Isabelles Parti; at der hos den theatralske Sangerinde kan fordres mere end Sang, at der ogsaa bør forenes Skuespilkunst dermed, synes denne yndede Sangerinde ligesaa lidet som vort nuværende Publicum at bryde sig om. Jeg skulde ikke omtale Giannis Rolle, dersom det ikke var fordi den blev udført af en af vore yngre Skuespillere, som jeg ikke veed hvorvidt Du har noget Kjendskab til, og som jeg derfor anseer mig forpligtet til at anføre for Dig, siden jeg jo dog saa at sige har forpligtet mig til at holde Dig au conrant af vor Skuepladses Bedrivter. Denne nævnte Rolle var betroet til Hr. Foersom, der som det synes skal gaae ind i lavcomiske Roller. Nødig vil jeg imidlertid bestemme Din Mening om Hr. Foersom efter hans Udførelse af denne Rolle. Den er udstyret med alt for meget Fjællebodvæsen til at ikke en Begynder, naar han ei veiledes af en reen og sikker Smag, let skulde kunne lade sig friste til at gribe til en Bajasmaneer, som vi to i det mindste

vist ønske banlyst fra Skuespilkunstens Tempel. Dobbelt ubehageligt bliver det Indtryk, en saadan Maneer frembringer hos den dannede Tilskuer, naar man bemærker det smaalige Stræben efter at tilvinde sig og Rollen Latterens lystige Bifald ved Hjælpemidler, som ikke komme fra et oversprudlende Indre, men som den Fremstillende har flikket til sig uden at kunne skjule deres fremmede Natur. Det er overalt en gylden Regel for den begyndende Skuespiller, især i Comedien, hellere at gjøre for lidet end for meget. Den Begynder, som strax beflitter sig paa at lade sin Personlighed spille med, og som gjerne vil have, at man skal lægge mere Mærke til ham end til Rollen, og derfor ikke er bange for at opoffre denne for sig selv, opvækker hos mig mere Tvivl om sit Kald til Theatret end den, som nok saa ængstelig og forlegen lader sig martre af alle de Vanskeligheder, som møde ham ved sin Fremtrædelse, og gjerne ønskede at kunne aldeles skjule sin Personlighed i Rollens Fremstillelse. Dette er imidlertid sagt uden directe Hentydning paa Giannis Fremstiller, af hvem jeg har seet for lidet til at kunne have nogen bestemt Mening om ham, skjøndt det, jeg har seet, vel kunde vække det Ønske hos mig, at denne Skuespiller, hvis han vil vente at erholde fortjent Bifald, vilde gjøre sig Flid for ikke at nærme sig for meget til de yderst usikkre Grændser, som Smag og Anstand have draget for den sceniske Kunstner. — Vel har jeg besluttet kun især at berøre Nyheder ved Theatret, men Du vilde ikke tilgive mig, om jeg forbigik Forestillingen den 3die November, som var en af det danske Theaters ædleste Høitidsfester. Vor store

Kunstnerinde, den uopnaaede Madam Rosing feirede paa den Dag sin Jubelfest. Netop et halvt Seculum var den Dag forløbet fra den 3die November 1773, da denne de sceniske Guddommes Yndling første Gang som Skuespillerinde fremtraadde i Nanine. Skuespilhuset var derfor opfyldt med den herlige Kunstnerindes Beundrere, som ønskede paa denne Hædersaften at tolke hende deres inderlige, taknemlige Erkjendelse af alt hvad hun i saa lang Række af Aar har været for den danske Skueplads, hvor hun endnu straaler som et Lys fra bedre Tider. Du har ligesaa lidet som jeg seet den første Halvdeel af hendes Kunstvandring, men som jeg har ogsaa Du saa øfte beundret Kunstnerinden paa hendes Banes Høide, og for Dig som for mig staaer hun end som et Mønster for Kunststorhed, hvis høie Værd bliver saa meget klarere ved den lange Afstand, det viser imellem sig og vor Skuepladses andre endog bedste Kunstnere. Erkjendelsen af Mad. Rosings Fuldkommenhed som scenisk Kunstnerinde er ogsaa saa almindelig, selv hos den yngre Slægt, som dog kun sjeldent har havt Leilighed til at beundre hende, at jeg tør være vis paa, at Theatrets Bestyrelse, der maa dele denne Anskuelse, vil anvende alt for endnu længe at bevare denne sjeldne Kunstnerinde som en Ledestjerne for den yngre Stamme, der skal vandre i hendes Spor, og af den hæderkronede Kunstnerindes Legems og Aands Kraft tør vi haabe, at hun endnu ikke ganske vil unddrage sig fra den Scene, hvis Prydelse hun i et halvt Aarhundrede har været, men stundom ved at træde frem for et skjønsomt Publicum vil skjænke det en Nydelse fra bedre Dage,

og Scenens unge Slægt en Veiledning, hvortil den saa meget trænger. Jutta i Niels Ebbesen var den Rolle, hvori Mad. Rosing fremtraadde paa sin Jubelhøitid, og den Kraft, hvormed hun fremstillede denne Dannevqinde, den skjønne Forening af qvindelig Ømhed, kjæk Fædrelandskjærlighed og from Hengivenhed i Guds Villie lode os grandt see, at hendes lange Kunstbane ikke havde berøvet hende noget af de Fortrin, hvorved hun i slige Roller saa ofte har talt til Hjerterne; og at — for at laane et Udtryk af den Epilog, hvormed Kunstnerinden den Aften tiltalede det danske Publicum — den Fod ei vaklede, som end nærmede sig til Kunstens Altar for at bringe et værdigt Offer. — Hvad der angaaer den øvrige Udførelse af dette Fædrelandssørgespil, da var Grev Geert denne Gang nyt besat med Hr. Stage. Kan Du huske Rosings herlige Grev Geert? denne Rolle hørte ufeilbarligen blandt hans fortrinligste! hvilken Opfatning af Characteer, udstyret med riig Phantasie, og hvor klart fremstillet? mindes Du især hans fjerde Akt, Kampen imellem den gode og onde Dæmon, og den Gysen, han udbredte over de stirrende Tilskuere, som neppe aandede under Monologen efter at Marquard Brockdorff havde forladt ham? Rosings Individualitet hjalp ham ogsaa mægtigt i denne Rolle, og hans kraftfulde Organ gjorde et vidunderligt Indtryk paa de grebne Tilskuere. At Hr. Stage ikke kunde vise os Geert saaledes som Rosing vil Du let indsee; imidlertid tør jeg med Overbeviisning sige, at Hr. Stage er den af Rosings Eftermænd i Rollen, som bedst har trængt ind i sammes Aand, og hvis Fremstilling meest har til-

fredsstillet. Jeg skulde være fristet til at troe, at Hr. Stage har seet Rosing i denne Rolle, og deelt det almindelige Indtryk; thi paa adskillige marquerede Steder saae jeg ham anvende Rosings Stillinger og Bevægelse, hørte endog Rosings kjendelige Diction, især ved den stærke Betoning og Stigen af Stemmen ved Endeordene i de spørgende Sætninger. En saadan Efterligning af et fortrinligt Mønster fortjener Roes naar den udføres med Smag, det vil sige, naar den indrettes og modificeres efter den Fremstillendes Personlighed. Hr. Stages Geert var heller ikke uden Virkning, og vilde vist have havt endnu mere især i Rollens Culminationspunct i fjerde Akt, naar han var blevet bedre understøttet af Vietinghof og Marquard Brockdorf. Hvad den første af disse Roller angaaer, da maatte det vække Forundring hos hver Tilskuer, at Theatrets Bestyrelse eller vedkommende Instructeur har havt saa liden Tilsyn med Prøven, at det kunde tillades en saa uøvet Skuespiller som Hr. Kirchheiner saa fuldeligen at tilintetgjøre hele Indtrykket af den Scene, som skal forberede Katastrophen, i det Skuespilleren ved sin parodiske Adfærd mere fremkaldte Latter end Rædsel. Saadanne Tilfælde maae aldrig kunne finde Sted ved et Theater, naar de Yngres Underviisning, og Prøverne ere indrettede som de bør. — Du kjender vor Ryges sjeldne Kraft, og vil derfor let kunne forestille Dig, med hvor megen Virkning denne Kunstner har kunnet vise os Ebbesens kraftfulde Udbrud af hans kjække Hjertes Følelser. Ogsaa vakte disse hans Scener især den berømte Scene i anden Akt imellem Niels og Geert begeistrende Indtryk, skjøndt jeg maa tilstaae, at

netop denne Scene forekom mig noget vel theatralsk beregnet paa Effect af Skuespilleren, især naar man sammenholder den med den maaskee noget vel rolige Maneer, hvori han var traadt frem i første Akt, og hvor jeg nok havde ønsket lidet mere Begeistring hos Niels Ebbesen, især der, hvor han giver sine Følelser Luft, efter i lang Tid at have maattet skjule dem i Samtalen med Jutta og Estrith. Vist nok er Naturen det sande Formaal for Kunstnerens Bestræbelse, men det bør altid være en høiere Natur, hvis Strænge ere stemmede over Hverdagslivets lave Tone. Du vil — det tør jeg haabe — forstaae denne min Ytring rigtigt; at det vist ikke er min Mening, at den tragiske Mime ved enhver Leilighed skal skride frem paa Stylter, veed Du; men jeg ønsker gjerne, selv i de roligere Situationer, hos Tragikeren at finde en Stemning, som antyder det Store, der forberedes. Ved Ryges Spil pleier denne Bemærkning i Almindelighed at være overflødig, og det har derfor undret mig saa meget mere at troe at finde Anledning til at gjøre den ved første Akt af hans Niels Ebbesen. Jeg vilde troe, at Tanken om den mere sindige jydske Riddersmand kunde have været Aarsag til denne Kunstnerens Behandling af Rollen, naar jeg ikke endog i en af denne fortrinlige Skuespillers mesterligste Arbeider, Hakon Jarl, havde fundet Anledning til samme Betragtning; og jeg nærer derfor den Formodning, at denne større Simpelhed i Begyndelsen er en overlagt Plan for desto mere at udhæve de paafølgende Steder, hvor Knuden strammes, og Lidenskaben stiger. Jeg tør ikke fragaae, at saadant maaskee nok kan forøge Effecten paa de enkelte

Steder, men jeg holder dog for, at det skader Heelheden af Characterens Fremstilling, og saaledes maatte ønskes undgaaet. — Naar jeg undtager det forhen nævnte Lystspil Braun & Compagnie, vil Du finde, at hele November Maaned var uden Nyheder; ogsaa December frembød ingen, førend ved sin Slutning, da Aaret endtes paa en værdig Maade ved Opførelsen af et overmaade vakkert, originalt Sørgespil Juta. Jeg er saa hældig ogsaa at kunne sende Dig dette Digterværk, som har opvakt fortjent Deeltagelse hos den Deel af vort Publicum, der troer det Umagen værdt, at bryde sig om Literatur i Almindelighed, og Digtekunst i Særdeleshed. Forfatteren har endnu ikke navngivet sig, og den offentlige Stemme nævner snart en snart en anden. Denne Nysgjærrighed efter at kjende Digterens Navn deler jeg nu ikke; hans Aand har udtalt sig i hans Værk, og denne er det, vi skulle holde os til; maatte den skjænke os mange Frugter, værdige til at sættes ved Siden af Juta! Du venter nu vel at finde en Udvikling af mine Betragtninger over denne Tragedie, som jeg sætter blandt vor Scenes fortrinlige Arbeider, uagtet jeg ingenlunde er blind for de grundede Indvendinger, som vel kunne gjøres imod en Deel af Behandlingen; men Du maa i den Henseende udsætte Din mulige Lyst til at erfare min Mening. Juta har interesseret mig saa meget fra flere end een Side, at jeg har skrevet nogle udførligere Betragtninger derover, som torde være for vidtløftige til at finde Plads i den korte Oversigt, jeg her har villet meddele Dig. Jeg haaber i næste Hefte af Thalia at finde Plads til dem, og Du vil da der

kunne see, hvorvidt de stemme med eller afvige fra dine Anskuelser. Jeg vil her blot korteligen berøre den theatralske Fremstilling af dette Sørgespil, som med en frydelig Varme blev modtaget af vort Publicum. — Hovedpersonen i Stykket kunde vist nok ikke ved vort Theater betroes i bedre Hænder end til Madam Andersen. Denne Skuespillerinde forener med sin sjeldne Tænksomhed og rigtige Opfatning af sine Roller det hos os destoværre ikke almindelige Talent af en skjøn og correct Versdiction. Ogsaa som Juta aflagde Mad. Andersen et nyt Beviis paa dette Talent, maaskee, efter min Følelse, i en for høi Grad, da det undertiden syntes, som om Skuespillerinden behandlede sit Parti mere som en Gjenstand for Declamation end for Skuespilkunst. Denne Klippe staaer Mad. Andersen saa meget lettere Fare for at strande paa, som hjertelig og inderlig Følelse og Phantasiens høie Flugt er det, hun vanskeligst kan udtrykke, og som den plastiske Deel af hendes Fremstillinger gjerne staaer tilbage for hendes Diction. Ogsaa bidrog muligen det temmeligen langsomme Tempo, Skuespillerinden i denne Rolle havde valgt, til at fremkalde denne Bemærkning. Dog var Mad. Andersens Fremstilling rig paa fortrinlige Steder, blandt hvilke jeg især, som fuldkomment lykket, kan nævne Scenen i fjerde Akt med Erkebispen, hvor hun saare skjønt tegnede Jutas ædle Resignation. I Henseende til smagfuld Versrecitation staaer ingen paa vort Theater nærmere ved Mad. Andersen end Hr. Nielsen, som gav Svend Estrithsøn. Med ædel Følelse og Inderlighed viser Hr. Nielsen os denne Dannerkonge; skulde jeg have øn=

sket noget mere, da skulde det have været større Kraft, uagtet jeg ikke troer, at denne Mangel ligger saa meget i Skuespillerens Phantasie, som i hans noget bløde Organ, hvilket han endnu ikke er aldeles Herre over. Om Ryges Thorkil behøver jeg intet at sige Dig; naar Du læser Digtet, og tænker Dig ham som denne gamle Dannerkæmpe, saa vil Du let kunne forestille Dig, hvormeget denne fortræffelige Kunstner har kunnet danne af Rollen; og dog vilde Du have været overrasket ved at høre Ryge med en saa dyb og dog til den fremstillede Heltenatur passende Følelse at fremsige sine poetisk-skjønne Repliker i første Akt, som ogsaa med uimodstaaelig Vælde grebe hver Tilskuer, og vare en sand Triumph for Kunstneren. — Chorherrens Rolle var et Mesterstykke af Hr. Winsløv den yngre. Skuespilleren havde opfattet denne Rolle fra en ganske eiendommelig Side, og gjorde den heelt igjennem til en sand, poetisk-skjøn, sammenhængende Tegning, som hos denne unge Skuespiller var saa meget mere beundringsværdig, som hans Fremstilling stod fri og original, uden at minde om nogen anden lignende, hvortil dog Rollen let kunde forlede. Jeg tilstaaer, at denne Rolle af Hr. Winsløv overraskede mig i flere Henseender, men fornemmeligen for den fine Nuancering og fra alt Overdrivelse langt bortfjærnede Fremstilling, som forudsætter et særdeles flittigt Studium, og en næsten philosophisk-psychologisk Anatomie af Chorherrens Characteer. Og dog havde jeg i Vinter med stor Fornøielse seet Roller af Hr. Winsløv, som havde fuldest Krav paa at henregnes til de særdeles vel

lykkede, og det endog Roller, hvor Skuespillerens Individualitet var ham langt mere imod end med; saaledes vil jeg f. Ex. nævne Grib i Hakon Jarl, som Hr. Winsløw spillede saa godt og med saa rigtig Characteertegning og Sammenhæng, at jeg freidigt tør sige, han langt overgik sine Forgængere i denne Rolle. Flere af denne Skuespillers Fremstillinger i Vinter have givet mig fuldkommen Vished om, at der hos ham findes et rigt Talent for Scenen, og at han med Flid og Tænksomhed, som ellers saa ofte savnes hos vore yngre Skuespillere, behandler sine Roller. Hr. Winsløws liden Figur og ikke ganske hældige Udvortes udelukker ham vel fra en Deel Roller; men der ere nok tilbage, hvorved han vil kunne gavne det danske Theater, naar han vil gaae frem ad den Vei, hans Stræbsomhed synes at have aabnet for ham. — Hr. Haß var Biskop Vilhelm, og hans Spil syntes at bære Vidne om Flid, skjøndt han ei var i Stand til at udtrykke den ædle Kraft og høie Aand, som Digteren har indaandet denne vigtige Person i hans Værk. — Mere om dette Stykke skal Du faae at høre i mit næste Brev. Førend jeg slutter min Beretning til Dig, maa jeg dog gjøre Dig opmærksom paa, at to nye Subjecter have viist sig paa vort Theater; nemlig en Hr. Schou, der første Gang traadde frem i Hakon Jarl som Kong Olaf, og en Mad. Clemensen, der viste sig som Rosine i Kjolen fra Lyon. Ingen af dem har siden spillet nogen betydelig Rolle, og jeg vilde nødigt dømme dem efter disse deres første Forsøg, som kun vare maadelige. Især troer jeg i

den Henseende at borde være ængstelig med Hr. Schou; thi skjøndt hans Fremstilling af Olaf Trygveson uden Tvivl var saa maadelig, at der ikke kunde være to Meninger derom, saa forekom det mig dog paa enkelte Steder, at der frembrød en sand Følelse af ham, ligesom man overalt mindre hos ham savnede Begrebet om Rollen, end Evnen til at fremstille sit Begreb. Hr. Schous Udseende er temmeligen fordeelagtigt, han er høi og velbygt; større Vanskelighed vil han finde i sit Organ, som ikke alene er uskjønt, men som ved en Deel Næsetoner bliver baade utydeligt og ubehageligt. Skal Hr. Schou muligen kunne blive brugbar for Theatret, da maa han aldeles tildannes ved Flid, Underviisning og Fremtrædelse i mindre Roller. Jeg skal ikke tabe denne Begynder af Syne, og i sin Tid nærmere meddele Dig, hvorvidt han giver Haab om Brugbarhed. Min Mening om Mad. Clemensen er mindre ubestemt. Det Rollefag, hvori hun er traadt frem, har saa absolute Fordringer paa naturligt Talent, som ingen Underviisning kan give, at man vover mindre ved at benægte hendes Dygtighed til at opfylde disse. Frisk Ungdommelighed, vittig Lune, varm Følelse, frembrydende Inderlighed, elskværdig Skalkagtighed, alt dette manglede Mad. Clemensen, og den Slags kunstige Blyhed, hun viste, bar intet Træk af den uskyldige Rosines ædle Naivitet. Dersom det gik an at bestemme en Skuespillerindes Rollefag, efter at have seet een enkelt Rolle af hende, saa vilde jeg anvise Mad. Clemensen sit Sted i Soubrettefaget.

I det jeg seer tilbage paa den Mængde Blade, som ligger for mig, forfærdes jeg, og skynder mig med at slutte dette Brev med Løvte om at lade følge i mit næste hvad jeg maatte have forbigaaet i dette.

Din

Adskillige indtrufne Forhindringer ere Aarsag i, at dette Hefte udkommer saa sildigt. Udgiveren beder om sine Læseres Undskyldning herfor. Lige Overbærelse venter han af de ærede Venner, som have hædret ham ved at tilsende ham Bidrag til dette Tidskrivt, for saavidt disse endnu ei ere indrykkede. Arketallet i alle de hidtil udkomne Hefter vil være hans Undskyldning, men han haaber i de følgende at saae Leilighed til at afbenytte deres Godhed; saa meget mere som det næste Hefte, for at indhente det Forsømte, skal blive et dobbelt.

Register.

Side.

Om Rollers Memorering . . . . 3.
Skuespillerens Plads paa Scenen . . . . 12.
Ilden i Skoven, Skuespil . . . . 19.
Det kjøbenhavnske Theater . . . 77. 181. 340. 454.
Maria Elisabeth Zinck . . . . 97.
Om Spillet paa Privattheatre . . . . 121. 249. 381.
Bemærkninger over den dramatiske Kunsts Afskagelse . . . . 136.
Egtemanden som Elsker eller Elskeren som Egtemand, Skuespil . . . . 145.
Om det hamborgske Theater . . . . 215.
Epilog ved Øvelsernes Slutning i et dramatisk Selskab . . . . 236.
Ved afdøde Skuespillerinde M. E. Zincks Portrait 239.
List og Tilfælde, originalt Skuespil . . . . . 265.
Prolog ved Sommerforestillingernes Begyndelse . 375.
Da Maria Elisabeth Zinck døde . . . . 378.
Digtervenskab, Lystspil . . . . 401.
Hvorfor daler det kjøbenhavnske Theater? . . . 441.
Blandinger . . . . 118. 240. 380.